

ISSN : 2774-1370 (Online)

EDUCATION JOURNAL FACULTY OF EDUCATION, NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY

SEPTEMBER - DECEMBER 2024

Nakhon Sawan Rajabhat University 398, Moo 3, Yan Matree Subdistrict,
Phayuhakiri District, Nakhon Sawan Province 60130, Thailand

Tel : +668 55303456

Email : edujournal@nsru.ac.th

ISSN: 2630-0761 (Print)

ISSN: 2774-1370 (Online)

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATION JOURNAL
Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2567

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 085-530-3456
Email : edujournal@nsru.ac.th

วารสารครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าในงานวิจัย และเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์นักวิชาการ และนักศึกษา ต่อสาธารณชน

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร์

Assoc.Prof.Dr.Yaowares Pakdeejit

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันวิสาข์ พูลทอง

Asst.Prof.Wanwisa Phulthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์

Prof. Dr.Anurak Panyanuwat

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

Assoc.Prof.Dr.Boonchom Srisa-Ard

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์

Assoc.Prof.Dr.Chaiwat Sutthirat

รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร

Assoc.Prof.Dr.Wareerat Kaewurai

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

Prof. Dr.Teera Runcharoen

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

Assoc.Prof.Dr.Nuntiya Noichun

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน

Asst.Prof.Dr.Teeppipat Suntawan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาธิพย์ งามนิล

Asst.Prof.Dr.Suthathip Ngamnin

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ	ฉบับแรกของปี	มกราคม – เมษายน
	ฉบับที่สองของปี	พฤษภาคม – สิงหาคม
	ฉบับที่สามของปี	กันยายน – ธันวาคม

ศิลปกรรม

นางสาวบุญสุทธิติยา ปรีญาวัฒน์
Ms.Punsutthiya Priyawutthiwat
นางสาวจรินทร์ สุขขานน
Ms.Jarinton Sukkanon

ภาพปก

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 085-530-3456
Email : edujournal@nsru.ac.th

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีกรรมการภายนอกกรว
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.อนูวัติ คุณแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ฐานันท์ สีเฉลียว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินดา ฝาระนิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ัย กิรติรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนนท์ เกียรติประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัฏ วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตกาญจก ตั้งภากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักศักดิ์ เลิศคงคาทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สวนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช บุญเขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนวัชร เพ็ญรัตน์หิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชชา ถนอมเสียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรินทร์ งามมั่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยภูมิ สีชมภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชชาติ แก้วพวง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์	วิทยาลัยแสงธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมสิน จตุพร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.มีนมาศ พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง
อาจารย์ ดร.ประยงค์ หัตถพรหม
อาจารย์ ดร.สิริลักษณ์ บริรักษ์
อาจารย์ ดร.มนตรี หลินภู
อาจารย์ ดร.วิจิต เทพประสิทธิ์
อาจารย์ ดร.พงศ์ทวี ทศวา
อาจารย์ ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา
อาจารย์ ดร.หทัยทิพย์ สีขันทรสมิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ วิชขุวรรณันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตนา หอมบุปผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์คง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา พรหมมาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร ปาณางษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภัสสร สอนธิรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกร แก้วทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาธิษฐ์ สุระเสนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย เทียมทัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย พิสิก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แนนเนียน
อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเอม
อาจารย์ ดร.รังสรรค์ หล้าคำจา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา รวมถึงผู้ที่สนใจได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย ผลงานวิชาการและผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย การศึกษาค้นคว้าและการเรียบเรียงผลงานทางวิชาการ โดยในฉบับปีที่ 7 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2567 นี้ วารสารได้ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) อยู่พื้นฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

ในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัย จำนวน 31 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 31 เรื่อง ทั้งนี้ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขาจำนวน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการสู่สาธารณชนและแวดวงวิชาการต่อไป

กองบรรณาธิการ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ ขอบคณานักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง และหวังอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร

บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)	
Developing Academic Achievement on Factors causing Conflicts for 3 rd Level of Secondary Education Students using Flipped Classroom Strategy	1
วีรวิทย์ บุญส่ง, พิชชาพร เปรมปรีดิ์, นุชนารถ เรืองลือ	
การศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2	
A Study of Management Conditions of School Information Systems under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2	14
นวลเพ็ญ พุวิบูลย์, มาลัย วงศ์ทัยวัฒนา	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3	
The Factors Affecting an Implementation of Internal Quality Assurance in the Schools of Educational Opportunity Expansion School under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3	29
สุทัตตา สถิตพงษ์, ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน, ศุภชัย ทวี	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา และภาษา (CLIL) ในห้องเรียนเศรษฐศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
Learning Activity Management through Natural Approach in combination with Content and Language Integrated Learning (CLIL) in the Economics Class by Using English as a Medium of Instruction for Grade 2 Students	44
Franz Sascha Scholl, อมรัตน์ วัฒนาร	
แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3	
The Instructions Management Guidelines of School's Teachers in Tha Tako District under The Nakhon Sawan Educational Service Area Office 3	58
สมลวพรช ศรีสวัสดิ์, ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ, ปพนสรค์ โพธิพิทักษ์	
การวิจัยชาติพันธุ์วรรณานาอภิมานเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา	
A Meta-Ethnography Research on Qualitative Research in Social Studies	72
ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวทางพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

Guidelines for the development of management according to the standards of management
and management processes of schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1

85

ณัฐวัฒน์ อยู่ทิม, ประจวบ ขวัญมัน

การวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน
เครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The analysis of teachers' instructional media design thinking ability and media needs in
schools of enhancing instructional management for small schools project driven by
Thepsatri Rajabhat University

99

กรรภูมิ แผนพรหม, เนติ เฉลยวาเรศ, บุญยานุช เฉวียงหงส์, ศศิวิมล สุทธิสาร

แนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

The Guidelines Self-Development for the English Communication Skills of the School
Administrators under the Office of the Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas
Office 3

112

พงษ์สิทธิ์ ส่งศิริ, สุพัฒนา หอมบุปผา, สาธิต ทรัพย์รวงทอง

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

Guidelines for Development of Innovative Leadership of School Administrators under of
Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas Office 1

125

ณัฐพงษ์ อินไข่, สุพัฒนา หอมบุปผา, สาธิต ทรัพย์รวงทอง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

The Relationship Between Innovative Leadership With The Academic Administrators of
School Under The Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas Office 1

148

ณภัทร เจื่อนกลาง, สุพัฒนา หอมบุปผา, สาธิต ทรัพย์รวงทอง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

The Relationship between Digital Age Leadership of and Budget Management of School
Administrators Small School under Uthai Thani

148

กฤษณีย์ เกษศิริสกุล, อีรพจน์ แนนเนียน, ไกรวิชญ์ ดีเฒ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) เพื่อส่งเสริม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Learning Management by using STAD Cooperative Learning Technique and Game Based
Learning to Promote Learning Achievement on Foreign Words in Thai Language for
Prathomsuksa 6 Students

161

ปริญญารัตน์ โตมี, กฤษยาภาณุจัน โทพิทักษ์

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลพบุรี Study of Participatory Management in School Academic Work Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office	173
นพเก้า กลิ่นแผ่น, ฐิตินันท์ ต้วงสุวรรณ, ทินกร ชอัมพงษ์ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกำแพงเพชร Evaluation of The One District, One Career Community Vocational Training Center Project, Office of Non-formal and Informal Education, Kamphaeng Phet	186
สุภาภรณ์ หาญสำเภา, ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 Academic leadership of school administrators according to the perception of teachers in Chonburi Primary Educational Service Area Office 1	200
ณัฐนันท์ เพ็ญนคร, สุภาวดี ลากเจริญ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม The Development of Literature Learning Achievement on Samakhiphethkhamchan of Matthayomsueksa 6 Students using the 5-Steps Learning Management with Game	211
วัฒนพล กางไธสง, นัทธิพิศ งามอรรถนิสัย แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของ ผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย Guidelines for developing internal quality assurance operations according to basic educational standards for quality of learners of educational institutions Under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 2 in Si Satchanalai District	223
น้ำเพชร อ่อนสองชั้น, ประจวบ ขวัญมัน แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร Guidelines for Developing Internal Quality Assurance Management towards Excellence in Educational Institutions under the Kamphaeng Phet Provincial Office of Learning Encouragement	238
รามินทร์ มูลไธสง, ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล ตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัด นครปฐม Model of Learning and Innovation Skills Development for Demonstration Secondary School Students Nakhon Pathom Province	251
พรรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรนาชู, นวลพรรณ วงษ์สะอาด, อภิญา พาทีไผะ	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1	
Guidelines for Schools Participative Administration of the Basic Educational Committee under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1	262
ณัฐนิชา บั่นลาภ, ทินกร ขอัมพงษ์, ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน	
แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี	
Guidelines for Problem Management of Supplies According to the Ministry of Finance's Regulations for Budget Development of Educational Institutions under the Sing Buri Primary Educational Service Area Office	273
ณัฐพล สุขสงวน, ไตรรัตน์ ลิทธิกุล, ประพนธ์ หลีสิน	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3	
Factors Affecting to School Budget Management under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas Office 3	288
เมตมุนินทร์ แก้วปรีชา, สาธิต ทรัพย์รวงทอง, สุพัฒน์นา หอมบุปผา	
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	
The development of e-books for on morality and ethics Ethics and Teacher spirit for teaching professional students Muban Chom Bueng Rajabhat University	303
จรินทร์ งามมั่น, จริยะ วิโรจน์	
รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	
School administrative model for special education schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission, adhering to the sufficiency economy philosophy for sustainable development.	316
ทิตยาพร อ่อนยิ้ม, ธิติรัตน์ สุขประภาภรณ์, สุวดี อุปปินใจ	
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	
The School Administrators' Ethical Leadership under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1	330
ศิริศิลป์ ดวงมะณี, วานิช ประเสริฐพร	
ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท	
The Relationship Between the School Administrators' Competency and The Academic Administration in Schools Under Chainay Primary Educational Service Area Office	342
ปฎิมา ชุมร่ำ, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์, สายทิพย์ ยะพู่	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย The School Administration Model in Border Special Economic Development Zones Chiangrai Province	354
ศุภฤทธิ ไชยเลิศ, สุวดี อุปปีนใจ, พูนชัย ยาวีราข ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 Factors Affecting the Personnel Management of School Administrators under Lopburi Primary Educational Service Area Office 1	367
สมัชญา เหลืองศักดิ์ศรี, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์, สายทิพย์ ยะฟู รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย A Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province	382
ศศิพงศ์ ขำนาญยา, สุวดี อุปปีนใจ, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ลำปาง Development of Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center	396
บุญยงษ์ คำจิตแจ่ม, ลำเนา หมีนแจ่ม	
ภาคผนวก	407
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์	408

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)
Developing Academic Achievement on Factors causing Conflicts for 3rd Level
of Secondary Education Students using Flipped Classroom Strategy

วีรวิทย์ บุญส่ง¹, พิชชาพร เปรมปรีดิ์², นุชนารถ เรืองลือ³

Veeravit Boonsong¹, Pidchaporn Prempreed², Nuchanat Runglue³

Corresponding Author E-mail: veeravit.b@lawasri.tru.ac.th

Received: 2023-12-27; Revised: 2024-02-02; Accepted: 2024-02-13

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจหลังจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ได้จำนวน 12 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน หลังเรียน ($\bar{X} = 22.50$, S.D. = 1.89) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.44$, S.D. = 2.84) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังจากจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ Asst. Prof. Dr., Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

² นักศึกษา, สาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² Senior student, Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

³ นักศึกษา, สาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ Senior student, Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

Abstract

This research has following objectives: 1) Building learning activity plans based on flipped classroom, 2) Measuring academic achievement after using flipped classroom, and 3) Evaluating student satisfaction towards the use of flipped classroom. The sample group included 40 students of Mathayom 3 Room 8 derived by purposive sampling. Research instruments included 1) 12 learning plans which had the quality of content validity ranging from 0.67 - 1.00, 2) academic achievement test contained 30 multiple-choice questions which the reliability of 0.88, and 3) satisfaction survey after using flipped classroom which the reliability of 0.81. Statistics for data analysis were average, standard deviation, and dependent t-test. The findings uncovered that:

1) The result of development of learning activity plans based on flipped classroom was that 12 learning plans were built, 2) Comparison of academic achievement of Mathayom 3 Room 8 was that students after studying with flipped classroom got higher achievement ($\bar{X} = 22.50$, S.D. = 1.89) than before studying ($\bar{X} = 12.44$, S.D. = 1.67) and the increase was at the statistically significant level of .05, and 3) The result of satisfaction of Mathayom 3 Room 8 students after studying with flipped classroom was overall at the highest level ($\bar{X} = 4.70$).

Keywords: Flipped Classroom, Academic Achievement, Satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมาย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้การจัดการเรียนการสอนภายในประเทศต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนให้เท่าทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้คนรุ่นใหม่เกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบ และแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การสร้างระเบียบวินัย การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย และจะนำไปสู่การพัฒนายกระดับคุณภาพของสังคมไทยในอนาคต แนวคิดดังกล่าวคือ การพัฒนาความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4) นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาของโลก มีแนวโน้มเกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติด้านเนื้อหาและการเรียนรู้ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะการรู้เท่าทัน ทักษะชีวิต (Life Skills) การบูรณาการในลักษณะสหวิทยาการ รวมทั้งมีการเน้นวิชาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Citizenship Education) ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับการพัฒนาสาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม รายวิชาดังกล่าวอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมพลเมืองของชาติ ไปสู่การเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2557: 1) แต่การจัดการเรียนการสอนในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมในปัจจุบันกลับไม่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนตามที่ต้องการ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เน้นสอนและให้ข้อมูลกับผู้เรียน แบบจำกัด ไม่เปิดกว้างทั้งที่ควรจะสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยนำประเด็นทางสังคมมาเป็นหัวข้อในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเรียนรู้เกี่ยวกับการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมทำให้เกิดความสร้างสรรค์ (พัชรินทร์ คำเปรม. 2564: ออนไลน์)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม รูปแบบการเรียนรู้แบบบรรยายที่นิยมใช้ในปัจจุบันไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนนำเอาองค์ความรู้ของสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) ผู้เรียนฟังการบรรยายเนื้อหาความรู้จากผู้สอนฝ่ายเดียว ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง (กมลโพธิเย็น. 2564: 12) นอกจากนี้ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ก็ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้เรียนรู้เท่านั้น ซึ่งถ้าหากผู้สอน

ถ่ายทอดเนื้อหาการเรียนรู้ไม่ถูกต้อง ไม่ทันต่อสถานการณ์ก็จะส่งผลเสียต่อผู้เรียน อาจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และนำความรู้จากการเรียนรู้นั้นนำไปปรับใช้จริงไม่ได้ ทั้งยังส่งผลให้ผู้ใช้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมซึ่งมีเนื้อหาสาระเยอะ และมีข้อมูลความรู้ทันต่อสถานการณ์ด้วยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ทันต่อสถานการณ์ และส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์

ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) คือ การเรียนการสอนที่ผู้เรียนศึกษาสาระสำคัญของบทเรียนด้วยตนเองที่บ้าน และนำผลงานหรือปัญหาที่บันทึกไว้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนหรือเพื่อนในห้องเรียน (จินดารัตน์ โพธิ์นอก. 2557: ออนไลน์) คิดค้นโดย Jonathan Bergman, & Aaron Sams ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนบทบาทของครูผู้ถ่ายทอดวิชาให้กลายเป็นครูฝึก (Coach) ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเรียนล่วงหน้ากับบทเรียนวิดีโอที่ผู้สอนสร้างขึ้นหรือที่มีอยู่แล้วในอินเทอร์เน็ต พร้อมจดบันทึกจับประเด็นสำคัญ รวมทั้งตั้งคำถาม และนำมาพร้อมกันหาคำตอบในชั้นเรียนที่มีผู้สอนเป็นผู้ตรวจสอบการเรียนรู้ คอยแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูเพิ่มมากขึ้น ช่วยให้ผู้รู้จักผู้เรียนยิ่งขึ้น จนสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องให้ผู้เรียนได้ (วิจารณ์ พานิช. 2556: 20) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มีผู้เคยได้ทำวิจัยแล้วดังเช่น งานวิจัยของ ไสภิตญดา จันโทศรี, และลักขณา สุกใส (2565: 121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านวิชาเศรษฐศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 82.94/81.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) มีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสิทธิ์ พรหมบุตร, วรเวช ศิริประเสริฐศรี, และทชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ (2564: 68) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.30/83.44 2) นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 3) ผลความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกันกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยเริ่มการเรียนรู้ของตนเองตั้งแต่ภายนอกห้องเรียนสู่ภายในห้องเรียน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้เนื้อหาสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมที่หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จากการช่วยเหลือ ตรวจสอบ ให้คำแนะนำเพิ่มเติมของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทบทวนวรรณกรรม

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในแต่ละครั้งไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน ได้มีการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

จรัสศรี พัวจินดาเนตร (2560: 156) ได้สรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนหมายถึง เอกสารประกอบหลักสูตรชนิดหนึ่งที่ครูใช้เป็นคู่มือสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้และการวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละบทเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วัชรพล วิบูลยศรีน (2561: 243) ได้สรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเพื่อดำเนินการส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียนผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ (สิ่งที่ผู้เรียนได้รับ) วิธีการบรรลุหรือไปยังเป้าหมาย (ขั้นตอนกระบวนการ) และวิธีการวัดคุณภาพของการบรรลุเป้าหมาย (แบบทดสอบ ใบงาน การบ้าน และอื่น ๆ)

จากความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ในข้างต้นสามารถสรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง แผนการหรือแนวดำเนินการของผู้สอนที่จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญดังต่อไปนี้ (กุลิสรา จิตระยวณิช. 2562: 187)

1. เป็นแนวทางที่ดีและชัดเจนให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุจุดประสงค์
2. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ในลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
3. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
4. เป็นกิจกรรมที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล ความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน
5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

นอกจากที่กล่าวมาในข้างต้นแล้วพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ควรวัดผลและประเมินผล ควรสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระของรายวิชา อีกทั้งสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ควรสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านไว้ดังนี้

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2557: 1) กล่าวว่าห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) คือ การเรียนการสอนที่ผู้เรียนศึกษาสาระสำคัญของบทเรียนด้วยตนเองจากบ้าน และนำบันทึกผลงานหรือปัญหามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูหรือเพื่อนในห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ เช่น เอกสาร วิดีทัศน์ สื่อต่าง ๆ ซึ่งครูจัดเตรียมไว้ไปศึกษาหรืออ่านเองนอกห้องเรียนแล้วบันทึกหรือจดประเด็นสำคัญ ตั้งคำถามเพื่อนำมาเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน การใช้เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนจึงเป็นการที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ (Coach) สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนพูดเสนอความรู้ ตั้งคำถาม ฟังคำตอบจากเพื่อน และการสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

วิจารณ์ พานิช (2556: 37) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนบทบาทของครูผู้ถ่ายทอดวิชาให้กลายเป็นครูฝึก (Coach) ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือ

ส่งเสริมให้กำลังใจ รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเรียนล่วงหน้ากับบทเรียนวิดีโอที่ครูสร้างขึ้น หรือมีอยู่แล้วในอินเทอร์เน็ตพร้อมจดบันทึกประเด็นสำคัญ รวมทั้งตั้งคำถาม และนำมาร่วมกันหาคำตอบในชั้นเรียน โดยมีครูเป็นผู้ตรวจสอบการเรียนรู้ คอยแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูเพิ่มมากขึ้น ช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนยิ่งขึ้น จนสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องให้ผู้เรียนได้

แนวคิดหลักของห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) Flipped Learning Network (2014: Online) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นการนำเอาสิ่งที่เคยทำในชั้นเรียนไปทำที่บ้านแล้วเอาสิ่งที่เคยทำจากบ้านมาทำในชั้นเรียน โดยยึดหลักการ 4 เสาหลักของ F-L-I-P ซึ่งผู้สอนจะต้องคำนึงในการออกแบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) F – Flexible Environment การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านต้องการความยืดหยุ่นของสภาพแวดล้อม เช่น รูปแบบของการเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนจะเลือกสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่าง นอกจากนี้ ครูจะต้องมีความยืดหยุ่นในการคาดหวังกว้างด้วยระยะเวลาในการเรียนรู้ของนักเรียน (2) L – Learning Culture การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านต้องการการยกระดับจากครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนและประเมินผลของนักเรียน (3) I – Intentional Content การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านต้องการความตั้งใจในศึกษาเนื้อหา เพื่อให้ครูจะได้รู้ในเนื้อหาของตัวเองจริง ๆ รวมถึงการวางแผนด้วยว่าจะใช้สื่อใด ๆ ในการสอนเนื้อหานั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนสูงสุด (4) P – Professional Educator การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านต้องการครูที่เป็นมืออาชีพ เพราะจะต้องกำหนดเวลาและเปลี่ยนวิธีการการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไปเป็นการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลและการเพิ่มเวลาในการพบปะระหว่างครูและนักเรียนมากขึ้น จะทำให้สามารถนำรูปแบบการสอนมาใช้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี มีการสังเกตนักเรียนในช่วงการทำกิจกรรม ช่วยให้การประเมินนักเรียนเป็นไปแบบรายบุคคลจริง ๆ

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) Bergmann, & Sams (2012: 51-58) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบและลักษณะสำคัญของห้องเรียนกลับด้านว่า ห้องเรียนกลับด้านเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรู้โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลายและยั่งยืน ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน คือ ผลลัพธ์ที่คาดหวังในการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจกำหนดเป็นผังมโนทัศน์ หรือการระบุเกณฑ์ในสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ (2) หากวัตถุประสงค์การเรียนรู้ใดที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการศึกษาและแสวงหาความรู้จากการสอนทางตรง ผู้สอนต้องสร้างวิดีโอที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจเป็นวิดีโอที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง หรือจัดหาวิดีโอที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องมาใช้ได้ (3) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงวิดีโอได้อย่างหลากหลาย ด้วยการอัปโหลดขึ้นบนระบบออนไลน์หรือการบันทึกเป็นแผ่นวิดีทัศน์ก็ได้ (4) ผู้สอนรวบรวมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำได้ในชั้นเรียน เช่น การเตรียมวิดีโอ ใบงาน ใบความรู้ เป็นต้น สำหรับผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (5) สร้างวิธีการประเมินและสรุปผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงผลการเรียนรู้ผ่านภารกิจการเรียนรู้ หรือการทดสอบต่าง ๆ

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) คือ การเรียนการสอนที่ผู้เรียนศึกษาสาระสำคัญของบทเรียนด้วยตนเองที่บ้าน และนำผลงานหรือปัญหาที่บันทึกไว้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนหรือเพื่อนในห้องเรียน ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนบทบาทของผู้สอนผู้ถ่ายทอดวิชาให้กลายเป็นครูฝึก (Coach) โดยให้ผู้เรียนเรียนล่วงหน้ากับบทเรียนวิดีโอที่ผู้สอนสร้างขึ้น โดยอาศัยหลักการ 4 เสาหลักของ F-L-I-P ผู้สอนจะต้องคำนึงในการออกแบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลายและยั่งยืน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพมีการคิดขั้นสูง และมีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

3. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

Good (1973: 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ (achievement) หมายถึงความสำเร็จ (accomplishment) หรือความชำนาญในการใช้ทักษะ หรือความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (learning

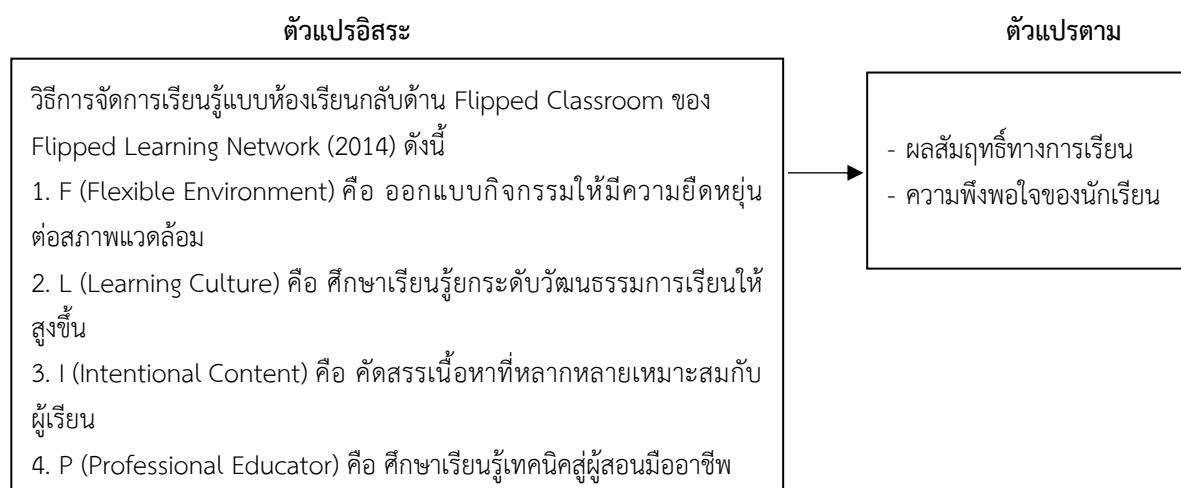
achievement) หมายถึง ความรู้ หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการสอนของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองฝ่ายร่วมกัน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555: 10) อธิบายว่า การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นตามสภาพจริงด้วยการวัดและประเมินผล การปฏิบัติงานในสภาพที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียง กับสภาพจริงรวมทั้งการประเมินเกี่ยวกับ สมรรถภาพของผู้เรียนเพิ่มเติมจากความรู้ที่ได้มาจากการท่องจำ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย จากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือ สถานการณ์จำลอง ได้แก้ปัญหา สืบค้น และนำความรู้ไปใช้รวมทั้งแสดงออกทางความคิด ตามสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนาศักยภาพทางด้านความรู้ความสามารถต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งประกอบไปด้วย ศักยภาพด้านการท่องจำการคิดคำนวณ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การอ่าน การเขียน ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนทั้งที่เป็นแบบเป็นรูปธรรม และนามธรรม ตามสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์สมมติ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีทักษะ และความชำนาญในสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้จากวิชาและเนื้อหาที่ได้เรียนมาจากครูผู้สอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ผู้วิจัยได้ออกแบบกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. 2553: 43) กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาบทเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปัจจัย ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 ห้อง รวม 493 คน (โรงเรียนสิงห์บุรี. 2566: ออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยออกแบบตามแนวคิด Flipped Learning Network (2014: Online) จำนวน 12 แผน และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม (IOC) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง และมีระยะเวลาการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาในชั้นเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ หลังจากนั้นคำแนะนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทโมลีประเทาน เพื่อดูตามความเหมาะสมของผลการจัดกิจกรรม

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อของแบบทดสอบ พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทโมลีประเทานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก - ย่างได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.60 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR - 20 ของ Kuder-Richardson (1937) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับโดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินความพึงพอใจตามแนวคิดของ Melo, & Munoz (2017: 250 - 262) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล 3) ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ จำนวน 33 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทโมลีประเทาน จำนวน 38 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธี Item Total Correlation ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) พบว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.68 และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient. 1990: 96) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 โดยกำหนดการให้คะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert. 1967: 90-95) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน รวมทั้งจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง

3. ภายหลังการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบห้องเรียนกลับด้านตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมรวม 12 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

4. เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

5. เมื่อทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) เสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามวัดความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 18 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. คะแนนที่ได้จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

2. คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังจากจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

แปลความหมาย	4.51 – 5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
	3.51 – 4.50	ระดับความพึงพอใจมาก
	2.51 – 3.50	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
	1.51 – 2.50	ระดับความพึงพอใจน้อย
	1.00 – 1.50	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 12 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง จำนวน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องสังคมไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องลักษณะสำคัญของสังคมไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องสถาบันทางสังคมไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องปัญหาสังคมไทย ด้านสิ่งแวดล้อม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องปัญหาสังคมไทย ด้านอาชญากรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องปัญหาสังคมไทย ด้านทุจริตคอร์รัปชัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องแนวทางในการลดความขัดแย้ง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่องแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้ง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่องแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาสังคมไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่องการสร้างสามัคคีในชุมชน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่องปัจจัยส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข ในการนี้ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ผู้วิจัยออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน โดยกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักการ 4 เสาหลัก F-L-I-P ของ Flipped Learning Network (2014) ดังนี้

ผู้สอนดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับผู้เรียนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ก่อนเริ่มกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ขั้นที่ 1 F (Flexible Environment) ผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และจัดทำสื่อวีดิทัศน์สำหรับผู้เรียนเพื่อใช้ในการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยความยาวของวีดิทัศน์อยู่ระหว่าง 10 – 15 นาที ตามความเหมาะสมของเนื้อหา และนำวีดิทัศน์หรือสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเผยแพร่ในช่องทาง Youtube เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกที่สุด

ขั้นที่ 2 L (Learning Culture) ผู้สอนแจ้งการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ พร้อมอธิบายการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ให้ผู้เรียนเข้าใจ รวมทั้งแจ้งผู้ปกครองให้ทราบเพื่อให้พร้อมที่จะปรับตัวในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 I (Intentional Content) ผู้เรียนเข้าศึกษาวิดีโอที่ผ่านช่องทาง Youtube เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง หลังผู้สอนทำการเผยแพร่จากบ้าน หรือตามช่วงเวลาที่คุณเรียนสะดวก โดยศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่ผู้สอนกำหนดให้ ภายหลังจากผู้เรียนรับชมวิดีโอที่เรียนเรียบร้อยแล้วให้ผู้เรียนทำใบงาน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งให้ผู้เรียนเข้าทำ Google Form ที่ผู้สอนสร้างขึ้น เพื่อทบทวนเนื้อหาความรู้เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

ขั้นที่ 4 P (Professional Educator) เมื่อเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลความรู้ เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่เรียนรู้จากบ้านมานำเสนอเปิดอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน คนอื่น ๆ เพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหา หลังจากนั้นจัดทำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบกลุ่ม คละตามความสามารถของผู้เรียน โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง กลุ่มละ 1 ประเด็น และทำการศึกษา อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อหาแนวทางการป้องกัน แก้ไขลงในชิ้นงานกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะทำการอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมของผู้เรียนเท่านั้น เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จสิ้น ให้ผู้เรียนนำเสนอชิ้นงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในห้องเรียนกับผู้เรียนคนอื่น ๆ

หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านกับผู้เรียน ผู้สอนดำเนินการทดสอบ หลังเรียนด้วยข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ กับผู้เรียนและทำศึกษาความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 18 ข้อ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ก่อนและหลังเรียน

n=40					
การทดสอบ	จำนวนข้อสอบ	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	12.44	2.84	12.98*	.00
หลังเรียน	30	22.50	1.89		

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ก่อนเรียน ($\bar{x} = 12.44$, S.D. = 2.84) และหลังเรียน ($\bar{x} = 22.50$, S.D. = 1.89) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังจากจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังจากจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.73	1.55	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น	4.45	1.70	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้น	4.89	1.80	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ มากยิ่งขึ้น	4.90	1.66	มากที่สุด
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.61	1.41	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน	4.55	1.81	มากที่สุด
7. มีการใช้สื่อและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.85	1.75	มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ จากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	4.70	1.52	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
9. เกณฑ์การประเมินผลชัดเจนและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.79	1.75	มากที่สุด
10. มีการวัดและการประเมินผลที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.70	1.52	มากที่สุด
11. มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม	4.88	1.80	มากที่สุด
12. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผล	4.47	1.75	มาก
13. มีระยะเวลาการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	4.82	1.52	มากที่สุด
ด้านครูผู้สอน			
14. มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.75	1.85	มากที่สุด
15. ไม่ลำเอียง และยอมรับความคิดเห็นต่างของผู้เรียน	4.80	1.75	มากที่สุด
16. สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียน	4.78	1.70	มากที่สุด
17. การให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.39	1.69	มาก
18. มีการประยุกต์เนื้อหาวิชาให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมของผู้เรียน	4.62	1.82	มากที่สุด
รวม	4.70		มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังจากจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ภาพรวม ($\bar{X} = 4.70$) อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) รายการที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 1.66) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ รายการที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 1.80) อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุด รายการที่ 17 การให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 1.69) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างอย่างเป็นขั้นตอนตามแนวคิดหลักของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีการแบ่งเนื้อหา การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก สื่อการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถศึกษาทบทวนเนื้อหาบทเรียนได้ตลอดเวลาตามความสะดวกของตนเอง อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อน ๆ หรือผู้สอนได้อย่างอิสระ ช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะทางสังคมต่าง ๆ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในห้องเรียน รวมถึงได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความรู้ความเข้าใจของตนเองผ่านกิจกรรมที่ผู้สอนออกแบบขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง สอดคล้องกับ รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์ (2562) กล่าวว่า การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นแผนที่สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นแนวทางให้ผู้สอนอย่างชัดเจน มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนเข้าใจง่ายและนำไปใช้สอนได้จริง นักเรียน

เกิดทักษะจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มุ่งองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครบถ้วน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีริวิชญ์ บุญส่ง, น้ำทิพย์ ฤกษ์ชัย, และสุนทร อ่อนฤทธิ์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาสหกรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพัฒนานิคม ผลการวิจัยพบว่า การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ ต้องเริ่มจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร และศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการสร้างให้ตรงกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยผ่านการตรวจสอบ คัดกรอง และแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามความถนัดของตนเอง โดยการเรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้สอนสร้างขึ้น หรือสื่อการเรียนรู้ที่ค้นคว้าด้วยตนเองมาศึกษาทำความเข้าใจจากประเด็นปัญหาที่ผู้สอนกำหนดไว้ ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในระดับต่างกันให้เกิดการเรียนรู้พื้นฐานเท่าเทียมกันจากนอกชั้นเรียนก่อน และนำความรู้ที่ได้รับจากนอกชั้นเรียนมาตรวจสอบ ทบทวน เพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจกับผู้สอน หรือเพื่อน ๆ ผ่านการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น หรือทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน ซึ่งผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านยังช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนถูกกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจที่จะเรียนรู้ตลอดเวลาในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่ตนเองยังไม่ทราบ และแข่งขันกันนำเสนอความรู้ของตนเองกับเพื่อน ๆ หรือผู้สอนในชั้นเรียน โดยผู้สอนเป็นเพียงโค้ช (Coach) คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น ส่งผลให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับและสร้างขึ้นนั้นมีความถูกต้อง คงทน และช่วยให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับผู้เรียนทุกคนในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา จันทรวงศ์ (2560) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา วิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา วิชาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลวิจัยของ พาวัญญ์ ศรีธรรมชาติ (2563) เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 หลังจากจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเริ่มต้นการเรียนรู้ของตนเองตามความพร้อมและความสะดวกใจของตนเอง หากมีข้อสงสัย ไม่เข้าใจ ผู้เรียนยังสามารถย้อนดูสื่อการเรียนรู้ หากคำตอบจากสื่ออื่น ๆ หรือจะนำข้อสงสัยนั้นไปสอบถามเพื่อน ๆ หรือผู้สอนในชั้นเรียนได้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดอิสระในการเรียนรู้ ไม่กดดันตนเองเหมือนการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องเร่งตัวเองให้เกิดความรู้ ความเข้าใจให้ทันคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน ซึ่งอาจทำให้การเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีความสุขในการเรียน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านยังทำให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนและได้รับความสนใจ การดูแล เอาใจใส่ อำนวยความสะดวกในการเรียนจากผู้สอนได้อย่างทั่วถึงทุกคน

ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข ความสุขในการเรียนเพิ่มมากขึ้น และช่วยส่งเสริม ฝึกฝนทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในห้องเรียนมากขึ้น ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ไซโย อ่อนสกุล, อาลัย จันทรพาณิชย์, และภาวราตรี แก้วบุตรดี (2566) เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่อง อานาจอธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่อง อานาจอธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตะพานหิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.80) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิศุทธิภา ศรีธรรมมา, สาวิตรี เถาว์โท, และเกริกไกร แก้วล้วน (2566) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์กายภาพประเทศไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนในด้านอุปกรณ์การเรียนนอกชั้นเรียน เช่น คอมพิวเตอร์สมาร์ตโฟน ระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งที่บ้านและภายในบริเวณโรงเรียนให้เรียบร้อย ก่อนตัดสินใจดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ต้องมีการร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองช่วยกำกับดูแลผู้เรียนให้เรียนรู้บทเรียนนอกชั้นเรียนจากที่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวินิจฉัยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

เอกสารอ้างอิง

กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสาร

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 19(1): 11 - 28.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กาญจนา จันทรช่วง. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

กุลิสรา จิตรชญาณิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (2560). หลักกิจกรรมพื้นฐานการทำงานอาชีพสำหรับครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2557). ห้องเรียนกลับทาง. สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://d.dailynews.co.th/article/217005/>.

ไซโย อ่อนสกุล, อาลัย จันทรพาณิชย์, และภาวราตรี แก้วบุตรดี. (2566). การพัฒนาชุดการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่อง อานาจอธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.

วารสารบวรพัฒน์. 1(3): 1 - 18.

- ณัฐสิทธิ์ พรหมมิตร, วรเวช ศิริประเสริฐศรี, และทัชชวณน์ เหล่าสุวรรณ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4. **วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 5(3): 84 - 93.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรินทร์ คำเปรม. (2564). รายงาน: ถึงเวลา..ยกเครื่อง หลักสูตร ‘ปวศ.-หน้าที่พลเมือง’. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2566, จาก https://www.matichon.co.th/education/news_2689548.
- พาขวัญ ศรีธรรมชาติ. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พิศุทธิภา ศรีธรรมมา, สาวิตรี เถาว์โท, และเกริกไกร แก้วล้วน. (2566). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องภูมิศาสตร์กายภาพประเทศไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน. **วารสารพิษณุพนธ์**. 17(2): 107 - 119.
- รวิวรรณ วงค์เดชาจันทร์. (2562). การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. **วารสารมหาจุฬาลงกรณ**. 11(1): 25 - 35.
- โรงเรียนสิงห์บุรี. (2566). **ข้อมูลนักเรียน**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2566, จาก https://data.boppobec.info/web/index_view_stu.php?School_ID=1017610141&Edu_year=2566&p=y.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). **วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- วีรวิทย์ บุญส่ง, นันทิพย์ ฤทัย, และสุนทร อ่อนฤทธิ์. (2566). การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาสหกรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพัฒนานิคม. **วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**. 6(3): 63 - 76.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). **การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). **แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง**. (ม.ป.ท.).
- โสภิตญา จันทศรี, และลักขณา สุกใส. (2565). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านวิชาเศรษฐศาสตร์หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. **วารสารมจร อุบลปริทรรศน์**. 7(2): 115 - 126.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). **Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day**. Washington DC: ISTE.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Flipped Learning Network (FLN). (2014). **The Four Pillars of F-L-I-P™**. Retrieved 15 November 2023, from <https://flippedlearning.org/definition-of-flipped-learning>.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). The Theory of The Estimation of Test Reliability. **Psychometrika**. 2(3): 151 - 160.
- Likert, R. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. In Reading in Fishbein, M (Ed.), **Attitude Theory and Measurement**. New York: Wiley & Son.
- Melo, A. J., Hernandez-Maestro, R. M., & Munoz-Gallego, P. A. (2017). Service Quality Perception, Online Visibility, and Business Performance in Rural Lodging Establishments. **Journal of Travel Research**. 56(2): 250 - 262.

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

A Study of Management Conditions of School Information Systems under
Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2

นวลเพ็ญ พุวิบูลย์¹, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา²

Nuanpen Puwiboon¹, Malai Wongruethaiwattana²

Corresponding Author E-mail: phennual@gmail.com, khunadd_2501@gmail.com

Received: 2024-01-04; Revised: 2024-02-04; Accepted: 2024-02-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 313 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างด้วยค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบว่าการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล และด้านการตรวจสอบข้อมูล ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ระบบสารสนเทศ

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹ Student in Master of Education degree, Educational Administration, Faculty of Education, Western University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

² Advisor, Educational Administration, Faculty of Education, Western University

Abstract

This research aimed to study and compare management conditions of school information systems under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2. The research sample group was administrators and teachers of the school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2, a total of 313 people were using simple random. The tool used was a 5-level estimation questionnaire with an IOC between 0.67 - 1.00 with a Reliability of 0.96. Data were analyzed in terms of frequency, means, standard deviation, t-test and One-way ANOVA was analyzed by F-test, when it was found that was statistically significant, by pairwise comparison was performed by Scheffe's Method. The research results were found as follows;

1) The management conditions of school information systems under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2 overall and all aspects managed was at a high level, when considering each aspect, it was found that all aspect were practiced at a high level, by considering from the side with the most to the least average as follows; use of information, data analysis, data collection, data storage, data processing and data verification and 2) The comparison the management conditions of school information systems under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2 overall by age and work experience was significantly different at the .05 level, when classified by sex and education level, there was no different.

Keywords: Management, Information Systems

บทนำ

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังส่วนราชการและสถานศึกษาให้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการศึกษามีคุณภาพ โดยมีนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2554 - 2563 ของประเทศไทย ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาในระยะ 10 ปี เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน และให้เกิดความยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาความสามารถของครูในการใช้ ICT โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งพัฒนาระบบและโครงสร้างทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้และสนับสนุนการบริหารจัดการทางด้านการศึกษา (ปริญาพร ขุนพรม. 2564: 30-32)

ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 คือ เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านการสื่อสารและการส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้ทุกคนสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ตลอดเวลา โดยไม่มีการจำกัดในเรื่องของสถานที่ ซึ่งสิ่งที่จะช่วยให้การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ และรับข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล 2) การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้โดยไม่มีการจำกัดขอบเขต โดยผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ และ 3) มีการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แซ่มซ้อย. 2561: 2)

เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาหลายอย่าง ทั้งในการสืบค้นข้อมูล เพื่อแสวงหาความรู้ที่มีคุณภาพ และเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานอื่น และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การประชุมผ่านระบบสื่อสารทางไกลต่าง ๆ การใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ต (พัลลภ พิริยะสุรวงศ์. 2563: 1) และยังมีบทบาทต่อการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาจะพบกับปัญหาในขั้นตอนและกระบวนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ยังไม่ถูกต้อง ขาดแบบฟอร์มการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลการนำไปใช้ บุคลากรขาดความชำนาญในการนำข้อมูลที่ได้อาจจัดกลุ่มเพื่อแยกประเภทของข้อมูล ขาดความชำนาญในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ขาดความชัดเจนในการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นอาจจะเกิดปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น Hardware, Software, หรือ Network ต่าง ๆ ปัญหาการใช้เทคโนโลยี ICT ที่ไม่เหมาะสม จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการดำเนินการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับ ICT ของสถานศึกษา ในแต่ละช่วงเวลาเช่น 2 ปี 3 ปี เป็นต้น และต้องจัดทำคู่มือการใช้ระบบ ICT ของสถานศึกษาสำหรับครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคน แต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลที่จะให้ดูแลรับผิดชอบระบบ ICT กำหนดตัวชี้วัดการใช้งานของระบบ ICT ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา จัดให้มีระบบการกำกับติดตามประเมินผลการใช้งาน ICT ในทุก ๆ ด้าน เมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แสวงหาแหล่งเงินทุนจากชุมชนเพื่อขอการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT ของสถานศึกษาเท่าที่จะทำได้โดยใช้มาตรการทางภาษีที่ผู้บริจาคเงินสนับสนุนสามารถนำไปเป็นค่าลดหย่อนได้ถึงสองเท่า (สุกัญญา แซ่ม้อย. 2561: 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 มีข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา จำนวน 1,633 คน มีจำนวนโรงเรียน 120 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน รวมทั้งสิ้น 27,565 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ขับเคลื่อนภารกิจโดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนยุทธศาสตร์ของชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยทุกรูปแบบ 2) พัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนเพื่อการแข่งขันสู่ความเป็นเลิศ 3) พัฒนาศักยภาพผู้เรียนผู้บริหาร ครูและบุคลากรในการเรียนรู้และการจัดการศึกษา 4) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) สร้างนวัตกรรมรูปแบบบริหารจัดการที่บูรณาการจากการทำงานตามข้อตกลงของสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 ตามภารกิจในการขับเคลื่อนนโยบายภายใต้กลยุทธ์และวิสัยทัศน์ “องค์กรแห่งคุณภาพ พัฒนาด้วยนวัตกรรมนำสู่ห้องเรียนอนาคต” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. 2566: 6-40) จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบปัญหาอุปสรรคในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศนั้นขาดข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาและแต่ละระบบสารสนเทศที่กล่าวมาไม่มีการเชื่อมโยงบูรณาการการจัดเก็บข้อมูลทำให้เกิดภาระกับสถานศึกษา การยืนยันข้อมูลโปรแกรมระบบบริหารสถานศึกษา (School MIS) ระบบงานทะเบียนวัดผลของสถานศึกษามีความล่าช้า เกิดความซ้ำซ้อนและคลาดเคลื่อนในการจัดเก็บข้อมูลและบางส่วนมีการเก็บซ้ำซ้อนทำให้เกิดความสับสน ทำให้ไม่สามารถลำดับเวลาได้ว่าข้อมูลไหนเป็นปัจจุบันข้อมูลไหนคือข้อมูลเก่า บุคลากรไม่มีความรู้ในเลือกข้อมูลมาใช้ บุคลากรไม่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ทำให้มีโอกาสเกิดความผิดพลาดและเกิดความล่าช้าในการประมวลผล ไม่มีการจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบทำให้ยากต่อการค้นหา ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันและไม่ทำตามกำหนดปฏิทินงานของหน่วยงาน บุคลากรไม่มีทักษะในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่เสียหายเมื่อนำเข้ามาใช้ในการจัดระบบสารสนเทศ ไม่มีทักษะทางด้านโปรแกรมที่จะนำมาช่วยเหลือในการประมวลผลข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. 2566: 45-52)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนว่าเป็นพื้นฐานที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเกิดประโยชน์ในการบริหารการศึกษา ตลอดจนเกิดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการด้านการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารจัดการ

กระบวนการที่สำคัญในการจัดการองค์กรให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายขององค์กรตามที่กำหนดไว้ เป็น สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องมี ได้มีผู้กล่าวถึง ความหมายของการบริหารจัดการ สรุปได้พอสังเขป คือ

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2563: 17) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์และทักษะ ที่เป็นศิลป์ ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการ มีระบบ ระเบียบแบบแผน เพื่อสามารถ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรลัทธิ์ เตชะจิรสิน (2564: 13) กล่าวว่า การบริหารจัดการมีความสำคัญ เป็นลำดับแรกขององค์กร กล่าวคือ หากมีองค์กรก็มักจะมีการบริหารจัดการอยู่ในตัวอยู่แล้ว เพราะองค์กรจะเติบโตได้ก็ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี การบริหารจัดการมักจะไม่ใช่เรื่องง่าย จะต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาวะที่เกิดขึ้น องค์กรใดก็ตามที่มีการพัฒนาการบริหารจัดการได้ถูกที่ถูกเวลาก็จะเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จสูง

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2566: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการว่า เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ทรัพยากร และหน่วยงาน เพื่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในหน่วยงานทั้งของภาครัฐ และเอกชน โดยครอบคลุมในเรื่องของ นโยบาย, อำนาจหน้าที่, คุณธรรมจริยธรรม, กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม, การวางแผนการดำเนินงาน, การจัดการองค์กร, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, การอำนวยความสะดวก, การประสานงาน, การรายงาน และงบประมาณ ซึ่ง ปรีดี นกุลสมปรารถนา (2566: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงเทคนิคในการบริหารจัดการที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนขององค์ความรู้ (Knowledge) ทักษะการบริหารจัดการที่ดี (Management) และการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้งาน (Physical Resources) โดยต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์, การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ในการดำเนินการให้สำเร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ สามารถที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ การดำเนินการได้ทั้งระบบ ตั้งแต่การวางแผน, การดำเนินการ การควบคุม และการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรตลอดเวลา เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ คือ สิ่งสำคัญสำหรับองค์กรในการวางแผนเพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ด้วยกระบวนการที่มี ระบบสำหรับการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่ามากที่สุด โดยมีเป้าหมายกำหนดไว้ชัดเจน ทั้งด้านประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย การบริหารนโยบาย, การบริหารอำนาจหน้าที่, การบริหารคุณธรรม, การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม, การวางแผน, การจัดการองค์กร, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, การอำนวยความสะดวก, การประสานงาน, การรายงาน และ การงบประมาณ โดยต้องอาศัยเทคนิคในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบไปด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนขององค์ความรู้ (Knowledge) ทักษะการบริหารจัดการที่ดี (Management) และการนำทรัพยากรต่าง ๆ มา ใช้งาน (Physical Resources)

ระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศเป็นการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็น ระบบในการรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูล เพื่อสร้าง หรือทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับการสนับสนุน การตัดสินใจ และการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการนำเทคโนโลยี เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบโปรแกรมต่าง ๆ และระบบการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงนิยมเรียกกันว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) ข้อมูล เป็นปัจจัยตั้งต้น หรือปัจจัยนำเข้า เป็นข้อมูลตามข้อเท็จจริง ของสถานศึกษาหรือบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ 2) การจัดเก็บข้อมูล เป็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากปัจจัยนำเข้า เพื่อนำมาเก็บรักษาอย่างเป็นระบบ มีความเป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการนำมาใช้ และต้องสามารถแก้ไข ปรับปรุงข้อมูลให้เป็น ปัจจุบันได้ 3) การประมวลผล หรือการวิเคราะห์ผล เพื่อสรุปข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ และมีความ ถูกต้อง 4) ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการประมวลผลแล้ว จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ และ

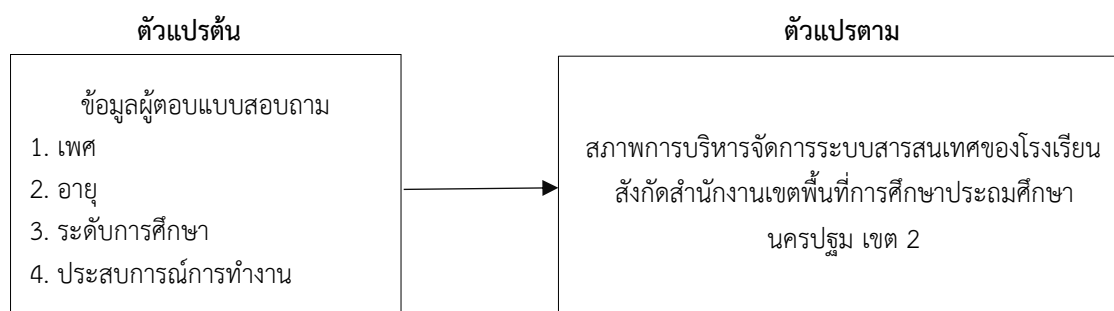
ความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 20-21) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การหาวิธีให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประมวลผลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 2) การตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบันตามสภาพความเป็นจริง 3) การประมวลผลข้อมูล คือ การนำข้อมูลมาจัดกลุ่มอย่างมีระบบตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน 4) การจัดเก็บข้อมูล คือ การนำข้อมูลและสารสนเทศที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบแล้ว มาจัดเก็บให้เป็นระเบียบ สะดวกต่อการนำออกมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการ 5) การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การจำแนก เปรียบเทียบ และคิดคำนวณรายการข้อมูลอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ และ 6) การนำข้อมูลไปใช้ คือ การกำหนดรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลที่ได้ออกวิเคราะห์แล้วไปใช้ประกอบการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ หรือการบริหารสถานศึกษา (ณัฐชรีดา บัณฑุกาญจน์. 2559: 7-8)

การบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อการศึกษา ให้ครอบคลุมการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ, การบริหารงานงบประมาณ, การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศที่ดี มีการกำหนดการใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยการประชุมมอบหมายภารกิจให้ผู้รับผิดชอบได้ทราบ พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางเทคโนโลยีสำหรับดำเนินการเพื่อการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ (สุนันทา หาผลดี. 2557: 19) และสิ่งที่สถานศึกษาควรคำนึงถึงในการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ 1) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ (Importation) อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 2) การรวบรวมสารสนเทศ (Information Amassment) โดยการจัดทำดัชนีข้อมูลเพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการนำข้อมูลมาใช้ 3) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) ผู้ใช้ข้อมูลสารสนเทศต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 4) การเชื่อมโยง (Linkage) ระหว่างเทคโนโลยีใหม่ ๆ กับหลักสูตร เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการใช้สื่อที่เป็นแหล่งทรัพยากรต้องสามารถเชื่อมโยงต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การตรวจสอบ (Monitoring) กระบวนการของการบริหารจัดการระบบและข้อมูลสารสนเทศต้องได้รับการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง 6) การสนับสนุน (Support) ในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ปฏิบัติและผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูล และ 7) การวางแผน (Planning) ซึ่งอาจจะต้องเชิญนักวิชาการหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วม (จุฬาลักษณ์ ชราศรี. 2559: 15)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดประกอบไปด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,633 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. 2566: 8)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,633 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 คน จากการเปิดตารางของเครจซี่, และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 199) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Rensis Likert. 1967: 114) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.96 แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 6 ด้าน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล ข้อ 3) การประมวลผลข้อมูล ข้อ 4) การจัดเก็บข้อมูล ข้อ 5) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 6) การนำข้อมูลไปใช้ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัย และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาสังเคราะห์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องของตัวแปรในด้านสำนวนและภาษาที่ใช้ ด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดได้ ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากุล. 2563: 224)

โดยมีการกำหนดคะแนนให้ผู้เชี่ยวชาญให้ ดังนี้

+ 1 หมายถึง คำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามปฏิบัติการ

- 1 หมายถึง คำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามปฏิบัติการ

ซึ่งพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดได้

ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตนรากุล. 2563: 224-225) ซึ่งพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) เท่ากับ 0.96

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืนด้วยตนเอง ได้ตอบกลับมา 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของเบสต์ (John W. Best. 1970: 114)

3. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนก เพศ และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Samples Test

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

ด้านที่	สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	4.24	0.53	มาก	3
2	ด้านการตรวจสอบข้อมูล	4.00	0.45	มาก	6
3	ด้านการประมวลผลข้อมูล	4.07	0.50	มาก	5
4	ด้านการจัดเก็บข้อมูล	4.15	0.47	มาก	4
5	ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	4.33	0.51	มาก	2
6	ด้านการนำข้อมูลไปใช้	4.51	0.28	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.22	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยรวมมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพิจารณาจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.28) รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์ข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.51) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.53) ด้านการจัดเก็บข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.47) ด้านการประมวลผลข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.50) และด้านการตรวจสอบข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงรายละเอียดได้ ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน รายละเอียด แสดงได้ตามตารางที่ 2 - 3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศ

สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ	เพศชาย		เพศหญิง		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	4.21	0.51	4.26	0.54	-0.88	0.39
ด้านการตรวจสอบข้อมูล	3.98	0.45	4.02	0.45	-0.73	0.47
ด้านการประมวลผลข้อมูล	3.99	0.51	4.12	0.49	-2.36*	0.02
ด้านการจัดเก็บข้อมูล	4.13	0.48	4.17	0.46	-0.66	0.51
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	4.27	0.51	4.37	0.51	-1.69	0.09
ด้านการนำข้อมูลไปใช้	4.52	0.27	4.51	0.29	0.33	0.74
รวมเฉลี่ย	4.18	0.31	4.24	0.32	-1.61	0.11

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันทางด้านเพศ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการประมวลผลข้อมูล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	4.29	0.51	4.15	0.55	2.23*	0.03
ด้านการตรวจสอบข้อมูล	4.02	0.43	3.97	0.48	0.95	0.34
ด้านการประมวลผลข้อมูล	4.05	0.51	4.10	0.49	-0.95	0.34
ด้านการจัดเก็บข้อมูล	4.17	0.46	4.12	0.48	0.94	0.35
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	4.35	0.51	4.30	0.51	0.83	0.41
ด้านการนำข้อมูลไปใช้	4.54	0.26	4.47	0.31	1.99	0.05
รวมเฉลี่ย	4.24	0.30	4.19	0.34	1.34	0.18

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านระดับศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนกตาม อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 รายละเอียด แสดงได้ตามตารางที่ 4 - 5

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของระดับสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนกตามอายุ

สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	F	sig
ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	น้อยกว่า 31 ปี	4.29	0.48	2.22	0.09
	31-40 ปี	4.17	0.56		
	41-50 ปี	4.33	0.37		
	มากกว่า 50 ปี	4.36	0.50		
ด้านการตรวจสอบข้อมูล	น้อยกว่า 31 ปี	4.08	0.49	5.59*	0.00
	31-40 ปี	3.92	0.43		
	41-50 ปี	4.00	0.39		
	มากกว่า 50 ปี	4.19	0.41		
ด้านการประมวลผลข้อมูล	น้อยกว่า 31 ปี	4.17	0.50	4.37*	0.01
	31-40 ปี	4.01	0.48		
	41-50 ปี	3.91	0.50		
	มากกว่า 50 ปี	4.22	0.55		
ด้านการจัดเก็บข้อมูล	น้อยกว่า 31 ปี	4.18	0.49	14.07*	0.00
	31-40 ปี	4.03	0.47		
	41-50 ปี	4.26	0.30		
	มากกว่า 50 ปี	4.50	0.30		
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	น้อยกว่า 31 ปี	4.38	0.47	18.55*	0.00
	31-40 ปี	4.17	0.53		
	41-50 ปี	4.68	0.30		
	มากกว่า 50 ปี	4.65	0.28		
ด้านการนำข้อมูลไปใช้	น้อยกว่า 31 ปี	4.52	0.28	0.58	0.63
	31-40 ปี	4.50	0.29		
	41-50 ปี	4.52	0.26		
	มากกว่า 50 ปี	4.56	0.26		
รวมเฉลี่ย	น้อยกว่า 31 ปี	4.27	0.32	12.03*	0.00
	31-40 ปี	4.13	0.32		
	41-50 ปี	4.28	0.19		
	มากกว่า 50 ปี	4.41	0.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันทางด้านอายุ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของระดับสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ	ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	F	sig
ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	น้อยกว่า 5 ปี	4.19	0.50	1.54	0.20
	5-10 ปี	4.30	0.49		
	11-15 ปี	4.16	0.57		
	มากกว่า 15 ปี	4.31	0.55		
ด้านการตรวจสอบข้อมูล	น้อยกว่า 5 ปี	3.98	0.43	1.89	0.13
	5-10 ปี	4.02	0.43		
	11-15 ปี	3.94	0.47		
	มากกว่า 15 ปี	4.16	0.51		
ด้านการประมวลผลข้อมูล	น้อยกว่า 5 ปี	4.05	0.51	4.04*	0.01
	5-10 ปี	4.09	0.50		
	11-15 ปี	3.97	0.46		
	มากกว่า 15 ปี	4.33	0.53		
ด้านการจัดเก็บข้อมูล	น้อยกว่า 5 ปี	4.17	0.47	6.30*	0.00
	5-10 ปี	4.18	0.49		
	11-15 ปี	4.02	0.44		
	มากกว่า 15 ปี	4.43	0.35		
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	น้อยกว่า 5 ปี	4.35	0.52	5.62*	0.00
	5-10 ปี	4.38	0.49		
	11-15 ปี	4.18	0.54		
	มากกว่า 15 ปี	4.56	0.38		
ด้านการนำข้อมูลไปใช้	น้อยกว่า 5 ปี	4.48	0.29	0.40	0.75
	5-10 ปี	4.51	0.29		
	11-15 ปี	4.53	0.28		
	มากกว่า 15 ปี	4.54	0.25		
รวมเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	4.20	0.32	5.70*	0.00
	5-10 ปี	4.25	0.31		
	11-15 ปี	4.13	0.31		
	มากกว่า 15 ปี	4.39	0.30		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันทางด้านประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยพิจารณาจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์ ข้อมูล ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล และด้านการตรวจสอบข้อมูล ตามลำดับ คือ

1.1 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก สถานศึกษามีการนำข้อมูลของระบบสารสนเทศที่วิเคราะห์ได้ไปใช้จริงในการวางแผนแก้ไข และพัฒนาการบริหาร จัดการของสถานศึกษา มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ทาทอง, และกาญจนา บุญส่ง (2560) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารกับประสิทธิผล การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดย โรงเรียนมีการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลต่าง ๆ, พิจารณาเลือกนำข้อมูลไปใช้วางแผนการบริหารจัดการ ทำให้คุณภาพของ ระบบสารสนเทศการบริหารสถานศึกษามีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561) วิจัยเรื่อง แนวทาง การบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า การนำ ข้อมูลสารสนเทศไปใช้ มีปัญหาต่ำที่สุด โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น ทำเป็นสถิติ กราฟ เพื่อให้เห็นผลที่ชัดเจน เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา ต่อไป

1.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก สถานศึกษามีการวิเคราะห์และบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ข้อมูลระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีการออกแบบระบบเพื่อการวิเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ โดยยึดความปลอดภัยของข้อมูลเหล่านั้น และความสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ณัฐรักษ์ อรุณทัต (2560) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนกรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนแห่งนี้ สามารถแบ่ง การทำงานได้เป็น 5 ระบบ คือ ระบบสมัครนักเรียนใหม่, ระบบทะเบียนนักเรียน, ระบบวิชาการนักเรียน, ระบบการเงิน นักเรียน และระบบปกครองนักเรียน โดยการวิเคราะห์และออกแบบระบบจะต้องอยู่ในพื้นฐานด้านความปลอดภัยของข้อมูล เป็นหลัก

1.3 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล และ มีการกำหนดระยะเวลาของการทำงานแต่ละช่วงไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ทั้งเสียง, และกฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 พบว่า มีการพัฒนาในระดับมาก โดยด้านการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการนำเสนอข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

1.4 ด้านการจัดเก็บข้อมูล มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดเก็บข้อมูลของสถานศึกษา และวางแผนในการ จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ, จัดสรรงบประมาณเพื่อให้การดำเนินการมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Comfort R. Etor, Usen F. Mbon, & E. E. Ekanem (2020) วิจัยเรื่อง การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการปฏิบัติงานของ ครูในโรงเรียนมัธยมในรัฐโครสริเวอร์ ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า ในบรรดาหลักปฏิบัติด้านการจัดการไอซีทีทั้ง 12 ประการเท่านั้น การทำความสะอาด/ปิดฝุ่น การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการระบายอากาศของศูนย์ ICT มีความสำคัญ เป็นบวกความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับงานครูมีการสร้างประสิทธิภาพด้วย ($p < .05$) จากการค้นพบนี้ มีข้อเสนอแนะในหมู่คนอื่น ๆ ว่าควรมีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน ICT อย่างเพียงพอให้กับโรงเรียน มัธยมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพของครูและนักเรียนเพื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

1.5 ด้านการประมวลผลข้อมูล มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการสร้างสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงการใช้งานได้จริง และนำข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการประมวลผล มานำเสนอในรูปแบบที่ง่ายต่อการนำไปใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ทาทอง, และกาญจนา บุญส่ง (2560) วิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนมีการจำแนกหมวดหมู่ของ ข้อมูลสารสนเทศ, พิจารณาเลือกนำข้อมูลไปใช้วางแผนการบริหารจัดการ ทำให้คุณภาพของระบบสารสนเทศการบริหาร สถานศึกษามีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยพันธ์ พวงเดช (2561) วิจัยเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า การพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศใน สถานศึกษา ด้านการประมวลผลข้อมูล คือ คัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านระบบสารสนเทศให้เป็นผู้รับผิดชอบ สร้าง ระบบให้เกิดการดำเนินการด้านสารสนเทศตามขอบข่ายที่ต้องการ และให้เกิดการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศที่ต้องใช้ร่วมกับ หน่วยงานอื่น ด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสม

1.6 ด้านการตรวจสอบข้อมูล พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีการร่วมมือกันของบุคลากร เรื่อง การกำหนดรูปแบบและวิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกอุตม์ จ้ายอ้น (2561) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับการจัดระบบสารสนเทศใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า มีการจัดระบบสารสนเทศใน สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านการตรวจสอบข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ทังเฮียง, และกฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 พบว่า มีการพัฒนาในระดับมาก โดยมีด้านการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการนำเสนอข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

สรุปได้ว่า สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและบุคลากรที่ เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกันเพื่อวางแผนการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ให้เกิดการปฏิบัติจริงได้อย่างมีคุณภาพ มีการนำ ผลที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการวางแผนเพื่อบริหารจัดการระบบสารสนเทศ และการจัดการศึกษาได้อย่าง มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐิศา บุตรดีวงศ์, และลือชัย แก้วสุข (2561) วิจัยเรื่อง การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ทาทอง, และกาญจนา บุญส่ง (2560) วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติ ของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก ไทยรักษ์, และสมใจ สืบเสาะ (2566) วิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการระบบ สารสนเทศของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ในโลกยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรม เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้ทุก คนต้องปรับตัวเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อดำรงชีวิตและการทำงานอย่างมีความสุข ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานมาก จะมี การนำความรู้ทางด้านเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้มากกว่า จึงทำให้ผู้ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานมาก สามารถบริหารจัดการระบบสารสนเทศได้มากกว่าผู้ที่มีอายุ และประสบการณ์ในการทำงานน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ทังเฮียง, และกฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน มีการพัฒนาระบบ

สารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาภา ไชยรักษา (2564) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จะมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ตามอายุและประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ทังเฮียง, และกฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน มีการพัฒนาระบบสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ มณทิรา คงยิ่ง (2560: 85) วิจัยเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาครผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ชญาภา ไชยรักษา (2564) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ที่พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเกิดจากบริบท และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ไม่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ได้ ดังนี้

1.1 เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนให้มีมาตรฐาน พร้อมทั้งการจัดสนับสนุนทรัพยากรด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย อย่างเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยการกำหนดแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการในการดำเนินงานอย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติจริงได้ ทั้งด้านการจัดเก็บข้อมูล การสำรองข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำผลของข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.3 เป็นแนวทางในการวางแผนการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ให้เอื้อต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการกำหนดแนวทาง วิธีการต่าง ๆ อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคของการบริหารจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 หรือในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา ใช้พัฒนาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: สมาธรรม.

จุฬาลักษณ์ ชราศรี. (2559). *สภาพการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ชญาภา ไชยรักษา. (2564). *การศึกษาสภาพการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 9(1): 57 - 66.

- ชัยณรงค์ ทั้งเอียง, และกฤษฎา วัฒนศักดิ์. (2564). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2564. “สู่ชีวิตวิถีใหม่ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ”, ภาคโปสเตอร์, หน้า 356-366.
- ณัฐรักษ์ อรุณพัฒน์. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนกรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (นโยบายและการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ). วิทยาลัยนวัตกรรม.
- ณัฐชรีดา บัณเฑาะฏากาญจน์. (2559). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัทชลิตา บุตรดีวงศ์, และลือชัย แก้วสุข. (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกริก.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากุล. (2563). ขนาดอิทธิพลการวิเคราะห์อำนาจการคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมโดยโปรแกรม G*Power. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง). (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปริญญาพร ขุนพรม. (2564). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีดี นกุลสมปรารถนา. (2566). 10 ลักษณะของการบริหารจัดการที่ดี (Management). สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2566, จาก <https://www.popticles.com/business/10-characteristics-of-management/>.
- พัลลภ พิริยะสุวรรค์. (2563). เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิรูปการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566, จาก http://www.kroobannok.com/view.php?article_id=145.
- พิทยพันธ์ พวงเดช. (2561). การจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มลจิรา บุญเสริม. (2561). แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มณฑิรา คงยิ่ง. (2560). การจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัชกร ไทยรักษ์, และสมใจ สืบเสาะ. (2566). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษา และการวิจัย. 7(1): 52 - 67.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2566). แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.wiruch.com/articles%20for%20article/article%20concept%20and%20meaning%20of%20admin%20and%20mgt%20admin.htm>.
- สร้อยศรี เตชะจิรสิน. (2564). การบริหารจัดการองค์การในยุคโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการองค์การ). มหาวิทยาลัยเกริก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. นครปฐม: ผู้แต่ง.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา หาผลดี. (2557). แนวทางการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2563). การพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. มหาสารคาม: รายงานการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัญชลี ทาทอง, และกาญจนา บุญส่ง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วารสาร ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 5(2): 305 - 318.
- เอกอุตม จ้ายอห์น. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับการจัดระบบสารสนเทศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 15(68): 90 - 100.
- Comfort, R. Etor, Usen, F. Mbon, & E. E. Ekanem. (2020). **Management of Information and Communication Technology and Teachers' Work Performance in Secondary Schools in Cross River State, Nigeria**. Department of Educational Management, Faculty of Education, University of Calabar, Nigeria.
- John, W. Best. (1970). **Research in Education**. (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Likert, R. (1967). **The human organization: Its marketing and value**. New York: McGraw - Hill.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
The Factors Affecting an Implementation of Internal Quality Assurance in the
Schools of Educational Opportunity Expansion School under the Nakhon Sawan
Primary Educational Service Area Office 3

สุทัตตา สติตพงษ์¹, ทีเปพัฒน์ สันตะวัน², ศุภชัย ทวี³

Suthatta Satitongs¹, Teeppipat Santawan², Supachai Tawee³

Corresponding Author E-mail: Suthatta.lan@nsru.ac.th

Received: 2024-01-07; Revised: 2024-02-07; Accepted: 2024-02-07

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาการดำเนินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 226 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชี และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความเที่ยงระหว่าง 0.96 - 0.99 และแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก 4) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร (X_4) ด้านภาวะผู้นำ (X_1) ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_3) และด้านโครงสร้างองค์การ (X_2) ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 69 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y' = 0.90 + 0.37(X_4) + 0.17(X_1) + 0.11(X_3) + 0.14(X_2)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z' = 0.49(Z_4) + 0.27(Z_1) + 0.14(Z_3) + 0.16(Z_2)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การประกันคุณภาพภายใน, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of factors affecting the implementation of internal quality assurance in the schools of internal quality assurance 2) study the level of implementation of internal quality assurance in the schools of internal quality assurance 3) study the relationship between factors affecting the implementation of internal quality assurance in the schools of internal quality assurance and 4) create the predicting equations of the implementation of internal quality assurance in the schools of internal quality assurance. The sample consisted of administrators and teachers 226 obtained by using Krejcie, & Morgan formula and simple random sampling by lottery method. The research instruments were the questionnaires regarding to the factors on the operation of internal quality assurance with the validity between 0.67-1.00 and the reliability between 0.96 - 0.99 and a questionnaire regarding to the operation level of internal quality assurance with the validity between 0.67- 1.00 and the reliability of 0.98. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results of the research were found that:

1) The factors affecting the implementation of internal quality assurance in the schools of internal quality assurance of in overall were at a high. 2) The level of the implementation of internal quality assurance of in overall was at a high. 3) The relationship between the factors affecting the implementation of internal quality assurance were the positive relationship. 4) The factors in the aspect of the personnel characteristics (X_4), the leadership (X_1), the communication(X_3) and the organizational structure(X_2) were affected the implementation of internal quality assurance with statistically significance at .05 level. The predicted factors those affected the implementation of internal quality assurance in the schools of internal quality assurance was 69 % accurate. Furthermore, the predicting equation were shown as;

$$\text{Predictor Equation of the raw score } Y' = 0.90 + 0.37(X_4) + 0.17(X_1) + 0.11(X_3) + 0.14(X_2)$$

$$\text{Predictor Equation of the standard score } Z' = 0.49(Z_4) + 0.27(Z_1) + 0.14(Z_3) + 0.16(Z_2)$$

Keywords: Factors Affecting, The Internal Quality Assurance, Educational Opportunity Expansion School

บทนำ

ในการปฏิรูปการศึกษานั้นมุ่งพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ จึงมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน จากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ว่าต้องกำหนดมาตรฐานที่สถานศึกษาปฏิบัติได้จริง ประเมินได้จริง กระชับ สามารถสะท้อนบริบทของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาได้จริง ทำให้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับหน่วยงานต้นสังกัด และระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 51)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม โดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายรวมทั้งมาตรฐาน กระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เชื่อว่าจะสามารถส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย และนำผลการประเมินคุณภาพภายในดังกล่าวมาใช้เป็นฐานในการวางแผนพัฒนามาตรฐานหรือพัฒนาเป้าหมาย และปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานปกติของสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนแล้วดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ควบคู่ไปกับการติดตามตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานระหว่างการปฏิบัติและประเมินคุณภาพเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับใช้ผลการประเมินเป็นฐานในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ในวงจรการพัฒนาให้คุณภาพสถานศึกษาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2563: 3 - 5)

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน (จรินทร์ แจ่มสว่าง. 2563: 45 - 52)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 41 โรงเรียนพบว่าปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีการวางแผนในการปฏิบัติงานจึงเกิดปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษา ที่ยังไม่เข้าใจชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานที่เป็นปกติ จึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระงานในสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการนิเทศติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพในระดับน้อย อีกทั้งสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษาส่งผลทำให้ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น การรายงานคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาไม่ได้วิเคราะห์ตามมาตรฐานและหาสาเหตุของปัญหา และคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการประเมินผลและการเขียนรายงาน ยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. 2566: 20 - 24)

จากความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อค้นพบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผน เพื่อพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายเป็นรูปธรรมและนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารโรงเรียนเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดูแลรับผิดชอบบริหารจัดการ ให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด มีนักการศึกษา นักบริหารและนักวิชาการได้กล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญ กระบวนการบริหาร และขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษา ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

วลินดา รสชา (2563: 17) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานให้สำเร็จโดยต้องอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การบริหารกิจกรรมทุกชนิด และดำเนินการทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียน ครู และประชาชนทุกคนในสังคมนั้น ได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาชีวิต และสามารถอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตน

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

อชิรญาณ คชาบาล (2561: 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ การบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารหรือการกำหนดขั้นตอนกระบวนการที่จัดการกับการดำเนินการทางด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีกลุ่มบุคคลรับผิดชอบในแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน มีการกำหนดกรอบการทำงาน วิเคราะห์ปัญหา แนวทางแก้ไขเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้และให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. กระบวนการบริหารสถานศึกษา

เกวลี เกรียมย์ (2561: 25-26) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารสถานศึกษาว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การลำดับขั้นตอนการดำเนินงานโดยอาศัย การวางแผน การจัดโครงสร้างขององค์การ การจัดหาบุคคลที่มีคุณภาพ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการวางแผนทางการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องกันและรายงานผลการดำเนินการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษา

ปพนสรค์ โพธิพิทักษ์ (2560: 24 - 31) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษาว่า การบริหารงานของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) งานบริหารทั่วไป

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยประกอบด้วยการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินการ โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษา

1. ความหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สาธิต ทรัพย์รวงทอง (2563: 102) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ และการดำเนินการตามภารกิจของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ตามเกณฑ์คุณภาพโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด

2. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ธัญรัตน์ ศรีคง (2558: 34) กล่าวว่า หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การบริหารจัดการคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง เน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐาน ข้อเท็จจริง

สามารถตรวจสอบได้ โดยเกิดจากความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับทุกคน เพื่อผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2563: 3 - 5) กล่าวว่า องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม โดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียน มีคุณภาพ หรือคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งรวมถึงการใช้ผลประเมิน เป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพในวงจรการพัฒนาใหม่ต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

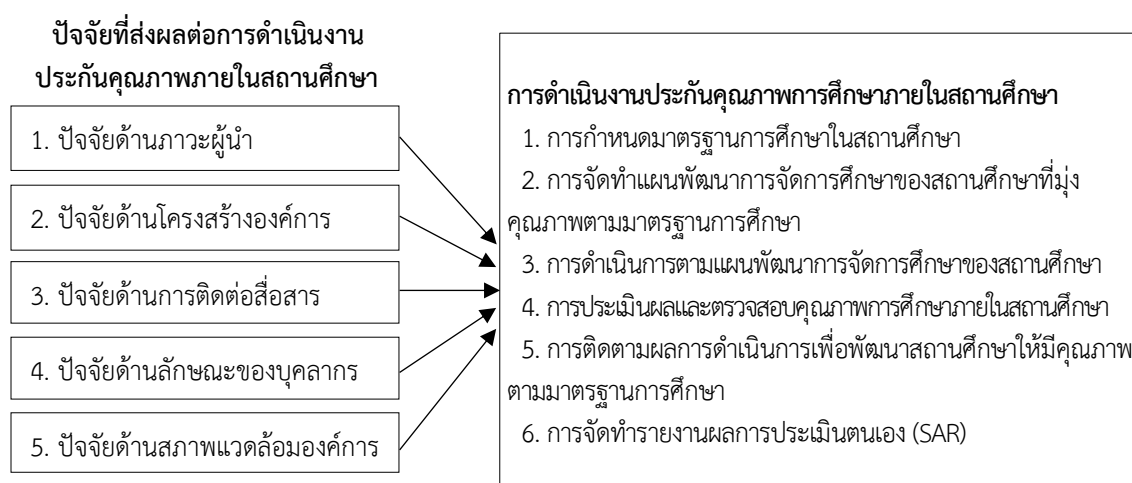
การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นนวัตกรรมที่ใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ 3) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 4) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

จากแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2563: 17) ประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
3. การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
5. การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 547 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน และครู จำนวน 503 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 226 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครู จำนวน 208 คน ที่ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษาในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ 3) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 4) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตาม ลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยศึกษาใน 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ 3) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 4) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ

2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งได้กล่าวถึงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

3. ศึกษาหลักการเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการสร้างข้อคำถามแบบสอบถาม

4. กำหนดกรอบแนวคิดของข้อคำถามให้ครอบคลุมตัวแปร จำนวน 112 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 50 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 62 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข จำนวน 112 ข้อ จากนั้นจึงเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา

6. ประเมินความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 128 - 129)

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 112 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์จำนวน 112 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00

8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนอุดมพัฒนา โรงเรียนบ้านหนองไผ่ โรงเรียนบ้านคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในระหว่าง วันที่ 28 สิงหาคม 2566 ถึง 1 กันยายน 2566

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.96 - 0.99 และการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในระหว่างวันที่ 18 - 25 กันยายน 2566

2. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทาง google form โดยได้รับกลับคืนครบทั้ง 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.2 หาค่าความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (%)

2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

3.2 วิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านภาวะผู้นำ	4.32	0.58	มาก	1
2	ด้านโครงสร้างองค์การ	4.28	0.43	มาก	2
3	ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.24	0.46	มาก	4
4	ด้านลักษณะของบุคลากร	4.27	0.47	มาก	3
5	ด้านสภาพแวดล้อมองค์การ	4.15	0.45	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.25	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.45)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา	4.23	0.46	มาก	6
2	การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.26	0.42	มาก	5
3	การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.31	0.34	มาก	2
4	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.29	0.50	มาก	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
5	การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.27	0.49	มาก	4
6	การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)	4.33	0.45	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.28	0.36	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.46)

3. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₀
X ₁	1.00					
X ₂	0.84**	1.00				
X ₃	0.50**	0.49**	1.00			
X ₄	0.65**	0.76**	0.64**	1.00		
X ₅	0.58**	0.58**	0.76**	0.76**	1.00	
Y ₀	0.63**	0.63**	0.70**	0.76**	0.73**	1.00

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.63 – 0.76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ลักษณะของบุคลากร ($r_{xy} = 0.76$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ภาวะผู้นำ ($r_{xy} = 0.63$) และโครงสร้างองค์กร ($r_{xy} = 0.63$)

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการสร้างสมการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ที่ใช้ในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj. R ²	Std. E.	a	b	Beta	t
X ₄	0.83	0.61	0.61	0.23	0.90	0.37	0.49	8.71*
X ₁		0.66	0.66	0.21		0.17	0.27	5.58*

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj. R ²	Std. E.	a	b	Beta	t
X ₃		0.68	0.68	0.21		0.11	0.14	3.78*
X ₂		0.70	0.69	0.20		0.14	0.16	3.45*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร (X₄) ด้านภาวะผู้นำ (X₁) ด้านการติดต่อสื่อสาร (X₃) และด้านโครงสร้างองค์การ (X₂) ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 69 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.90 + 0.37(X_4) + 0.17(X_1) + 0.11(X_3) + 0.14(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.49(Z_4) + 0.27(Z_1) + 0.14(Z_3) + 0.16(Z_2)$$

อภิปรายผล

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้งหมด 5 ปัจจัย โดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือภาวะผู้นำ รองลงมาคือโครงสร้างองค์การ ลักษณะของบุคลากร การติดต่อสื่อสาร และสภาพแวดล้อมองค์การ ตามลำดับ โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารทุกระดับในการบริหาร ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร การเป็นผู้มีศิลปะในการบริหารงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร มีความเป็นผู้นำ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติงานให้เต็มตามความสามารถ โดยอาศัยทักษะ หลักเหตุผลและศิลปะของการใช้อิทธิพล เพื่อดึงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้นำต้องมีความสามารถในการชี้แนะแนวทาง และหาวิธีเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โชคชัย พรหมมา (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โครงสร้างองค์การหรือโครงสร้างสถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาซึ่งจะเกี่ยวข้องกับสายงานบังคับบัญชา การจัดโครงสร้างที่ชัดเจนให้อำนาจในการตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารงานนั้นเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีการกำหนดบทบาทและแบ่งหน้าที่ชัดเจน มอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ส่งเสริม กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างเป็นระบบ และจัดกระบวนการดำเนินงานในเชิงบูรณาการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในองค์การในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธัญพร ยมนันต์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การที่สถานศึกษาที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมาย ผูกพันต่อองค์การ ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ รักษองค์การ มีความเสียสละ

เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน จะทำให้การดำเนินการตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนามาเป็นผลดีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธัญพร ยมนันต์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า บทบาทผู้บริหารในการติดต่อสื่อสารนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสาร มีการใช้เทคนิคและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ซึ่งการกระทำของผู้บริหารต้องสอดคล้องกับคำพูดที่ได้สื่อสารไป รวมทั้งมีการสนทนาเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของข้อมูลข่าวสารต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน ต่อเนื่องและทันเหตุการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ถูกต้องสอดคล้อง ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โชคชัย พรหมมาก (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ ส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาใช้หลักการมีส่วนร่วมของครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมองค์การจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินงานในองค์การ เพราะจะมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในองค์การนั้น พฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ว่าจะเป็นเชิงบวกหรือ เชิงลบ ขึ้นอยู่กับบรรยากาศที่บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติงาน การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิรารัตน์ กระเชื่อมรัมย์ (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้งหมด 6 ขั้นตอน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง รองลงมาคือการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาตามลำดับ โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นภารกิจตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการหลังจากจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปีการศึกษา เพื่อสะท้อนภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมาภายใต้บริบทของสถานศึกษา โดยสารสนเทศในรายงานผลการประเมินตนเองของ สถานศึกษานั้นเป็นผลของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุพาพัฒน์ เหมลา (2559) ศึกษาเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้น สถานศึกษาต้องมีระบบกลไกการบริหารและจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ไม่เป็นภาระกับครูหรือผู้เกี่ยวข้องมากเกินไป สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีภารกิจกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงานโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ว่าบรรลุเป้าหมายระดับใด โดยสามารถใช้แนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงษ์พันธ์ แซ่แต้ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.3 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นระบบและกลไก ในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ กระทำโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพที่สะท้อนจุดเด่นและจุดควรพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ผสมผสานกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุพาพัฒน์ เหมลา (2559) ศึกษาเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.4 การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษานั้นต้องมีการดำเนินการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ครอบคลุม โครงสร้างการบริหารงานบุคลากร ของสถานศึกษาและผู้เรียน ร่วมรับผิดชอบเป็นไปตามระเบียบกฎหมายและแนวปฏิบัติของสถานศึกษา มีการดำเนินงานบรรลุ วัตถุประสงค์และเป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ โชคชัย พรหมมาก (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.5 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นแผนระยะกลาง 3 - 5 ปี โดยสถานศึกษา สามารถนำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของ ปัจจัยภายในสถานศึกษา วิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคของปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ประเมินสถานภาพของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กำหนดกรอบกลยุทธ์/กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมรองรับ พร้อมประมาณการงบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอื้องฟ้า บัวชุม (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.6 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา แต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธัญพร ยมนันต์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ มีการอบรมพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา จึงทำให้ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 5 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โชคชัย พรหมมาก (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ 0.83 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 69 และสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y' = 0.90 + 0.37(X_4) + 0.17(X_1) + 0.11(X_3) + 0.14(X_2)$$
 ซึ่งปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร เป็นปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคลากรมีความผูกพันหรือสนใจอย่างจริงจังต่อเป้าหมายค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์การ เต็มใจที่จะทุ่มเทพลังในการทำงานเพื่อองค์การได้บรรลุเป้าหมาย และเกิดความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของความต้องการ หรือแรงจูงใจของตนได้รับการตอบสนอง บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมาย ผูกพันต่อองค์การ ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ ร้องการ มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนมีความสำคัญอย่างมาก และส่งผลให้การดำเนินการตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนามาเป็นผลดีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จักรพงษ์ แก้วตรี (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมปัจจัยทุกปัจจัยเพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและหลักเหตุผลในการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.2 ศึกษาแนวทางการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมนครสวรรค์ เขต 3

2.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมนครสวรรค์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

เกวลี เกร็มย์. (2561). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

จักรพงษ์ แก้วตรี. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โชคชัย พรหมมาก. (2561). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.

ธัญพร ยมนัดถ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ธัญรัตน์ ศรีคง. (2558). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์. (2560). แนวคิดสู่การปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พิราวัลย์ กระเชื่อมรัมย์. (2558). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

พงษ์พันธ์ แซ่แต้. (2560). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน นิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ยุพาพัฒน์ เหมลา. (2559). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รจรินทร์ แจ้งสว่าง. (2563). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มประสานงาน สถานศึกษาโพทะเล 02 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 3(3): 44 - 54.

วลินดา รสชา. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาควมรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2563). การประกันคุณภาพทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. (2566). รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของ สถานศึกษา ประจำปี 2565. นครสวรรค์: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.

- อชิรญาณ์ คชาบาล. (2561). การศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
เอื้องฟ้า บัวชุม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอน
แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ในห้องเรียนเศรษฐศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

Learning Activity Management through Natural Approach in combination with
Content and Language Integrated Learning (CLIL) in the Economics Class by
Using English as a Medium of Instruction for Grade 2 Students

Franz Sascha Scholl¹, อมรรัตน์ วัฒนารัตน²

Franz Sascha Scholl¹, Amornrat Wattanatorn²

Corresponding Author E-mail: franzsascha2903@gmail.com

Received: 2023-12-31; Revised: 2024-02-14; Accepted: 2024-02-19

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ ร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษในเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) กับวิธีการเรียนปกติ 3) เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่ได้เรียน เศรษฐศาสตร์ภาคภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมด 42 คน จำนวน 2 ห้อง ซึ่งเลือก ห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 มาเป็นกลุ่มทดลองโดยการจับฉลาก ส่วนห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน แบบทดสอบหลังเรียน และแบบวัดเจตคติ มีค่าความตรงใน ระดับดีมาก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบเป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ได้แผนการเรียนรู้และแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแต่ละองค์ประกอบส่วนมากมีคุณภาพดีมาก
- 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้เรียนด้วยวิธีการปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01
- 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติมีเจตคติแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบธรรมชาติ, การสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา, การเรียนเศรษฐศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรการสอน, มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Student in Master of Education Degree, Curriculum and Instruction, University of Phayao

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยพะเยา

² Advisor, School of Education, University of Phayao

Abstract

The objectives of this study were 1) designing and testing the quality of learning activities based on the Natural Approach in combination with Content and Language Integrated Learning (CLIL) 2) comparing the listening and speaking abilities of grade 2 students in Economics who studied through learning activities based on Natural Approach and Content and Language Integrated Learning (CLIL) with these of students who have learned through the usual approach 3) studying the attitude of the students who have studied economics through learning activities based on Natural Approach in combination with Content and Language Integrated Learning (CLIL). The target population of this study were grade 2 students. There were in total 42 students divided into 2 classes. Grade 2/1 was used as the experimental group and grade 2/2 as the control group. The research instruments used were 4 lesson plans, a post-test and an attitude survey questionnaire. The validity was on a very good level. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation and independent samples t-test. The results of the study were as follows:

1) Lesson plans and post-test were designed and three experts assessed all their components as being of a very good quality. 2) The students who studied through learning activities based on Natural Approach and Content and Language Integrated Learning (CLIL) had significantly better listening and speaking skills at a level of .01. 3) The students who studied through learning activities based on Natural Approach and Content and Language Integrated Learning (CLIL) had a significantly better attitude than the control group on a level of .01.

Keywords: Natural Approach, CLIL (Content and Language Integrated Learning), Economics Class

บทนำ

ในปัจจุบันโลกกำลังเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เป็นเหตุให้มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของทุกคนทั้งหลาย คนไทยจำนวนมากจำเป็นต้องติดต่อกับชาวต่างชาติในการประกอบอาชีพของตน โดยเฉพาะการทำงานร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ซึ่งเป็นสมาชิกในสมาคมอาเซียนมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศก็คือภาษา ภาษาที่เป็นหลักในการสื่อสารระหว่างประเทศเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางของสมาคมอาเซียนด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสาร เพื่อการเตรียมนักเรียนไทยให้พร้อมสำหรับการทำงานในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้นนักเรียนทุกคนจึงจำเป็นต้องมุ่งมั่นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่วนครูผู้สอนต้องเลือกกลวิธีการสอนและสื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เอื้อให้นักเรียนได้รู้ภาษาอังกฤษและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในทุกด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และสามารถใช้ทักษะนั้นในสื่อสารกับชาวต่างชาติ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ซึ่งได้กำหนดจุดประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 ดังนี้ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ และหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก

โรงเรียนสองภาษา ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในการสอนวิชาที่ไม่ใช่วิชาภาษาอังกฤษมีจำนวนมากขึ้น ทำให้นักเรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยเฉพาะทักษะการฟังพูดเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนกับครูและเพื่อน ๆ พริมรสน นนทภักดิ์ (2547) กล่าวว่า นักเรียนที่ยังไม่เคยชินกับการเรียนในวิชาต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษอาจเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชา โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) และสังคมศาสตร์ (Social) เป็นวิชาที่ใช้คำศัพท์เฉพาะทางหลากหลาย เป็นเหตุให้นักเรียนที่มีความรู้ทางคำศัพท์น้อยอาจประสบปัญหาในการเรียนรู้อย่างหนัก ทิวาพร ทวารมณ, และสายสุณี ชัยมงคล (2556) ศึกษาปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ และพบว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากประโยค วลี และคำศัพท์ภาษาอังกฤษในวิชานี้มีความเฉพาะเจาะจง และนักเรียนประสบปัญหาในการแก้โจทย์ปัญหามากที่สุด และผู้วิจัยทดสอบนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์

โดยใช้ภาษาไทยด้วย จึงกล่าวได้ว่าปัญหามาจากความสามารถของนักเรียนในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้นการสอนภาษาอังกฤษในหลักสูตรสองภาษาต้องเน้นทักษะการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของนักเรียน รวมถึงเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนเนื้อหาผ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องพัฒนาความสามารถทั้งทางภาษาและเนื้อหาในเวลาเดียวกัน เพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุดจากการเรียนหลักสูตรสองภาษา

ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเลือกวิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการพูดและการฟังของนักเรียนโดยใช้คำศัพท์ สำนวนและโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งคำศัพท์ใหม่ และสำนวนภาษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่กำลังจะเรียนในชั่วโมงนั้น ๆ จึงเป็นเหตุให้วิธีการสอนแบบธรรมชาติของ Krashen, & Terrell (1983) เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากวิธีการสอนนี้จะให้ความสำคัญกับตัวบ่อนทางภาษาที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้และมีความหมาย ในสมมติฐานที่ 4 Krashen, & Terrell (1983) อธิบายว่าตัวบ่อนทางภาษาเป็นคำศัพท์หรือวลีที่ให้นักเรียนได้รับรู้คำศัพท์ใหม่ โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์หรือมีสื่อที่ให้นักเรียนได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำนั้น วลีหรือคำศัพท์นั้นไม่ควรยากเกินที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้ ในการสอนผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษาที่นักเรียนกำลังเรียนหากเป็นไปได้ การที่ผู้สอนใช้แต่ภาษาเป้าหมายทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับภาษานั้นและได้เรียนรู้ทั้งคำศัพท์และหน่วยเสียงของภาษาเป้าหมาย ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ 1 ของ Krashen, & Terrell (1983) ที่ระบุว่าความสามารถในการใช้ภาษามาจากการรับรู้ภาษา ส่วนการเรียนรู้ภาษาช่วยในการแก้ไขผลลัพธ์ที่ได้จากการรับรู้ภาษา ก็แสดงว่าการรับรู้ภาษาต้องมาก่อนการเรียนรู้ภาษา เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาดังกล่าวเกิดขึ้นผู้สอนต้องจัดบรรยากาศที่ทำให้นักเรียนไม่กลัวที่จะฟังพูดและรับรู้ภาษาอังกฤษ เพราะเมื่อไรที่นักเรียนรู้สึกวิตกกังวล การเรียนรู้ไม่เกิดขึ้น บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาเป็นบรรยากาศที่นักเรียนไม่ถูกบังคับที่จะพูดในภาษาที่เขายังไม่ถนัดเท่าไร เพราะว่าการบังคับนักเรียนให้พูดทำให้นักเรียนอาจรู้สึกเครียด นอกจากนั้นผู้สอนยังต้องจัดบรรยากาศและสื่อที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน เพราะว่าการที่นักเรียนสนใจในการเรียนก็ทำให้เขาใส่ใจฟังตัวบ่อนทางภาษา ซึ่งหมายถึงข้อความในภาษาที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้ และอาจลืมที่เขา กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ ทำให้ระดับของความวิตกกังวลของนักเรียนลดลง และเขาได้รับรู้ภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ 5 ของ Krashen, & Terrell (1983) ที่กล่าวถึงผลกระทบของความรู้สึกต่อการเรียนรู้ โดยอธิบายว่าถ้านักเรียนมีความรู้สึกในแง่บวกทำให้เขาเรียนรู้ภาษาเป้าหมายอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อใดที่เขาไม่มีความรู้สึกเชิงลบทำให้การเรียนรู้ภาษาช้าลง ดังนั้นผู้สอนจึงต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และใช้ตัวบ่อนทางภาษาที่ให้นักเรียนคุ้นเคยกับภาษาเป้าหมายและได้รับรู้ศัพท์จำนวนมาก

การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษนับเป็นกระบวนการสำคัญของการสอนในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรสองภาษา อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นที่ไม่ใช่วิชาภาษาอังกฤษของโปรแกรมการเรียนตามหลักสูตรสองภาษานี้ เนื้อหาวิชาในแต่ละรายวิชาคือประเด็นหลักของการสอน ดังนั้นการสอนโดยไม่แยกเนื้อหาวิชาออกจากทักษะทางภาษานับเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงในระหว่างการสอน และ ทักษะการเรียนรู้จากเนื้อหาวิชาของนักเรียนจะต้องเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การสอนโดยไม่แยกเนื้อหาวิชาออกจากทักษะทางภาษา (ฟัง พูด อ่าน และเขียน) จึงจำเป็นต้องเกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน และด้วยเหตุผลดังกล่าว วิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL, Content and Language Integrated Learning) วิธีการสอนดังกล่าวถูกพัฒนาโดย Marsh (1994) ซึ่งนิยามว่าวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เน้นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาโดยใช้ภาษาต่างประเทศและใช้การเรียนรู้เนื้อหาในการเรียนภาษาต่างประเทศ

วิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษมากขึ้น เนื่องจากวิธีการนี้ให้โอกาสนักเรียนที่จะใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเกิดจากการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในกระบวนการเรียน เป็นเหตุให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษจริง และเมื่อนักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนรู้ นักเรียนจะสามารถจำคำศัพท์โครงสร้างทางภาษาได้ดีขึ้นและเกิดความคุ้นเคยกับภาษา Coyle, et. al. (2010) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามวิธีการแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาที่สามารถเพิ่มพูนศักยภาพของนักเรียนทั้งทางองค์ความรู้และทางภาษา ซึ่งนักเรียนได้ฝึกฝนเนื้อหาผ่านกระบวนการคิดและการสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศ เป็นเหตุให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้นการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นเหตุให้นักเรียนไม่วิตกกังวลจนเกินไป เนื่องจากการเรียนรู้เน้นเนื้อหามากกว่าความถูกต้องทางโครงสร้างไวยากรณ์ ในอดีตการสอนภาษาอังกฤษเคยเน้นที่โครงสร้างไวยากรณ์มาก่อนและผู้สอนตัดสินความถูกต้องของคำตอบโดยพิจารณาว่ารูปประโยคถูกหรือผิด เป็นเหตุให้นักเรียนเกิดความเครียด

แต่วิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเน้นที่เนื้อหาในอันดับแรก ผู้สอนจะให้ความสำคัญทางเนื้อหาในการตัดสินใจคำตอบถูกหรือผิด ทำให้ความวิตกกังวลของนักเรียนลดลง ส่วนการสอนที่เน้นเนื้อหาจะดึงดูดความสนใจของนักเรียนมากกว่าการสอนที่เน้นโครงสร้างทางภาษา เพราะเนื้อหาในการสอนใกล้เคียงชีวิตของนักเรียนมากกว่าโครงสร้างภาษา ทำให้นักเรียนตั้งใจในการเรียนรู้มากขึ้น อาทิตย์ ศรีจันทร์คร (2560) ทำวิจัยเรื่อง ผลของการสอนแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ที่มีต่อความสามารถในการฟัง-พูด และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เขาใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาในการสอนกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนปกติ ผลที่ออกมา นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษามีความสามารถในการฟังและการพูดที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสนใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นเหตุให้ทักษะในการฟังพูดภาษาอังกฤษดีขึ้นจากเดิม และนักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษในเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) กับวิธีการเรียนปกติ
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่ได้เรียนเศรษฐศาสตร์ภาคภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

Krashen, & Terrell (1983) ได้คิดค้นวิธีการสอนแบบธรรมชาติ (The natural Approach) ในปี 1983 โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ของ Krashen ร่วมกับประสบการณ์และความคิดในการจัดการเรียนรู้ภาษาที่ 2 ของ Terrell มาบูรณาการจนเกิดวิธีการสอนใหม่ เป็นวิธีการสอนที่อาศัยลักษณะการเรียนรู้ของภาษาแม่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาที่ 2 วิธีการสอนแบบธรรมชาติเป็นวิธีการสอนภาษาที่ 2 ซึ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน จุดเด่นของวิธีการสอนแบบธรรมชาติคือ การให้ตัวบ่อนและข้อมูลทางภาษาให้แก่นักเรียน จนกระทั่งนักเรียนสะสมข้อมูลทางภาษาเพียงพอและรู้สึกพร้อมที่จะเริ่มพูดด้วยตนเอง วิธีการนี้เป็นเหตุให้นักเรียนสามารถสื่อสารในภาษาที่ 2 ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเรียนคำศัพท์และกฎไวยากรณ์จำนวนมากมาก่อน

วิธีการสอนแบบธรรมชาติมี 5 สมมติฐาน ได้แก่

1. The acquisition-learning hypothesis (สมมติฐานเกี่ยวกับการรับรู้ภาษาและการเรียนรู้ภาษา) เป็นสมมติฐานที่แยกออกระหว่างการรับรู้ภาษาและการเรียนรู้ภาษา การรับรู้ภาษาเป็นกระบวนการที่นักเรียนได้รับภาษา โดยการทำความเข้าใจข้อความในภาษานั้น ซึ่งเป็นการเรียนโดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการที่นักเรียนได้เรียนหลักการและกฎไวยากรณ์ต่าง ๆ ของภาษา ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยที่นักเรียนรู้ตัว การเรียนรู้ภาษาเน้นให้นักเรียนใช้ภาษาอย่างถูกต้องแต่อาจไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ภาษา
2. The natural order hypothesis (สมมติฐานลำดับการรับภาษาที่เกิดตามธรรมชาติ) สมมติฐานนี้กล่าวว่านักเรียนได้รับรู้และสามารถใช้กฎไวยากรณ์ได้ ๆ เกิดตามลำดับง่ายของกฎนั้น บางกฎนักเรียนได้รับรู้เร็ว ส่วนบางกฎนักเรียนได้รับช้า ถึงแม้ว่านักเรียนแต่ละคนอาจมีลำดับในการรับกฎไวยากรณ์ที่ไม่เหมือนกัน แต่ก็ใกล้เคียง ๆ กัน กฎที่ได้รับเร็วไม่น่าจะสลับกับกฎที่ได้เรียนช้า ลำดับในการรับกฎไวยากรณ์ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาแม่ของผู้เรียน
3. The monitor hypothesis (สมมติฐานเกี่ยวกับกลไกทดสอบภาษา) การเรียนรู้ภาษามีผลต่อความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนน้อยมาก ความสามารถในการพูดภาษาของนักเรียนมาจากการรับรู้ภาษา แต่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่มาจากการเรียนรู้ภาษาในการทดสอบและการแก้ไขภาษาของตนเองเมื่อบรรลุ 3 เงื่อนไขตามนี้ 1) มีเวลาเพียงพอที่จะทดสอบภาษา 2) นักเรียนตั้งใจที่จะใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และ 3) ผู้ใช้ภาษามีความรู้ทางกฎไวยากรณ์เพียงพอ

4. The input hypothesis (สมมติฐานตัวป้อน) ในการพัฒนาความสามารถทางภาษาผู้เรียนต้องได้รับตัวป้อนทางภาษาที่เขาสามารถเข้าใจได้ ตัวป้อนนั้นควรจะอยู่ในระดับความสามารถทางภาษาที่สูงกว่าความสามารถของผู้เรียนเพียงเล็กน้อย นอกจากนั้นผู้สอนไม่ควรจะจัดลำดับโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาจากก่อนไปหลัง แต่ควรให้ตัวป้อนที่มีโครงสร้างหลายอย่าง ทั้งโครงสร้างที่ผู้เรียนได้รับแล้วและโครงสร้างที่ยังไม่เคยรับภาษามาก่อน ในการให้ตัวป้อนผู้สอนควรเลียนแบบผู้ดูแลเด็กเล็ก ซึ่งปรับภาษาตามความสามารถของเด็กในการเข้าใจภาษา

5. The active filter hypothesis (สมมติฐานการกลั่นกรองด้านจิตใจ) เจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนภาษาเป้าหมายมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาของเขา ดังนั้นผู้สอนจึงควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนภาษา ทำให้นักเรียนไม่เกิดความรู้สึกวิตกกังวล ผู้สอนสามารถทำได้โดยไม่บังคับให้นักเรียนพูดในเวลาที่เขายังไม่มีความพร้อม

ส่วนการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา เป็นวิธีการสอนที่ถูกคิดค้นโดย David Marsh (1994) ซึ่งเป็นนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยการบูรณาการการสอนความรู้ทางวิชาวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศิลปะร่วมกับการสอนภาษาต่างประเทศ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้เนื้อหาวิชาต่างๆและความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ

Coyle, et al. (2010) เสนอว่าวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษามี 4 องค์ประกอบหลัก (4C) ได้แก่

1. เนื้อหา (content) ซึ่งหมายถึงเนื้อหาสาระที่มาจากวิชาต่างๆที่ไม่ใช่วิชาภาษาต่างประเทศ อย่างเช่น เนื้อหาสาระจากวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือสุขศึกษา

2. กระบวนการคิด (cognition) คือหน่วยการเรียนรู้นั้นต้องพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียน โดยเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และการคิดแบบสร้างสรรค์

3. การสื่อสาร (communication) ซึ่งหมายถึงในทุกหน่วยการเรียนรู้ผู้สอนต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสื่อสารในภาษาต่างประเทศได้ โดยเน้นการสื่อสารเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่เขา กำลังเรียนอยู่

4. วัฒนธรรม (culture) ซึ่งหมายถึงผู้สอนต้องส่งเสริมความรู้เบื้องหลังเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เนื่องจากภาษาเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม และผู้เรียนต้องเข้าใจในเบื้องหลังทางวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง

Coyle, et al. (2010, อ้างถึงใน พรพิมล ประสงค์พร, และจิตรา จันทราเกตุรวี. 2562) อธิบายความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบบูรณาการภาษาและเนื้อหา ดังนี้

1. ภาษาในการเรียนรู้ (Language of Learning) คือภาษาที่ผู้เรียนเจอในการเรียนรู้เนื้อหา ได้แก่คำศัพท์ ส่วนวน กลุ่มวลี และโครงสร้างทางไวยากรณ์ ที่ปรากฏอยู่ในบทเรียนนั้น นอกจากนั้นแล้วผู้สอนต้องคำนึงถึงอรรถลักษณะ (genre) ของบทอ่าน อย่างเช่น บทอ่านวิทยาศาสตร์ใช้ภาษาวิทยาศาสตร์และเน้นความเป็นเหตุและผล ซึ่งผู้สอนต้องพัฒนานักเรียนให้สามารถเข้าใจภาษานั้นได้ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องพิจารณาว่าตนต้องปฏิบัติการสอนอย่างไรให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ อย่างเช่น สร้างภาระงานหรือแบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระหรือโครงสร้างภาษาที่ ได้เรียนรู้

2. ภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Language for Learning) คือภาษาที่นักเรียนต้องใช้ในการเรียนรู้ อย่างเช่น เมื่อเขาทำโครงการย่อย ผู้สอนต้องพิจารณาว่านักเรียนต้องใช้โครงสร้างทางภาษา คำศัพท์ หรือทักษะทางภาษาในการปฏิบัติงานอะไรบ้าง ได้แก่ การค้นคว้าข้อมูล การรวบรวม การผลิตผลงานและการนำเสนอผลงาน หรืออาจเป็นภาระงานเฉพาะก็ได้ ทักษะที่นักเรียนใช้ในการเรียนรู้ อาจเป็นทักษะอภิปรายหรือทักษะนำเสนอ นอกจากนั้นแล้วผู้สอนยังต้องพัฒนานวัตกรรม คือการเรียนรู้ในวิธีการเรียนรู้ เช่น กลวิธีในการอ่านหรือกลวิธีในการทำความเข้าใจบทอ่าน ภาษาเพื่อการเรียนรู้เป็นเหตุให้การเรียนรู้ภาษาของนักเรียนมีความกระจำมากขึ้น

3. ภาษาผ่านการเรียนรู้ (Language through Learning) คือในวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา การเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้เนื้อหา เมื่อนักเรียนกำลังพัฒนาความรู้ ทักษะ และทำความเข้าใจกับบทเรียนก็มี การเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นด้วย ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความเข้าใจของตนออกมา เป็นกลวิธีที่ช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักเรียน เนื่องจากภาษาเชื่อมโยงกับกระบวนการคิด และผู้สอนต้องหมั่นเพียรต่อยอดความรู้ทางภาษาของนักเรียนโดยตลอด อย่างเช่นความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ ผู้สอนต้องจัดปัจจัยป้อนทางภาษาให้นักเรียนตั้งแต่การเรียนรู้เนื้อหาทั่วไปจนถึงการเรียนรู้เนื้อหาในบริบทเฉพาะ เป็นวิธีการที่ผู้สอนต้องกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง

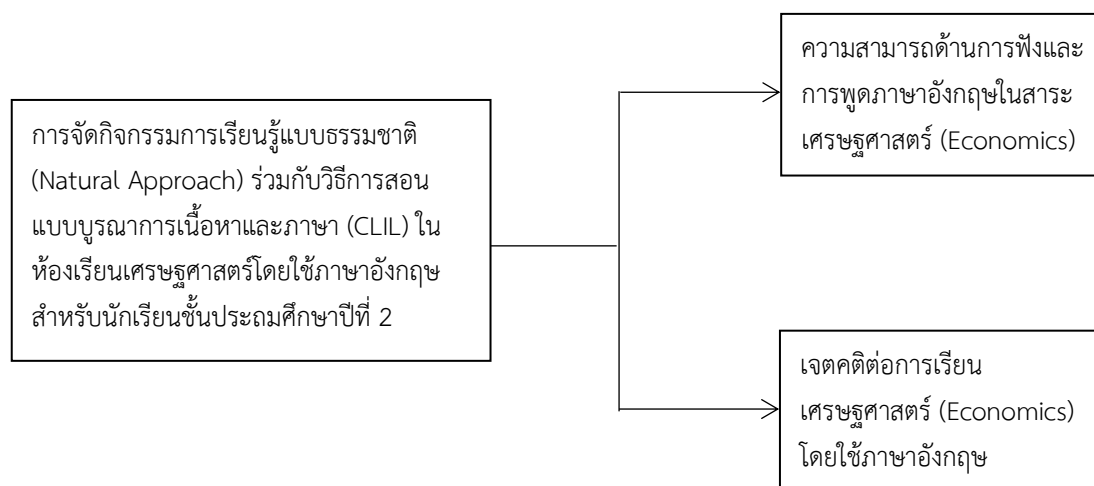
การฟังเป็นทักษะในการรับรู้และการใช้ภาษาที่สำคัญ Rost (2001) กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งทำให้เราสามารถเข้าใจคำพูดของคนอื่นได้ นอกจากการเป็นทักษะในการใช้ภาษาแล้ว การฟังก็ยังเป็นวิธีสำคัญในการรับตัวบ่อนทางภาษา ส่วนกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองเวลาที่ผู้ฟังได้รับสาร มี Vandergrift (2004) อธิบายว่าการฟังประกอบด้วย 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการฟังแบบบนลงล่าง และกระบวนการฟังแบบล่างขึ้นสู่บน ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกัน กระบวนการฟังแบบบนลงล่าง หมายถึง กระบวนการฟังที่ผู้ฟังใช้บริบทของสนทนาและความรู้เดิมเพื่อทำความเข้าใจในข้อความที่ผู้พูดส่ง ส่วนกระบวนการฟังแบบล่างขึ้นสู่บน เป็นกระบวนการฟังที่ผู้ฟังใช้ตัวชี้แนะทางภาษาระดับล่างในการทำความเข้าใจเท่าที่จะทำได้โดยการฟังเสียงแต่ละเสียง และเสียงเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นพยางค์หลังจากนั้นก็เป็นคำ วลี ใจความ และประโยค แล้วนำประโยคหลายประโยค

ส่วนการพูดมีความหมายดังที่ Burns, & Joyce (1997) กล่าวว่า การพูดหมายถึงกระบวนการโต้ตอบในการสร้างความหมาย ซึ่งประกอบด้วยการผลิตสาร การรับสาร และการประมวลผลข้อมูล มีรูปแบบและความหมายคือ ขึ้นอยู่กับบริบทที่เกิดขึ้น ผู้เข้าร่วม และวัตถุประสงค์ในการพูด ส่วน Harmer (2007) เขียนถึงความสำคัญของกิจกรรมการฝึกพูดภาษาอังกฤษ ดังนี้ (1) กิจกรรมการฝึกพูดเป็นโอกาสให้นักเรียนฝึกฝนการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเสมือนชีวิตจริงแต่อยู่ในห้องเรียน ซึ่งเป็นเขตที่ปลอดภัย (2) กิจกรรมการพูดที่ให้นักเรียนต้องใช้ภาษาที่เขาได้เรียนรู้ ทำให้ครูและนักเรียนได้ทราบถึงผลของการเรียนรู้ของนักเรียน และ (3) การใช้ภาษาที่นักเรียนเคยได้เรียนรู้มาก่อนนี้ ทำให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษโดยอัตโนมัติให้มากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนั้นกิจกรรมการพูดแบบเสรีฝึกนักเรียนให้ใช้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองโดยไม่ต้องคิดก่อนพูด

เจตคติมีความหมายดังที่ ศักดิ์ สุนทรเสณี (2531) กล่าวว่า เจตคติคือพฤติกรรมที่เตรียมพร้อมของสมองต่อการกระทำ ก่อนที่บุคคลนั้นตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลหนึ่งเห็นว่าอะไรที่เจตนาดี ซึ่งเขาก็พยายามรักษาเจตนาที่ดี การตัดสินใจว่าอะไรถูกอะไรผิดก็มาจากเจตคติ จุดกำเนิดของเจตคติก็คือประสบการณ์เดิมที่คงไว้อยู่ในจิตใจของเรา ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อถือและความรู้สึกของแต่ละบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) และศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการทดสอบหลังการเรียนรู้ (Post-test Only Non-equivalent Control Group Design) การดำเนินวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเอกทวีวิทย์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทั้งหมด 42 คน จำนวน 2 ห้อง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 42 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนแบบง่าย โดยการจับฉลาก ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งใช้การสอนตามวิธีการสอนแบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และได้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งใช้วิธีการสอนปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง ซึ่งใช้กิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
2. แบบทดสอบหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ซึ่งประกอบด้วย 15 ข้อ
3. แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่ได้เรียนภาษาอังกฤษด้วยการจัดกิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง ซึ่งใช้กิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศด้วยวิธีการสอนแบบธรรมชาติและวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา โดยศึกษาข้อมูลเรื่องเกี่ยวกับหลักการ ขั้นตอน กลวิธีการสอน สื่อการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.2 นำการสอนแบบธรรมชาติและการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา มาบูรณาการกัน จนเกิดขั้นตอนในการสอนวิธีการสอนแบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

ชั่วโมงที่	ชื่อขั้นการสอน	การดำเนินการ
1	ขั้นก่อนการพูด (เน้นการฟัง)	1. ครูทบทวนความรู้เดิมให้กับนักเรียน 2. ครูสอนคำศัพท์ใหม่โดยที่นักเรียนฟังการออกเสียงและพูดตามครู 3. ครูสอน ส่วนภาษา โครงสร้างทางภาษาและเนื้อหาของบทเรียนนั้น 4. นักเรียนแสดงความเข้าใจโดยการวาดภาพตามคำครูหรือโดยวิธีการอื่นที่สอดคล้องกับวิธีการแบบธรรมชาติ
2	ขั้นพูดช่วงเริ่มต้น	1. ครูสอนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม 2. ครูถามคำถามแบบง่าย ๆ เกี่ยวกับคำศัพท์และเนื้อหาของบทเรียน และนักเรียนสามารถตอบคำถามได้โดยใช้ Yes/No หรือคำตอบแบบคำเดียวได้ 3. ครูใช้คำถามที่ทำให้นักเรียนวิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาที่กำลังเรียนอยู่ หรือต้องท้าทายนักเรียนให้แก่ปัญหา คำถามที่ครูใช้ต้องก่อให้เกิดการคิดขั้นสูง 4. ครูฝึกนักเรียนให้ตอบเป็นวลีสั้น ๆ
3	ขั้นการพูด	1. นักเรียนฝึกการสื่อสารภาษาอังกฤษ นักเรียนเริ่มฝึกการพูดเป็นประโยคจากการเติมคำในช่องว่าง 2. ครูให้นักเรียนตอบคำถามโดยใช้ประโยคสั้น ๆ ซึ่งคำถามนั้นก็เกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียน 3. นักเรียนฝึกการนำเสนอหรือการพูดบทบาทสมมติเกี่ยวกับเนื้อหาที่กำลังเรียนอยู่รวมถึงการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

- 1.3 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 สารการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และกำหนดเป็น 4 เรื่อง ซึ่งสอนเรื่องละ 3 ชั่วโมง
- 1.4 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และขั้นตอนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ขั้นตอนของการสอนแบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อ 2
- 1.5 รวบรวมข้อมูลดังกล่าวแล้วใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน แต่ละแผนใช้เวลา 3 ชั่วโมง
- 1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้นั้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาด้วยตนเองและตรวจสอบว่าเหมาะสมเพียงใด และใช้ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาในการแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้
- 1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้นั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งจะตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วใช้ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเพื่อแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้
- 1.8 นำแผนที่ปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มทดลอง
2. แบบทดสอบหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ซึ่งประกอบด้วย 15 ข้อ
 - 2.1 ศึกษาเอกสารและวิจัยเรื่องการออกแบบแบบทดสอบทางการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ
 - 2.2 วิเคราะห์หัวข้อ จุดมุ่งหมายและคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน
 - 2.3 รวบรวมข้อมูลและสร้างแบบทดสอบ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน แต่ละส่วนมี 5 ข้อรวมกัน 15 ข้อ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ส่วนประกอบของแบบทดสอบหลังเรียน

ส่วนที่	จำนวนข้อ	รายละเอียด	คะแนนเต็ม
1	5	นักเรียนต้องฟังครูพูดภาษาอังกฤษ และปฏิบัติตามคำสั่งหรือชี้ภาพ	3
2	5	ครูให้ดูภาพและนักเรียนต้องบอกคำศัพท์นั้น	3
2	5	ครูถามคำถามและนักเรียนต้องตอบอย่างถูกต้องและชัดเจน	3

- 2.4 นำแบบทดสอบนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาด้วยตนเองให้ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของแบบทดสอบ และใช้ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบ
- 2.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งจะตรวจสอบความเที่ยงตรง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้วใช้ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบ
- 2.6 นำข้อสอบที่ปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการทดสอบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่ได้เรียนภาษาอังกฤษโดยการจัดกิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
 - 3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดเจตคติ
 - 3.2 รวบรวมข้อมูลและสร้างแบบวัดเจตคติของนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบธรรมชาติ ร่วมกับวิธีสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา โดยให้ผู้เรียนประเมินผลตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย แบบวัดเจตคติประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ ในนั้นมีข้อความ 5 ข้อเชิงบวกและ 5 ข้อเชิงลบ คำถามจะได้แยกออกตามหัวข้อ 1) ด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจ 2) ด้านอารมณ์ความรู้สึก และ 3) ด้านพฤติกรรม
 - 3.3 นำแบบวัดเจตคติที่จัดเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาด้วยตนเองให้ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบวัดเจตคติ และใช้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาด้วยตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบวัดเจตคติ
 - 3.4 นำแบบวัดเจตคติที่จัดเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อให้ตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมของแต่ละข้อ และใช้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบวัดเจตคติ
 - 3.5 นำแบบวัดเจตคติที่จัดเรียบร้อยแล้ว มาใช้ในการวิจัย

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) 4 แผน แบบทดสอบหลังเรียนและแบบวัดเจตคติและทัศนคติโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและความตรงต่อเนื้อหา
2. ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนให้พร้อม
3. ผู้วิจัยแจ้งให้นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทราบถึงวิธีการเรียน บทบาทและหน้าที่ของนักเรียน จุดประสงค์และขั้นตอนในการเรียน
4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 สัปดาห์ อาทิตย์ละ 1 ชั่วโมง นักเรียนในกลุ่มทดลองได้เรียนด้วยกิจกรรมแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมได้เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ
5. หลังสอนแผนการจัดการเรียนรู้ครบแล้ว ก็ดำเนินการทดสอบความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบ post-test ซึ่งประกอบด้วยโจทย์ 15 ข้อ
6. ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนสาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ซึ่งประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ และให้กลุ่มควบคุมทำแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนสาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์เช่นเดียวกัน
7. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบและสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ดำเนินวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ โดยการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระจากกัน (T-test for Independent Samples)
3. วิเคราะห์ผลจากการวัดเจตคติของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ผลจากการวัดเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ โดยการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระจากกัน (T-test for Independent Samples)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ในห้องเรียนเศรษฐศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) พบว่า ได้แผนการเรียนรู้และแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแต่ละองค์ประกอบส่วนมากมีคุณภาพในระดับดีมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษในเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) กับวิธีการเรียนปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการฟังพูดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D>.	N	F	Sig	T	Df	P
กลุ่มทดลอง	7.43	1.23	21	.02	.90	4.95	40	.00**
กลุ่มควบคุม	5.29	1.38	21					

** $P \leq .01$

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้เรียนเศรษฐศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษมากกว่ากลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 (ค่าพีเท่ากับ .00) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้รับในการทดสอบหลังเรียน 12 ชั่วโมง จะได้พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ได้คะแนนโดยเฉลี่ยในระดับ ($\bar{X} = 7.43$) ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับการจัดการเรียนตามวิธีปกติได้คะแนนโดยเฉลี่ยในระดับ ($\bar{X} = 5.29$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในกลุ่มทดลองอยู่ในระดับ (S.D. = 1.23) และในกลุ่มควบคุมมีค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ (S.D.=1.38) ในการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน (f-test) ปรากฏว่า sig เท่ากับ 0.91 ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การทดสอบที (t-test) แบบกรณีประชากรมีความแปรปรวนเท่ากัน (equal variances assumed)

3. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่ได้เรียนเศรษฐศาสตร์ภาคภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา พบว่า “นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติมีเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (โดยพิจารณาคะแนนของนักเรียนแต่ละคน)

กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D>.	N	F	Sig	T	Df	P
กลุ่มทดลอง	23.71	1.41	21	14.32	.00	2.95	28.93	.01**
กลุ่มควบคุม	21.62	2.92	21					

** $P \leq .01$

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการเรียนเศรษฐศาสตร์ จะได้พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้เรียนเศรษฐศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติมีเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 (ค่าพีเท่ากับ .01) ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยคำนวณว่านักเรียนแต่ละคนได้คะแนนเจตคติเท่าไรโดยการรวมทั้งสิบข้อ และหาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม ในการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน (f-test) ปรากฏว่า sig เท่ากับ 0.00 ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การทดสอบทีแบบกรณีประชากรมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (equal variances not assumed) เจตคติของนักเรียนที่ได้เรียนเศรษฐศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (Natural Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีเจตคติในระดับสูง ส่วนนักเรียนที่ได้เรียนด้วยวิธีการปกติมีเจตคติในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ได้แผนการเรียนรู้และแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแต่ละองค์ประกอบส่วนมากมีคุณภาพในระดับดีมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจาก แผนการเรียนรู้ที่จัดมามีขั้นตอนที่ชัดเจน ผู้วิจัยสร้างแผนการเรียนรู้ 4 แผน ซึ่งแต่ละแผนใช้เวลา 3 ชั่วโมง แต่ละชั่วโมงมีการเน้นทักษะที่แตกต่าง ชั่วโมงแรกเน้นทักษะการฟัง ชั่วโมงที่สองเน้นการพูดคำศัพท์ และชั่วโมงที่สามเน้นการพูดโต้ตอบ ซึ่งตรงกับขั้นการพร้อมของผู้เรียนภาษาตาม Krashen, & Terrel (1983) ที่ระบุในเรื่อง “Natural Approach” นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้รับตัวป้อนทางภาษามากมาย ชั่วโมงที่ 1 ในแต่ละแผนการเรียนรู้เน้นการรับตัวป้อนทางภาษา ส่วนชั่วโมงที่ 2 ยังเน้นการรับตัวป้อนทางภาษาเหมือนเดิม แต่ทำให้นักเรียนต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาและต้องพูดคำศัพท์ด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับสมมติฐานตัวป้อนของ Krashen, & Terrel (1983) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนได้รับภาษา เมื่อเขาเข้าใจข้อความที่ยากกว่าความรู้เดิมเพียงเล็กน้อย แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากทักษะที่ง่าย คือ การฟัง จนทักษะที่ยาก ก็คือการโต้ตอบ ซึ่งใช้ความสามารถในการฟัง การคิด และการพูด

ในการสร้างแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาที่นำมาสอนและพิจารณาว่า นักเรียนควรจะมีความรู้เนื้อหาวิชาและวัฒนธรรม ทักษะในการสื่อสารและกระบวนการคิดอะไรบ้างหลังเรียนจบ เนื้อหาที่ผู้วิจัยหยิบมาสอนก็ตรงตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลังจากนั้นผู้วิจัยก็เลือกทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยต้องการจะพัฒนา และพิจารณาคำถามและภาระงานที่จะช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้มีภาระงานที่ฝึกฝนความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ นักเรียนฝึกความจำในชั่วโมงแรกของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และมีกิจกรรมที่ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และภาระงานที่ก่อให้เกิดนักเรียนต้องวิเคราะห์เนื้อหา อย่างเช่น การจำแนกประโยคว่าประโยคนั้นพูดถึงรายได้หรือรายจ่าย และภาระงานที่ก่อให้เกิดนักเรียนต้องประเมินพฤติกรรมว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่ อย่างเช่นนักเรียนประเมินว่าสินค้าใดที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและสินค้าใดที่ไม่จำเป็น ในขั้นต่อไปผู้วิจัยเลือกภาษาในการเรียน ซึ่งก็คือคำศัพท์และโครงสร้างทางภาษาที่นักเรียนต้องรู้เพื่อเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน และภาษาเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งก็คือคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่นักเรียนต้องใช้ในการทำภาระงานต่าง ๆ และผู้วิจัยกำหนดภาษาผ่านการเรียนรู้ ซึ่งก็คือทักษะในการใช้ภาษาที่นักเรียนควรจะมี ฝึก อย่างเช่น การนำเสนอและการพูดบทสนทนา ภาษาที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ก็ค่อนข้างง่าย เนื่องจากนักเรียนกำลังเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยก็ยังเลือกประเด็นทางวัฒนธรรมที่ตรงกับบทเรียนและที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น และเกิดความเข้าใจถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาอังกฤษให้มากขึ้น นอกจากนั้นวัฒนธรรมที่นำเสนอ ก็ควรจะช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน วิธีการสร้างแผนดังกล่าวสอดคล้องกับวิธีการสร้างแผนที่พรพิมล ประสงค์พร, และจิตรา จันทราเกตุวิ (2562) เสนอว่า แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ซึ่งมีขั้นตอนในการออกแบบแผนการสอนดังนี้ 1) พิจารณาเนื้อหา 2) การเชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการคิด 3) การให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ภาษาและการใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ 4) การตระหนักด้านวัฒนธรรมและโอกาส 5) ขั้นตอนเตรียมบทเรียน 6) ขั้นกำกับติดตามและประเมินการนำการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสู่การปฏิบัติ

ผลของการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้การจัดกิจกรรมด้วยวิธีการปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 ซึ่งอาจเนื่องมาจาก วิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับภาษาอย่างเดียว แต่เขาต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียน ซึ่งการทำความเข้าใจกระตุ้นให้นักเรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์อย่างแท้จริง อย่างเช่น นักเรียนไม่สามารถแยกแยะระหว่าง income (รายรับ) และ expenses (รายจ่าย) หากเขาไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้นอย่างแท้จริง เนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน ดังนั้นนักเรียนจึงมีประสบการณ์เรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอน ซึ่งตาม Brown, Roediger, & Mc Daniel (2014) การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์หรือความรู้เดิมในเนื้อหา ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ และการเรียนรู้ประสบความสำเร็จเมื่อเนื้อหาเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรมและนักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตตัวเองได้ หากนักเรียนต้องใช้ความพยายามในการทบทวนข้อมูลอีกครั้ง ทำให้เขาจำเนื้อหาได้ดีขึ้น ซึ่งคงจะเป็นเหตุผลให้นักเรียนในกลุ่มทดลองได้คะแนนในการทดสอบสูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้นักเรียนที่เรียนตามวิธีแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

ต้องฝึกทักษะการฟังอย่างแท้จริง เนื่องจากการขาดความสามารถในการฟังภาษาทำให้นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหา และไม่สามารถสื่อสารได้ หลังจากการฝึกการฟังนักเรียนก็จะฝึกการพูดเป็นคำและวลีสั้น ๆ และฝึกการสื่อสารกับเพื่อน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละแผน ตามวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) นอกจากนี้นักเรียนก็ยังต้องใช้กระบวนการคิด ซึ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและภาษาที่ซับซ้อนกว่าเดิม กิจกรรมที่จัดในการเรียนรู้ตามวิธีแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษานักเรียนต้องแสดงความเข้าใจของตน และต้องใช้ภาษาที่ได้เรียนมาเพื่อการแสดงความคิดเห็นของตนเอง อย่างเช่น โดยการนำเสนอและการแสดงบทสมมุติ เป็นเหตุให้นักเรียนต้องฝึกฝนทักษะการฟังพูดของตัวเองตลอดเวลา และทำให้นักเรียนมีทักษะการฟังพูดที่สูงกว่าทักษะของนักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ ศรีจันทร์ดร (2560) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง ผลของการสอนแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ที่มีต่อความสามารถในการฟัง-พูด และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษากับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความสามารถในการฟังพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

อีกประเด็นคือผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน ในช่วงที่ 1 ผู้เรียนได้รับตัวป้อนทางภาษา ซึ่งยากกว่าความรู้เดิมของนักเรียนเพียงเล็กน้อย ผู้วิจัยสอนคำศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษาด้วยสื่อที่ช่วยทำความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์นั้น ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้ยินคำศัพท์หลายรอบ ก่อนที่เขาจะต้องนำมาใช้เองในการผลิตภาษาในช่วงที่ 2 ครั้งแรกนักเรียนยังไม่ต้องแสดงออกความเข้าใจด้วยคำพูด แต่ใช้วิธีอื่น อย่างเช่น ทำท่าทางหรือวาดรูป ผู้เรียนจึงมีเวลาในการรับรู้คำศัพท์และโครงสร้างต่างๆ ตรงกับสมมติฐานตัวป้อนของ Krashen, & Terrel (1983) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนได้รับรู้ภาษาเมื่อที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจข้อความที่ยากกว่าความรู้เดิมเพียงเล็กน้อย (comprehensible input) ในกิจกรรมเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ผู้เรียนก็จะมีโอกาสที่ได้รับปัจจัยป้อนทางภาษาจำนวนมาก และมีบริบทและสื่อพอที่จะทำความเข้าใจ อาจเป็นเหตุให้กลุ่มทดลองได้คะแนนมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งการสอนในกลุ่มควบคุมเน้นการเรียนรู้ภาษามากกว่าการเรียนรู้ภาษา และผู้วิจัยสามารถสังเกตได้ว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่า เนื่องจากผู้เรียนในกลุ่มทดลองส่วนมากบอกคำศัพท์ได้โดยไม่มีตัวเลือก ซึ่งเป็นตอนของแบบทดสอบที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมทำไม่ค่อยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นินา อีสมิง (2560) ทำวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนการสอนตามแนวคิดธรรมชาติที่เน้นกระตุ้นความสนใจและการสังเกตที่มีต่อความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญในระดับ .01

ผลของการวิจัยข้อที่ 3 พบว่า “นักเรียนที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติมีเจตคติแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01” อันนี้อาจเนื่องมาจาก เนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนเป็นเนื้อหาจากวิชาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งน่าสนใจกว่าการเรียนทฤษฎีทางภาษา เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ก็เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและการเงิน ซึ่งนักเรียนทุกคนก็ต้องใช้เงิน เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน นักเรียนสามารถเชื่อมต่อบทเรียนกับชีวิตตนเองได้ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจมากขึ้น ในการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษานักเรียนได้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ได้พัฒนากระบวนการคิดและความสามารถในการสื่อสาร และได้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน เมื่อผู้วิจัยสอนแผนที่ 3 และ 4 ผู้วิจัยจึงนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาสอนต้นชั่วโมงเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ก็ยังใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีกิจกรรมที่นักเรียนต้องแยกแยะระหว่างสองสิ่ง หรือวิเคราะห์เรื่องสั้นเพื่อประเมินพฤติกรรมของบุคคลในเรื่อง อย่างเช่น ว่าพฤติกรรมการใช้เงินในเรื่องเหมาะสมหรือไม่ และสามารถปรับปรุงได้อย่างไร นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมที่นักเรียนต้องหาข้อมูลจากเพื่อนหรือต้องฝึกบทสนทนา ซึ่งทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งอาจเป็นเหตุให้นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีเจตคติต่อการเรียนเศรษฐศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในระดับที่สูงกว่าระดับเจตคติของกลุ่มควบคุม ซึ่งตรงกับวิจัยของ ณิชภัทร ฤทธิ์ละคร (2563) ซึ่งทำวิจัย “การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58

กิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ที่ผู้วิจัยจัดก็ตรงกับหลักการของการสอนแบบธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมในแต่ละแผนให้นักเรียนมีโอกาสดูแลแสดงออกความเข้าใจโดยไม่ต้องพูดภาษาอังกฤษ อย่างเช่น การแสดงออกโดยการวาดรูป ชี้ภาพหรือแสดงท่าทาง และนักเรียนจะใช้ภาษาในชั่วโมงเรียนที่ 2 ของแต่ละแผน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลายและไม่รู้สึกเครียดวิตก นอกจากนี้ผู้วิจัยก็ยังจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างเช่น ช่วยนักเรียนเข้าใจข้อความโดยใช้สื่อที่หลากหลาย มีใบภาพจำนวนมาก ใช้วิดีโอ พาวเวอร์พอยต์ และใบงานต่าง ๆ และมีกิจกรรมหลากหลายที่ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น ซึ่งตรงกับสมมติฐานการกลั่นกรองด้านจิตใจของ Steven Krashen ที่กล่าวว่า เจตคติกับความรู้สึกของผู้เรียนมีผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการรับรู้ภาษา ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจ มีความเชื่อมั่นในตัวเองและไม่วิตกกังวลต่อการเรียนรู้ภาษาประสบความสำเร็จในการรับรู้ภาษามากกว่า ดังนั้นผู้สอนจึงต้องจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และหลีกเลี่ยงสิ่งทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวล ในการสอนนักเรียนได้รับตัวบ่อนทางภาษาในปริมาณที่พอประมาณและไม่มากเกินไป นักเรียนก็เลยรู้สึกว่าการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ไม่ยากจนเกินไป ซึ่งได้เห็นจากการที่นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความ “ผมคิดว่าฉันเข้าใจประโยคใน Economics” มากที่สุด คะแนนของข้อความนี้เท่ากับ 2.71 เป็นลำดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชษฐ์ เสือภูมิ (2563) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหกรณ์นิคมเกลือ” และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนต้องทบทวนคำศัพท์ในทุกชั่วโมงเรียนของแผนเพื่อให้ผู้เรียนไม่ลืมคำศัพท์ และก่อนทำกิจกรรมควรทบทวนคำศัพท์ที่นักเรียนต้องรู้เพื่อทำกิจกรรมนั้นได้ เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจไม่สามารถทำกิจกรรมได้ เนื่องจากลืมคำศัพท์

1.2 ผู้สอนต้องจัดเวลาให้เหมาะสม เนื่องจากกิจกรรมอาจใช้เวลามากกว่าที่คาดคิด ทำให้ไม่สามารถจัดทุกกิจกรรมตามแผนได้หรือเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้สอนจึงควรจัดเวลาให้เพียงพอ เนื่องจากถ้าเกิดเวลาสำหรับกิจกรรมไม่พอ อาจทำให้กิจกรรมไม่พัฒนาความสามารถของนักเรียนตามที่วางไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายและตรงตามหลักการของวิธีการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เพื่อให้นักเรียนไม่เบื่อและตั้งใจเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมทบทวนคำศัพท์ควรเน้นทักษะทั้งสี่ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มาใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียนในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษในวิชาสังคมศึกษาหรือวิชาอื่น ๆ

2.2 ควรจะนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มาใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียนภาษาอังกฤษในวิชาสังคมศึกษาหรือวิชาอื่น

2.3 ควรจะนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มาใช้จัดกิจกรรมกับนักเรียนในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์หรือสุขศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย.
- ณิชาภัทร ฤทธิละคร (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความรู้เนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนการสอนกลวิธีเป็นฐานร่วมกับแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทิวาพร ทะวารมณ, และสายสุณี ชัยมงคล. (2556). Problems of Thai Students in Comprehending English Mathematics. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 9(2): 347 - 365.
- นินา อีสมิง. (2560). ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิธีธรรมชาติที่เน้นการกระตุ้นความใส่ใจและการสังเกตที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรพิมล ประสงค์พร, และจิตรา จันทราเกตุวิ. (2562, มกราคม - มิถุนายน). แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*. 20(1): 139 -152.
- พรหมรส นนทภักดี. (2547). การวิจัยพหุกรณีเพื่อศึกษาการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนสองภาษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชษฐ์ เสือภูมิ. (2563). การพัฒนาความสามารถฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหกรณ์นิคมเกลือ. *วารสารบัณฑิต มรภ. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา*. 5(2): 51 – 61.
- ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). **เจตคติ**. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.
- อาทิตย์ ศรีจันทร์ดร. (2560). ผลของการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ที่มีต่อความสามารถในการฟัง-พูด และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*. 1(2): 174 – 186.
- Brown, P. C., Roediger, H. L., & McDaniel, M. A. (2014). **make it stick: The Science of Successful Learning**. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Burns, A., & Joyce, H. (1997). **Focus on Speaking**. Sydney: National Center for English Language Teaching and Research.
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). **CLIL: Content and language integrated learning**. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Harmer, J. (2007). **How to teach English**. UK: Pearson Education Limited.
- Krashen, S., & Terrell, T. (1983). **The Natural Approach: Language Acquisition in the Classroom**. Hemstead: Prentice Hall Europe.
- Marsh, D. (1994). **Bilingual Education & Content and Language Integrated Learning**. Paris: International Association for Cross-cultural Communication, Language Teaching in the Member States of the European Union (Lingua), University of Sorbonne.
- Rost, M. (2001). **The Cambridge Guide to Teaching English to Speakers of Other Languages**. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Vandergrift, L. (2004). Listening to Learn or Learning to Listen. *Annual Review of Applied Linguistics*. 24: 3 - 25.

แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภотаตะโก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

The Instructions Management Guidelines of School's Teachers in Tha Tako
District under The Nakhon Sawan Educational Service Area Office 3

สมณวพรรช ศรีสวัสดิ์¹, ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ², ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์³
Samonwapat Srisawat¹, Thitinan Dongsuwan², Paponson Potipitak³
Corresponding Author E-mail: Samonwapat_sri@hotmail.com

Received: 2024-01-16; Revised: 2024-01-22; Accepted: 2024-02-25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูจำนวน 159 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครชี, และมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภотаตะโก มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 มีค่าความเที่ยง 0.980 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู การจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางจำนวน 7 คน เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 3) ประเมินแนวทางด้วยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภотаตะโก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ปัจจัย ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านบทเรียนมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก และด้านที่มีปัญหาลดลง คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการจัดการแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู โดยด้านผู้สอนมีการจัดทำแผน การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ได้ อย่างถูกต้อง ด้านบทเรียนมีความสอดคล้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านเทคโนโลยีมีสื่อการสอนมี รูปแบบที่หลากหลายรูปแบบทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ และ 3) การประเมินแนวทางทางการบริหารจัดการเรียนการสอน ของครูทั้ง 4 ด้าน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้าน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเรียนการสอน, การสอนของครู

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research has the objective 1) to study problems teachers' teaching management approaches. The sample group used in the research was 159 administrators and teachers by opening Krejci and Morgan's ready-made tables. with a simple random method The research instrument was a questionnaire on teaching management problems of teachers in Tha Tako District. It has a content validity value of 1.00 and a reliability value of 0.980. Data analysis was done by finding the average. standard deviation 2) to find guidelines for teaching and learning management for teachers. Organizing a meeting of 7 experts to find guidelines. The tool is a group discussion recording. Data were analyzed by content analysis and 3) to evaluating the guidelines with 9 experts evaluating the tool using the evaluation form for teaching and learning management guidelines for teachers in Tha Tako District. Statistics used in data analysis are mean, standard deviation. and content analysis The research results found that. The research findings were as follows:

1) Problems of teaching and learning management for teachers overall, it is at a high level. The aspect with the greatest problems is that the teacher factor is at a high level, secondly, the lesson aspect has a high level of problems and the aspect that has the lowest problems is that the technology factor is at a high level, 2) guidelines for managing teaching and learning management for teachers on the teaching side, teachers have prepared teaching plans that are consistent with teaching and learning arrangements, students can learn correctly through the new way of learning, the lessons are consistent and can be applied in daily life, in terms of technology, there are teaching media in a variety of formats, both online and offline, and 3) an evaluation of teachers' instructional administration guidelines in all 4 areas found that the overall picture was at the highest level, when considering each aspect, it was found that all 4 aspects are at the highest level, namely correctness, appropriateness, and feasibility and usefulness.

Keywords: Teaching and Learning Management, Teacher Teaching

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้วิถีทางการต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ ได้ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกต่างกลับมาทบทวนบทบาทและแนวทางการจัดการศึกษาของตนอย่างจริงจังด้วยเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนาากำลังคนที่มีความสามารถที่จะนำการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ ให้ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ได้อย่างมั่นคง สมความภาคภูมิใจในด้านการบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2561: 17-19) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการเป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของการสถานศึกษา โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียน และพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สงบ อิทธิพนธ์. 2562: 355) สถานศึกษาได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง การที่คนเกือบทุกคนต่างมีอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่สามารถประมวลผลนำเสนอได้เสมือนคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้เรียนและการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจและเตรียมพร้อมสำหรับการบริหารสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้พัฒนาคนให้มีความสามารถ มีศักยภาพเต็มที่สมบูรณ์ ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และ

ประเทศไทย นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนแข่งขันกับนานาประเทศ โดยที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา อันเป็นคุณลักษณะของความเป็นไทยให้ยั่งยืน

ปัจจุบันทำให้เด็กไม่สามารถไปโรงเรียนได้ครูและเด็กก็ต้องปรับตัวปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนต่อไปได้โดยมีวิธีการจัดการให้เกิดความเหมาะสมมี 4 รูปแบบใหม่สอดคล้องกับ New normal (วิจิต วังใหญ่, และมารุต พัฒนา. 2563: 1 - 5) ประกอบด้วย 1) การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% รูปแบบดังกล่าว เหมาะกับโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรสำหรับการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านออนไลน์และผู้ปกครองต่างมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือสนับสนุนการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต 2) การเรียนในห้องเรียนเหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่มาก และพื้นที่มากพอให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social distancing เพื่อรักษาระยะห่าง และการดูแลสุขอนามัยของนักเรียนได้อย่างเข้มข้นและเคร่งครัด ควบคู่กับการให้นักเรียนทุกคนต้องใส่หน้ากากอนามัย และหมั่นทำความสะอาดมือด้วยแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ทางโรงเรียนต้องหมั่นฆ่าเชื้อโรคทุกจุดในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของไวรัส โควิด-19 ซ้ำ 3) การเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากและไม่มีประสบการณ์จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาก่อน ดังนั้นจึงควรแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เมื่อสลับวันให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน กลุ่มละ 2 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่ 3 วันที่เหลือให้นักเรียนเข้าเรียนผ่านระบบออนไลน์จากที่บ้าน ทั้งนี้เพื่อให้วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้ รวมทั้งสามารถดูแลสุขอนามัยของนักเรียนอย่างเข้มข้น และเพื่อการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผลแนะนำให้โรงเรียนเลือกวิชาที่มีการปฏิบัติหรือต้องทำงานร่วมกันมาจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ในขณะที่วิชาอื่นให้จัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ได้ตามความเหมาะสม 4) การเรียน Home School คาดว่า การเรียนการสอนในรูปแบบนี้จะเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากผู้ปกครองอาจมีความกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากโรคภัยไข้เจ็บ มลพิษมลภาวะ และภัยคุกคามอื่น โดยผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชาเข้ามาสอนที่บ้าน

จากปัญหาที่อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ได้ร่วมกับสำนักงานทดสอบทางการศึกษาได้ดำเนินการจัดสอบวัดคุณภาพการศึกษาได้ดำเนินการจัดสอบวัดคุณภาพการศึกษาวัดความถนัดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศ ปีการศึกษา 2563 - 2565 ปรากฏว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งอำเภอท่าตะโกก็อยู่ภายใต้การดูแลของเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยที่ลดต่ำลงทุกปี โดยประเมินทั้ง 5 รายวิชา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ยังมีความสามารถที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คาดหวัง ความสามารถ โดยส่วนใหญ่ไม่ถึงร้อยละ 50 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศ ทั้งความสามารถ โดยรวม และความสามารถแต่ละด้านผลการประเมินนี้อาจชี้ให้เห็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับมากกว่า 6 ปี ว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ ความสามารถเต็มศักยภาพหรือไม่ องค์ประกอบแต่ละด้านของแบบทดสอบ เป็นองค์ประกอบที่สะสมความรู้ ความสามารถที่ตกผลึกมาเป็นระยะเวลายาว ที่บ่งชี้ถึงเชิงปริมาณ และคุณภาพของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนามาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่ต้องการให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นผลการประเมินความสามารถบางด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำ แสดงว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกส่วน ควรจะเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ให้ได้ผลการพัฒนาที่สูงขึ้น รายงานผลการเปรียบเทียบผล การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-NET) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 - 2565 ผลการประเมินได้ค่าเฉลี่ยร้อยละในแต่ละวิชาดังนี้ ภาษาไทย 0.44 ภาษาอังกฤษ -3.84 คณิตศาสตร์ -10.71 วิทยาศาสตร์ 2.84 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. 2563: 12)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สรุปได้ว่าสภาพการจัดการศึกษา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนหนึ่งเกิดจากคุณภาพของตัวครูและคุณภาพการสอนของครูเป็นสำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ก็มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนมีหลายวิธี ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อ

พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน อำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ซึ่งผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่ต้องใช้ศาสตร์ที่มีความเฉพาะ และผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนจัดการการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษาต้องมีผู้บริหารที่มีคุณภาพเพื่อมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาองค์กร ให้มีคุณภาพส่งผลให้ประเทศชาติมีความก้าวหน้า ซึ่งมีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

ลินดา ชุมภูศรี (2557: 25) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การที่กลุ่มบุคคลร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยอาศัยการวางแผน การแก้ปัญหา การวินิจฉัย การสั่งการควบคุม รวมทั้งการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการภายในสถานศึกษา และยังรวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน หรือประชาชนทั่วไป โดยมีการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

รัตนา หลวงกลาง (2558: 21) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดบริการทางการศึกษาโดยใช้กระบวนการการบริหารและทรัพยากรในการบริหาร เช่น บุคลากร นักเรียน การสอน หลักสูตร งบประมาณ สื่อการสอน เป็นต้น เพื่อที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นไปตามจุดหมายที่สถานศึกษากำหนด

จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

ความหมายการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญ การบริหารงานวิชาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนแต่ละระดับชั้นที่มีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นพัฒนาเด็กให้ได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย และมุ่งเน้นพัฒนาให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมมุ่งเน้น ให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการจัดการเรียนการสอนดังนี้ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวไว้ดังนี้

อรุณี ทองนพคุณ (2558: 10) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินงาน มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การบริหารสถานศึกษามีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

สตีลย เทศาธาราช, และคนอื่น ๆ (2563: 416) กล่าวว่า ความหมายของการบริหารวิชาการ คือ งานวิชาการที่เป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับ งานหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานด้านการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้

ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้อย่างดี

จากการศึกษาความหมายของการบริหารวิชาการ สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลประเมินผล ล้วนเป็นงานวิชาการ งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อพัฒนาตนเอง และทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการและทักษะชีวิต

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

พพร ลิ้มรัตนมงคล, และจิรัชมา วิเชียรปัญญา (2556: 54 - 63) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอน คือ การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือบทเรียนออนไลน์มีส่วนประกอบและปัจจัยต่อความสำเร็จผ่านการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยนำปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญมา 4 ปัจจัย

1. ปัจจัยด้านผู้สอน คือผู้ที่กำหนดการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พัฒนาบทเรียนด้วยตนเองโดยทำการสอนสนับสนุนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าต่อผู้เรียน ดูแล ผู้เรียนให้อยู่ในขอบข่ายที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

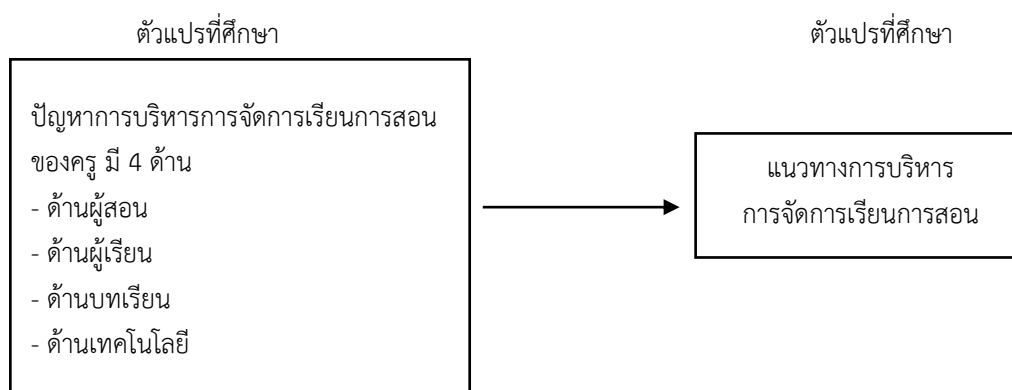
2. ปัจจัยด้านผู้เรียน คือผู้เรียนมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ คือเข้าสู่ Application Line สามารถเข้าใจและติดต่อสื่อสารกับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ทันที มีความเข้าใจและปฏิสัมพันธ์กับเทคโนโลยีมากขึ้น ใช้เวลามากขึ้นในการพูดคุย ชักถาม กันในกลุ่มผู้เรียน และทีมงาน ทั้งยังมีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

3. ปัจจัยด้านบทเรียน คือ การเรียนการสอนมีใช้เป็นข้อความตัวหนังสือ แต่สามารถปรับเป็นรูปภาพ เสียง เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจมากขึ้น ประกอบด้วย สื่อบทเรียนต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา บทเรียนและจุดมุ่งหมายที่สอนเลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน วิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ และเครือข่ายโทรคมนาคมที่เชื่อมต่อกัน ความสะดวกในการใช้งานที่จุดใช้งาน (access point) เพื่อส่งและรับข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ที่สะดวก รวดเร็ว เรียนรู้และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3 โดยศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านบทเรียน 4) ด้านเทคโนโลยี ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบความคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการศึกษาการศึกษาปัญหา หาแนวทาง และการประเมินแนวทางในการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน และคุณครู จำนวน 238 คน รวมทั้งสิ้น 273 คน ในอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และคุณครู จำนวน รวม 159 คน จาก 39 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่, และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

1. เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเป็นแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน

2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มี 4 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านบทเรียน และด้านเทคโนโลยี ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มี 4 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านบทเรียน และด้านเทคโนโลยี

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 และวัตถุประสงค์เป็นหลัก จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสมความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objectives Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อมาใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

6. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าความเที่ยงกับผู้บริหารและครูในอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน (ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ทั้งฉบับได้ 0.980

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ และทดลองใช้แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการเขตสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารการจัดการเรียนการสอน โดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอดงเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่จัดทำ (Focus Group) เพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ร่างแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนในของครูโดยผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 ที่มีผลต่อ การจัดการเรียนการสอนที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับในแต่ละด้าน เพื่อนำมาร่างเป็นแนวทางเพื่อมาสร้างเป็นแบบบันทึก การสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ ระบุให้ตรงกับทศด้อย

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและหลักฐานข้อมูลสถานศึกษาในเขตอำเภอดงเจริญ เพื่อกำหนดประชากรและจำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง รวมทั้งวิธีการเก็บข้อมูลในด้านต่าง ๆ

2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้ เพื่อออกแบบ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูโดยกำหนดคุณลักษณะของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย

3. ออกแบบแบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ขอคำแนะนำ เพื่อปรับปรุง

4. จัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการร่วมสนทนากลุ่ม

2. เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำชี้แนะและความเห็นชอบ

3. ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญในการร่วมประชุมสนทนา กลุ่ม จำนวน 7 คน

4. ดำเนินการสนทนากลุ่มตามวัน 10 สิงหาคม 2566 เวลา 13.00 น. - 15.00 น.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอดงเจริญ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

การประเมินแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอดงเจริญ จังหวัดนครสวรรค์ คือ นำแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอดงเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมิน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินการศึกษาแนวทางการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู
2. ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาแนวทางการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 3 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ระดับปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา	อันดับ
1. ด้านผู้สอน	4.06	0.49	มาก	1
2. ด้านผู้เรียน	4.00	0.51	มาก	3
3. ด้านบทเรียน	4.03	0.48	มาก	2
4. ด้านเทคโนโลยี	3.97	0.48	มาก	4
รวม	4.01	0.46	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.46) และเมื่อพิจารณารายด้านที่มีปัญหาสูงสุด พบว่า ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.49) รองลงด้านบทเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. =0.48) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.51) และด้านที่ ต่ำที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ที่	ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผู้สอน				
1	การกำหนดวัตถุประสงค์และหน่วยการเรียนรู้ในการเรียนการสอนเหมาะกับบริบท ของสถานศึกษา	4.26	0.59	มาก
2	การจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการ สอนแบบวิถีใหม่	4.21	0.71	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3	ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองใน การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบวิถีใหม่	4.11	0.63	มาก
ด้านผู้เรียน				
1	ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	4.13	0.73	มาก
2	ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้แบบวิถีใหม่ได้อย่างถูกต้อง	4.09	0.72	มาก
3	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำเสนองาน การพูดคุยจากประสบการณ์เดิมของเด็ก	4.08	0.64	มาก
ด้านบทเรียน				
1	บทเรียนมีความสอดคล้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.18	0.61	มาก
2	การจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.06	0.67	มาก
3	การจัดกระบวนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมทั้งเวลา สาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โควิด-19	4.05	0.65	มาก
ด้านเทคโนโลยี				
1	สถานศึกษามีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาจัดการเรียนการสอน	4.08	0.62	มาก
2	สื่อการสอนมีรูปแบบที่หลากหลายรูปแบบทั้งออนไลน์ และออฟไลน์	4.02	0.62	มาก
3	ครู ใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบวิถีใหม่	4.02	0.71	มาก

2. แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านผู้สอน แนวทางการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูกำหนดวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย แอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่หลากหลาย

2.2 ด้านผู้เรียน แนวทางการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาที่ถูกต้องและมีการจัดการเรียนการสอนโดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับรายวิชาอื่นๆ ควรส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดช่องทางให้คำปรึกษาโดยใช้โปรแกรม หรือ แอปพลิเคชันต่าง ๆ

2.3 ด้านบทเรียน แนวทางการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำกลยุทธ์การสอนที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

2.4 ด้านเทคโนโลยี แนวทางการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการผลิตสื่อ และพัฒนาสื่อดิจิทัลและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย

3. การประเมินแนวทางทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินแนวทางทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ด้านผู้สอน	4.51	0.36	มากที่สุด	4.49	0.39	มาก	4.41	0.48	มาก	4.63	0.39	มากที่สุด
ด้านผู้เรียน	4.73	0.33	มากที่สุด	4.80	0.25	มากที่สุด	4.70	0.38	มากที่สุด	4.74	0.33	มากที่สุด
ด้านบทเรียน	4.54	0.46	มากที่สุด	4.60	0.41	มากที่สุด	4.59	0.43	มากที่สุด	4.65	0.40	มากที่สุด
ด้านเทคโนโลยี	4.64	0.43	มากที่สุด	4.64	0.44	มากที่สุด	4.63	0.44	มากที่สุด	4.53	0.481	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.60	0.29	มากที่สุด	4.63	0.28	มากที่สุด	4.58	0.38	มากที่สุด	4.64	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินแนวทางทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 4 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.29) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.28) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.38) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.26)

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวม พบว่าปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูที่เป็นวิธีการใหม่ที่นำมาใช้จึงต้องมีการปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนในทุกด้าน เพื่อให้ตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น โดยมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนและมีการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดสถานที่เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา และใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.1 ด้านผู้สอน ข้อที่มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการฝึกฝน และพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนไม่มากพอ เพราะยังเป็นวิธีการสอนที่ใหม่อยู่ ครูและบุคลากรทางการศึกษากำลังปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพให้นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่แปลกใหม่ และมีความรับผิดชอบหน้าที่และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการประเมินผู้สอนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี ทองนพคุณ (2558) พบว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินงาน มีรูปแบบ ขั้นตอนกติกาและวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การบริหารสถานศึกษามีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านผู้เรียน ข้อที่มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำเสนองาน การพูดคุยจากประสบการณ์เดิมของเด็ก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังขาดการส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ครูผู้สอนอาจยังเคยชินกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ผู้บริหารจึงต้องปรับความคิดร่วมกันกับครูผู้สอน เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองออกมาโดยมีครูเป็นผู้แนะนำ และสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่แตกต่างและรู้จักการนำกระบวนการคิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักการวางแผน การจัดการกระบวนการคิดให้เป็นขั้นตอนและส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมใน

การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บังอร ศรีตะพัลโล (2556) พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการทางปัญญา คือ การสังเกต คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นการสร้าง สาระความรู้ที่มีความหมายให้ตนเอง การจัดการเรียนรู้ต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดย มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในระดับมาก

1.3 ด้านบทเรียน ข้อที่มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมทั้งเวลา สาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โควิด-19 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังขาดการส่งเสริมให้ ผู้สอนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอน ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมชีวิตของผู้เรียนในยุควิถีใหม่ ซึ่งยังเป็นวิธีการที่ ใหม่มากสำหรับผู้สอนจึงต้องมีการปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และผู้สอนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นด้านบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ด้านอื่น ๆ ผู้สอนควรได้รับการสนับสนุน จากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุคตันทน์ หวานฉ่ำ (2555) พบว่า เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก ในเรื่องของการจัดระบบการศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และรวมถึง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องที่อยู่ภายในองค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จโครงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านเทคโนโลยี ข้อที่มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ครู ใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการจัดการเรียน การสอนแบบใหม่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังขาดการส่งเสริมให้ผู้สอนใช้ การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลาย หรือบางครั้งอาจเป็นเพราะการจัดการเรียน การสอนแบบนี้ยังเป็นวิธีการที่ใหม่มากสำหรับผู้สอนจึงขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบ ออนไลน์ ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมให้ผู้สอนได้มีการเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ พิรพัฒน์ ใจแก้วมา (2563) พบว่า การดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤต Covid -19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ พบว่าการสำรวจของข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมชีวิต แบบปกติใหม่ 3 รูปแบบ คือ 1) พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ 2) พฤติกรรมเริ่มแล้วทำ ต่อ มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต เศรษฐกิจใหม่ และ 3) พฤติกรรมกระแสรองเป็นกระแสหลักมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และนันทนาการ จากความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่มีความโดดเด่นมากมี 4 อย่าง ได้แก่ การศึกษาแบบออนไลน์ การดูแลบ้านตามสื่อออนไลน์ พร้อมเพย์ และดีด็อก ซึ่งจะกลายเป็นพฤติกรรมวิถีชีวิต ปกติใหม่ที่จะมีมากขึ้นในอนาคต และเมื่อนำพฤติกรรมวิถีชีวิตปกติใหม่ เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ที่มี การค้นหาในสื่อออนไลน์มากที่สุด ด้วยวิธีวิเคราะห์ ถอดอรรถประโยชน์ร่วมกับคุณภาพการศึกษา ความเป็นเมืองและบุคลากร ทางแพทย์ พบว่า มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมวิถีชีวิตปกติใหม่อยู่ในระดับมาก

2. จากแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จากการแสดงความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอแนวทางการดำเนินงานการจัด การเรียนการสอนของครู ทั้ง 4 ด้าน มีข้อสรุปดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ด้านผู้สอน คือ สถานศึกษาควรให้ครูจัดบรรยากาศเป็น ผู้สร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย แอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหา มี การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชัน ออนไลน์ที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองทราบถึงความจำเป็น ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อเทคโนโลยี สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ผู้สอนมีการพัฒนาตนเองในการผลิตสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรกฤต เกื่อนช้าง, พระครูสังฆรักษ์สิงห์ชัย ฐิตธมโม, และพระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานี สุขโขโต) (2563) พบว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในสถานการณ์ Covid-19 ระบาดเราควรเปลี่ยนให้ทุกที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้ที่นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติโดยโรงเรียนดำเนินการตามหลักการ คือ กำหนดมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้องและยืดหยุ่น ปรับปรุงห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนปลอดภัย ห่างไกล Covid-19 สำรวจความพร้อมการเรียนรู้ทางไกลของเด็ก จัดเตรียมอุปกรณ์ให้นักเรียนที่มีความเสี่ยงที่จะเสียโอกาสจากการเรียนทางไกล ใช้มาตรการทางสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดในโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอน สื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียน รวมทั้งให้คู่มือสนับสนุนเด็กสำหรับการเรียนทางไกล ทั้งนี้ ทางโรงเรียนควรมีการเตรียมการก่อนเปิดเรียนรู้ จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคัดกรองและป้องกัน และให้การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนด้วย

2.2 แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ด้านผู้เรียน สถานศึกษาควรให้ครูจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดผ่านการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ โดยครูคอยให้คำแนะนำและอธิบายสิ่งที่ผู้เรียนสงสัยในเนื้อหา ผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ และให้ผู้เรียนหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องที่ตนเองมีความสนใจ และคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และมีครูคอยเป็นผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บังอร ศรีตะพัส (2556) พบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน คือ การที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการทางปัญญา คือ การสังเกต คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นการสร้างสาระความรู้ที่มีความหมายให้ตนเอง การจัดการเรียนรู้ต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.3 แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ด้านบทเรียน สถานศึกษาควรให้ครูสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้กับครูนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น การจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่มีหลายวิธีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลาย เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองได้ดูแลผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เกิดประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษายังได้ใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น และสามารถให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนได้โดยการนำปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้กับผู้เรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อร่าม วัฒนะ (2561) พบว่า การปฏิบัติงานสถานศึกษาในการศึกษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษาและของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อร่วมกันวางแผนการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและคุณภาพให้นักเรียนทำให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อความรู้ความสามารถ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 แนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ด้านเทคโนโลยี สถานศึกษาควรให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ และสามารถให้คำแนะนำผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องถึงข้อสงสัยในการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ได้ เพื่อสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน โดยมีการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองมีความรู้ และถึงการจัดการเรียนการสอนผ่านรูปแบบใหม่มีหลายวิธีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลาย การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุควิถีใหม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่าง ทุกคนต่างต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562) การจัดสถานศึกษาในยุควิถีใหม่มีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อยกระดับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารส่งเสริมให้ครู ผู้เรียนผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและดำเนินการวางแผนการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุควิถี

ใหม่ที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยี ดิจิทัลให้พร้อมไปสู่ การดำเนินงาน และการให้บริการผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

3. การประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านผู้สอน มีระดับการประเมินแนวทางแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอ ท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็น ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ด้านผู้เรียน มีระดับการประเมินแนวทางแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอ ท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็น ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ด้านบทเรียน มีระดับการประเมินแนวทางแนวทางการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครูในอำเภอ ท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็น ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ด้านเทคโนโลยี มีระดับการประเมินแนวทางแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็น ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านผู้สอน สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีมาจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ และการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลาย และควรจัดทำใบความรู้และ ใบงานอยู่ในรูปของเอกสาร หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่นักเรียนทำได้ไม่จำกัดสถานที่และเวลา

1.2 ด้านผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการจัดการเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการ และให้ ความรู้กับผู้เรียนถึงการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่หลากหลาย และผู้เรียนสามารถเข้าถึงการจัด การเรียนการสอน หนังสือ แบบฝึกหัด ตำรา อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือแอปพลิเคชันสำหรับการใช้เรียนออนไลน์ได้อย่าง ทั่วถึง

1.3 ด้านบทเรียน สถานศึกษาควรมีการจัดการเกี่ยวกับบทเรียนมีการวัดผลและประเมินผลผ่านแบบฝึกหัดที่ เหมาะสมกับช่วงชั้น มีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับ การวัดผลประเมินผลเพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

1.4 ด้านเทคโนโลยี สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้สอนให้มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชัน ออนไลน์ที่หลากหลาย และควรจัดทำใบความรู้และใบงานอยู่ในรูปของเอกสาร หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ครูมีความชำนาญ และนำมาสอนผู้เรียนในการเรียนการสอนผ่านสื่อเทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารการกำหนดวัตถุประสงค์ และหน่วยการเรียนรู้ในการเรียนการสอนเหมาะกับ บริบทของสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.2 ควรศึกษาทักษะด้านการบริหารการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมของผู้เรียนในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารด้านวิชาการในบทเรียน มีความสอดคล้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้เรียนในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.4 ควรศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาจัดการเรียนการสอนในอำเภอท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- บังอร ศรีตะพัลโล. (2556). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พชร ลิ้มรัตนมงคล, และจิรัชมา วิเชียรปัญญา. (2556). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. วารสารรังสิตสารสนเทศ. 19(2): 54 - 63.
- พิรพัฒน์ ใจแก้วมา. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต (ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลินดา ชุมภูศรี. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วรกฤต เกื้อนช้าง, พระครูสังฆรักษ์สิงห์ชัย ฐิตธมโม, และพระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานี สุขโชโต). (2563). การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด 19. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์. 8(2): 143 - 154.
- วิจิต วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา. (2563). New normal ทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 16(1): 353 - 360.
- สถิตย์ เทศาราช, และคนอื่น ๆ. (2563, พฤษภาคม 29). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)”. (หน้า 411 - 427). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2561). หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. (2563). แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2563 - 2565). นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Best, John W. (1981). *Research in Education*. (3rded). Englewood cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา A Meta-Ethnography Research on Qualitative Research in Social Studies

ปวิญญาพัฒน์ วรพันธ์¹

Pawinyaphat Woraphan¹

Corresponding Author E-mail: pawinyaphat@g.swu.ac.th

Received: 2024-01-20; Revised: 2024-02-07; Accepted: 2024-02-18

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา และ 2) นำเสนอผลการสังเคราะห์รูปแบบการวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานโดยมีจำนวนบทความที่นำมาสังเคราะห์จำนวน 10 บทความ ผลการวิจัยพบว่า มีบทความวิจัยที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาที่ปรากฏในระบบฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ระยะเวลา 6 ปี จำนวน 10 บทความ บทความส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Learning) หรือชุมชนเป็นฐานของการจัดการศึกษา (Community Based Learning) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ สมรรถนะของความเป็นพลเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการความรู้ในท้องถิ่น ด้านการคิดเชิงออกแบบ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการคิดแบบองค์รวม ด้านการคิดเชิงพื้นที่ และสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ ที่มีข้อค้นพบจากการอุปมาว่า “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จะทำให้เกิดการพัฒนาความตระหนักและจิตสำนึกต่อท้องถิ่นกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังอุปมาจากการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ว่า ครูผู้สอนสังคมศึกษาควรใช้เทคนิควิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

คำสำคัญ: การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน, การวิจัยเชิงคุณภาพ, สังคมศึกษา

¹ อาจารย์, ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Lecturer of Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

Abstract

This research aims to: 1) analyze the current condition and research characteristics studied regarding qualitative social studies research, and 2) present the results of a synthesis of research models for Qualitative Social Studies Research analyzed through meta ethnographic method. It is qualitative and was analyzed through meta - ethnographic with a total of 10 research articles, the research results found that are qualitative social studies research that has appeared in the Thai Journal Citation Index (TCI) database system for 6 years, and most of the articles are research related to the active learning management model that emphasizes area-based learning or community-based learning to develop characteristics. Citizenship competencies in various areas, such as local knowledge management, design thinking, systematic thinking, creative thinking, holistic thinking, spatial thinking, and entrepreneurial competency. There is a discovery from the simile that “community-based learning management or as a local learning resource will cause the development of local awareness and consciousness among students. Moreover, it is a metaphor from the synthesis of qualitative social studies research using meta-ethnography that social studies teachers should use teaching techniques that are consistent with the content being taught to create a learning atmosphere for students.

Keywords: A Meta-Ethnography Research, Qualitative Research, Social Studies

บทนำ

สังคมศึกษาเป็นการนำความรู้ทั้งสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์มาศึกษาด้วยการบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพของการเป็นพลเมือง ซึ่งสังคมศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ด้วยกันกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม และทางกายภาพ สังคมศึกษา จึงให้ความสำคัญกับเรื่องปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์มาก โดยมุ่งเป้าไปยังการพัฒนาพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามเป็นรายวิชาที่ต้องใช้ทักษะการรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล การร่วมมือช่วยเหลือกัน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างอนาคต และรักษา ดูแล และปรับปรุง พัฒนา สังคมให้ยั่งยืนได้ (นิตยา ปิณฑานนท์. 2564: 7 - 16; Kochhar. 1984; เยาวภา ประคองศิลป์. 2549) โดยการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญ เป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักถึงเหตุและผลที่เกิดจากข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือแนวโน้มที่จะเป็นไปในอนาคต เพื่อการปรับตัวที่ถูกต้องและเหมาะสม การคิดวิเคราะห์ทางสังคมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่จำเป็นต้องเกิดจากข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาประมวลผลในการคิดวิเคราะห์ให้ตรงหรือใกล้เคียงความเป็นจริงที่เป็นหรือน่าจะเป็น และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งการคิดวิเคราะห์ทางสังคมศึกษานี้แตกต่างจากการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นเหตุเป็นผลสามารถพิสูจน์ได้อย่างตรงไปตรงมา การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้สอนต้องนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนและควรต่อยอดองค์ความรู้ แก้ไขปรับเปลี่ยน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยการวิจัยและการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา (ชนันภรณ์ อารีกุล. 2561ข)

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ทั้งจากการนำกระบวนการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นแนวทางหนึ่งที่ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยไว้ในมาตรา 24(5) ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ได้ โดยผู้เรียนสามารถใช้การวิจัยเพื่อศึกษาเรื่องที่สนใจและต้องการหาความรู้

ใหม่หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การวิจัยจึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งช่วยในการฝึกกระบวนการคิด การจัดการหาเหตุผลมาใช้ในการตอบปัญหา และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตตนเองได้ ในส่วนของผู้สอนและสถานศึกษานั้น ได้กล่าวถึงไว้ในมาตรา 30 ว่า ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้สอนนั้น นอกจากมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังต้องใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและ/หรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยให้เป็นกระบวนการเดียวกันได้ นอกจากนี้ ในมาตรา 48 ซึ่งระบุให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทำวิจัยเชิงประเมินสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจ การจัดทำนโยบายและแผนตามพันธกิจของสถานศึกษาต่อไป การวิจัยจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำการวิจัยมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำในการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้ (กรมวิชาการ. 2545: 9 - 11)

นอกจากนี้จากกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่กำหนดให้บัณฑิตต้องมีผลงานตีพิมพ์หรือบทความวิจัย รวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ เพื่อยืนยันจบการศึกษา ตามประกาศ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2565 (ราชกิจจานุเบกษา. 2565) ที่กำหนดให้หลักสูตรที่มีการเน้นการเรียนรู้การทํารวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชานั้น หรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งมีผู้ทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการคิดในด้านต่าง ๆ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นต่าง ๆ เป็นจำนวนมากและได้เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี งานวิจัยเหล่านี้ล้วนแล้วมีความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษาเป็นอย่างมาก หากมีการรวบรวมศึกษาและประมวลผลแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อครู ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่อยู่ในวิธีการสอน เทคนิคและกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูที่มีประสิทธิภาพ จากเหตุผลที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับสังคมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ที่มีอยู่กระจัดกระจายในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยที่นับวันจะเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปีอย่างมีระบบ แต่ขณะเดียวกันงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับสังคมศึกษาเชิงคุณภาพกลับมีไม่มาก นอกจากนี้ งานวิจัยทางการศึกษาโดยเฉพาะสังคมศึกษาส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นการนำปัญหาในชั้นเรียน มาวิเคราะห์ จากนั้นใช้แนวคิด ทฤษฎีและประสบการณ์ การปฏิบัติงานที่ผ่านมาเสาะหาข้อมูล นวัตกรรมและวิธีการที่คาดว่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ แล้วนำนวัตกรรมหรือวิธีการดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่เกี่ยวข้องปัญหานั้น ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยเชิงวิชาการซึ่งมุ่งศึกษาทฤษฎีหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างองค์ความรู้ หรือข้อความรู้ทั่วไปซึ่งสามารถสรุปอ้างอิงในประชากรระดับกว้างได้มากกว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ฉะนั้นแล้วงานวิจัยทางสังคมศึกษาส่วนใหญ่ จึงเป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (ชนันภรณ์ อารีกุล. 2561ก; เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, ลัดดา ศิลาน้อย, และประกฤษติยา ทักษิณ. 2554)

อย่างไรก็ตามการสังเคราะห์การวิจัยด้วยวิธีการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่ Noblit, & Hare (1988) กล่าวว่า เป็นการวิจัยที่อยู่บนพื้นฐานกระบวนการทัศน์เชิงตีความซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองหรือแนวคิดมากมายของผู้สังเคราะห์จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยสะท้อนในหลาย ๆ วิธีการ นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการแปลความหมายหรือการอธิบายเชิงตีความมากกว่าการนำเนื้อหามารวมกันเพียงอย่างเดียว หรือการวิเคราะห์โดยพยายามให้เห็นถึงกระบวนการและผลลัพธ์ที่ได้จากกรณีศึกษาหลาย ๆ งานวิจัย ดังนั้นจึงเป็นวิธีการที่ต้องการความเข้าใจถึงธรรมชาติของการเปรียบเทียบและการแปลความหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงตีความ โดยพยายามคงลักษณะเฉพาะและองค์รวมของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ขณะที่ทำการแปลความหมายจากงานวิจัยหนึ่งจากกรอบของอีกงานวิจัยหนึ่งการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานมีจุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ เพื่อทบทวนวรรณกรรมในเชิงแปลความได้มากขึ้น ประการที่สอง คือ เพื่อตรวจสอบอย่างวิพากษ์ของคำอธิบายหลายๆ แบบของเหตุการณ์ สถานการณ์ และข้อมูลอื่น ๆ ประการที่สาม คือ เพื่อเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบของงานวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าไปสู่ข้อสรุปรวมจากงานวิจัย

ประการที่สี่ คือ เพื่อเปรียบเทียบงานวิจัยของนักวิจัยกับงานวิจัยของผู้อื่น ประการสุดท้าย คือ เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา (Noblit, & Hare. 1988; รัตนะ บัวสนธ์. 2552)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของสังคมศึกษา ซึ่งหากได้ศึกษารูปแบบการวิจัยในเชิงคุณภาพในศาสตร์ทางสังคมศึกษา ก็จะมีส่วนช่วยเอื้อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบของการวิจัยการเรียนการสอนทางการศึกษา โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษาในมีขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของรายวิชาสังคมศึกษา ที่มุ่งพัฒนามนุษย์ให้เข้าใจโลกทั้งในบริบททางธรรมชาติ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการมุ่งสู่การเป็นพลเมือง ซึ่งจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยพบว่า มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาจำนวนมาก แต่ขณะเดียวกันงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับสังคมศึกษาเชิงคุณภาพกลับมีไม่มาก โดยยังไม่มีงานวิจัยทางการศึกษาโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษามาทำการสังเคราะห์ หรือการศึกษาในเชิงกว้างมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การสังเคราะห์งานวิจัยมี 2 ประเภท ตามที่อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมา (2531: 1- 8) ได้แบ่งไว้ คือ 1) การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ หรือเรียกว่า การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ และ 2) การสังเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งทำให้ในการสังเคราะห์การวิจัย (Research Synthesis) นั้น เป็นวิธีการวิจัยที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเป็นการนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกันมาสรุปให้ได้เป็นคำตอบที่เป็นข้อสรุปการวิจัยที่ต้องการ ทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์อย่างลุ่มลึก เกินกว่าระดับความรู้ความเข้าใจที่นักวิจัยจะได้ จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยอาศัยเทคนิควิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่เรียกว่า “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน” (Meta-ethnography) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่นักวิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ต่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง (พรณิส สุดโต, สิริวัฒน์ ศรีเครือดง, และวิชชุดา ฐิติโชติรัตน. 2563) อีกทั้งเป็นวิธีการใหม่ที่ยังไม่มีการใช้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะประมวลและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา เพื่อจะได้ใช้ข้อค้นพบจากงานวิจัยและทำให้เห็นภาพรวมของความรู้และผลสังเคราะห์ของการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา ทั้งในด้านปัญหาและความสำคัญของการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีวิทยาการวิจัย ผลการวิจัย ให้เกิดประโยชน์ในด้านองค์ความรู้ และเอื้อประโยชน์ให้ผู้วิจัยอื่น ๆ สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการวิจัยทางสังคมศึกษาเพิ่มเติมได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา
2. เพื่อนำเสนอผลการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานจัดเป็นนวัตกรรมทางการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่งที่มีการประยุกต์หลักการวิเคราะห์อภิมานให้เป็นประโยชน์ในการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542) เป็นวิธีการศึกษาปรากฏการณ์ในงานวิจัยเชิงคุณภาพที่หลากหลายโดยผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและเกี่ยวข้องกับการแปลความหมาย (Hess. 2000) การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนาหรือแบบดั้งเดิมมีจุดอ่อนตรงที่เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ มีความเป็นอัตนัยสูง ทำให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่ไม่ชัดเจน และที่สำคัญ คือ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้มีความแตกต่างกันตามความสามารถและประสบการณ์ของนักวิจัยที่ทำการสังเคราะห์ ดังนั้น การจะทำการสังเคราะห์ซ้ำ เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์เหมือนเดิมจึงเป็นเรื่องยาก และผู้สังเคราะห์มักจะเลือกเฉพาะตอนหรือส่วนที่สนใจเพื่อนำมาสังเคราะห์ จึงทำให้การสังเคราะห์มักจะไม่ครอบคลุมงานวิจัยทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์ เพราะฉะนั้น จากข้อบกพร่องดังกล่าวจึงนำมาสู่การพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นใหม่ที่เรียกว่า “การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน”

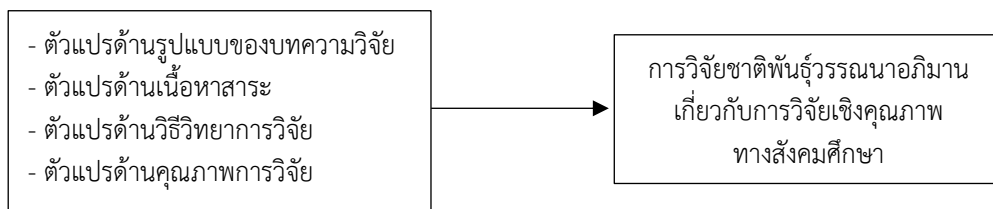
การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเป็นการวิเคราะห์โดยพยายามให้เห็นถึงกระบวนการและผลลัพธ์ที่ได้จากกรณีศึกษาหลาย ๆ งานวิจัย ดังนั้น จึงเป็นวิธีการที่ต้องการความเข้าใจถึงธรรมชาติของการเปรียบเทียบ (Comparison) และการแปลความ (Interpretation) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเป็นการสังเคราะห์การวิจัยเชิงตีความ (Interpretative Research) โดยพยายามคงลักษณะเฉพาะ (Uniqueness) และองค์รวม (Holism) ของงานวิจัยเชิงคุณภาพขณะที่ทำการแปลความหมายจากงานวิจัยหนึ่งจากกรอบของอีกงานวิจัยหนึ่ง กล่าวคือ ในขณะที่ผู้สังเคราะห์นำ

งานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกันมาทำการสังเคราะห์เพื่อหลอมรวมเป็นงานวิจัยหนึ่งเรื่อง ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ซึ่งนอกจากจะได้สาระที่เหมือนเดิมจากงานวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์แล้ว ที่สำคัญคือทำให้เห็นถึงภาพรวมของงานวิจัยที่มีลักษณะเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบมากขึ้น (Noblit, & Hare. 1988; ชนันภรณ์ อารีกุล. 2550)

Noblit, & Hare (1988) กล่าวว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิธานเป็นระเบียบวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำเอาข้อค้นพบของงานวิจัยแต่ละเรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกันมาสังเคราะห์ทำการแปลความหมาย ลักษณะที่สำคัญของการวิจัยดังกล่าวจึงเป็นการวิจัยที่อยู่บนพื้นฐานกระบวนทัศน์เชิงตีความซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองหรือแนวคิดหลากหลายของผู้สังเคราะห์จากงานวิจัยแต่ละเรื่องโดยสะท้อนในหลาย ๆ วิธีการ ที่สำคัญยังเป็นวิธีการที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการแปลความหมายหรือการอธิบายเชิงตีความมากกว่าการนำเนื้อหามารวมกันเพียงอย่างเดียว (Aggregative) ดังเช่น การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนาหรือแบบดั้งเดิม เพราะฉะนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิธานจึงเป็นการสังเคราะห์ที่มุ่งเน้นการหาความหมายจากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อค้นพบ และความเข้าใจที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยมีการแบ่งประเภทของการแปลความหมายของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิธาน ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การแปลความเทียบกลับไปกลับมา (reciprocal translations) เป็นวิธีการที่ใช้กับการศึกษาที่เป็นการวิเคราะห์ถึงงานวิจัยที่มีผลการวิจัยสอดคล้องกัน จึงเป็นการนำงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปแปลความในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่เปรียบเทียบกันได้อย่างตรงไปตรงมา
2. การแปลความเชิงหักล้าง (refutational synthesis) เป็นวิธีการที่ใช้กับการศึกษาที่มีข้อสรุปที่ต่างกันเกี่ยวกับข้อโต้แย้งในเรื่องเดียวกัน จึงเป็นการนำงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปเปรียบเทียบกับงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง นั่นคือ เป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อค้นพบที่มีลักษณะตรงข้ามกัน
3. การแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้ง (lines-of-argument synthesis) เป็นวิธีการศึกษาที่นำงานวิจัยทุกเรื่องมาโยงเป็นข้อถกเถียงเพื่อนำมาสู่ข้อสรุปใดข้อสรุปหนึ่ง นั่นคือเป็นการสังเคราะห์เพื่อสรุปอ้างอิงไปถึงภาพรวมทั้งหมด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิธาน (Meta-ethnography) ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 7 ขั้นตอน (Noblit & Hare. 1988: 26 - 29; นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 120 - 121) โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา ผู้วิจัยใช้การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 - 4 ของการวิจัยการศึกษาตามแนวทางของ (Noblit, & Hare. 1988: 26 - 29) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ โดยขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา เป็น

งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา การวัดประเมินผล สื่อ และ แหล่งเรียนรู้ทางสังคมศึกษา ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่นับรวมงานวิจัยที่กระทำการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา โดย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) ระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2561 ถึงเดือนธันวาคม 2566 มีทั้งหมด 10 บทความ โดย ไม่นับงานวิจัยเชิงปริมาณ งานวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยเชิงสำรวจ และงานวิจัยแบบผสมผสาน เนื่องจากผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ เฉพาะบทความวิจัยที่ดำเนินการวิจัยเฉพาะวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเดียวนั้น และไม่รวมงานวิจัยที่ตีพิมพ์ใน ฐานการเผยแพร่บทความวิจัยบนฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เช่น ERIC หรือ SCOPUS รวมถึงไม่นับรวมบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ ในเอกสารรวบรวมบทความการประชุมวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยสืบค้นจากฐานศูนย์ดัชนีการ อ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) ผ่าน Google Scholar โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ 1) คำสืบค้นคือ “สังคมศึกษา” หรือคำว่า “การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา” หรือคำค้นหา “สังคมศึกษา การวิจัยเชิง คุณภาพ” 2) ช่วงเวลา พ.ศ. 2561 – 2566 จากนั้นสำรวจความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาภายในบทความวิจัย พบจำนวน บทความวิจัยที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 10 เรื่อง

2. ศึกษาวิธีการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบ “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน” จากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำผลการวิเคราะห์จากข้อ 1 และข้อ 2 มาทำการสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนตัดสินใจเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ โดยสืบค้นและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ ในการสังเคราะห์ มีขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย

1. สืบค้นรายชื่องานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิง วารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) ระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2560 ถึงเดือนธันวาคม 2566 มีทั้งหมด 10 บทความ โดยไม่นับงานวิจัยเชิงปริมาณ งานวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยเชิงสำรวจ และงานวิจัยแบบผสมผสาน

2. รวบรวมงานวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ซึ่งได้จากการสำรวจในข้อ 1

3. ตัดสินใจเลือกงานวิจัยที่มีประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาและตีความ เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์จากขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอ่านงานวิจัย ผู้วิจัยทำการอ่าน สร้างความเข้าใจในสาระสำคัญและเนื้อหาโดยรวมของบทความวิจัย ที่นำมาสังเคราะห์ และทำการขีดเส้นหรือเน้นข้อความที่สำคัญในเนื้อหาที่สำคัญของบทความ ทำการอ่านซ้ำ ทุกบทความ โดย จะไม่ทำการตีความใด ๆ แล้วนำไปสู่การสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสังเคราะห์การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นกำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ในขั้นนี้ผู้วิจัยทำ การอ่านซ้ำ ๆ ในเนื้อหาของบทความวิจัยอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระของบทความวิจัยทั้งหมด และ กำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยผู้วิจัยทำการกำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่างบทความวิจัยแต่ละเรื่องที่นำมาสังเคราะห์ โดยจับประเด็นจากข้อค้นพบของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ของ การวิจัยและแนวคิดการวิจัย แสดงความเกี่ยวข้องระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยจับประเด็นหลัก วิธีการ ผลการวิจัย จาก งานวิจัยแต่ละเรื่องมาเทียบเคียงกัน นอกจากนี้ยังอาจพิจารณาจากประโยค เพื่อหาความหมายที่เปรียบเทียบกัน รวมทั้งจัดทำ ตารางแสดงความเกี่ยวข้องของงานวิจัย

ซึ่งจากขั้นตอนที่ 1 - 4 นั้นผู้วิจัยสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา โดยใช้แบบสังเคราะห์การวิจัย ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย ด้านการพิมพ์และผู้วิจัย ด้านวิธีวิทยา การวิจัย และด้านเนื้อหาสาระการวิจัยทางสังคมศึกษา จำนวน 15 ข้อ และคู่มือลงรหัส (Code Book)

ต่อมาในการศึกษา 2) เพื่อนำเสนอผลการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณนา อภิมานผู้วิจัยใช้การศึกษาในขั้นตอนที่ 5 - 7 ของการวิจัยการศึกษาตามแนวทางของ (Noblit, & Hare. 1988: 26 - 29) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลความหมาย หรือตีความเทียบเคียงระหว่างงานวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบทความ วิจัย วิเคราะห์องค์ประกอบของงานวิจัยตามหลักวิชาการวิจัยที่ดีมีคุณภาพ สรุปข้อค้นพบจากงานวิจัย ข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย แปลความหมายเทียบเคียงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยผู้วิจัยนำผลการวิจัยแต่ละเรื่องมาทำการแปล ความหมายเทียบเคียงกันระหว่างงานวิจัยตามกรอบแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย โดยทำการแปลความหมายใน 2 ลักษณะ จาก 3 ลักษณะ คือ

1. การแปลความเชิงหักล้าง (refutational synthesis) ในกรณีที่ผลการวิจัยขัดแย้งกัน เป็นรูปแบบเฉพาะตัวสำหรับการให้เหตุผลตีความปรากฏการณ์ การหักล้างโดยความหมายคือ 'การโจมตี' ต่อผู้กับการให้เหตุผลตีความแบบอื่น ๆ ซึ่งมีเหตุผลน่าเชื่อถือ ยอมรับได้มากนักน้อยเพียงใดก็ได้จากความสามารถในการวิจารณ์ข้อโต้แย้งข้อค้นพบเดิมที่มีอยู่ได้อย่างชัดเจน ซึ่งอำนาจการใช้เหตุผลเชิงหักล้างเป็นศักยภาพสำคัญของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงสติปัญญาและความสามารถทางวาทกรรม (Discourse) เป็นตัวแทนถึงระบบความเชื่อและวิธีการที่บุคคลใช้ได้แย้งสิ่งต่าง ๆ ที่พบ และสามารถบอกถึงความมีนัยสำคัญของสิ่งที่ค้นพบอีกด้วย ทำให้สิ่งที่ค้นพบมีความหมายมากขึ้นและมีอิสระในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะปรากฏการณ์ทางสังคม

2. การแปลความการสังเคราะห์การโต้แย้ง (Line-of-Argument Translations) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างข้อสรุปที่เป็นภาพรวม (Whole) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา เช่น สังคม องค์กร วัฒนธรรม โดยอาศัยการเลือกศึกษาสังเคราะห์จากบางส่วนของงานวิจัยและใช้เป็นแนวทางไปสู่การสรุปอ้างอิงผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาในปัญหาเดียวกัน ซึ่งลักษณะแนวความคิดคล้ายกับการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งความสนใจไปสู่การสร้างทฤษฎีฐานราก Grounded Theory (Urquhart, 2013)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นสังเคราะห์การแปลความหมาย โดยผู้วิจัยนำผลการแปลความหมายเทียบเคียงกันมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อความรู้ที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยทุกเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นสรุปและรายงานผลการสังเคราะห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสรุปและเขียนรายงานการวิจัยผ่านกระบวนการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องและการวิเคราะห์ความโยงใยของปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน โดยใช้หลักฐานสนับสนุนข้อค้นพบของงานวิจัย

ซึ่งจากขั้นตอนที่ 5 - 7 นั้นผู้วิจัยสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา โดยการวิเคราะห์ด้านวิธีวิทยาการวิจัย และด้านเนื้อหาสาระการวิจัยทางสังคมศึกษาในลักษณะของการจัดหมวดหมู่ สรุปประเด็นหลักหรืออุปลักษณ์ (Metaphor) และแปลความหมายตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณา

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา จากการวิจัยพบว่า มีบทความวิจัยที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาที่ปรากฏในระบบฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) ระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2561 ถึงเดือนธันวาคม 2566 มีทั้งหมด 10 บทความ โดยไม่แน้งงานวิจัยเชิงปริมาณ งานวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยแบบผสมผสาน หรืองานวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีการศึกษาในรายด้าน ดังนี้

ด้านการพิมพ์ พบว่า บทความวิจัยส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ตีพิมพ์บทความจำนวน 2 รายชื่อ/บทความมากที่สุด รองลงมาเป็นจำนวน 4 รายชื่อ/บทความ และ 1 กับ 3 รายชื่อ/บทความ และส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ใน พ.ศ. 2565, 2564, 2566, 2563 และ 2561 ตามลำดับ

ด้านเนื้อหาสาระ พบว่า ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา การวัดประเมินผล สื่อ และแหล่งเรียนรู้ทางสังคมศึกษา ดังนี้

- 1) ด้านการบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาจำนวน 1 บทความ
- 2) ด้านแนวทางและ/หรือการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา จำนวน 9 บทความ

ด้านวิธีการวิจัย พบว่า บทความวิจัยส่วนใหญ่มีการระบุ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนใหญ่เป็นครู นักการศึกษา อาจารย์ ผู้นำชุมชน และนักเรียน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นวิธีการในการได้มาซึ่งข้อมูล และมีกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม/ไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ในการเขียนการวิจัย

โดยการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของบทความวิจัยภายนอก (external criticism) พบว่า บทความวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 10 เรื่อง มีการจัดพิมพ์โดยใช้ตัวอักษรที่มีขนาดอ่านง่าย ลักษณะอักษรเป็นไปตามมาตรฐานของวารสารในระบบฐาน TCI มีเนื้อหาสาระที่เป็นไปตามหัวข้อบทความวิจัย ส่วนการวิจัยบทความวิจัยภายใน (internal criticism) พบว่า บทความส่วนใหญ่ตีพิมพ์บนวารสารในระบบฐาน TCI Tier 1 จำนวน 3 บทความ และเป็นบทความในระบบฐาน TCI Tier 2

จำนวน 7 บทความ นักวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา/นิสิตในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 7 บทความ และเป็นคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาจำนวน 3 บทความ ในเนื้อหาภายในส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยที่เน้นไปด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางสังคมศึกษาที่เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน ประเพณี และวัฒนธรรม มีการนำเสนอให้เห็นสภาพข้อมูล และองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีการอภิปรายผลการวิจัยที่นำไปสู่การสรุปอย่างมีความน่าเชื่อถือ มีการนำเสนออย่างเป็นระบบ นำข้อมูลที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสังเคราะห์ผลการวิจัย และมีประโยชน์ในทางวิชาการด้านสังคมศึกษา ในการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้สอนได้

2. การนำเสนอผลการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณาภิธาน จากการวิจัยพบว่า

บทความวิจัยด้านแนวทางและ/หรือการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา จำนวน 10 บทความนั้น เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Learning) หรือชุมชนเป็นฐานของการจัดการศึกษา (Community Based Learning) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ สมรรถนะของความเป็นพลเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการความรู้ในท้องถิ่น ด้านการคิดเชิงออกแบบ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการคิดแบบองค์รวม ด้านการคิดเชิงพื้นที่ และสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ

ส่วนบทความวิจัยด้านการบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาจำนวน 4 บทความนั้น จะเป็นในการนำเสนอการนำประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นมาสู่การจัดการบูรณาการเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา โดยนำไปสู่การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา และบทความวิจัยด้านสภาพการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา เป็นการกล่าวถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในท้องถิ่น ที่มีความสนใจในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลของครูสังคมศึกษาหรือครูผู้สอนในโรงเรียน รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่วนบทความวิจัยด้านการสังเคราะห์งานวิจัยทางนวัตกรรมการสอนสังคมศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้าถึงคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา ที่เน้นไปที่ระดับประถมศึกษา โดยเสนอเป็นตารางการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาในการแปลความหมายกลับไปกลับมา

ประเด็นอุปมาจากบทความวิจัยเรื่อง							สรุปประเด็นอุปมา
1	4	6	7	8	9	10	
ครูสังคมศึกษา ควรมีการจัด บรรยากาศที่มี สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ ทางสังคมที่ดี บูรณาการกับ สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และท้องถิ่น	การใช้ชุมชน ของตนเป็น แหล่งเรียนรู้ ทาง วัฒนธรรม และ ประยุกต์ใช้ วัฒนธรรม ในเชิง สร้างสรรค์ และเกิด ประโยชน์	การจัดการ เรียนรู้โดยใช้ ท้องถิ่นเป็นฐาน ผู้เรียนได้ลงไป ในสถานที่จริง และลงมือ ปฏิบัติจะ ส่งเสริมให้เกิด การตระหนักใน ท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วม ในการดูแล ท้องถิ่น	ครูสังคม ศึกษาต้อง เป็นผู้รู้จัก พื้นที่ท้องถิ่น ประสาน ความร่วมมือ ในชุมชน ต้องจัดหา แหล่งเรียนรู้ และต้อง สร้างการ เรียนรู้ที่เป็น ธรรมชาติ	การใช้แหล่ง เรียนรู้ใน ท้องถิ่นที่ หลากหลาย เข้ามาเป็น ตัวกระตุ้น การเรียนรู้ ให้กับผู้เรียน จะก่อให้เกิด การพัฒนา การเรียนรู้ อย่างเป็น รูปธรรมทาง ความคิด	การเรียนรู้ ควรเริ่ม จากสิ่งที่ ใกล้ตัว และตาม ความ สนใจของ ผู้เรียน โดยเฉพาะ แหล่ง เรียนรู้จริง ในท้องถิ่น	การเรียนรู้ ตามสภาพ จริงจะ ส่งผลให้ นักเรียน เกิดการ พัฒนาใน เชิง สมรรถนะ ของตนเอง	การจัดการ เรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน หรือเป็นแหล่ง เรียนรู้ใน ท้องถิ่น จะทำ ให้เกิดการ พัฒนาความ ตระหนักและ จิตสำนึกต่อ ท้องถิ่นกับ ผู้เรียน

จากตารางที่ 1 พบว่า การสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาในการแปลความหมายกลับไปกลับมา โดยผู้วิจัยได้นำความหมายของการการแปลความหมายกลับไปกลับมาของงานวิจัยเรื่องที่ 1 กับงานวิจัยเรื่องที่ 4, 6, 7, 8, 9 และ 10 พิจารณาเปรียบเทียบอุปมาจากงานวิจัยเรื่องที่ 4 กับเรื่องที่ 1, 6, 7, 8, 9 และ 10 ทำจนครบการหมดทุกชุดของการเปรียบเทียบ พบว่า ประเด็นอุปมาจากการวิจัยทุกเรื่องตามตารางข้างต้นสามารถกลมกลืนเข้ากันได้ ผู้วิจัยจึงสร้างอุปมาข้อสรุปขึ้นมาใหม่ว่า “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จะทำให้เกิดการพัฒนาความตระหนักและจิตสำนึกต่อท้องถิ่นกับผู้เรียน”

ประเด็นต่อมาจากบทความวิจัยส่วนใหญ่ ยังมีการนำเสนอในเรื่องการพัฒนานวัตกรรมแหล่งเรียนรู้ทางสังคมศึกษาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะบทบาทของครูผู้สอนสังคมศึกษาที่เน้นไปที่การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งเมื่อผู้วิจัยศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันของทัศนะของผู้เขียนบทความวิจัยที่สะท้อนผ่านเนื้อหาในบทความวิจัยในเรื่องบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การสังเคราะห์การวิจัยเชิงหักล้างเพื่อหาความต่าง (Refutational Synthesis) เพื่อสำรวจและอธิบายหาข้อสรุปของความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาในการแปลความหมายเชิงหักล้าง

ประเด็นอุปมาจากบทความวิจัยเรื่องที่					สรุปประเด็นอุปมา
2	3	4	5	10	
ครูควรวางบทบาทในการสนทนาให้อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับนักเรียนเพื่อท้าทายประลองความคิด	บางเรื่องรู้สึกเฉย ๆ บางเรื่องก็น่าเบื่อ บางเรื่องครูก็สอนให้คิด แต่ส่วนใหญ่ให้จำมากกว่า	การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดการเรียนรู้และกระบวนการคิด การร่วมมือ การปฏิสัมพันธ์	การถกเถียงนิยามและความหมาย... อาจไม่นำไปสู่การตระหนักรู้ แต่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้นั้นมาจากประสบการณ์	การที่ครูผู้สอนตั้งคำถาม แต่ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้มาเชื่อมโยงประเด็นปัญหาได้ ครูจึงควรใช้การอธิบายแทนการตั้งคำถาม กลับเพื่อลดอคติในการเรียน	ครูผู้สอนสังคมศึกษาควรใช้เทคนิควิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

จากตารางที่ 2 ว่า การอุปมาจากงานวิจัยเรื่องที่ 2 กับเรื่องที่ 4 นั้นสอดคล้องกัน แต่มีแนวโน้มขัดแย้งกับประเด็นอุปมาจากงานวิจัยเรื่องที่ 3, 5 และ 10 โดยงานวิจัยเรื่องที่ 2 และ 4 เน้นไปที่การพัฒนาการคิดด้วยการตั้งคำถามและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน แต่งานวิจัยเรื่องที่ 3, 5 และ 10 เน้นไปที่ทัศนะของผู้เรียนและผู้สอนในการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน และมีความหมายในเชิงลบต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงสร้างประเด็นอุปมาขึ้นมาใหม่ คือ “ครูผู้สอนสังคมศึกษาควรใช้เทคนิควิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน”

อภิปรายผล

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษา จากการวิจัยพบว่า มีจำนวนบทความวิจัยในเชิงคุณภาพจำนวนน้อยที่ต่ำกว่า 20 บทความในช่วงระยะเวลา 6 ปี และส่วนใหญ่ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพไปที่การสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการการวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา ตามที่ รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ได้กล่าวว่า เป็นการศึกษารากฐานการค้นพบทางการศึกษา ภายใต้สภาพการณ์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตามปกติ โดยนักวิจัยเข้าไปอาศัยอยู่ร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในสภาพการณ์ทางการศึกษา แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการศึกษาอย่างลุ่มลึกรอบด้านด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ระดับลึก เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวจากพื้นฐานการให้ความหมายของบุคคลที่เป็นคนในสถานการณ์ทางการศึกษา ตลอดจนบริบทที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสามารถให้ครูสังคมศึกษา สามารถทำการวิจัยในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพและประวัติชีวิตหรือการวิเคราะห์บทบาทของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการศึกษารายกรณี การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาขนาดเล็กกับกลุ่มเด็กที่ไม่รับผิดชอบการเรียนหรือกลุ่มเด็กที่ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายภายในชั้นเรียนหรือในโรงเรียน หรือกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากระเบียบแบบแผนปฏิบัติของห้องเรียน โรงเรียน การศึกษาห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่งในลักษณะที่เป็นสังคมขนาดเล็ก การศึกษาโรงเรียนหรือเขตการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของชุมชนซึ่งทำหน้าที่สนองตอบความต้องการของชุมชน การศึกษาชุมชนขนาดเล็ก ๆ หรือกลุ่มสังคมย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับโรงเรียนหรือระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ/หรือการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบและสร้างแนวคิดทฤษฎีของประเด็น โดยเฉพาะครูสังคมศึกษา จึงต้องทำการสนใจในประเด็นต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบโลก ภูมิภาค ประเทศ ชุมชน ครอบครัว และตนเอง เพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมมีผลให้วิชาสังคมศึกษาเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ นักสังคมศึกษา (Social studies educator) จึงต้องติดตามและวิเคราะห์สภาพสังคมตลอดเวลา เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน และสร้างความพร้อมให้กับพลเมืองในการที่จะปรับตัวและดำเนินชีวิตในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของ ชนินทรณ์ อารีกุล (2561ก) ที่กล่าวว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมต้องมีลักษณะของการเป็นครูนักวิจัย (teacher researcher) โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการวิจัยในลักษณะนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องดำเนินการวิจัยโดยแทรกไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสำคัญที่นำเสนอ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หลักการและรูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

การนำเสนอผลการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน จากการวิจัยพบว่า บทความวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีฐานคิดในแนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และฐานคิดในแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnology) กล่าวคือ ผู้วิจัยส่วนใหญ่มีการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล ผู้คน สังคมชุมชน รวมไปถึงกิจกรรมของชุมชน ที่มีอัตลักษณ์ มีเอกลักษณ์ หรือสถานที่ที่สร้างความสำคัญหรือเป็นแหล่งในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้แก่ชุมชน นำมาสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางสังคมศึกษา ซึ่งบางบทความวิจัยซึ่งเป็นคุณครูในพื้นที่ และเป็นผู้คนในชุมชนนั้น ๆ ได้พรรณนาให้เห็นถึงพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติของชุมชน อันเป็นผลมาจากพฤติกรรมของคนในกลุ่มนั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สรวง (2558) ที่กล่าวว่า นักวิจัยเชิงมานุษยวิทยาหรือชาติพันธุ์วรรณามักเป็นคน ๆ เดียวกันในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้จากการสังเคราะห์บทความจะเห็นว่า ผู้วิจัยใช้กระบวนการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้ให้ข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของผู้คน ซึ่งสอดคล้องกับ Patton (1990) กล่าวว่า การจะศึกษาให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพทางชาติพันธุ์วรรณาอย่างเข้มข้น ผู้ศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งในการฝังตัว (immerse) เข้าไปในวัฒนธรรมนั้น ๆ นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยที่ทำการศึกษามุ่งความวิจัยได้สะท้อนให้เห็นจากวิธีวิทยาการวิจัย หรือแนวทางการวิจัยว่า ได้มีการเน้นไปที่การสัมภาษณ์คนในชุมชน โดยมีเครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้างนั้น ก็เป็นการกระบวนการหนึ่งในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในแนวปรากฏการณ์วิทยาที่เน้นไปที่ การได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ในการพัฒนาบทเรียนจากประสบการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ไว้ ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยใช้วิธีวิทยาของการศึกษาแนวปรากฏการณ์วิทยาแนวการสืบค้นด้วยตนเอง (Heuristic Phenomenology) ซึ่งเป็นการศึกษาในปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ หรือวิธีการ กระบวนการที่อธิบายว่า ทำไมมนุษย์จึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือทำไมจึงเกิดปัญหาเช่นนี้ ผู้เรียนอาจได้ใช้วิธีการดังกล่าวในการสัมภาษณ์คนในครอบครัว คนในชุมชน ประชาชนชุมชน เพื่อได้เข้าใจที่มา

ทางประวัติศาสตร์ของตนเองในการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Becker (1991) และ Moustakas, C. (1990) ที่ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาแนวปรากฏการณ์วิทยาว่า เป็นการค้นหาความหมาย การทำความเข้าใจประสบการณ์ แนวคิด และความเข้าใจของบุคคลผ่านการหยั่งรู้และการสะท้อนคิดพิจารณาในปรากฏการณ์ สถานการณ์ และบุคคลอย่างนุ่มลึก ซึ่งการที่บทความวิจัยทางสังคมศึกษาบางส่วนได้นำเสนอประเด็นดังกล่าวนี้ ก็ทำให้เห็นว่า การวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา สามารถนำแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพในสายสังคมศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกต่อชุมชน สังคม ในฐานะผู้สืบทอดและดำรงไว้ซึ่งเจ้าของทางวัฒนธรรมนั้น ๆ โรงเรียน ครู และการศึกษาจึงจะยังประโยชน์ในการต่อยอด รักษา และดำรงซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชนได้ต่อไป

บทความส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Learning) หรือชุมชนเป็นฐานของการจัดการศึกษา (Community Based Learning) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ สมรรถนะของ ความเป็นพลเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการความรู้ในท้องถิ่น ด้านการคิดเชิงออกแบบ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ด้านการคิดแบบองค์รวม ด้านการคิดเชิงพื้นที่ และสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ ที่มีข้อค้นพบ จากการอุปมาว่า “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จะทำให้เกิดการพัฒนาความ ตระหนักและจิตสำนึกต่อท้องถิ่นกับผู้เรียน” สอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาพรพรณ พินลา (2558) ที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นต้องมุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนโรงเรียน และ ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยให้มีการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาใน ท้องถิ่น ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้จากการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา เพื่อระดมความคิด และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสนองความต้องการ และช่วยแก้ปัญหาสังคมได้อย่างยั่งยืน และไปเป็นไปที่ ประยูร วงศ์จันทร์ (2555) ได้เสนอว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการส่งเสริมให้ ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุดช่วยทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เป็นการสร้างทักษะทั้ง การความรู้ ความจำ การสังเกต และเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งที่อยู่รอบตัว

อย่างไรก็ตาม การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นบนฐานกระบวนทัศน์ที่ว่า งานเชิงคุณภาพมี จำนวนมากขึ้น แต่ผลการวิจัยจากการวิจัยเชิงคุณภาพทำให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ และเฉพาะบริบทในแต่ละ แ่งมุมเท่านั้น การทำให้ภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพในแง่มุมต่าง ๆ บริบทที่หลากหลายมารวมกันจะทำให้ผู้วิจัยหรือผู้ศึกษา มองเห็นปรากฏการณ์ที่ศึกษาในภาพรวมได้ดียิ่งขึ้น และจะทำให้งานวิจัยเชิงคุณภาพมีความเข้มแข็งมากขึ้นเช่นกัน (Campbell R., Pound P, Pope C, Britten N, Pill R, Morgan M, & Donovan J. 2003) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการอุปมา จากการสังเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณาภิमान ว่า ครูผู้สอนสังคมศึกษาควรใช้เทคนิค วิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ เยาวภา ประครองศิลป์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ผู้สอนสังคมศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี จนสามารถวิเคราะห์ออกมา เป็นความรู้ในระดับมโนคติ หลักการ หรือทฤษฎีได้ ถ้าผู้ที่เป็นครูไม่เกิดการเรียนรู้ในระดับดังกล่าวนี้ก็จะเป็นการเรียนรู้ เพียงแต่ระดับความรู้ความจำ รู้ในข้อมูลข้อเท็จจริงเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลต่อการนำไปถ่ายทอดให้การเรียนรู้ต่อ ๆ ไป ในลักษณะ เช่นนี้ และเป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่เน้นแต่ความรู้ความจำไม่จบสิ้น ขณะเดียวกันความรู้ในวิชาชีพครูทุก ๆ ด้าน รวมทั้งหลักการสอน ก็จะมีนำมาใช้ประกอบการเลือกและตัดสินใจ เพื่อจัดให้เป็นรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของผู้เรียน มีแนวคิดของนักวิชาการที่สอดคล้องของ Yeager, E. A. (2000) และ Shulman, L. S. (1987) มีความเห็นที่ว่า การที่ครูมีความรู้ในทฤษฎีการสอน จะเป็นหลักสำคัญที่นำไปสู่ การปฏิบัติการสอนที่ดีได้ และผู้สอนจะต้องสามารถจัดวางกระบวนการที่ผสมผสานเนื้อหาวิชา และวิธีสอนเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้สอนด้านการวิจัยทางการศึกษา หรือด้านสังคมศึกษา อาจควรเพิ่มเติมให้นักศึกษา หรือนักวิจัยทางการศึกษามีการใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพทางการวิจัย หรือสามารถสร้างสรรค์งานวิจัยในรูปแบบที่หลากหลายได้

1.2 ผลการวิจัยในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้วิจัยที่เน้นการศึกษาด้านสังคมศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดการกล่าวถึง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษาในการอภิปรายงานทางสังคมศึกษา ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยพบว่า การทำวิจัยในครั้งนี้เน้นไปที่การศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นในอนาคตอาจมีการพิจารณาการทำวิจัยที่เน้นไปที่การวิจัยเชิงปริมาณ หรือการวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วย

2.2 การวิจัยในอนาคตด้วยวิธีการศึกษาแบบการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอาจเน้นไปที่การศึกษางานวิจัยที่เป็นรูปเล่มวิจัย บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ที่เน้นไปยังการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาทางสังคมศึกษาเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2558). การวิจัยทางมานุษยวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนันภรณ์ อารีกุล. (2550). เส้นทางวิชาชีพของครูผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ: การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561ก). การวิจัยทางสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2561ข). การพัฒนารูปแบบความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). การวิเคราะห์อภิมาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาคยา ปิลันธนาพันธ์. (2564). สังคมศึกษา: ยุคมาตรฐานกำกับ. กรุงเทพฯ: โรจนพันธ์ตั้ง.
- ประยูร วงศ์จันทร์. (2555). วิทยาการสิ่งแวดล้อม. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรณิส สุดโต, สิริวัฒน์ ศรีเครือตง, และวิชชุดา ฐิติโชติรัตน. (2563). การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยา. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 6(1): 19 - 35.
- เยวภา ประคองศิลป์. (ม.ป.ป.). ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสังคม : แนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันและอนาคต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2549). ความจำเป็นของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน. ในเอกสารประกอบการเสวนาวิชาการทางการศึกษา เรื่องจำเป็นจริงหรือกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน. (มปท). ถ่ายเอกสาร.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2552). การสังเคราะห์งานวิจัยและการประเมินเชิงผสมผสานวิธี. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 22(3): 269 - 288.
- _____. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง. หน้า 21 - 34.
- วิภาพรณ พินลา. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ. 15(2): 7 - 16.

- เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, ลัดดา ศิลาน้อย, และประภฤติยา ทักษิโณ. (2554). การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอน
สังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างพุทธศักราช 2542 -
2553 ด้วยเรื่องการวิเคราะห์ห่อถักและการวิเคราะห์เนื้อหา. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา**
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 5(1): 124 - 136.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (2531). **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ**. กรุงเทพฯ: ฟีนิกซ์พับลิชชิ่ง.
- Becker, G. S. (1991). **A Treatise on the Family**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Campbell, R., Pound, P., Pope, C., Britten, N., Pill, R., Morgan, M., & Donovan, J. (2003). Evaluating meta-
ethnography: a synthesis of qualitative research on lay experiences of diabetes and diabetes care. **Social Science & Medicine**. 56(4): 671 - 684.
- Hess, E. K. (2000). **Identification of the Facilitators of and the Barriers to the Collaboration Process in
PDSs: A Meta-ethnography 1990 – 1998**. (Dissertation). The George Washington University.
- Kochhar, S. K. (1984). **The Teaching of social studies**. New Delhi: Sterling Publishers Private.
- Moustakas, C. (1990). **Heuristic research: Design, methodology, and applications**. London: SAGE
Publications.
- Noblit, G. W., & Hare, R. D. (1988). **Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies**. Newbury Park:
SAGE Publications.
- Patton, M. Q. (1990). **Qualitative evaluation and research methods**. (2nd ed.). Newbury Park: SAGE
Publications.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. **Harvard Educational
Review**. 57(1): 1 - 22.
- Urquhart, C. (2013). **Grounded theory for qualitative research: A practical guide**. Thousand Oaks,
California: Sage.
- Yeager, E. A. (2000). Thoughts on wise practice in the teaching of social studies. **Social Education**. 64(6):
352 - 353.

แนวทางพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
Guidelines for the development of management according to the standards
of management and management processes of schools under Tak Primary
Educational Service Area Office 1

ณัฐวัฒน์ อยู่ทิม¹, ประจบ ขวัญมัน²

Nattawat Yutim¹, Prajob Khawnman²

Corresponding Author E-mail: nattawatyutim@gmail.com

Received: 2024-01-24; Revised: 2024-02-13; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงาน 2) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 178 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.996 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.996 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในภาพรวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา รองลงมา คือพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ ปัญหามากที่สุดคือ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) แนวทางพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมกันวิเคราะห์ หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพตามที่สนใจ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเริ่มต้นจากภายในห้องเรียนและพัฒนาสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การบริหารงาน, มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) conditions, problems, and compare conditions management according to standards in administration and management processes of school under the Tak Primary Educational Service Area Office, Area 1. 2) find ways to develop management according to standards in administration and management processes of school under the Tak Primary Educational Service Area Office, Area 1. The sample group consisted of 178 school administrators and teachers by multi-step selection. There were 17 informants using the purposive selection method. The instrument for collecting data was questionnaires and interviews with a reliability of 0.996. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA when differences were found, the pairwise mean differences were tested using Scheffe's method. and Contents Analysis. The research results were found as follows;

1) Administrative conditions according to standards in administrative and management processes of school under the Tak Primary Educational Service Area Office, Area 1, overall, the average level of practice was at a high level. The aspect with the highest average was the educational institution's quality management system, followed by developing teachers and personnel to have professional expertise. And the aspect with the lowest average was the organization of information technology systems to support management and learning. The most common problems are supporting management and learning management in the systematization of information technology. The comparison results by school size show that there are significant differences in administrative and management process standards between small schools and large schools, and between medium schools and large schools .05. 2)The development policy includes: the administrators of educational institutions should involve teachers and staff in setting the goals, visions and missions of educational institutions; Improve the understanding of learners' quality; Taking the analysis of curriculum and educational institutions as the core; Make a learning management plan; Encourage teachers to develop professionally according to their interests; Organize the physical environment to develop learners' learning management, starting from the classroom; Developing the environment outside the classroom; Encourage personnel to have information technology knowledge.

Keywords: Guidelines for development, Administration, The standards of administrative and Management processes

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สมบัติของบุคคล ดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และมีการแข่งขันอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจทำให้คุณภาพของประชากรยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น (อารยา กิระวัฒน์. 2564: 11) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีจำเป็นโดยต้องเป็น การศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้รับการ พัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนรู้จักวิเคราะห์ รู้จัก แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

กระบวนการบริหารและการจัดการเป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยมีการกำหนด เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจนสามารถดำเนินงาน พัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร

สถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561) โดยการบริหารงานเชิงคุณภาพหรือวงจรเดมมิ่ง (PDCA) นี้ได้พัฒนาขึ้น โดย ดร.ชีวฮาร์ท ต่อมา ดร.เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย PDCA (Plan Do Check Act) เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน การดำเนินงานในรูปแบบ PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องส่งผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอด การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง ประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน (Plan-P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check-C) 4) การแก้ไขปัญหา (Act-A) (Melnly, & Denzler. 1996: 305)

ความแตกต่างของขนาดโรงเรียนในประเทศไทย โรงเรียนขนาดใหญ่ผ่านการประเมินคุณภาพมากที่สุดเพราะมีจำนวนนักเรียน ทุนหมุนเวียน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงครุภัณฑ์ต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาการประเมินคุณภาพอย่างเรื้อรังเพราะขาดแคลนบุคลากรและครุภัณฑ์ รัฐบาลควรเร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างบูรณาการในทุกระดับการศึกษาโดยใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐาน และสนับสนุนงบประมาณด้านครู สื่อ และเทคโนโลยีให้โรงเรียนขนาดเล็ก ผลการประเมินคุณภาพเฉลี่ยรายมาตรฐานของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงในระบบการศึกษาไทยได้เป็นอย่างดี โดยค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดคือผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (การุณพิชชา กษณาน. 2562: 79)

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่ามาตรฐานที่ 2 ส่วนใหญ่สถานศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 97.30 รองลงมา คือระดับพอใช้คิดเป็นร้อยละ 2.22 และระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 0.48 โดยแนะนำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการศึกษา ว่าสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยใช้หลัก PDCA โดยสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ นอกจากนั้นสถานศึกษาควรพัฒนาครูจากการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้พัฒนาเทคนิควิธีสอนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสถานศึกษาควรมีการนิเทศและประเมินการสอนของครูด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2564: 12)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตากอำเภอที่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดจำนวน 108 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 แสดงให้ผลการประเมินตามระดับคุณภาพรายมาตรฐานของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 108 โรงเรียน มีผลการประเมินตามระดับคุณภาพรายมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 มาตรฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และผลการสังเคราะห์มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเลิศจำนวน 53 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.71 รองลงมาอยู่ในระดับดีจำนวน 45 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 24.05 และระดับพอใช้จำนวน 9 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 9.63 จากผลการประเมิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ได้กำหนดจุดที่ควรพัฒนาคือการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพด้วยการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการสอนคิดของผู้เรียน และมีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานภายในให้มีความคล่องตัวเพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น พัฒนาการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน เชื่อมโยงวิถีชีวิตจริงและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต สามารถอยู่ในสังคมร่วมกันอย่างมีความสุข (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. 2564: 18)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาในด้านการบริหารและการจัดการการศึกษาของของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐาน

ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู สามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา อันส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารและกระบวนการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาคือกระบวนการที่ผู้บริหารต้องใช้เทคนิค กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์และภาวะผู้นำในการบริหารงาน ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (รุ่งนภา ไกลถิ่น. 2566: 9) ผ่านกระบวนการบริหารการศึกษาซึ่งมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานที่รับผิดชอบ การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการวางแผนเป็นหลัก (นิพนธ์ กินาวงศ์. 2563: 7) โดยกระบวนการบริหารงานเชิงคุณภาพ วงจรเดมมิง (PDCA) ได้พัฒนาขึ้น โดย ดร.ซีวฮาร์ท ต่อมา ดร.เดมมิง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน การดำเนินงานในรูปแบบ PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอด การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิง ประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ขั้นตอนคือ 1) การวางแผน (Plan-P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check-C) 4) การแก้ไขปัญหา ขั้นตอนทั้ง 4 นี้จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุด ซึ่งเขียนได้ว่า Plan-Do-Check-Act หรือ PDCA (Act-A) (Melný, & Denzler. 1996: 305)

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการต่าง ๆ อันประกอบด้วย การควบคุม การตรวจสอบ การประเมินผล การรักษาและพัฒนา คุณภาพของสถาบัน หน่วยงานและหลักสูตร เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมั่นใจว่าผู้สำเร็จการศึกษาคือเป็นผู้มีความรู้สามารถเป็นบัณฑิตที่ดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดทั้งยังสามารถสร้างประโยชน์ ให้กับสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (อารยา กิระวัฒน์. 2564: 11) การประกันคุณภาพการศึกษา ถูกตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ในมาตรา 47 – 51 และได้มีการปรับปรุงเรื่อยมาจนถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2562 สถานศึกษจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ และนำไปสู่การประเมินคุณภาพภายนอก (สทศชย อุดมแสง. 2566: 15) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 21) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, หน้า 4) มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 1.2 ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

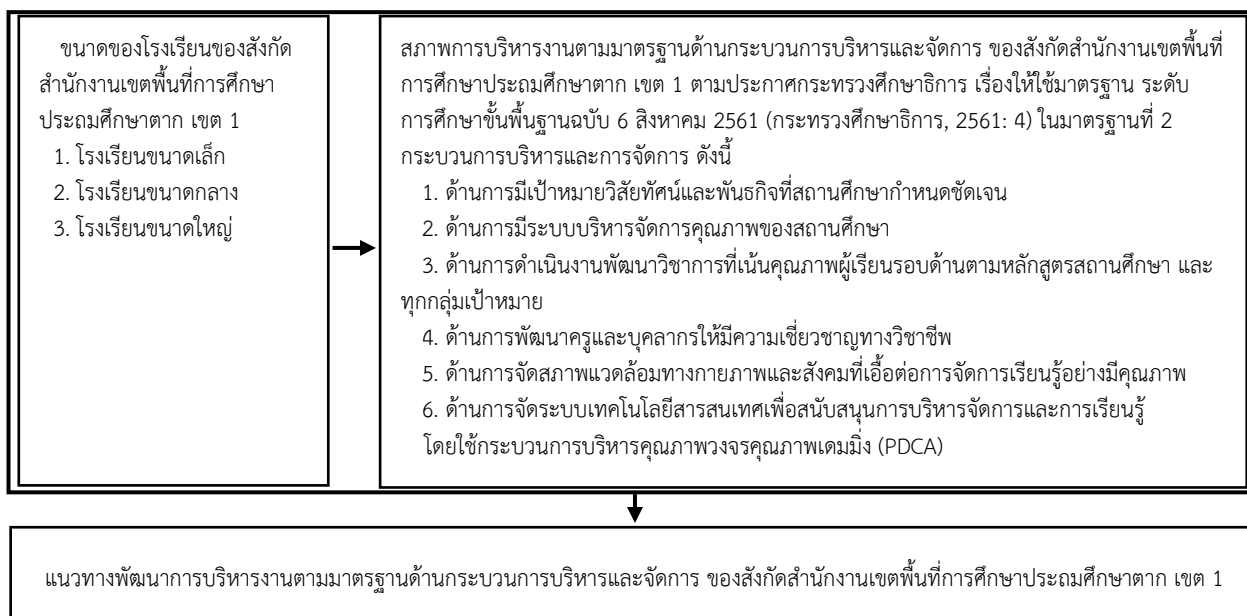
- 1.3 ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 1.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- 1.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 1.6 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้

3. บริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตากอำเภอที่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสامเภา และอำเภอวังเจ้า มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด 108 แห่ง จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศที่ 1.18 ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 พบว่าผลเปรียบเทียบระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศที่ 1.07 และจากผลการสังเคราะห์รายงานประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 แสดงผลการประเมินตามระดับคุณภาพรายงานมาตรฐานของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 107 โรงเรียน มีผลการประเมินตามระดับคุณภาพรายงานมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 มาตรฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และผลการสังเคราะห์มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเลิศจำนวน 53 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.71 รองลงมาอยู่ในระดับดีจำนวน 45 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 24.05 และระดับยอดเยี่ยมจำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.63 (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. 2564: 18)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูใน สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษา 55 คน ครูจำนวน 800 คน รวมทั้งหมด 855 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเปิดตารางกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970ม อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วส์ดี. 2561: 191) และ กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คน ครูจำนวน 163 คนรวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 178 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Questions) ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความที่กำหนดค่าคะแนนของแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 102)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามมาตรฐานกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบกำหนดคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response Questions) โดยเลือกคำตอบจากคำตอบที่กำหนดให้หลายคำตอบ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพ และปัญหาของการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

2. สร้างคำถามในแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหา สภาพ และปัญหาของการบริหารงานตามมาตรฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามกำหนดคำตอบให้เลือกตอบและมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ให้ครอบคลุม ขอบข่ายเนื้อหาที่จะศึกษา

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและให้เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้ เหมาะสม หลังจากนั้นจึงได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณและเลือกข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ โดยงานวิจัยนี้ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัด สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แล้วหาความ เชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.996

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารการศึกษา เก็บขอข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามลงรหัส ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูล สภาพของการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562: 89)
3. ปัญหาของการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
4. เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติในโปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้แหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ประกอบไปด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการศึกษานิสิตที่รับผิดชอบงานนิเทศและติดตาม และข้าราชการครู ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม และเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้การสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้เชี่ยวชาญ
3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ บันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ และเขียนรายงานต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยใช้

การวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์เนื้อหาที่มีประเด็นคล้ายคลึงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อหาข้อสรุปในการทำวิจัย และดำเนินการแจกแจงความถี่เพื่อจัดอันดับความสำคัญ สรุปเป็นแนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีรายละเอียดผลวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

(n=178)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.30	0.71	มาก
2. ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	4.31	0.66	มาก
3. ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร	4.31	0.64	มาก
4. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.31	0.65	มาก
5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	4.28	0.67	มาก
6. ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้	4.19	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.67	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในภาพรวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านที่การปฏิบัติสูงสุดได้แก่ ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.66) รองลงมา คือพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.65) และด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.64) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.67)

2. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาได้นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาน้อย (ความถี่ 35, ร้อยละ 8.75) รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่มีการประชุมสรุปหาแนวทางพัฒนาการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาปรับปรุง คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ 31, ร้อยละ 7.75)

2.2 ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ไม่มีการนำผลการดำเนินงานการบริหารอัตรากำลังทรัพยากรทางการศึกษา ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งผลการดำเนินงานระบบการนิเทศภายใน มาพัฒนา วางแผน ปรับปรุง และร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ 35, ร้อยละ 8.93) รองลงมาคือ ผู้บริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาน้อย (ความถี่ 32, ร้อยละ 8.16)

2.3 ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูไม่ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา (ความถี่ 36, ร้อยละ 9.16) รองลงมาคือ สถานศึกษานำผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายน้อย (ความถี่ 30, ร้อยละ 7.38)

2.4 ด้านพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูนำความรู้ที่ได้จากพัฒนาตนเองมาใช้ในการพัฒนางานของตนเองน้อย (ความถี่ 40, ร้อยละ 9.09) รองลงมาคือ ผู้บริหารไม่นำผลการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มาสรุปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน (ความถี่ 32, ร้อยละ 7.27)

2.5 ด้านจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูมีสื่อที่ใช้ในการจัดการผู้เรียนน้อย (ความถี่ 39, ร้อยละ 9.77) รองลงมาคือ สถานศึกษามีสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานอย่างไม่เพียงพอ (ความถี่ 35, ร้อยละ 8.77)

2.6 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีแผนการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ (ความถี่ 46, ร้อยละ 10.45) รองลงมาก็คือ มาสถานศึกษาประชุมวางแผน และจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้น้อย (ความถี่ 43, ร้อยละ 9.77)

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการแตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยการนำผลสรุปของปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานมาใช้เป็นแนวทาง ร่วมกันสร้างความตระหนักในการกำหนดแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานระยะยาว และ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อติดตาม สรุป ประเมินผลและเสนอแนะปรับปรุงเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายงานในสถานศึกษาควรจัดประชุมศึกษาเกณฑ์ วิธีการ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนการดำเนินงาน ระยะยาว และมอบหมายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อบริการประเมินภายในและการประเมินภายนอก สถานศึกษาควรนำผลการประเมินในปีการศึกษาที่ผ่านมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนปรับปรุงพัฒนาให้ได้มาตรฐาน สำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อให้เป็นปัจจุบันโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบจากแต่ละฝ่ายงานภายในสถานศึกษา และ สถานศึกษาควรปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานระยะสั้นและแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อบริการประเมินภายนอก

4.3 ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมวางแผนร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษาและสร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา สารการเรียนรู้และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน ครูควรวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสรุปและนำข้อมูลไปพัฒนาผู้เรียน วางแผนการจัดการเรียนรู้ และสถานศึกษาควรวางแผนอบรมการทำแผนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้จัดทำปฏิทินกำหนดการส่งแผนจัดการเรียนรู้ ปฏิทินจัดกิจกรรม โดยยึดหลัก ทำ-ส่ง-ตรวจ คือครูจัดทำแผนและส่งแผนจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตรวจ

4.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาด้านทางวิชาชีพตามที่สนใจ จัดโครงการพัฒนาครูโดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาด้านเอง เข้ารับการอบรมศึกษาหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ สถานศึกษาควรใช้กิจกรรม PLC กิจกรรมประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูได้เผยแพร่ความรู้ในเวลารว่าง มาช่วยในการเผยแพร่ความรู้ที่ครูได้ไปพัฒนาด้านเองมา และผู้บริหาร และครูควรร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ตามบริบทของสถานศึกษา และสร้างความตระหนักในการพัฒนาด้านเองให้กับครู รวมถึงส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาด้านเอง

4.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารควรประชุมวางแผนร่วมกับครูในการจัดหาและสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ และมอบหมายผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ ให้ครูจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มที่โดยเริ่มต้นจากภายในห้องเรียนและพัฒนาสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการอบรมจัดทำสื่อในชั้นเรียน ส่งเสริมความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการจัดการเรียนรู้

4.6 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรประชุมวางแผนร่วมกับครูในการจัดหาและสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ และมอบหมายผู้รับผิดชอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการจัดอบรมภายใน และประสานงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกให้ความสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศและการดูแลรักษาซ่อมบำรุงที่มีอยู่ให้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษานวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีการตรวจสอบผลการบริหารอัตรากำลัง การจัดหาทรัพยากรทางการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการนำผลการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษามาวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา สุโน (2565) พบว่า สถานศึกษานำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูร่วมกันดำเนินการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา สถานศึกษามีการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารและครูร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาผู้บริหารและครูมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาแก้ไขปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารและการจัดการเชิงระบบทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน โดยสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบกัลยาณมิตร เพื่อกำกับติดตาม ให้แนะนำแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย สิทธิชัย อุปแสน (2566) พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายและข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีแบบแผนโดยการนำนโยบายต่าง ๆ ของทางภาครัฐความต้องการของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาสู่การปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรมมีการตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้รับฟังปัญหาข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและนำมาพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

2. ผลจากการศึกษาปัญหาบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบปัญหามากที่สุดในการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้น้อย สถานศึกษาไม่ดำเนินการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา ไม่มีคณะกรรมการการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสถานศึกษาไม่นำผลการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้มาสรุปปัญหาและหาแนวพัฒนานาปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธาทิพย์ หาญเมือง (2563) พบว่า ครูผู้สอนนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอนน้อยสถานศึกษามีการจัดหาสื่อวีดิทัศน์และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย โรงเรียนมีจำนวนวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับนักเรียนทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพต่ำหรือไม่ตรงความต้องการของครูหรือนำไปใช้โดยไม่เกิดผลประโยชน์ที่คุ้มค่าครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับ วิลาวัลย์ ชันทะ (2563) พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มงานบริหารวิชาการ จะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการทดสอบแห่งชาติ (O-Net) สูงขึ้น จัดทำข้อมูลของกลุ่มงาน ทะเบียนนักเรียนให้อยู่ในลักษณะข้อมูลสารสนเทศ ที่สามารถใช้งานได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล

3. ผลจากการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีขนาดต่างกันมีการวางแผนจัดประชุมกำหนดค่าเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างชัดเจน รวมถึงวางแผนกำหนดค่าเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายของรัฐบาล รวมทั้งของหน่วยงานต้นสังกัด และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จึงทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่การปฏิบัติที่มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงศ์ ไชยบุตร (2564) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีธยมศึกษาเขต 23 ตามทัศนะของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารและครูใน โรงเรียนขนาดขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการดำเนินการเหมือนกันทุกโรงเรียน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีกระบวนการกำหนดเป้าหมายให้เป็นรูปธรรมชัดเจน มีนโยบายและแผนงานชัดเจน เข้าใจได้ง่าย มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ เอื้อต่อกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณญารัตน์ ทองเหลือง (2563) พบว่า ขนาดของโรงเรียนย่อมมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ด้วยบริบทที่แตกต่างกัน ครูและผู้บริหารอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญร่วมกันวิเคราะห์ หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพตามที่สนใจ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเริ่มต้นจากภายในห้องเรียนและพัฒนาสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา สุโน (2565) พบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการจัดการประชุมหรืออบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการสถานศึกษาพร้อมทั้งร่วมกันจัดทำ SWOT เพื่อให้รู้ถึงจุดเด่น และข้อจำกัด พร้อมทั้งประเมินจุดเสี่ยง รวมทั้งทำให้ทราบถึงบริบทที่แท้จริงของสถานศึกษา และร่วมกันระดมความคิดเห็นในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร อุดมพาณิชย์ (2566) พบว่า แนวทางให้สถานศึกษาต้องดำเนินการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนปัญหา อุปสรรคของโรงเรียนโดยใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการพัฒนาในแต่ละด้านต้องกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละกิจกรรมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแนวใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ โดยต้องกำหนดปฏิทินและเครื่องมือ ในการตรวจสอบการดำเนินงานให้ถูกต้องและชัดเจนตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณะชน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการพัฒนา กำกับติดตาม และปรับปรุงแก้ไข โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เข้ามาเป็นตัวกำหนดกรอบการทำงานอย่างเป็นระบบครบวงจรซึ่งจากระดับคุณภาพในทุกมาตรฐานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย

1.1.1 ควรจัดอบรมแนวทางปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การตั้งกลยุทธ์ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษานำไปสู่การพัฒนาผลการคุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้น

1.1.2 ควรจัดทำเอกสารคู่มือชี้แจงแนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการ เพื่อเผยแพร่ให้สถานศึกษานำไปปรับปรุงการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา

1.1.3 ควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดทำปฏิทินกำหนด วัน เวลาในการตรวจเยี่ยม และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานระยะสั้นและแผนการดำเนินงานระยะยาวนำไปสู่การพัฒนาผลประกันคุณภาพภายในและรองรับการประเมินภายนอก

1.2 ระดับองค์กร

1.2.1 สถานศึกษาควรให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาให้เป็นตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาที่สูงขึ้น

1.2.2 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อเป็นแนวทางในปฏิบัติงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาและเป็นการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2.3 สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา โดยมีการจัดตั้งหรือกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพและรายงานต่อผู้บริหารเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน

1.3 ระดับบุคลากร

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำทฤษฎี เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ของการบริหารมาปรับใช้ในการบริหารและจัดการสถานศึกษา พร้อมทั้งถ่ายทอด องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้กับครูทุกคนภายในสถานศึกษา

1.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการเข้าร่วมการอบรมพัฒนาตนเอง และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการอบรมพัฒนาเชิงปฏิบัติการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะรวมทั้งเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และนำไปปรับใช้การบริหารและจัดการสถานศึกษา

1.3.3 ครูควรวางแผนการดำเนินงานตาม เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยในการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร อุดมพาณิชย์. (2566). การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแนวใหม่ของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- การัญพิชชา กษกันน. (2562). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษา: โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เจษฎา สุโน. (2565). แนวทางการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2562). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2563). หลักการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: ตระกูลไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัฒนารัตน์ ทองเหลือง. (2563). แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รุ่งนภา ไกลถิ่น. (2566). แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2561). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิลาวัลย์ ชันทะ. (2563). การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการสถานศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนแม่ลาววิทยาคม. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สิทธิชัย อุปแสน. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563. ตาก: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2564). รายงานประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุทธาทิพย์ หาญเมือง. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อนุพงศ์ ไชยบุตร. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อารยา กิระวัฒน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

Melnyk, S. A., & Denzler, D. A. (1996). *Operations management: A value-driven approach*. Boston:
Irwin/McGraw-Hill.

การวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู
ในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The analysis of teachers' instructional media design thinking ability and
media needs in schools of enhancing instructional management for small
schools project driven by Thepsatri Rajabhat University

กรวุฒิ แผนพรหม¹, เนติ เฉลยวาเรศ², บุญยานุช เฉวียงหงส์³, ศศิวิมล สุทธิสาร⁴
Korawut Phanprom¹, Neti Chaloeysares², Bunyanuch Chawianghong³, Sasiwimon Sutthisan⁴
Corresponding Author E-mail: korawut.p@lawasri.tru.ac.th

Received: 2024-01-30; Revised: 2024-04-07; Accepted: 2024-05-28

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอน และความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายฯ 25 โรงเรียน ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว จำนวน 65 คน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่ม โดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาโครงการยกระดับเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายฯ ให้ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยการคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูโรงเรียนเครือข่ายฯ มีความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยความสามารถ ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งความสามารถ ที่สูงที่สุดคือ การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ต่ำที่สุดคือ การสร้างสื่อได้หลากหลายประเภท และ 2) โรงเรียนเครือข่ายฯ ส่วนมากต้องการการส่งเสริมพัฒนา และสนับสนุนสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอน พร้อมคู่มือ ที่เป็นสื่อทำมือ เกม สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แปลกใหม่ น่าสนใจ ใช้งานง่าย สวยงาม และพกพาสะดวก โดยเฉพาะสื่อการอ่าน เขียน หลักภาษาไทย และสื่อวิทยาศาสตร์ และต้องการทีมงาน ความรู้ การอบรม กิจกรรม และงบประมาณในการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ การสร้างหรือพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน เหมาะสมกับบริบทจริงของแต่ละโรงเรียน

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดออกแบบ, ความต้องการสื่อการเรียนการสอน, สื่อการเรียนการสอน, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ Lecturer, Faculty of education, Thepsatri Rajabhat university

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² Lecturer, Faculty of education, Thepsatri Rajabhat university

³ อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ Lecturer, Faculty of education, Thepsatri Rajabhat university

⁴ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

⁴ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat university

Abstract

This research aims to analyze the instructional media design thinking ability and media needs amongst school teachers in enhancing instructional management for small-size schools project conducted by Thepsatri Rajabhat University. Data is collected from 65 teachers and administrators in 25 schools in Lop Buri, Singha Buri, Sara Buri, and Sa Kaeo provinces, using accidental sampling methods. The data is gathered using an online questionnaire named “The Problems and Deficiencies for Teachers’ and Administrators’ Development in Enhancing Instructional Management for Small-size Schools’ Projects. Fundamental statistics analyses quantitative data, while qualitative data is interpreted by content analysis and analytic induction. The research finds that:

1) teacher in the project have medium instructional media design thinking ability, while overall aspects are at a medium level, except for understanding and accessing media problems is at a high level. The result shows that the highest ability is students’ media application needs analysis; conversely, the lowest ability is media variety creation. Furthermore, 2) almost all schools in the project need encouragement, improvement, and support for media or innovation with instruction, which are handmade media, games, online media, or applications that allow students to learn individually, brand new, interesting, user-friendly, good-looking, and portable. The media, especially Thai language reading and writing and science media schools require staff, knowledge, training, activity, and maintenance budgets for computers and media creations to be more effective and fit for students’ needs in each school’s context.

Keywords: Media design thinking ability, Media needs, Instructional media, small-size school

บทนำ

หนึ่งภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีคือ การยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็กในท้องถิ่น ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ซึ่งเน้นการยกระดับการอ่านออกเขียนได้และการคิดวิเคราะห์ การบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) การพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพ อีกทั้งมุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 4.0 และโลกในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจึงจัดให้มีโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจดังกล่าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคาดหวังว่าโครงการดังกล่าวจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชาชนหรือนักเรียนในท้องถิ่นให้มีคุณภาพมากที่สุด

โครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 2565) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในองค์กรวม ที่มุ่งเน้นการพัฒนา Upskill Reskill และ New skill ครูและศิษย์เก่าให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาชุดสื่อการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลายสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป หากมหาวิทยาลัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการมีสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก อาทิ การพัฒนาสื่อ การใช้สื่อ ทักษะเกี่ยวกับสื่อของครูและนักเรียน บริบทการใช้สื่อ ฯลฯ จะทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียนเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู อาจเกิดจากหลายสาเหตุ (กิดานันท์ มลิทอง. 2548; จริยา เหนียนเฉลย. 2546; วาสนา เกษประทุม. 2564; อิสระพงษ์ พลธานี, และคณะ. 2565) ตั้งแต่กระบวนการออกแบบ การเลือกการผลิต หรือการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โดยปัญหาที่มักพบคือ ครูไม่สามารถเลือกสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม

กับเนื้อหา หรือเลือกใช้สื่อที่ไม่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากเท่าที่ควร ครูไม่สามารถใช้สื่อสำเร็จรูปได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากไม่เข้าใจวิธีการใช้สื่อชิ้นนั้น ๆ อย่างแท้จริง การมีสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อนักเรียน การมีสื่อที่มีขนาดเล็กเกินไป การใช้สื่อที่มีอันตราย การชำรุดเสียหายของสื่อ มีข้อจำกัดเรื่องศิลปะการสร้างสื่อให้ดึงดูดใจ เช่น การเลือกใช้ภาพ การเลือกใช้สี ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากการที่ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ การสร้าง หรือการใช้สื่ออย่างจำกัด นอกจากนี้ครูในต่างจังหวัดขาดสื่อการเรียนการสอน มักสอนโดยบรรยายไม่มีสื่อประกอบ หรืออาจมีสื่อที่ไม่ทันสมัย ทำให้เด็กไม่เข้าใจ ไม่อยากเรียน (วาสนา เกษประทุม. 2564) สื่อที่ครูโรงเรียนขนาดเล็กใช้หรือสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอนไม่มากเท่าที่ควร สื่อที่ครูสร้างไม่สอดคล้องกับการคิดวิเคราะห์ ไม่มีการบูรณาการข้ามวิชา และครูไม่ได้ร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อ (Wechayaluck, et. al., 2022) เนื่องจากครูอาจมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสร้างสื่อและนวัตกรรมไม่เพียงพอต่อการสร้างสื่อให้สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ สื่อของครูที่สร้างขึ้นจึงมีข้อจำกัดด้านการนำไปใช้ (Nakasan. 2019) รวมทั้งโรงเรียนต่าง ๆ ยังมีปัญหาด้านการจัดหาสื่อและการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดงบประมาณสนับสนุน และไม่มีการบริหารจัดการที่ดีพอ ครูมีความสามารถในการผลิตสื่อการสอนได้ด้วยตนเองไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยที่ใช้อยู่ในโรงเรียนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งพบว่าครูไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการสร้างและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลางอย่างเป็นรูปธรรม (จุลลดา จุลเสวก. 2560) ปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นยิ่งเด่นชัดมากขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ที่ครูจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนแบบเผชิญหน้า ณ ที่ตั้งได้ (onsite) ซึ่งในช่วงดังกล่าวมีครูจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถสร้างสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อสอนนักเรียนให้มีคุณภาพได้ (เทือน ทองแก้ว. 2563; วิโรจน์ หมั่นเทพ. 2566; วุฒิชัย ภูติ, และชัยณรงค์ เพียรภายลุน. 2564) เนื่องจากข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี ค่าใช้จ่าย และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งความรู้ในการผลิตสื่อดิจิทัล ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีเท่าที่ควร

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูคือ ครูขาดความรู้ความสามารถ ทีมผู้ช่วย และงบประมาณในการพัฒนา สร้าง หรือดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรหาวิธีการ กิจกรรม หรือกลยุทธ์ในการพัฒนาในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาดีขึ้นได้ แต่เนื่องจากโครงการยกระดับการเรียนรู้โรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีโรงเรียนเครือข่ายในโครงการฯ ที่เป็นพื้นที่เฉพาะ จึงควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงในการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยหรือข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องนี้ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความจำเป็นต้องทำวิจัยเพื่อให้ข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนในการส่งเสริม สนับสนุน และยกระดับคุณภาพสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนเครือข่าย

การพัฒนาความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนการสอนควรพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสื่อการเรียนการสอน และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้สร้างสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาสื่อพบว่า แนวคิดที่เป็นที่นิยมใช้ในการออกแบบนวัตกรรมหรือวิธีการสอนในช่วงปี 2560 เป็นต้นมาคือแนวคิดการคิดออกแบบ (Design Thinking) (สุวิมล ว่องวานิช. 2563) แนวคิดนี้มีเน้นการออกแบบสื่อนวัตกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ ความแตกต่าง และลักษณะของผู้ใช้แต่ละแบบให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด (Easterday, Lewis, & Gerber. 2014; Plattner. 2010) ดังนั้นแนวคิดการคิดออกแบบจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ควรมีเพื่อที่จะสามารถสร้างสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทนักเรียนที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน ซึ่งหากครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ นำการหลักการคิดออกแบบมาใช้ในการพัฒนาหรือสร้างสื่อการเรียนการสอนจะทำให้ครูสามารถสร้างสื่อที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงควรทำการสำรวจความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดออกแบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวางแผนพัฒนาความสามารถในการสร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุผลสำคัญของการวิจัยนี้ที่มุ่งศึกษาความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เทพสตรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับการพัฒนาคุณภาพสื่อในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างสอดคล้องกับบริบทจริง ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

การทบทวนวรรณกรรม

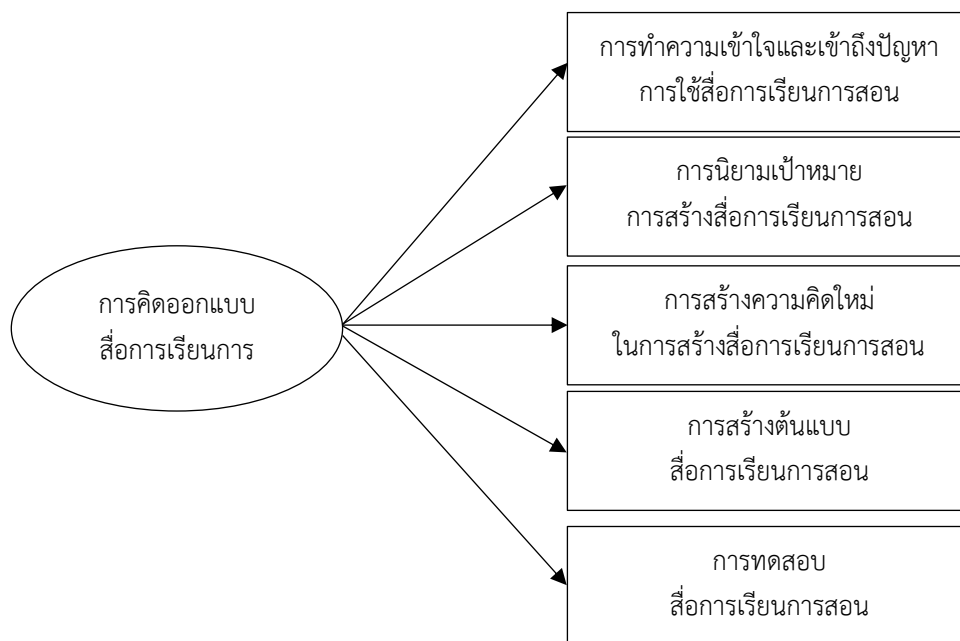
แนวคิดในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน โดยทั่วไปที่ครู นักวิชาการ หรือนักเทคโนโลยีการศึกษาใช้ทุกแนวคิดมีหลักการคล้ายคลึงกันคือ การวิเคราะห์หรือทำความเข้าใจปัญหา การตั้งเป้าหมาย การออกแบบ การสร้างวิธีการหรือนวัตกรรม และการนำไปใช้และปรับปรุง (บริบูรณ์ ชอบทำดี. 2559; วาสนา เกษประทุม. 2564) ซึ่งแนวคิดที่เป็นที่นิยมใช้ในการออกแบบนวัตกรรมหรือวิธีการสอนในช่วงปี 2560 เป็นต้นมาคือแนวคิดการคิดออกแบบ (Design Thinking) (สุวิมล ว่องวานิช. 2563) แนวคิดการคิดออกแบบนี้มีกระบวนการคิดในการสร้างนวัตกรรมไม่แตกต่างจากแนวคิดอื่นมากนัก แต่การคิดออกแบบจะเน้นการออกแบบนวัตกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ ความแตกต่าง และลักษณะของผู้ใช้แต่ละแบบให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นแนวคิดการคิดออกแบบจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ควรมีเพื่อที่จะสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทนักเรียนที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน

แนวคิดการคิดออกแบบประกอบด้วย 1) การทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหา (Empathize) 2) การนิยามเป้าหมาย (Define) 3) การสร้างความคิดใหม่ (Ideate) 4) การสร้างต้นแบบ (Prototype) และ 5) การทดสอบ (Test) (Easterday, Lewis, & Gerber. 2014; Plattner. 2010) เป็นแนวคิดพื้นฐานที่ดีและมีประสิทธิภาพในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย (Brown. 2009; Plattner. 2010) ซึ่งหากครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ นำหลักการการคิดออกแบบมาใช้ในการพัฒนาหรือสร้างสื่อการเรียนการสอนจะทำให้ครูสามารถสร้างสื่อที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละบริบทได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

แนวคิดการคิดออกแบบสามารถนำมาบูรณาการร่วมกับการออกแบบ พัฒนา และสร้างสื่อการเรียนการสอน หรือที่เรียกว่าการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอน การบูรณาการดังกล่าวสามารถจำแนกองค์ประกอบของการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้ 5 องค์ประกอบ (Easterday, Lewis, & Gerber. 2014; Plattner. 2010; บริบูรณ์ ชอบทำดี. 2559; วาสนา เกษประทุม. 2564; สุวิมล ว่องวานิช. 2563) คือ 1) การทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นการทำความเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักเรียน 2) การนิยามเป้าหมายการสร้างสื่อการเรียนการสอน เป็นการนำปัญหาหรือความต้องการของนักเรียนมากำหนดเป้าหมายการสร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) การสร้างความคิดใหม่ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน เป็นการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้หลากหลายสอดคล้องกับเป้าหมายความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักเรียนที่เหมาะสม 4) การสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอน เป็นการสร้างสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อตอบโจทย์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักเรียนอย่างเหมาะสม และ 5) การทดสอบสื่อการเรียนการสอน เป็นการนำต้นแบบสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อนำผลการใช้มาวิเคราะห์ข้อควรปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และใช้ข้อมูลดังกล่าวปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบูรณาการแนวคิดการคิดออกแบบและการสร้างหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน (Easterday, et. al. 2014; Plattner. 2010; บริบูรณ์ ขอบทำดี. 2559; วาสนา เกษประทุม. 2564; สุวิมล ว่องวานิช. 2563)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้การสำรวจ (survey) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพในการผลิตสื่อและการใช้สื่อของครูโรงเรียนเครือข่ายฯ มีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว ที่เข้าร่วมโครงการระหว่างเดือน ตุลาคม 2565 ถึง กันยายน 2566 จำนวนทั้งสิ้น 108 คน จำแนกเป็นครู 72 คน ผู้บริหาร 36 คน จาก 7 สำนักเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 36 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายฯ จาก 6 สำนักเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว 25 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 65 คน จำแนกเป็นครู 45 คน ผู้บริหาร 20 คน (แต่ไม่มีครูและผู้บริหารสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี) โดยโรงเรียนที่ให้ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 69.44 ของโรงเรียนทั้งหมด ทั้งนี้การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายฯ จากครูและผู้บริหารทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ จึงใช้วิธีการได้มาซึ่งตัวอย่างวิจัยโดยการเลือกแบบอุบัติเหตุ (accidental sampling) ซึ่งทำการส่งลิงก์ google form แบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการพัฒนาโครงการยกระดับเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กไปยัง line กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายฯ แล้วให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายฯ ให้ข้อมูลโดยไม่มีการกำหนดว่าเป็นสถานศึกษาละกี่คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัยคือ “แบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการพัฒนาโครงการยกระดับเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก” ซึ่งเป็นแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form ที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอน และปัญหาและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนเครือข่าย โดยแบบสอบถามดังกล่าวประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเลือกตอบและเติมคำตอบที่สอบถามเกี่ยวกับชื่อโรงเรียน อายุ เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบัน สาธารณการเรียนรู้ที่รับผิดชอบหลักในการสอน ระดับชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอน จำนวน 7 ข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต้องตอบคำถามเกี่ยวกับสาธารณการเรียนรู้ที่รับผิดชอบหลักในการสอน ระดับชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอน

2. แบบสอบถามความสามารถในการคิดออกแบบสร้างสื่อการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด) ที่สอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 16 ข้อ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน 2) การนิยามเป้าหมายการสร้างสื่อการเรียนการสอน 3) การสร้างความคิดใหม่ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน 4) การสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอน 5) การทดสอบสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าดัชนีความเที่ยงทั้งฉบับสูง (Cronbach' alpha = 0.98)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหรือการใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ ที่สอบถามครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย เกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู ลักษณะหรือรูปแบบของสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือต้องการพัฒนา สร้าง หรือสรรหาจากความสามารถของครู ประกอบด้วย 1) ลักษณะสื่อหรือนวัตกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน 2) ความเหมาะสมของสื่อหรือนวัตกรรมฯ กับสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน 3) วิธีจัดการกับปัญหาหรือวิธีการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมฯ 4) ความต้องการการส่งเสริมสนับสนุน หรือพัฒนา สื่อหรือนวัตกรรมฯ 5) ลักษณะสื่อหรือนวัตกรรมฯ ที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนหรือผลิตให้ 6) ความต้องการกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสื่อหรือนวัตกรรมฯ จากหน่วยงานภายนอก และ 7) ความต้องการ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาสื่อหรือนวัตกรรมฯ ที่ครูต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. จัดทำแบบสอบถามความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู ออนไลน์ในรูปแบบ google form ส่งลิงก์ให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 36 โรงเรียน ที่อยู่ใน line กลุ่มโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามระหว่างวันที่ 23 - 27 มกราคม 2566

2. ให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย ที่ยินยอมให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ ให้ข้อมูลผ่าน google form โดยไม่มีการกำหนดว่าเป็นสถานศึกษาละกี่คน

3. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ โดยพบว่าข้อมูลที่ได้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย มารวบรวมเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่าย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่าย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่าย ที่ข้อมูลมีลักษณะเป็นค่าประมาณ 5 ระดับ โดยทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อฯ ในภาพรวม และรายด้าน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป มีการแปลผลค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดออกแบบสื่อฯ

2. การวิเคราะห์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่าย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู ลักษณะหรือรูปแบบของสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือต้องการพัฒนา สร้าง หรือสรรหาจาก

ความสามารถของครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งมีการลงรหัสข้อมูลและการลดทอนข้อมูล ก่อนทำการวิเคราะห์ด้วยผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายโครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายฯ มีความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, $SD = 0.60$)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูโรงเรียนเครือข่ายฯ มีความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.67$) ที่อยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับความสามารถในการคิดออกแบบจากสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.67$) 2) การสร้างความคิดใหม่ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.47$, $S.D. = 0.31$) 3) การนิยามเป้าหมายการสร้างสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.45$, $SD=0.69$) 4) การทดสอบสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.36$, $SD = 0.60$) และ 5) การสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.35$, $SD = 0.62$)

เมื่อพิจารณาตามข้อรายการพบว่า ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่ครูและผู้บริหารฯ มีสูงที่สุด คือ การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนได้ ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.62$) รองลงมา คือ การออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.55$, $SD = 0.75$) และการออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 0.77$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูฯ มีต่ำที่สุดคือ การสร้างสื่อได้หลากหลายประเภท ($\bar{X} = 3.31$, $SD = 0.71$) รายละเอียดดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายฯ

ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายฯ (n = 65)	$\bar{X}$	ค่าเฉลี่ยในช่วงความเชื่อมั่น 95 %		SD	min	max	ระดับความสามารถ
		ต่ำสุด	สูงสุด				
การทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.54	3.37	3.70	0.67	1	5	มาก
1. วิเคราะห์ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของนักเรียนได้	3.48	3.32	3.64	0.66	1	5	ปานกลาง
2. วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนได้	3.60	3.42	3.78	0.72	1	5	มาก
การนิยามเป้าหมายการสร้างสื่อการเรียนการสอน	3.45	3.28	3.61	0.69	1	5	ปานกลาง
3. นำปัญหาหรือความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อ มาใช้ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้	3.45	3.28	3.61	0.69	1	5	ปานกลาง
การสร้างความคิดใหม่ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน	3.47	3.31	3.64	0.67	1	5	ปานกลาง
4. ออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาต่าง ๆ ที่ท่านสอน	3.55	3.37	3.74	0.75	1	5	มาก

5. ออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนได้	3.42	3.26	3.58	0.66	1	5	ปานกลาง
ตารางที่ 1 (ต่อ)							
ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่าย (n = 65)	$\bar{x}$	ค่าเฉลี่ยในช่วงความเชื่อมั่น 95 %		SD	min	max	ระดับความสามารถ
		ต่ำสุด	สูงสุด				
6. ออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้	3.43	3.26	3.60	0.71	1	5	ปานกลาง
7. ออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ของท่าน	3.49	3.30	3.68	0.77	1	5	ปานกลาง
การสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอน	3.35	3.20	3.50	0.62	1	4.83	ปานกลาง
8. สร้างสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนได้	3.34	3.18	3.50	0.67	1	5	ปานกลาง
9. สร้างสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้	3.35	3.19	3.52	0.67	1	5	ปานกลาง
10. สร้างสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ของท่าน	3.35	3.18	3.53	0.72	1	5	ปานกลาง
11. สร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของท่านให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละประเภทได้	3.40	3.23	3.57	0.68	1	5	ปานกลาง
12. สร้างสื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	3.34	3.18	3.50	0.67	1	5	ปานกลาง
13. สร้างสื่อได้หลากหลายประเภท	3.31	3.14	3.48	0.71	1	5	ปานกลาง
การทดสอบสื่อการเรียนการสอน	3.36	3.22	3.51	0.60	1	5	ปานกลาง
14. วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของสื่อการเรียนการสอนที่ท่านสร้างได้	3.35	3.21	3.50	0.60	1	5	ปานกลาง
15. ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้	3.40	3.24	3.56	0.66	1	5	ปานกลาง
16. นำผลการใช้สื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการออกแบบหรือพัฒนาสื่อให้ดียิ่งขึ้นได้	3.34	3.17	3.51	0.69	1	5	ปานกลาง
รวม	3.41	3.27	3.56	0.60	1	4.75	ปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่าย พบว่า โรงเรียนเครือข่ายส่วนมากต้องการการส่งเสริมพัฒนา และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเนื้อหา รายวิชา บริบทและนักเรียน เพิ่มเติม โดยควรเป็นสื่อหรือนวัตกรรมฯ ที่เป็นสื่อทำมือ เกม สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้ง่าย ชัดเจน สวยงาม พกพาสะดวก และดึงดูดความสนใจนักเรียน ซึ่งสื่อที่เป็นที่ต้องการมากคือ สื่อการอ่าน เขียน และหลักภาษาไทย และสื่อวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องสิ่งมีชีวิต ดาราศาสตร์ การทดลองเรื่อง สสาร และแรงดัน ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ลักษณะสื่อหรือنواتกรรมการเรียนการสอนที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนหรือผลิตให้

ลักษณะสื่อหรือنواتการฯ ที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนหรือผลิตให้	จำนวน ความคิดเห็น	ร้อยละ
สื่อภาษาอังกฤษ เช่น เรื่องการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การสนทนาและ บูรณาการภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน การออกเสียงภาษาอังกฤษ (phonic)	3	2.16
สื่อเกี่ยวกับการรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะ	1	0.72
สื่อคณิตศาสตร์ เช่น เรื่องการหาร เศษส่วน รูปทรง มุม การลบแบบมีการยืม สมการ การคิดคำนวณ การบูรณาการคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน	4	2.88
สื่อเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม	3	2.16
สื่อการอ่าน เขียน และหลักภาษาไทย	11	7.91
สื่อการฝึกอ่านสะกดคำสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้	1	0.72
สื่อการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องสสาร แรงดัน โลกและดวงดาว	4	2.88
สื่อวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องสิ่งมีชีวิต ดาราศาสตร์	7	5.04
เกม	9	6.47
สื่อที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	17	12.23
สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ที่มีทั้งบทเรียนและแบบทดสอบ	1	0.72
สื่อที่ใช้ง่าย ชัดเจน สวยงาม พกพาสะดวก ดึงดูดความสนใจนักเรียน	18	12.95
สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน	28	20.14
สื่อทำมือ	31	22.30
อุปกรณ์การทดลอง	1	0.72
รวม	139	100.00

นอกจากนี้ต้องการได้รับการสนับสนุนผู้ช่วย ทีม ความรู้ และทุนหรืองบประมาณในการสร้างหรือพัฒนาสื่อและ
نواتกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และต้องการให้มีการจัด
กิจกรรมหรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อ เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ เทคนิคการใช้สื่อ สื่อรูปแบบใหม่
การสร้างเกม กระบวนการผลิตและพัฒนาสื่อ การสร้างสื่อนวัตกรรมการที่ทันสมัย กิจกรรมลงมือปฏิบัติการทำสื่อและนวัตกรรมการ
เรียนการสอน โดยต้องการให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต่างโรงเรียน และกิจกรรมลงมือปฏิบัติการทำสื่อและ
นวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทในพื้นที่จริงของแต่ละโรงเรียน

รวมทั้งต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับบริบทและเนื้อหาที่มีความแปลกใหม่
เข้าถึงได้ง่าย น่าสนใจ พร้อมทั้งมีคู่มือการใช้สื่อ มอบให้โรงเรียน และส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาฝึกปฏิบัติการสอน
ในโรงเรียน หรือส่งนักศึกษาช่วยซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ในแต่ละโรงเรียน รวมทั้งต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมในพื้นที่
จริงแต่ละโรงเรียน โดยอาจเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในการผลิตสื่อที่มีความ
ทันสมัยและตรงกับเนื้อหาสาระ และเหมาะสมกับนักเรียน กิจกรรมฝึกทักษะการคิดออกแบบสื่อ ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ความต้องการการส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนา สื่อหรือنواتการฯ

ความต้องการการส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนา สื่อหรือنواتการฯ	จำนวนความคิดเห็น	ร้อยละ
สื่อการเรียนการสอนแต่ละรายวิชา	37	48.68
ผู้ช่วยหรือทีมสร้าง พัฒนา และประเมินคุณภาพสื่อการเรียนการสอน	12	15.79
สนับสนุนสื่อที่น่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหา ให้ความเพียงพอต่อนักเรียน	10	13.16

ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสื่อและนวัตกรรมที่ทันสมัย	6	7.89
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ active learning	4	5.26
ความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน	6	7.89

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความต้องการการส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนา สื่อหรือนวัตกรรมฯ	จำนวนความคิดเห็น	ร้อยละ
สนับสนุนทุนพัฒนาหรือสร้างสื่อ	1	1.32
รวม	76	100.00

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนเครือข่ายฯ

จากผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนเครือข่ายฯ พบว่า ครูมีความสามารถในการคิดออกแบบอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการทำความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่ครูฯ มีต่ำที่สุดคือ การสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสิ่งที่ครูฯ มีความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนสูงที่สุดคือ การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนได้ รองลงมาคือ การออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาต่าง ๆ และการออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนสิ่งที่ครูฯ มีต่ำที่สุดคือ การสร้างสื่อได้หลากหลายประเภท

สะท้อนให้เห็นว่าครูโรงเรียนเครือข่ายฯ มีความสามารถในการออกแบบหรือสร้างสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ไม่ดีเท่าที่ควร (กิดานันท์ มลิทอง. 2548; จริยา เหนียนเฉลย. 2546; จุลลดา จุลเสวก. 2560; วาสนา เกษประทุม. 2564; อิศระพงษ์ พลธานี, และคณะ. 2565) ซึ่งอาจส่งผลทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้เนื้อหาหรือทักษะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูอาจจะไม่สามารถเลือกใช้สื่อหรือพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับลักษณะความต้องการของนักเรียนได้ ถึงแม้ว่าครูอาจจะวิเคราะห์และทราบความต้องการของนักเรียน แต่อาจจะมีความรู้เกี่ยวกับการคิดออกแบบหรือการสร้างสื่อไม่มากเท่าที่ควร ทำให้ครูอาจจะใช้เพียงการบรรยายหรือใช้สื่อที่มีอยู่บนโลกออนไลน์ที่ครูไม่ได้เป็นผู้สร้างเอง (Nakasan. 2019; Wechayaluck, et. al. 2022) ครูจึงไม่สามารถใช้สื่อได้อย่างเต็มศักยภาพ

สิ่งที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนคือ ความสามารถในการสร้างสื่อได้หลากหลายประเภท ความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน การนำเอาประเด็นความต้องการของนักเรียนมาสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน รวมถึงความสามารถในการปรับปรุงพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครู โดยในระยะแรกอาจเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ครูได้ลงมือปฏิบัติการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจสนับสนุนทีมวิทยากรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนไปดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนร่วมกับครูตามบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยหากสามารถพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการคิดออกแบบและการสร้างสื่อการเรียนการสอนได้ จะส่งผลทำให้นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553; กิดานันท์ มลิทอง. 2548; จริยา เหนียนเฉลย. 2546; สุคนธ์ สินธพานนท์. 2561; วาสนา เกษประทุม. 2564)

2. ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนเครือข่ายฯ

โรงเรียนเครือข่ายฯ โครงการยกระดับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากต้องการการส่งเสริมพัฒนา และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา บริบทและนักเรียน เพิ่มเติม โดยควรเป็นสื่อหรือนวัตกรรมฯ ที่เป็นสื่อทำมือ เกม สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้ง่าย ชัดเจน สวยงาม พกพาสะดวก และดึงดูดความสนใจนักเรียน ซึ่งเป็นลักษณะสื่อมาตรฐานของสื่อที่ควรจะมี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553; กิดานันท์ มลิทอง. 2548; จริยา เหนียนเฉลย. 2546; วาสนา เกษประทุม. 2564; อิศระพงษ์

พลธานี, และคณะ. 2565) โดยสื่อที่เป็นที่ต้องการมากคือ สื่อการอ่าน เขียน และหลักภาษาไทย และสื่อวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องสิ่งมีชีวิต ดาราศาสตร์ การทดลองเรื่องสสาร และแรงดัน โดยในพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็กในเขตลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ และมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 2565) แต่จากปัญหาที่ครูระดับประถมศึกษาส่วนมากเป็นครูที่สอนไม่ตรง วิชาเอก จึงอาจทำให้มีข้อจำกัดในการสร้างสื่อลักษณะนี้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนครูในการผลิตสื่อ เกี่ยวกับ การอ่าน เขียน และหลักภาษาไทย และสื่อวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องสิ่งมีชีวิต ดาราศาสตร์ การทดลองเรื่องสสาร และแรงดันให้แก่ครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ักเรียน โดยสามารถจัดทำเป็นสื่อได้หลากหลายรูปแบบแต่ควร สะดวกต่อการใช้งานและเหมาะสมกับบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก

นอกจากนี้โรงเรียนเครือข่ายฯ ต้องการได้รับการสนับสนุนผู้ช่วย ทีม ความรู้ และทุนหรืองบประมาณใน การสร้างหรือพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเพียงพอต่อความต้องการของ นักเรียน และต้องการให้มีการจัดกิจกรรมหรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อ เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ เทคนิคการใช้สื่อ สื่อรูปแบบใหม่ การสร้างเกม กระบวนการผลิตและพัฒนาสื่อ การสร้างสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย กิจกรรมลง มือปฏิบัติการทำสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน โดยต้องการให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต่างโรงเรียน และ กิจกรรมลงมือปฏิบัติการทำสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทในพื้นที่จริงของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับบริบทและเนื้อหา มีความแปลกใหม่ เข้าถึง ได้ง่าย น่าสนใจ พร้อมทั้งมีคู่มือการใช้สื่อ มอบให้โรงเรียน และส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาฝึกปฏิบัติการสอนใน โรงเรียน หรือส่งนักศึกษาช่วยซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ในแต่ละโรงเรียน รวมทั้งต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมในพื้นที่ จริงแต่ละโรงเรียน โดยอาจเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในการผลิตสื่อที่มี ความทันสมัยและตรงกับเนื้อหาสาระ และเหมาะสมกับนักเรียน กิจกรรมฝึกทักษะการคิดออกแบบสื่อ

สะท้อนให้เห็นว่าครูในโรงเรียนเครือข่ายฯ และโรงเรียนเครือข่ายฯ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียน การสอนตั้งแต่องค์ความรู้ การสร้างและผลิตสื่อ การใช้สื่อ งบประมาณ รวมทั้งความพอเพียงของสื่อการเรียนการสอนกับ นักเรียนและความพร้อมของอุปกรณ์ที่จะใช้ร่วมกับสื่อ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการร่วมผลิตและดูแลสื่อ การเรียนการสอน (Wechayaluck, et. al. 2022; กิตานันท์ มลิทอง. 2548; จริยา เหนียนเฉลย. 2546; จุลลดา จุลเสวก. 2560; วาสนา เกษประทุม. 2564; อิศระพงษ์ พลธานี, และคณะ. 2565) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัย ราชภัฏเทพสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว จึงควรเร่งส่งเสริมครูและโรงเรียนในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยอาจจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ครูในการคิดออกแบบสื่อ การเรียนการสอน การสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อ รวมทั้งควรมีทีมผลิต สื่อการเรียนการสอนมอบให้โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น และอาจมีการส่งทีมงานผู้ช่วยสร้างและดูแลสื่อ การเรียนการสอนไปช่วยสร้างและดูแล ปรับปรุง รักษาสื่อในโรงเรียนต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพการใช้งาน เพื่อให้การจัด การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน การนำเอาประเด็นความต้องการของนักเรียนมาสร้างต้นแบบสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน รวมถึง ความสามารถในการปรับปรุงพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครู โดยในระยะแรกอาจเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสื่อ การเรียนการสอนที่ทำให้ครูได้ลองฝึกปฏิบัติการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจ สนับสนุนทีมวิทยากรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนไปดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนร่วมกับครูตามบริบทของแต่ละ โรงเรียน

1.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีควรดำเนินการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับบริบทและเนื้อหา มีความแปลกใหม่ เข้าถึงได้ง่าย น่าสนใจ พร้อมทั้งมีคู่มือการใช้สื่อ มอบให้โรงเรียน และส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาฝึกปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน ส่งนักศึกษาช่วยซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ในแต่ละโรงเรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมในพื้นที่จริงแต่ละโรงเรียน โดยอาจเป็น

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในการผลิตสื่อที่มีความทันสมัยและตรงกับเนื้อหาสาระ และเหมาะสมกับนักเรียน กิจกรรมฝึกทักษะการคิดออกแบบสื่อ

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว ควรสนับสนุนผู้ช่วย ทีม ความรู้ และทุนหรืองบประมาณในการสร้างหรือพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และจัดกิจกรรมหรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อ เช่น การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ เทคนิคการใช้สื่อ สื่อรูปแบบใหม่ การสร้างเกม กระบวนการผลิตและพัฒนาสื่อ การสร้างสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย กิจกรรมลงมือปฏิบัติการทำสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ให้แก่ครู และควรจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต่างโรงเรียน และกิจกรรมลงมือปฏิบัติการทำสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทในพื้นที่จริงของแต่ละโรงเรียน

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และสระแก้ว ควรส่งเสริมพัฒนา และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา บริบทและนักเรียน เพิ่มเติม โดยควรเป็นสื่อหรือนวัตกรรมฯ ที่เป็นสื่อทำมือ เกม สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้ง่าย ชัดเจน สวยงาม พกพาสะดวก และดึงดูดความสนใจนักเรียน ซึ่งสื่อที่เป็นที่ต้องการมากคือ สื่อการอ่าน เขียน และหลักภาษาไทย และสื่อวิทยาศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามในการศึกษาความสามารถในการคิดออกแบบและความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการขยายผลการวิจัยให้มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์หรือประชุมสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของครู รวมทั้งอาจพิจารณาใช้แบบประเมินความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูในการประเมินความสามารถในการคิดออกแบบฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความสามารถในการคิดออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูที่ตรงกับความเป็นจริงและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการร่างต้นแบบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสื่อการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็กที่ตอบสนองความต้องการของครูในพื้นที่ เพื่อนำไปใช้และปรับปรุงให้สอดคล้องกับการพัฒนาครูในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

2.3 ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการอ่าน เขียน และหลักภาษาไทย และสื่อวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องสิ่งมีชีวิต ดาราศาสตร์ การทดลองเรื่องสสาร และแรงดัน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบริบทของโรงเรียนเครือข่ายฯ ต่าง ๆ เพื่อให้ได้สื่อเรื่องดังกล่าวที่มีคุณภาพส่งมอบให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

จริยา เหนียนเฉลย. (2546). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

จุลลดา จุลเสวก. (2560). แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 11(1): 90 - 99.

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 11(1): 90 - 99.

เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. ครูสภาวิทยากรย์.

1(2): 1 - 10.

บริบูรณ์ ขอบทำดี. (2559). การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2565). แบบเสนอโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น แผนงาน

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. ลพบุรี: ผู้แต่ง.

- วาสนา เกษประทุม. (2564). การสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำคำบัญชีพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (นวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิโรจน์ หมั่นเทพ. (2566). ทิศทางการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ภายใต้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ. 6(3): 125 - 136.
- วุฒิชัย ภูดี, และชัยณรงค์ เพียรภาณุ. (2564). อนาคตภาพของครูยุคดิจิทัลหลังจากวิกฤตการณ์โควิด 19. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 13(2): 321 - 330.
- สุคนธ์ สีนธานนท์. (2561). นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2563). การวิจัยการออกแบบทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสระพงษ์ พลธานี, และอุมาพร บุญเพชรแก้ว. (2565). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนิสิตที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายใต้สถานการณ์ โควิด-19. วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ. 4(2): 240 - 252.
- Brown, T. (2009). **Change by Design. Broadway.** New York: Harper Collins Publishers.
- Easterday, M. W., Lewis, D. R., & Gerber, E. M. (2014). **Design-based research process: Problems, phases, and applications.** Boulder, CO: International Society of the Learning Sciences.
- Nakasan, N. (2019). การพัฒนาความสามารถในการสร้างสื่อการสอนด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมสำหรับครูระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชัยนาท. **Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University.** 13(1): 36 - 51.
- Plattner, H. (2010). **An introduction to design thinking guide.** Stanford: The Institute of Design at Stanford.
- Wechayaluck, N., Natun, J., Jaichalad, N., & Nakai, N. (2022). Development of Innovative media to Solve the Problems of Literacy and Analytical Thinking Problems of the students in Small Network Schools. **Journal of Arts Management.** 6(4): 1756 - 1772.

แนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
The Guidelines Self-Development for the English Communication Skills of the
School Administrators under the Office of the Nakhon Sawan
Primary Educational Service Areas Office 3

พงษ์สิทธิ์ ส่งศิริ¹, สุพัฒน์นา หอมบุปผา², สาธร ทรัพย์รวงทอง³
Metmunin Kaewpreecha¹, Supattana Hombubpha², Satorn Subruangthong³
Corresponding Author E-mail: Phongsith.s@nsru.ac.th

Received: 2024-02-25; Revised: 2024-03-15; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) หาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 607-610) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการสูงที่สุดคือ การพูด รองลงมาคือ การฟัง การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ ด้านการฟังพัฒนาโดยการฟังจากข่าวสารและรายการที่เผยแพร่ออนไลน์ ด้านการพูดพัฒนาโดยสนทนากับชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา ด้านการอ่านพัฒนาโดยใช้เทคนิคการอ่านเร็ว ๆ และอ่านหาคำสำคัญ ด้านการเขียนพัฒนาโดยใช้รูปแบบการเขียนแบบวางโครงเรื่อง 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการฟัง ด้านการพูด ด้านการอ่าน และด้านการเขียน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาตนเอง, ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the level of factors affecting of the school budget management 2) to find out the level of the system of the school budget management 3) to investigate the relationship between of factors affecting with the system of the school budget management and 4) to devise the forecast equation of factors affecting of the school budget management. The sample group were consisted of 396 administrators, head of finance department and head of supplies department that had been selected by a simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire on factors affecting of the school budget management with the validity from 0.67–1.00 and reliability the level of the system of the school budget management at 0.74. Statistics that used in the analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

The objectives of this research were to 1) study the needs Self-Development for the English communication skills of the school administrators. 2) find guidelines Self-Development for the English communication skills of the school administrators. 3) asses the guidelines Self-Development for the English communication skills of the school administrators. The sample group consisted of 132 school administrators by using Krejcie, & Morgan formula (Krejcie, & Morgan, 1970: 607-610) and simple random sampling. The instrument was questionnaire with a reliability of 0.94, the recording form and the assessment form regarding the needs Self-Development for the English Communication Skills. Data was analyzed by mean, standard deviation and content analysis. The research findings were as follow:

1) The needs Self-Development for the English communication skills of the school administrators in overall was at high level. The level of the implementation of internal quality assurance of in overall was at a high. To consider each aspect, it was found that the highest operation was speaking followed by listening, reading and writing respectively. 2) The guidelines for the English communication skills of the school administrators should proceed as follows: listening was developed by listen the News and Podcast, speaking developed by communicate with the foreigner, reading was developed by use reading technique skimming and scanning, writing was developed by plot writing. 3) The assessment on the guidelines Self-Development for the English communication skills of the school administrators included five aspects: listening, speaking, reading and writing. Overall, all four aspects were at a high level.

Keywords: Self-Development, English communication Skills

บทนำ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดการค้นพบองค์ความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลาและอย่างต่อเนื่องในลักษณะทวีคูณ ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรีบเร่ง การพัฒนาคนเข้าสู่ตลาดแรงงานจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญ การปรับตัวให้ทันต่อบริบทของโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นโจทย์สำคัญ โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) ได้กำหนดว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 อีกทั้งผู้บริหารต้องมี การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศนำไปสู่ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 34-38) ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงมีความสำคัญในการผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นทักษะที่มีความจำเป็น เป็นอย่างยิ่งในการคัดเลือกคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงเป็นกลไกหนึ่งในยุทธศาสตร์และการกำหนดนโยบายจากภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายในเรื่องของการคัดเลือกผู้บริหารเข้าสู่สถานศึกษา ต้องมีคุณสมบัติข้อหนึ่งคือการสอบภาษาอังกฤษต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อเข้าสู่การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารยังเป็นส่วนสำคัญในการขอเลื่อนวิทยฐานะ (อัมพร พินะสา, 2564: สัมภาษณ์) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงนโยบายการยกระดับภาษาอังกฤษว่า ในปี พ.ศ. 2564 จะยกให้เป็นปีแห่งการเดินหน้านายกระดับภาษาอังกฤษ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยบุคลากรจะต้องมีการสอบ (CEFR) และนำผลสอบมาใช้ในการเลื่อนวิทยฐานะ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดการลดระยะเวลาตามเงื่อนไขคุณสมบัติเฉพาะสำหรับเลื่อนวิทยฐานะสายงานบริหารสถานศึกษา กำหนดให้มีการลดระยะเวลา จาก 4 ปี เหลือ 3 ปี โดยมีเงื่อนไข สูงกว่าระดับ B1 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564: 1-3) ดังนั้น การประเมินภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงมีความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีการผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้นำนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัด ทุกระดับมากำหนดนโยบาย เป้าหมายและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาในแผนการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (NITES 2021 SAWAN 3) ได้มีการส่งเสริมการกระบวนกรจัดการศึกษาโดยเน้นทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากปัจจุบันทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และสายการสอน สาเหตุอันเนื่องมาจากมีผลการทดสอบวัดความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ (CEFR) โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ทางสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและมีการส่งเสริมให้เข้ารับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำไปใช้ในการขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ ทั้งสายงานการสอน สายงานนิเทศการศึกษา สายงานบริหารสถานศึกษา และสายงานการบริหารการศึกษา (วรวิศา อ่อนสี, 2564: สัมภาษณ์) ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จึงได้มีการกำหนดกลยุทธ์การยกระดับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร กลยุทธ์ที่หนึ่ง คือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับอย่างมีคุณภาพ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อีกทั้งยังได้มีการประกาศจุดเน้นทั้งหมดแปดด้าน หนึ่งในจุดเน้นที่สำคัญนั้นคือ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยส่งเสริมและยกระดับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3, 2564: 1-18) จากความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีความรู้ ความสามารถ ในการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความต้องการ หาแนวทาง และประเมินผลการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นทักษะที่มีความสำคัญซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีและสามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในเรื่องของการคัดเลือกผู้บริหารเข้าสู่สถานศึกษา ต้องมีคุณสมบัติข้อหนึ่งคือ การสอบภาษาอังกฤษต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อเข้าสู่การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารยังเป็นส่วนสำคัญในการขอมีวิทยฐานะและขอเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่สอดคล้องตรงกันผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

กิตติพงษ์ พูลสวัสดิ์ (2560: 17) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนเรียงความหรือรายงานที่มีความถูกต้องในการใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับครูที่ให้ความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการเขียนมากที่สุด โดยเฉพาะการเขียนบทความหรือรายงานที่มีความถูกต้องของโครงสร้างทางภาษา การเขียนวิจารณ์หรือเขียนแสดงความคิดเห็น

ณฐพร มูลอ่ำคา (2560: 2-3) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการและต้องได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นอย่างมาก นอกจากจะมีภาระสำคัญด้านนโยบายและการวางแผนแล้ว หน้าที่พื้นฐานที่สำคัญอีก 2 ประการ สำหรับผู้บริหารก็คือ ประการที่ 1 มีหน้าที่ในการรับสาร ซึ่งอาศัยการอ่าน การฟัง และการมองเห็น และประการที่ 2 หน้าที่ในการส่งสาร ซึ่งต้องอาศัยการพูด และการเขียน และหากขาดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังกล่าว อาจทำให้การบริหารองค์กรขาดประสิทธิภาพได้ และประการสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการสื่อสารในยุคปัจจุบันคือภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสาร ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพที่เป็นสากลและเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีโอกาสที่จะได้ไปศึกษาดูงานในต่างประเทศบ่อยครั้ง จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อ สื่อสาร และทำความเข้าใจ และให้ความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้บริหาร ในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อเป็นสากลและเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 ทักษะการฟัง (Listening)

เอกพจน์ สิงห์คำ (2562: 6-8) ได้กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะภายนอกที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้รับสารในการแปลข้อมูลข่าวสารหรือถอดรหัสคำพูดที่อยู่ในรูปแบบประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านเสียง ซึ่งกระบวนการในการทำความเข้าใจการฟังนี้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เนื่องจากผู้ฟังต้องตระหนักในเสียงต่าง ๆ ของบุคคลที่กำลังพูด และต้องทำความเข้าใจในความหมาย โดยมีความสามารถในการฟังคำถามง่าย ๆ สามารถฟังและทำความเข้าใจคู่สนทนาในข้อความยาว ๆ สามารถฟังและเข้าใจในความสัมพันธ์ของประโยค จับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง เรียงลำดับเหตุการณ์ คำแนะนำ ให้เกิดการวิเคราะห์ การถาม-ตอบ หาข้อมูลเฉพาะเจาะจงของการฟังได้

จากความหมายของการฟังดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการฟัง หมายถึง ทักษะที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้รับสารในการแปลข้อมูลข่าวสารหรือถอดรหัสคำพูดที่อยู่ในรูปแบบประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านเสียง ซึ่งเป็นการฟังอย่างมีจุดมุ่งหมาย ให้เกิดความรู้และความเข้าใจ ให้เกิดความคิดและการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น จับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง เรียงลำดับเหตุการณ์ หารายละเอียดหรือจุดบันทึก ฟังเพื่อทำความเข้าใจข้อเสนอแนะและคำแนะนำ ให้เกิดการวิเคราะห์ การถาม-ตอบ หาข้อมูลเฉพาะเจาะจง อีกทั้งยังเป็นการฟังเพื่อความบันเทิงและผ่อนคลาย

1.2 การพูด (Speaking)

ณัฐชญา บุปผาชาติ (2561: 21) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นการที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดด้วยภาษา การออกเสียงเพื่อบอกข้อมูล แลกเปลี่ยนข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ผู้รับสาร อาจจะเป็นการสนทนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างบุคคลที่ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยจะต้องมีผู้พูดและผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังเป็นกระบวนการที่ถ่ายทอดข้อมูล และสื่อความหมายจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ผ่านเสียงและกิริยาอาการ รวมไปถึงการใช้ท่าทาง สัญลักษณ์เพื่อจะสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ

เอกพจน์ สิงห์คำ (2562: 6-8) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นทักษะภายนอกที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ส่งสารในการส่งข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านเสียง ผู้พูดต้องถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจออกมาเป็นรหัสของภาษา ด้วยความเข้าใจในการเรียบเรียงคำที่ถูกต้องตามหลักภาษา โครงสร้างภาษา วัฒนธรรมของภาษา และสถานการณ์นั้น ๆ โดยสามารถพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถาม พูดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทั่วไป พูดในหัวข้อที่คุ้นเคยและสนใจ เช่น การทำงาน โรงเรียน เวลาว่าง พูดเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ พูดเพื่อบรรยายประสบการณ์และความคิดเห็น

จากความหมายของการพูดดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการพูด หมายถึง ทักษะที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ส่งสารในการส่งข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านเสียง ซึ่งเป็นการพูดเพื่อเสนอความคิดเห็นหรือโต้แย้งที่ ตั้งคำถามและตอบคำถาม นำเสนองาน อธิบายเหตุการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทั่วไป ในหัวข้อที่คุ้นเคยและสนใจ บรรยายประสบการณ์และความคิดเห็น แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ พูดเพื่อบอกข้อมูลกล่าวต้อนรับ กล่าวเปิดงาน และเป็นการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์

1.3 การอ่าน (Reading)

เอกพจน์ สิงห์คำ (2562: 6-8) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะภายนอกที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้รับสารในการแปลความหมายของข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปของประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ ผู้อ่านสามารถอธิบายความหมายศัพท์ สำนวนข้อความ เข้าใจจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของผู้เขียน คาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น จดจำเรื่องที่อ่านและสามารถสรุปความคิดประเมินคุณค่าจากเรื่องที่อ่านได้ โดยสามารถอ่านและเข้าใจในข้อความยาว ๆ อ่านบทความ (วรรณกรรม) อ่านเพื่อนำประโยชน์จากเรื่องที่อ่านไปใช้ในชีวิตจริง

ศักรินทร์ ศิริชัย (2563: 8-10) ได้กล่าวว่า การอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีทักษะในความเข้าใจความหมายในเรื่องที่อ่าน หรือจดจำคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยเพื่อหาความหมาย รวมถึงเข้าใจหน้าที่ของภาษา กับบริบทที่ใช้ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจรายละเอียดในเรื่องที่อ่านและสามารถเชื่อมโยงความหมายของเรื่องที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์และตีความ ขยายความในเรื่องที่อ่านได้

จากความหมายของการอ่านดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการอ่าน หมายถึง ทักษะที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้รับสารในการแปลความหมายของข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปของประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ซึ่งเป็นการอ่านเพื่อการตีความ ขยายความ จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน อ่านเพื่อเข้าใจความหมายของคำศัพท์ เพื่อการวิเคราะห์ ความเข้าใจ นำประโยชน์จากเรื่องที่อ่านไปใช้ในชีวิตจริง การอีกทั้งยังเป็นการอ่านขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ บทความ และโครงการหรือข้อตกลง

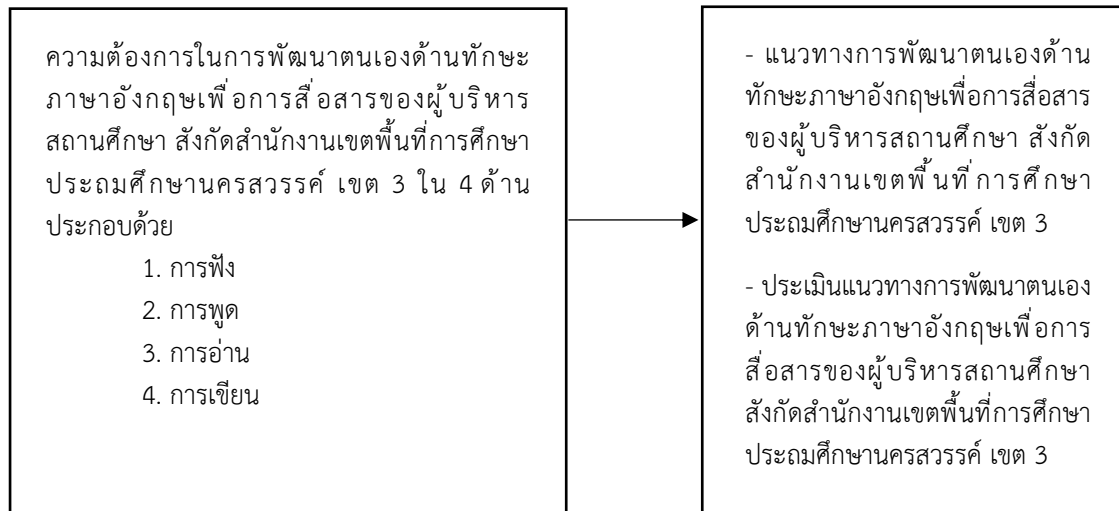
1.4 การเขียน (Writing)

เอกพจน์ สิงห์คำ (2562: 6-8) ได้กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะภายนอกที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ส่งสารในการส่งข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ ซึ่งประกอบด้วยอักษร เครื่องหมายวรรคตอน และแบบแผนข้อความภาษาอังกฤษ ผู้เขียนต้องอาศัยความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ การเรียงลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงต้องมีพื้นฐานในการฟัง การพูด และการอ่านมาก่อน โดยสามารถเขียนในหัวข้อที่คุ้นเคยหรือสนใจ เขียนบรรยายประสบการณ์ เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนคำสั่งราชการ เขียนวาระการประชุม เขียนให้ถูกต้องตามหลักโครงสร้างและไวยากรณ์

จากความหมายของการเขียนดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการเขียน หมายถึง ทักษะที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ส่งสารในการส่งข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปประโยคภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ ผู้เขียนต้องอาศัยความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ การเรียงลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการเขียนเพื่อเล่าเรื่องและอธิบาย แสดงความคิดเห็น โน้มน้าวใจ เสนอแนะขอข้อมูล บรรยายประสบการณ์ เขียนในหัวข้อที่คุ้นเคยหรือสนใจ เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงความเสียใจ เขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังเป็นการเขียนในรูปแบบของคำสั่งราชการ วาระการประชุม กิจธุระ การสมัครงาน และการเขียนจดหมายตอบรับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย แนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความต้องการ หาแนวทางและประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่ง ผู้บริหารและรองผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 203 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่ง ผู้บริหารและรองผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน โดยใช้ตารางเครซี, และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้แก่ 1) การฟัง 2) การพูด 3) การอ่าน และ 4) การเขียน เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ร่างแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ แบบสอบถาม มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การฟัง 2) การพูด 3) การอ่าน 4) การเขียน

3.2 ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถาม แบบสอบถาม

3.3 กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิดภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 จัดทำร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวน 54 ข้อ นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งหมด 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3.6 ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแต่ละข้อคำถามโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็น ว่า ข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังนี้

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1

3.7 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงไปทดลองใช้กับครูและผู้บริหาร โรงเรียนบ้านหนองลาด โรงเรียนหัวหวาย และโรงเรียนวัดสว่างวงษ์ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94

3.8 นำแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 – 1.00 มาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ แบบประเมิน มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มาสร้างแบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การใช้ภาษา และค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 1

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินและจัดทำเป็นแบบฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้ในการประเมินต่อไป

4. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือและแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่ง ผู้บริหาร รองผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 132 ชุด โดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบ Google Form เก็บรวบรวมด้วยระบบ Online

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

5.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC)

5.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของคอนบาค (α)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การฟัง (Listening)	3.94	0.67	มาก	2
2. การพูด (Speaking)	3.96	0.65	มาก	1
3. การอ่าน (Reading)	3.93	0.72	มาก	3
4. การเขียน (Writing)	3.92	0.67	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.94	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวม ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่สูงที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ การพูดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ การฟังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ การอ่านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเขียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.67)

2. แนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่เกิดขึ้น โดยมีการพัฒนาตนเองตามความถนัดและตามความสนใจ จากการศึกษาสื่อประกอบการเรียนรู้ที่เป็นภาษาอังกฤษ รับฟังข่าวสารเป็นภาษาอังกฤษวางแผนการฝึกภาษาอังกฤษ เข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้รับ

จากการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ โดยด้านการฟัง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาการฟังอย่าง โดยมีการตั้งจุดมุ่งหมายการฟังไว้ล่วงหน้า เช่น การฟังเพื่อหาคำตอบ การฟังเพื่อการตัดสินใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถฝึกการฟังจากบทสนทนา หรือ Podcast ภาษาอังกฤษแบบง่าย ๆ ที่มีคำบรรยาย (Subtitle) หรือมีการปรับเปลี่ยนจากการดูข่าวภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ จากช่องข่าว BBC World หรือ BBC Radio ในขณะที่ทำกิจกรรมอื่นไปด้วย ด้านการพูด ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาโดยการหาเจ้าของภาษาหรือ Native English Speaker มาเป็นผู้ฝึกซ้อมในการพูดและถามตอบภาษาอังกฤษ เพราะจะได้ทั้ง Accent and Pronunciation ด้านการอ่านผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาโดยฝึกการอ่านเนื้อเรื่องและเพิ่มระดับความยาก โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบหาคำสำคัญต่าง ๆ (Scanning) และการอ่านแบบเร็ว ๆ แบบข้ามคำเพื่อจับใจความสำคัญ (Skimming) เพื่อหาใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง โดยมีการนำมาเชื่อมโยงพื้นความรู้เดิม (Background Knowledge) กับเรื่องที่อ่าน ด้านการเขียน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาโดยการฝึกเขียนโดยใช้เทคนิคการเขียนแบบวางโครงเรื่อง (Plot) โดยมีการเขียนเกริ่นนำ (Exposition) เขียนการผูกปมของเนื้อเรื่อง (Conflict) เขียนจุดสำคัญของเนื้อเรื่อง (Climax) และเขียนบทสรุปของเนื้อเรื่อง (Ending) ของเนื้อเรื่อง

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวม

ด้าน	ด้านความถูกต้อง			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเป็นประโยชน์			ภาพรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การฟัง	4.09	0.27	มาก	4.11	0.18	มาก	4.11	0.18	มาก	4.16	0.17	มาก	4.12	0.20	มาก
การพูด	4.00	0.18	มาก	4.04	0.26	มาก	4.16	0.17	มาก	4.29	0.06	มาก	4.12	0.17	มาก
การอ่าน	4.07	0.20	มาก	4.13	0.09	มาก	4.07	0.17	มาก	4.16	0.13	มาก	4.11	0.15	มาก
การเขียน	4.00	0.18	มาก	3.98	0.16	มาก	4.16	0.19	มาก	4.18	0.22	มาก	4.08	0.19	มาก
รวมเฉลี่ย	4.03	0.13	มาก	4.08	0.09	มาก	4.10	0.10	มาก	4.19	0.11	มาก	4.10	0.11	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อรวมทุกด้านพบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการฟัง ความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.27) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.18) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.18) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.17) ด้านการพูด ความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.18) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.26) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.17) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.06) ด้านการอ่าน ความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.20) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.09) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.17) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.13) ด้านการเขียน ความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.18) ความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.16) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.19) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.22)

อภิปรายผล

1. ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สูงสุด คือ การพูด (Speaking) รองลงมา คือ การฟัง (Listening) รองลงมา คือ การอ่าน (Reading) และด้านต่ำสุด คือ การเขียน (Writing) ตามลำดับ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 การฟัง (Listening) พบว่า การฟังเพื่อการถาม-ตอบ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการฟังเพื่อการถาม-ตอบ มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารมีทักษะการฟังเพื่อการถาม-ตอบ อย่างเข้าใจ จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถฟังการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกการฟังเพื่อการถาม-ตอบกับเจ้าของภาษา จะทำให้มีทักษะการสื่อสารโดยการถาม-ตอบ ได้อย่างเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกพจน์ สิงห์คำ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การฟังเพื่อการถาม-ตอบ ตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับมาก มีแนวทางในการพัฒนาโดยอบรมนอกสภาพการทำงานหรืออบรมทางไกลจากสื่อจากหลาย ๆ ช่องทางอื่นเพื่อจะได้เข้าใจบริบทหรือสถานการณ์นั้น หรือศึกษาดูงานหรือมีโอกาสได้ศึกษาต่อกับเจ้าของภาษาโดยตรงจะทำให้คุ้นชินกับสำเนียงของเจ้าของภาษา

1.2 การพูด (Speaking) พบว่า การพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถาม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถาม มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถาม อย่างเข้าใจ จะทำให้ผู้บริหารสามารถพูดแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ นำเสนองาน ประชุม และสัมมนาในงานต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษได้ ดังนั้นการพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถามจึงสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภัตสร จันทรัช (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่า การพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถามในหัวข้อที่คุ้นเคย อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนาการพูด โดยเฉพาะการพูดเพื่อตั้งคำถามและตอบคำถามกับเจ้าของภาษา โดยได้รับประสบการณ์ในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับบุคคลที่มีสำเนียงแตกต่างกันออกไปจะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1.3 การอ่าน (Reading) พบว่า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นอย่างดี จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถอ่านข่าวสาร อ่านเอกสารงานวิชาการต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนการอ่าน โดยมุ่งเน้นที่จะทราบรายละเอียดของเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่านตามหัวข้อ และจับใจความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพร มูลอำคา (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและแปลความหมาย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านคำชี้แจง อ่านคำแนะนำต่าง ๆ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านเอกสารงานวิชาการ และที่สำคัญ คือ การอ่านออกเสียง เช่น การอ่านรายงานการประชุมหรือการอ่านจับใจความสำคัญและแปลความหมาย ทักษะเหล่านี้จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

1.4 การเขียน (Writing) พบว่า การเขียนเพื่อเล่าเรื่องและอธิบาย อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเขียนเพื่อเล่าเรื่องและอธิบาย มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการเขียนเพื่อเล่าเรื่องและอธิบาย เป็นอย่างดี จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเขียนเกี่ยวกับเอกสาร หรือเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ทักษะพื้นฐานด้านคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเขียนเพื่อเล่าเรื่องและอธิบายในงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพงษ์ พูลสวัสดิ์ (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า การเขียนวิจารณ์เล่าเรื่องและอธิบายเหตุการณ์ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาด้านการเขียนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียบเรียงความหรือรายงาน การเขียนเพื่อเล่าเรื่องและอธิบาย เพื่อความถูกต้องในการการใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ในการเขียนภาษาอังกฤษ

2. แนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 การฟัง (Listening) แนวทางการพัฒนา คือ โดยเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรม การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ให้มีการพัฒนาทักษะการฟัง ฟังการฟังจากการสนทนากับคนใกล้เคียงหรือฟังการสนทนากับชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา (Native Speaker) เพื่อพัฒนาทักษะการฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำความรู้ทักษะที่ได้ไปใช้ในการทดสอบความรู้ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้งเขตพื้นที่การศึกษามีการกำกับ ติดตาม การอบรม และการสอบ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้กับบุคลากรที่มาขอคำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภัสสร จันทรังษ์ (2561) พบว่า ด้านการฟัง (Listening) อยู่ในระดับมาก กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการอบรมการพัฒนาการฟัง เพื่อได้รับความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และสำนวนทางวิชาการ (Technical Terms) อยู่เสมอ และควรมีการจัดหลักสูตรหรือโครงการการฝึกอบรมต่าง ๆ ให้ผู้บริหารเองได้มีความรู้และได้เสริมทักษะการฟัง

2.2 การพูด (Speaking) แนวทางการพัฒนา คือ โดยเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมด้านการพูดบรรยาย นำเสนอ และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในที่สาธารณะ Public Speaking และนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการเข้ารับการอบรม มาใช้ในการฝึกการพูดเพื่อนำเสนอความคิดเห็นหรือได้ว่าในที่สาธารณะ นำมาใช้ในการพูดคุยในพื้นที่สาธารณะเพื่อยกระดับความมั่นใจในการพูด และนำความรู้ทักษะที่ได้ไปใช้ในการทดสอบความรู้ด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้งเขตพื้นที่การศึกษามีการกำกับ ติดตาม การอบรม และการสอบ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้กับบุคลากรที่มาขอคำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกพจน์ สิงห์คำ (2562) พบว่า ด้านการพูด (Speaking) อยู่ในระดับมาก กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพูดบรรยายและนำเสนอ การสัมมนาหรือฟังบรรยายการพูดที่เป็นภาษาอังกฤษ ในขณะที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในการประชุมครูและบุคลากรภายในโรงเรียนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการอภิปรายเป็นคณะ ฝึกเน้นการออกเสียงและการพูดให้ถูกต้อง

2.3 การอ่าน (Reading) พบว่า แนวทางการพัฒนา คือ โดยเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษ เอกสารงานวิชาการ บทความวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเริ่มต้นการพัฒนาการอ่านโดยเริ่มอ่าน จากบทความ หนังสือเอกสารงานวิชาการ เพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการอ่านของผู้บริหารสถานศึกษาและนำเทคนิคต่าง ๆ เช่น เทคนิคการอ่านแบบ Scanning และ Skimming โดยหา Keyword และ Important Word และนำความรู้ทักษะที่ได้ไปใช้ในการทดสอบความรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้งเขตพื้นที่การศึกษามีการกำกับ ติดตาม การอบรม และการสอบ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้กับบุคลากรที่มาขอคำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพร มูลอ้อค่า (2560) พบว่า ด้านการอ่าน (Reading) อยู่ในระดับมาก กล่าวคือผู้บริหารควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการอ่านจับใจความและแปลความหมาย การอ่านบทความ เอกสารทางวิชาการ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา องค์กรและบุคลากรในหน่วยงานอีกด้วย

2.4 การเขียน (Writing) แนวทางการพัฒนา คือ โดยเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเขียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพการเขียนโดยการนำความรู้ที่ได้ มาใช้ในการเขียน เอกสาร งานวิชาการ หรือเรื่องที่ตนเองสนใจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำความรู้ทักษะที่ได้ไปใช้ในการทดสอบความรู้ด้านการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้งเขตพื้นที่การศึกษามีการกำกับ ติดตาม การอบรม และการสอบ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้กับบุคลากรที่มาขอคำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพงษ์ พูลสวัสดิ์ (2560) พบว่า ด้านการเขียน (Writing) อยู่ในระดับมาก กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนาทางด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนเรียงความหรือรายงานที่มีความถูกต้องในการใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับครูที่ให้ความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการเขียนมากที่สุด โดยเฉพาะการเขียนบทความหรือรายงานที่มีความถูกต้องของโครงสร้างทางภาษา การเขียนวิจารณ์หรือเขียนแสดงความคิดเห็น

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ด้านความถูกต้องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความเหมาะสม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากแนวทางดังกล่าวได้รับการวิเคราะห์และพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างดี รวมทั้งในการประเมินแนวทางนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดมาตรฐานสำหรับการประเมิน ซึ่งผลการประเมินนี้สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ วันวิสา วิเชียรรัตน์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินรูปแบบพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การฟัง (Listening) มีความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในด้านการฟังเพื่อตีความ อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรเข้าใจในเนื้อเรื่องจากเรื่องที่ฟัง ต้องมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แปลความหมายและตีความหมายของประโยคหรือสิ่งที่ได้ยิน จากเรื่องที่ฟังอย่างรอบคอบ เพื่อตีความจากเนื้อเรื่องได้อย่างถูกต้อง

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การพูด (Speaking) มีความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในด้านการพูดเพื่ออธิบายเหตุการณ์ อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรรู้รายละเอียดของเรื่องที่จะอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆให้รู้เรื่องและเข้าใจเป็นอย่างดี ต้องมีการวางจุดมุ่งหมายในการอธิบายให้ชัดเจนพร้อมทั้งต้องวางโครงเรื่องที่จะอธิบายไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเป็นลำดับขั้นตอนไม่สับสน หลังจากนั้นดำเนินการพูดอธิบายเหตุการณ์ตามโครงเรื่องที่วางไว้

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า การอ่าน (Reading) มีความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในด้านการอ่านเพื่อการคาดคะเนความหมาย อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณาบททวนจากเรื่องที่อ่าน ว่าเรื่องที่อ่านนั้น มีความคล้ายคลึงกับเรื่องใดจากความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ (Background Knowledge) หลังจากนั้นเชื่อมโยงและเริ่มคาดคะเนความหมายจากเรื่องที่อ่าน

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า การเขียน (Writing) มีความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในด้านการเขียนเพื่อกิจธุระ อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีความรู้พื้นฐานด้านคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ เพื่อใช้ประกอบการเขียนเพื่อกิจธุระ เขียนเพื่อการสื่อสารแจ้งข้อมูลข่าวสาร ความจำเป็นต่าง ๆ ที่ประสงค์ให้ผู้อ่านหรือบุคคลอื่น ๆ ได้รับทราบเพื่อนำไปสู่การพิจารณาในเหตุการณ์ต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการด้านการเขียน (Writing) เป็นด้านที่ต่ำที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปว่าควรศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการการอ่าน (Reading) เป็นด้านที่ต่ำรองลงมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปว่าควรศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.3 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2.4 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พูลสวัสดิ์. (2560). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐพร มูลอำคา. (2560). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ณัฐญา บุปผาชาติ. (2561). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรชิตา อ่อนสี. (2564, ตุลาคม 27). นกทรัพย์การบุคคล. สัมภาษณ์.
- วันวิสา วิเชียรรัตน์ (2561). รูปแบบการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศักรินทร์ ศิริชัย. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุภัทสร จันทรวงษ์. (2561). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. (2564). แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา NITES 2021 SAWAN3. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). การลดระยะเวลาตามเงื่อนไขคุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะของผู้ขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะสายงานการสอน สายงานบริหารสถานศึกษา และสายงานนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- อัมพร พิณะสา. (2564). นโยบายการยกระดับภาษาอังกฤษเพื่อขอมีวิทยฐานะและขอเลื่อนวิทยฐานะ. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail>.
- เอกพจน์ สิงห์คำ (2562). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cornbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
Guidelines for Development of Innovative Leadership of School Administrators
under of Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas Office 1

ณัฐพงษ์ อินไช¹, สุพัตนา หอมบุปผา², สาริ ทรัพย์รุ่งทอง³

Natthapong Inkai¹, Supattana Hombubpha², Satorn Subruangthong³

Corresponding Author E-mail: natthapong.in@nsru.ac.th

Received: 2024-02-26; Revised: 2024-03-12; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 316 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความเที่ยงเท่ากับ 0.93 ของแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ และการมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน มองเห็นภาพอนาคต มีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ทันสมัยสามารถนำไปสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรม ตื่นตัวอยู่เสมอต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน 3) การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ยุคดิจิทัล

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) the problem of innovative leadership among school administrators. In the digital age 2) find ways to develop innovative leadership of school administrators in the digital age and 3) evaluate ways to develop innovative leadership of school administrators in the digital age The sample group used in the study consisted of 316 educational institution administrators and teachers obtained by means of simple sampling by comparing proportions. The tools used to collect data include questionnaires, focus group recording forms. and an assessment of innovative leadership development methods for school administrators in the digital age The reliability value is 0.93. Statistics used to analyze the data by finding the average and standard deviation. The research results were found as follows;

1) Problems of innovative leadership among school administrators in the digital era Overall, it is at the highest level. When considering each area, it was found that the area with the highest level of problems was teamwork and participation. creative thinking innovation Creating an innovative organizational atmosphere and values conducive to learning Building networks and connections and having a vision for change towards innovation, respectively. 2) Guidelines for developing innovative leadership of school administrators in the digital era is that school administrators should be aware of changes in the current situation. Visualize the future Have a vision of a modern educational institution that can lead to innovation. Always be alert to changes in the current situation. 3) Evaluation of innovative leadership development approaches for school administrators in the digital age in all 5 areas, overall at a high level.

Keywords: Innovative Leadership, Digital

บทนำ

ในโลกยุคดิจิทัลปัจจุบัน สังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อการบริหารจัดการในทุกอาชีพ จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับตัว อย่างมากพร้อมรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันแม้กระทั่งสถานศึกษาทั่วทุกแห่งที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวหน้าทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ 4.0 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559: 4) ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 วาระที่ 1 กล่าวถึงการเตรียมคนไทย 4.0 เพื่อก้าวสู่โลกที่หนึ่ง เปรียบเสมือนการเตรียมเมล็ดพันธุ์ใหม่ ด้วยการบ่มเพาะคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนจากคนไทยที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำกัด เป็นคนไทยที่มีความรู้ และทักษะสูง มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ (Generative Learning) (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2559: 19)

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดแนวทางหรือนโยบายจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัลเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ การศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2564: 1-2) ทั้งนี้เพื่อผลิตให้ผู้เรียนเกิด การริเริ่ม คิดค้น สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิด “ผลผลิต” หรือ “นวัตกรรม” ซึ่งต้องมีผลผลิต (Product) ของสิ่งใหม่ ๆ และผลผลิตของสิ่งนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ (Innovation) เมื่อเป็นการศึกษา 4.0 จึงหมายถึงการศึกษาที่สามารถสร้างหรือพัฒนา

ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความสามารถสร้างผลผลิตขึ้นมาให้ได้ และเป็นผลผลิตที่สะท้อนความคิดใหม่ ระบบใหม่ การกระทำใหม่ ปรากฏชัดเจนอย่างที่เรียกว่า “นวัตกรรม” (Innovation) (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, และคณะ. 2562: 2) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำกับนวัตกรรมในการพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อโลกปัจจุบัน โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ซึ่งสามารถหาแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ รวมทั้งใช้กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 156 โรง ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 132 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,074 คน ซึ่งบุคลากรทั้งสองฝ่ายเป็นบุคลากรสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอันเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ซึ่งสภาพปัจจุบันการบริหารงานภายในสถานศึกษากำลังประสบปัญหาอย่างมากในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทำให้กระทรวงศึกษาธิการมีการปรับเปลี่ยนนโยบายจัดการศึกษา ในการบริหารการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อตอบสนองนโยบายทางภาครัฐ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษาอย่างมาก ที่จะขับเคลื่อนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพร้อมรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (กลุ่มงานสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากในการบริหารสถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

การสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้นำ หรือผู้บริหารในยุคดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) เพื่อเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินงานใหม่ ๆ ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังนี้

จิวรรณ จันทลา (2559: 53-60) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีความสามารถในการจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดแนวคิดหรือแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรม

กนกอร สมปราษฎย์ (2562: 85) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการคิดค้นแนวทางในการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Weiss, & Legrand (2011: 36-37) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การแสดงออกของผู้นำที่มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินงานรูปแบบใหม่ ๆ หรือไม่เคย

เกิดขึ้นมาก่อน โดยผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางนวัตกรรม (Innovative intelligence) เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรมากขึ้นอีกด้วย

Adjei (2013: 103-106) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การสังเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำต่าง ๆ อย่างหลากหลายในการที่จะมีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้คิด เพื่อจะผลิตผลงานและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นการแสดงถึงคุณลักษณะของผู้นำ หรือผู้บริหารที่มีสมรรถนะด้านบุคลิกภาพ บทบาท และความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินงานใหม่ ๆ โดยเน้นสัมพันธภาพของบุคลากรที่มีคุณภาพ และความไว้วางใจของสมาชิกในองค์กร รวมทั้งใช้กระบวนการเชิงสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในรูปแบบผลผลิตและการให้บริการได้อย่างสร้างสรรค์

2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะบางประการที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถขับเคลื่อนนวัตกรรมภายในสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้นั้น มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

จิรวรรณ จันพลา (2559: 147-155) ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหารพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหารมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ที่มุ่งสู่นวัตกรรม 2) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การสร้างเครือข่ายและการจัดการความรู้ 4) การกำหนดโครงสร้างการทำงานแบบทีม 5) การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในเป้าหมายด้านนวัตกรรม และ 6) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม

พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโท, และพระครูปลัดพงศ์พันธ์ ขนดีโสภณ (2559: 313-324) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในทศวรรษหน้า พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วยด้านที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะด้านทักษะ ด้านที่ 2 องค์ประกอบคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านที่ 3 องค์ประกอบคุณลักษณะด้านทางสังคม และด้านที่ 4 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะด้านบทบาทหน้าที่

ปวีณา กันลิน (2560: 1833) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประจำรัฐเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร 4) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 5) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 6) ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้น ต้องมีคุณสมบัติในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมอย่างชัดเจน และสร้างสรรค์ โดยจัดบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องส่งเสริม สนับสนุนนวัตกรรม สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และมีการติดตามกระบวนการดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3. คุณลักษณะของยุคดิจิทัล

สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, ศรินทิพย์ กุลจิตรตรี, และโกวิท จันทะปะละ. (2563: 245-259) ในปัจจุบันนี้นับได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและอินเทอร์เน็ตพัฒนาการจากยุคอุตสาหกรรมมาสู่ยุคดิจิทัลซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือแม้แต่สถานที่ ซึ่ง มณีรัตน์ สุดเต้ (2563: 39) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะยุคดิจิทัลที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

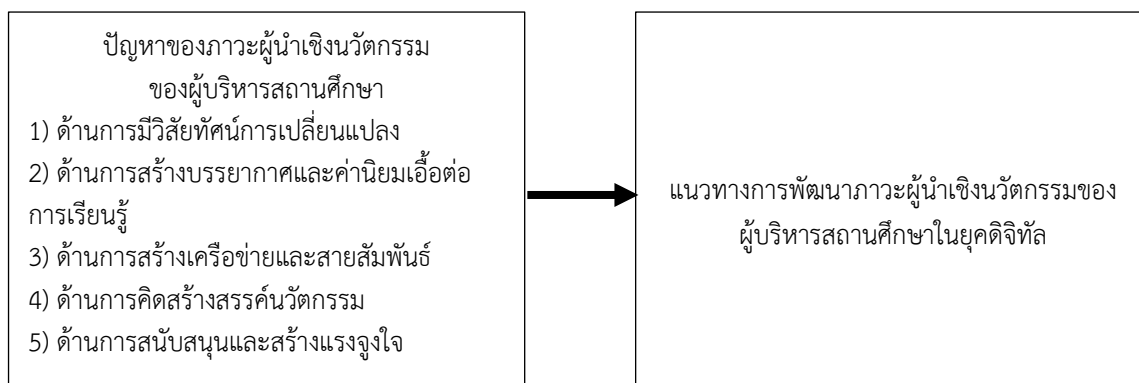
- 1) ความรวดเร็วในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ของผู้ใช้
- 2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้ สามารถเข้าถึง รับรู้ และเรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา

3) การใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ให้ทุกคนสามารถจัดเก็บ เข้าถึง ใช้พัฒนาความรู้ เผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง

คุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลข้างต้นนี้จึงมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จนถึงการใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งการมีทัศนคติต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้อง ย่อมส่งผลทำให้การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสม เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มี โดยศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการสร้างบรรยากาศและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ 4) ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 5) ด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบความคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการศึกษาปัญหา หาแนวทาง และการประเมินแนวทางภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,230 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารในสังกัดทั้งหมด 156 คน และครูในสังกัดทั้งหมด 1,074 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตาราง Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 316 คนประกอบด้วย จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา 42 คน และจำนวนครูในสังกัดจำนวน 274 คน โดยใช้การเทียบสัดส่วน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ในขั้นตอนนี้ เครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist)

ตอนที่ 2 ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการสอบถาม 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการสร้างบรรยากาศ และค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ 4) ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 5) ด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ร่างแนวทางภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยนำปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยนำผลสรุปที่สูงที่สุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน มากำหนดหัวข้อในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อจัดทำแบบเสนอร่างเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์ และจัดทำแนวทาง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการเก็บข้อมูลในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบ Google Form เก็บรวบรวมด้วยระบบ Online ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 ฉบับ โดยคิดเป็นร้อยละ 100

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อหาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98

4.2 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ (Mean)

5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

รายการ	ระดับปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม	4.71	0.33	มากที่สุด	5
2 การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้	4.73	0.34	มากที่สุด	3
3 การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์	4.72	0.34	มากที่สุด	4
4 การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.77	0.31	มากที่สุด	2
5 การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.78	0.30	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.74	0.29	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.29) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่สูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.31) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.34) การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่วัตกรรม ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.33) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาหนทางเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน ตัวอยู่เสมอต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถมองเห็นภาพอนาคต และมีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบท 2) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและความสามารถในการสร้างและใช้นวัตกรรมในการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ และมีส่วนร่วมสร้างบรรยากาศในองค์กรที่เอื้อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเชิงนวัตกรรม 3) การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างแท้จริง และแก้ปัญหา พัฒนา และส่งเสริมผ่านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและความสามารถคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ ๆ หลากหลายรูปแบบ หลายแง่มุม ส่งเสริมการศึกษาโดยอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย และสนับสนุนให้พัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ตามลักษณะงานและบริบทขององค์กร และ 5) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ใช้ภาษาที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถร่วมกันระดมความคิด เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มาปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม	3.97	0.09	มาก	4.06	0.30	มาก	4.20	0.28	มาก	4.02	0.16	มาก
การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้	3.94	0.12	มาก	3.94	0.19	มาก	4.03	0.26	มาก	3.98	0.20	มาก
การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์	3.95	0.26	มาก	4.00	0.13	มาก	4.02	0.33	มาก	4.26	0.16	มาก
การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.03	0.27	มาก	3.96	0.23	มาก	4.01	0.09	มาก	4.27	0.17	มาก
การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.02	0.29	มาก	4.04	0.32	มาก	4.28	0.23	มาก	4.17	0.16	มาก
รวมเฉลี่ย	3.98	0.71	มาก	4.00	0.61	มาก	4.10	0.14	มาก	4.14	0.12	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.71) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.61) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.14) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.12)

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาค้นคว้าของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมพบว่า ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกคือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มีปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการสร้างบรรยากาศวัฒนธรรม และค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ภายในองค์กรนวัตกรรมให้เข้ากับยุคดิจิทัล ซึ่งเกิดจากการขาดทักษะและความสามารถในการสร้างและใช้นวัตกรรมในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทักษะและความสามารถในการสร้างและใช้นวัตกรรมในการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรด้วยจากการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Wooi (2013) ที่อธิบายว่าการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมในองค์กรจะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

1.2 ด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ จากการศึกษาค้นคว้าของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการสร้างเครือข่าย ขุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอันเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการพูดแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ภายในงานต่าง ๆ โดยส่งเสริมได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างแท้จริง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาแก้ปัญหา พัฒนา หรือส่งเสริม ผ่านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Arlene Pagaura (2020) ที่ว่าความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จ

ขององค์กรใด ๆ ขึ้นอยู่กับประเภทของผู้นำในการจัดการโดยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ และการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม จากการศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการมุ่งเน้นการมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่นวัตกรรมได้ตาม เหตุการณ์ปัจจุบัน และยุคดิจิทัล ทำให้รู้ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ผู้บริหาร สถานศึกษาไม่มุ่งเน้นการวิเคราะห์และกระตุ้นแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันวิเคราะห์ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ปัญหา อุปสรรค มากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายที่ชัดเจน นำสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา กันถิ่น (2560) ที่ว่าการมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นนวัตกรรมให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน

1.4 ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จากการศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะและความสามารถในการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์นวัตกรรม หลากหลายรูปแบบ หลายแง่มุม เนื่องจากเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับนวัตกรรมที่สนใจเพื่อใช้ในการบริหารงาน ภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยากร ยาสิงห์ทอง, และกนกอร สมปราชญ์ (2560) ที่ว่า ด้านการมี ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อการนำมาใช้ในการ บริหาร สถานศึกษา

1.5 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม จากการศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนานวัตกรรมทาง การศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาขาดการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วม ในการทำงาน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่โปร่งใส และไม่มีความสามารถสื่อสารได้ทุกทิศทาง และไม่สามารถรับมือกับปัญหา และอุปสรรคได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยากร ยาสิงห์ทอง, และกนกอร สมปราชญ์ (2560) ที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการทำงานเป็นทีม

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนด ทิศทางโครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของนวัตกรรมและส่งเสริมใช้และ สร้างนวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจสำหรับบุคลากรที่มีความคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาและอุปสรรค โดยมีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคที่กำลังเผชิญ และพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อการแก้ไขปัญหา ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอย่างมีความสุข ส่งเสริมครูและบุคลากรให้พัฒนานวัตกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย สร้าง สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดเกิดความรู้สึกตื่นเต้น สนุกสนาน มีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับ Sherwood (2001) กล่าวถึง องค์การนวัตกรรมว่ามี คุณลักษณะสำคัญที่สามารถสังเกตคือ บรรยากาศของการทำงานน่าตื่นเต้นมีชีวิตชีวา สนุกสนาน มี เสี่ยงอีกทีก็ไม่เจ็บจนเกินไป มีความเป็นมิตรต่อกัน ให้การสนับสนุนส่งเสริมนวัตกรรม มีรูปแบบ การทำงานแบบไม่เป็น ทางการ มีความสุขในการทำงาน และยังสอดคล้องกับ Adair (1996) ที่ได้ กล่าวถึงองค์ประกอบขององค์กรที่มีการสร้างสรรค์ นวัตกรรมไว้ประการหนึ่งคือ บรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมสร้าง บรรยากาศในองค์กรที่เอื้อ ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2.2 การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับครูเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ส่งเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติด้านพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีใน การจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สร้างวัฒนธรรมการไว้วางใจ เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดี ร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงกับ ผู้อื่น เพื่อสร้างเครือข่าย ส่งเสริมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งเชิงบวกและเชิงรุก มีความรู้ความเข้าใจในข้อมูลอย่างชัดเจน โดยมีทักษะ และเทคนิคที่หลากหลายในการสื่อสารข้อมูลผ่านช่องทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจตรงกัน อีกทั้งมีทักษะการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคลากร ซึ่ง

สอดคล้องกับ Quinn (1991) ที่ได้เสนอคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม ซึ่งสรุปมาจากการศึกษาคุณลักษณะหลักขององค์การ นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จอันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญคือ การให้ความสำคัญกับสื่อสาร ภายในองค์การองค์การควรส่งเสริมให้พนักงานมีโอกาสได้พบปะกันในลักษณะเครือข่ายวิชาชีพที่ทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านทักษะความรู้ ความคิด และความเชี่ยวชาญ การสื่อสารเช่นนี้อาจ นำไปสู่การร่วมมือกันเพื่อพัฒนาหรือสร้างให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่และนวัตกรรม

2.3 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน นโยบาย จุดเน้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจุบันไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของความเปลี่ยนแปลง อาจเป็นโอกาสหรืออุปสรรคที่ทำให้องค์กรต้องเปลี่ยนแปลง มีกลยุทธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเดินไปได้โดยการขจัดอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพ และติดตามข้อมูลข่าวสารการศึกษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กร ให้การสนับสนุนการแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรมสู่คุณภาพการศึกษา ใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในอนาคต สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในภาพรวมได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และสามารถนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ และพันธกิจในเชิงนวัตกรรมได้อย่างชัดเจน และสร้างความกระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อบุคลากรในการร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2558) ได้กล่าวว่า การขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยแผนงานหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง

2.4 การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาโดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานนำยุทธศาสตร์ นโยบายและเหตุการณ์มาใช้เป็นฐานในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในองค์กร สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาแล้วนำนวัตกรรมไปใช้ได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม โดยรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ พัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการศึกษา โดยอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน โดยผลักดันเพื่อส่งเสริมและต่อยอดให้ผู้ได้บังคับบัญชาในพัฒนานวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บริหารจัดการโดยให้ความสำคัญกับตนเองเพื่อลดความกดดันในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้อง มณฑาทิพย์ เสวยงคะ (2556) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีกระบวนการคิด การสร้างภาพ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของมนุษย์ที่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ ให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ พฤติกรรมใหม่ กระบวนการดังกล่าวอาจเกิดจากประสบการณ์ ทักษะที่เปิดกว้างหรือ เสรีภาพทางความคิด และกระบวนการนั้นจะสามารถประมวลผลจากสมองนำไปสู่การ พัฒนาเป็นวิธีการทำงาน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา

2.5 การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ในการร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การร่วมพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา สนับสนุนร่วมกับบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลภายในองค์กร เลือกใช้วิธีการสื่อสารให้เหมาะสมแต่ละบุคคล โดยใช้ข้อความกระชับ ชัดเจน เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความเข้าใจตรงกัน แสดงให้เห็นถึงความปลอดภัยในความรู้สึกของผู้ได้บังคับบัญชาในการทำงานร่วมกัน สามารถโน้มน้าวหรือจูงใจผู้ได้บังคับบัญชาให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ไอรินทร์ ดอนแหยม (2556) ที่ได้กล่าวว่า หากผู้บริหารงานระดับสูงเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีอิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จากผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน ในด้านความถูกต้องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษากำลังแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อที่จะได้พัฒนาโดยการสร้างสรรค์นวัตกรรมต่อไป ด้านความเหมาะสมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจุบันสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา ด้านความเป็นไปได้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารใช้เทคนิคการสื่อสารอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบุคคล เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกา

ร่วมงานกับผู้อื่น และด้านความเป็นประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา สร้าง และพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาโดยอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยและประยุกต์ใช้วิธีใหม่ตามลักษณะงานและบริบทขององค์กร ทั้งนี้การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีผลการวิจัยมีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่นวัตกรรม ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในด้านการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน อยู่ในระดับสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ โดยการหาข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อสามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาให้ทันต่อโลกปัจจุบันเพื่อที่สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันได้

1.2 การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและค่านิยมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในการมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ อยู่ในระดับสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและศึกษาโครงสร้างองค์กร ซึ่งมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน นโยบาย จุดเน้น เพื่อกำหนดทิศทางโครงสร้างวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรมเป็นสำคัญภายในองค์กรได้อย่างชัดเจน

1.3 จากการวิจัยที่พบว่า การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ มีปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในด้านการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรศึกษารายละเอียดของเรื่องการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีทักษะ และเทคนิคที่หลากหลายในการสื่อสารข้อมูลผ่านช่องทางเทคโนโลยีต่าง ๆ

1.4 จากการวิจัยที่พบว่า การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มีปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในด้านการมีทักษะและความสามารถคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ ๆ หลากหลายรูปแบบ หลายแง่มุมอยู่ในระดับสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มุ่งเน้นในการแก้ปัญหาโดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน แสวงหาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

1.5 จากการวิจัยที่พบว่า การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีปัญหาของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในด้านการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทำงานนั้น ๆ อยู่ในระดับสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่แสดงถึงภาวะผู้นำและการร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยให้ความร่วมมือในองค์กรแสดงศักยภาพของตนเอง รับฟังข้อเสนอแนะ รับฟังความคิดเห็น และมีกลยุธมิตที่ต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด แต่เป็นด้านสูงที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปว่าควรศึกษาแนวทางการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

2.4 ควรทำการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎย์. (2562). **ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563-2565**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จรัสวรรณ จันทลา. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหาร. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 9(1): 53-60.
- ปวีณา กันธิ. (2560). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโข, และพระครูปลัดพงศ์พันธ์ ขนดีโสภโณ. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ในทศวรรษหน้า. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 4(2): 313-325.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์, และคณะ. (2562). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑาทิพย์ เสยยงคะ. (2556). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มณีนรัตน์ สุดเต. (2563). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วิทยาการ ยาสิงห์ทอง, และกนกอร สมปราษฎย์. (2560, กรกฎาคม-กันยายน). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัย บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(3): 234-244.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564**. สืบค้น เมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก <http://122.154.179.4/nsw01/images/pic/pdf/351.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). **ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 385/2559 ให้นโยบายผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ. (ออนไลน์)**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก <http://www.moe.go.th/websm/2016/sep/385.html>.
- สุภัทรศักดิ์ คำสมารถ, ศิริทิพย์ กุลจิตตรี, และโกวิท จันทะปะละ. (2563, พฤษภาคม-มิถุนายน). แนวทางการบริหาร การศึกษาในยุคดิจิทัลดิสรพ์ขึ้น. *Journal of Modern Learning Development*. 15(3): 245-259.
- อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2558). **กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครู โรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ (นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา)**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไอรินทร์ ดอนแหยม. (2556). **การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา)**. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Adair, John E. (1996). *Effective Innovation: How to Stay Ahead of the Competition*. London: Pan Books.
- Adjei, D. (2013, June). Innovation Leadership Management. *International Journal of ICT and Management*. 1(2): 103-106.
- Pagaura, A. R. (2020, March-April). Innovative Leadership Attributes of School Administrators in the Philippines: Implications for Educational Management. *Interdisciplinary Research Review*. 15(2): 1-7.

- Quinn, R., & Spreitzer, G. (1991). The Psychometric of the Competing Values Culture Instrument and an Analysis of the Impact of Organizational Culture on Quality of Life. In: Woodman, R.W. and Pasmore, W.A., Eds., **Research in Organizational Change and Development**. 5, JAI Press, Greenwich: 115-142.
- Sherwood, D. (2001). **Smart things to know about innovation & creativity**. Oxford: Capstone.
- Weiss, S. D., & Legand, P. C. (2011). **Innovative Intelligence**. Ontario: John Wiley & Sons.
- Wooi, T. (2013). **Innovation Leadership in Education**. Retrieved 5 October 2022, from <https://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666>

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
The Relationship Between Innovative Leadership With The Academic
Administrators of School Under The Office of Nakhon Sawan Primary
Educational Service Areas Office 1

ณภัทร เจื่อนกลาง¹, สุพัฒน์นา หอมบุปผา², สาทร ทรัพย์รวงทอง³
Naphat Nguanklang¹, Supattana Hombubpha², Satorn Subruangthong³
Corresponding Author E-mail: naphat.ng@nsru.ac.th

Received: 2024-02-26; Revised: 2024-03-14; Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยง 0.94 และ 0.94 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมองค์กรนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนต่ำสุดคือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of innovative leadership 2) the level of academic administrators of school and 3) the relationship between innovative leadership and academic administrators of school. The research sample was 316 teachers. The research instrument was the 5 rating scales questionnaire on the level of innovative leadership and the level of academic administrators of school with validity level of 0.94 and 0.94 respectively. The statistics used in this research were mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient. The research findings were as follows:

1) The overall innovative leadership level was at a high level. To consider in each aspect, it was found that the highest mean was transformational vision level was at a high level., followed by creating of innovative organizational climate level was at a high level. and the lowest was learning and continual improvement level was at a high level. 2) The overall academic administrators of school level was at a high level. To consider in each aspect, it was found that the highest mean was curriculum and the administration of curriculum level was at a high level., followed by learning management level was at a high level. and the lowest was internal supervision level was at a high level. 3) The overall relationship between innovative leadership and academic administrators of school was found a positive relationship at a high level with statistically significance at .01 level.

Keywords: Innovative leadership, Academic administration

บทนำ

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2579 ได้มีการกำหนดให้มีการผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ และมีการขยายสู่การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนานตนเองและสร้างประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ยังมีการจัดระบบการให้บริการข้อมูล สื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ผู้เรียนและผู้ให้บริการทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ ในขณะเดียวกันหากมองในมุมกลับการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้สร้างโอกาสใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทั้งเทคนิคในการบริหารจัดการที่ต้องเร่งปรับตัวมีการวางแผนเตรียมความพร้อมรองรับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการวิธีใหม่ ๆ โดยใช้ความสามารถในการนำองค์การใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 100-118)

ในช่วงที่ผ่านมามีการศึกษามากมายที่ชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันในยุคของการเปลี่ยนแปลง แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านกำลังคน ความรู้ สมรรถนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมให้มีความก้าวหน้าให้ทันกับกระแสการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระเตรียมตัวไว้ก่อน ถ้าเปลี่ยนแปลงองค์การในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้บรรลุเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษาและยั่งยืนในอนาคต สร้างโอกาสใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทั้งเทคนิคในการบริหารจัดการที่ต้องเร่งปรับตัวให้ทันกระแสโลกมีการวางแผนเตรียมความพร้อมรองรับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการวิธีใหม่ ๆ โดยมีความสามารถในการนำองค์การใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะทำให้การดำเนินการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่

สนับสนุนการเรียนรู้และการทำงานในสถานศึกษามีความสามารถในการรับรู้และใส่ใจรายละเอียดของเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้งและเปิดใจรับแนวคิดใหม่กล้าคิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งนำแนวคิดเก่ามาต่อยอดเพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการนำนวัตกรรมเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่ม้อย. 2561: 138) ซึ่งมีความจำเป็นต้องพร้อมรับกับเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นซึ่งบทบาทใหม่ของผู้บริหารและครูคือ ผู้สร้างนวัตกรรมและนวัตกรรม ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ แปลงความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลผลิตที่พัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างผลผลิตขึ้นมาให้ได้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมสร้างผลผลิตที่สะท้อนความคิดใหม่ระบบใหม่และการกระทำใหม่ (จิตติมา วรณศรี. 2563: 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 156 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 132 คนและครูผู้สอนจำนวน 1,074 คน ทั้งสองฝ่ายเป็นบุคลากรสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีสุข ซึ่งสภาพปัจจุบันการบริหารงานภายในสถานศึกษากำลังประสบปัญหาอย่างมากในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัลจึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการปรับเปลี่ยนนโยบายจัดการศึกษา ในการบริหารการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อตอบสนองนโยบายทางภาครัฐ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษาอย่างมาก ที่จะขับเคลื่อนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพร้อมรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2564: 18)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและขอบข่ายของงานวิชาการเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาและนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการบริหารการศึกษาให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2559: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญในการช่วยให้ผู้บริหารนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน รวมถึงช่วยให้ผู้บริหารงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กุลชลี จงเจริญ (2561: 7) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ การช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน วางจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน สร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจหรือเชื่อใจระหว่างกันในการทำงาน

เนาวรัตน์ เยวนาถ (2562: 10) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ เพิ่มความยั่งยืนและช่วยนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงได้ และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรปฏิบัติงานได้ตรงตามวิสัยทัศน์เพื่อช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของบุคลากรในองค์กร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญ คือ การช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในองค์กร เกิดความไว้วางใจหรือเชื่อใจระหว่างกันในการทำงาน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร

2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

กนกพร สมปราชญ์ (2560: 85-86) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีดังนี้ 1) วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม 2) การจัดการความรู้ 3) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) ความกล้าเสี่ยง 5) ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 6) การสอนงานและการเป็นที่ปรึกษา

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 42) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 3) การคิดสร้างสรรค์ 4) การบริหารความเสี่ยง และ 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จิตติมา วรรณศรี (2563: 135) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของผู้นำเชิงนวัตกรรมมีดังนี้ 1) มุ่งความเป็นเลิศ 2) สร้างแรงบันดาลใจ 3) สร้างวัฒนธรรมการคิดต่าง 4) มีทักษะการสื่อสาร 5) กล้าทำสิ่งที่ถูกต้องและ 6) สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร

จิตตินันท์ นันทะสร (2563: 85) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม

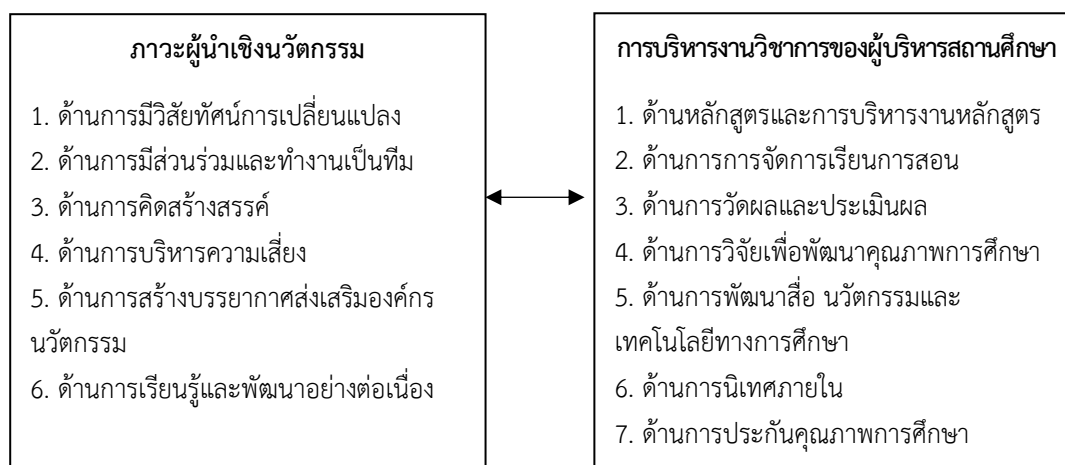
สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษามาใช้ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การบริหารความเสี่ยง การสร้างบรรยากาศส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมและการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

จิราวรรณ รินทรา (2562: 39) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมีดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษาและ 7) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

คมกริช นุราช (2563: 9) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการมีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการแนะแนวการศึกษา และ 7) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 156 แห่ง จำนวน 1,074 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 316 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane โดยการเทียบสัดส่วน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เมืองนครสวรรค์	478	111
โกรกพระ	139	40
ชุมแสง	196	76
เก้าเลี้ยว	116	33
พยุหะคีรี	190	56
รวม	1,074	316

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะของแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมองค์กรนวัตกรรม 6) ด้านการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 7 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการนิเทศภายใน 7) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยัง สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 ฉบับ โดยวิธีการส่งแบบ Google Form รอการตอบรับเพื่อรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทั้งหมด 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบนำมาแจกแจงความถี่เป็นรายข้อแล้วนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ในภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน

4.4 นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation) และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

5.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง

5.1.2 หาค่าความเที่ยง (Reliability)

5.2 สถิติพื้นฐาน

5.2.1 ค่าแจกแจงความถี่ (f)

5.2.2 ค่าร้อยละ (%)

5.2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (r_{xy})

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

รายการ	ระดับภาวะผู้นำการเชิงนวัตกรรม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.57	0.30	มากที่สุด	1
2 ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม	4.54	0.29	มากที่สุด	4
3 ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.54	0.30	มากที่สุด	5
4 ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.55	0.27	มากที่สุด	3
5 ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมองค์กรนวัตกรรม	4.56	0.27	มากที่สุด	2
6 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.30	มากที่สุด	6
รวมเฉลี่ย	4.55	0.25	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสูงสุด คือ ด้านการมี

วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.57, S.D.= 0.30) รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.27) ส่วนต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 4.51, S.D.= 0.30)

ตารางที่ 3 แสดงระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน

รายการ	ระดับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1 ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร	4.60	0.28	มากที่สุด	1
2 ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.59	0.27	มากที่สุด	2
3 ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.58	0.28	มากที่สุด	3
4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.58	0.31	มากที่สุด	5
5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.57	0.30	มากที่สุด	6
6 ด้านการนิเทศภายใน	4.56	0.30	มากที่สุด	7
7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.58	0.30	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ย	4.58	0.25	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.= 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.60, S.D.= 0.28) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.59, S.D.= 0.27) ส่วนต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศภายใน ($\bar{X}$ = 4.56, S.D.= 0.30)

ตารางที่ 4 แสดงระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา							รวม (Y_{total})
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	
X_1	.581**	.555**	.621**	.583**	.670**	.607**	.523**	.687**
X_2	.538**	.558**	.607**	.543**	.625**	.577**	.516**	.657**
X_3	.592**	.553**	.608**	.627**	.648**	.535**	.472**	.669**
X_4	.517**	.590**	.652**	.571**	.613**	.586**	.500**	.668**
X_5	.611**	.619**	.642**	.607**	.645**	.585**	.536**	.703**
X_6	.582**	.597**	.658**	.564**	.616**	.571**	.522**	.681**
รวม (X_{total})	.649**	.657**	.714**	.666**	.723**	.653**	.578**	.769**

หมายเหตุ ** Correlation is significant at the .01 level (2-tailed) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (r_{xy} = .769) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($r_{xy} = .723$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผล และประเมินผล ($r_{xy} = .714$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($r_{xy} = .666$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($r_{xy} = .657$) ด้านการนิเทศภายใน ($r_{xy} = .653$) ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร ($r_{xy} = .649$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($r_{xy} = .578$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครู มีการกระตุ้นให้ครูเกิดความตระหนักในภาระหน้าที่ของตนเองและส่วนรวม สร้างเจตคติที่ดี มีความคิดในเชิงบวก เป็นผู้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม สนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หาแนวทางปฏิบัติและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงาน ชื่นชมครูเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ เปิดโอกาสให้ครูแสดงศักยภาพ ความสามารถพิเศษในการทำงานของแต่ละบุคคล อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ ศิริบุญ(2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่ามีผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมาย รวมถึงมีวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม การทำงานของบุคลากรอย่างมีระบบ สร้างทางเลือกใหม่ในการทำงานและเกิดวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร มีกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ ระบุความเสี่ยง กำหนดแนวทาง การกำกับและตรวจติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคนจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการดำเนินงานวิชาการเป็นอันดับแรกโดยผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ชัดเจน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านสติปัญญาเกิดการเรียนรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และมีส่วนในการผลักดันกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม ทนต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุวัชร สุวรรณแสง (2566) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่ามีผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางให้เข้ากับเป้าหมายของสถานศึกษา ส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนมีการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อจัดทำสื่อนวัตกรรมและจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีปฏิทินกำหนดการวัดผลประเมินผล อย่างหลากหลายและประเมินตามสภาพจริง

3. จากศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลให้เกิดการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้น ผู้บริหารให้ความสนใจกับการบริหารงานวิชาการโดยถือว่าเป็นภารกิจที่ทุกคนต้องทำและมีส่วนร่วม มีการกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูมีการคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและเหตุผลต่าง ๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ให้กำลังใจครูในการคิดหาทางแก้ปัญหาในการทำงาน ส่งเสริมให้ครูใช้เหตุผล ข้อมูลหลักฐานในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการทำงาน มองเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะแก้ปัญหาาร่วมกันจึงส่งให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมย่อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พลวัตร พัฒนิบูลย์, และวิชิต กำมันตะคุณ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์โดยภาพรวมเป็นไปในทิศทางบวก ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการพิจารณาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดทิศทางโครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ด้วยความชอบในนวัตกรรมสิ่งใหม่ๆและเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สนับสนุนให้บุคลากรมีการแสวงหาโอกาสที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของตนเองอยู่เสมอค้นหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตามตรวจสอบโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาโดยจัดตามความต้องการจำเป็นหรือมีการดำเนินงานกระบวนการกิจกรรมต่างๆภายในสถานศึกษา มีการจัดทำแผนการนิเทศ การดำเนินงานตามแผนการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร สรุปและรายงานผลการนิเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างนวัตกรรมในองค์กรเพื่อนำผลที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมายพัฒนางานวิชาการต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านอื่น ๆ ตามขอบข่ายงานวิชาการ เช่น ด้านการนิเทศภายใน เพื่อให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2560, มกราคม-เมษายน). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 12(34): 51-66.
- กุลชลี จงเจริญ. (2561). เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คมกริช นุราช. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตติมา วรณศรี. (2563). นวัตกรรมสู่การพัฒนาสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จิราวรรณ รินทรา. (2562). แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ฐิตินันท์ นันทะสร. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนาวรัตน์ เขาวานถ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พลวัตร พัฒนินบูลย์, และวิจิต กำมันตะคุณ. (2566, มกราคม-เมษายน). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. 17(1): 125-141.
- ไพฑูรย์ ศิริบุญ. (2565, มกราคม-มิถุนายน). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 6(1): 160-176.
- ภาณุวัชร สุวรรณแสง (2566, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. **วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 3(3): 1-14.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก <http://122.154.179.4/nsw01/images/pic/pdf/351.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสรฯ สุวรรณวงศ์. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership)**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก <https://www.truelookpanya.com/education/content/52233>

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
The Relationship between Digital Age Leadership of and Budget Management
of School Administrators Small School under Uthai Thani

กฤษณัย เกษศิริสกุล¹, ธีรพจน์ แนนเนียน², ไกรวิทย์ ดีเอม³
Kritsanai Ketsirisakul¹, Teerapod Naebnean², Kraiwit Dee-Aim³
Corresponding Author E-mail: kritsanai.ch@nsru.ac.th

Received: 2024-03-10; Revised: 2024-03-23; Accepted: 2024-05-27

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 168 คน โดยใช้วิธีการเปิดตารางเชิงซ้อน และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าดัชนีความ และการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเชี่ยวชาญดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 2) ระดับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารการเงิน รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบติดตามและรายงานผลดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, การบริหารงบประมาณ, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research is to studied 1) to studied level of digital age leadership of school administrators 2) to studied level of budget management of small school 3) to studied the relationship between digital age leadership of school administrators and budget management of small school. The sample were 168 teachers used the table of Krejcie, & Morgan by comparing the proportions and used simple random sampling. The instrument of this research was a questionnaire on digital age leadership of administrators and a questionnaire on budget management of small school The statistics were average, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The research findings were as follows:

1) The level of digital age leadership of administrators in overall was at the high level. The most average mean was expert digital skills. Second is the digital vision, the lowest average is the Adapting to change skill. 2) The level of budget management of small school in overall was at the high level. The most average mean was the Financial Management. Second is the Inspecting monitoring and reporting performance, the lowest average is the resource and invest for education 3) The relationship between the digital age leadership of administrators and budget management of small school in overall was at in high level with statistically significance at .01 level.

Keywords: Digital Age Leadership, Budget Management, Small Schools

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด สำหรับปัจจุบันรัฐบาลได้ตระหนักถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการใช้ประโยชน์สูงสุดจากเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการสร้างเครือข่ายผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและผู้บริหารด้านข้อมูลดิจิทัลระดับสูงของรัฐเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ และการติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กร รวมถึงแนวคิดในการบริหารจัดการสารสนเทศยุคใหม่ เพื่อนำไปสู่การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน พัฒนางค์กรให้ทันสมัย สร้างสรรค์บริการตอบสนองความต้องการของผู้รับประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และประหยัดงบประมาณ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2562: 41)

การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน นอกจากนี้มีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียนขั้นพื้นฐาน กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้แทนในกิจการทั่วไปของโรงเรียนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้โรงเรียนมีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ไว้แต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้บริจาคให้โรงเรียน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน กรณีโรงเรียนดำเนินคดีเป็นผู้ฟ้องร้องหรือถูกฟ้องร้อง ผู้บริหารจะต้องดำเนินคดีแทนสถานศึกษาหรือถูกฟ้องร่วมกับสถานศึกษา ในกรอบอำนาจ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัวโรงเรียนจัดทำบุคลากรประจำปีและรายงานสาธารณะทุกสิ้นปีงบประมาณ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2564: 1)

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อมอย่างเช่นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและปฏิบัติงานของทุกฝ่ายเพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจและความรับผิดชอบสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญหรือเป็นกุญแจของความสำเร็จมีประสิทธิภาพและมีความมีประสิทธิภาพขององค์กรซึ่งมีการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์จำนวนมากทั้งต่างประเทศและในประเทศ ที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ผลการปฏิบัติงานของบุคคลและของกลุ่มหรือทีม แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อ

องค์การ ความเป็นพลเมืองดีขององค์การ ความฉลาดทางอารมณ์ การรับรู้ความยุติธรรมขององค์การ วัฒนธรรมองค์การ รวมถึงความไว้วางใจและภาวะผู้นำของผู้ใต้บังคับบัญชา (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2559: 24)

การบริหารงานงบประมาณนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนภารกิจในด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษา เพราะหากการบริหารงานด้านงบประมาณมีความคล่องตัว สะดวกรวดเร็วก็จะส่งผลให้ภารกิจด้านอื่น ๆ คล่องตัวตามไปด้วย ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบ การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ กำหนดให้รัฐจัดสรรงบประมาณแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน ในขณะเดียวกันก็ต้องจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและลงทุนให้สถานศึกษาดำเนินการตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจที่จำเป็น โดยให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบประมาณของตนเองสถานศึกษาต้องบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบผู้รับผิดชอบงานงบประมาณจึงต้องอาศัยผู้ที่มีความละเอียดรอบคอบ ต้องศึกษาพระราชบัญญัติ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ถี่ถ้วน เพื่อให้การบริหารงบประมาณมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และยังต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2564: 39)

การบริหารงานใด ๆ ในยุคนี้จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่เหมาะสม เครื่องมือที่รู้จักกันทั่วไปก็ได้แก่เครื่องมือที่ใช้ในสำนักงาน ซึ่งปัจจุบันนี้ได้แก่ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบฐานข้อมูล ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีเครื่องมือทางปัญญาอีกหลายอย่าง เครื่องมือเหล่านี้ขอรวมเรียกว่าเป็นเทคโนโลยีสำหรับการบริหารการศึกษา ประโยชน์และความสำคัญของเทคโนโลยีบริหารการศึกษา การใช้เทคโนโลยีบริหารการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาระดับต่าง ๆ นั้นโดยทั่วไปก็เพื่อหาหนทางที่ต้องรับผิดชอบต่อสำเร็จลุล่วงด้วยดี ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีบริหารการศึกษามีประโยชน์ดังต่อไปนี้ ช่วยใน การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเอาไว้เป็นหมวดหมู่ในฐานข้อมูลของหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลบางอย่างอาจจัดเก็บเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ได้โดยอัตโนมัติ เมื่อจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลแล้วก็สามารถค้นคืนข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วน การประมวลผลข้อมูลที่จัดเก็บไว้เพื่อให้เป็นสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดทำเป็นรายงาน ตาราง กราฟ และ แผนภาพต่าง ๆ ได้แบบอัตโนมัติ ทำให้ผู้บริหารได้รับทราบรายงานและเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ประเมิน หรืองานประกันคุณภาพ เพื่อให้แน่ใจว่าการปฏิบัติงานจะได้ผลที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายจริง ส่งข้อมูลและรายงานที่ประมวลผลได้แล้วไปให้ผู้รับที่อาจจะอยู่ห่างไกลจากหน่วยงาน ทำให้ผู้รับได้รับข้อมูลและรายงานอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะส่วนที่เป็นข้อมูลนั้นหากผู้รับต้องการนำไปใช้ประมวลผลต่อก็สามารถทำได้ทันที ไม่ต้องบันทึกข้อมูลใหม่อีกครั้ง นำเสนอรายงานหรือข้อเสนอต่าง ๆ ต่อผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระหว่างการประชุมสัมมนา จัดเก็บความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการปฏิบัติงาน และ การดูงาน เพื่อสร้างเป็นฐานความรู้สำหรับนำมาให้ผู้บริหารระดับล่างได้ศึกษาและนำไปใช้ประกอบการปฏิบัติงาน (ครุฑิต มัลลียงศ์. 2549: ออนไลน์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2 ให้ความสำคัญกับการบริหารในยุคดิจิทัลโดยมีนโยบายส่งเสริมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่ พัฒนา แพลตฟอร์ม และนำระบบข้อมูลสารสนเทศมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน การเชื่อมโยง และแบ่งปันโดยบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา และพื้นที่ เพื่อให้การบริหารจัดการการเรียนรู้ และการบริการมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพสังคม รองรับภาวะวิกฤตและเหตุจำเป็นในอนาคตส่งต่อสู่สถานศึกษาแต่สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2 ที่ผ่านมารองรับขนาดเล็กได้มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร และมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่เกิดขึ้นหลายโรงเรียน ได้มีการบรรจุแต่งตั้ง เป็นผู้บริหารใหม่ในหลาย ๆ โรงเรียน ขณะเดียวกันมีการบรรจุครูผู้ช่วยใหม่มาทดแทน ทำให้ตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วยทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ หน่วยตรวจสอบภายใน ได้สรุปการปฏิบัติงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี. 2563: 58)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวพบว่าหลายโรงเรียนขาดการกระจายอำนาจในการบริหารงานงบประมาณ ครูหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาเองได้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อนำพาองค์กรให้สามารถอยู่ในสภาพกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบันนี้ควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการบริหารงานงบประมาณ เพื่อใช้ในการวางแผน กำกับติดตาม การใช้งบประมาณ จึงจำเป็นต้องให้ความใส่ใจและศึกษาระบบข้อบังคับอย่างถ่องแท้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดและขณะเดียวกันก็ต้องปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ส่วนในการบริหารงานของผู้บริหารเองนั้นถ้าไม่เห็นถึงความสำคัญส่วนนี้ ก็อาจส่งผลให้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเกิดความยุ่งยาก ซับซ้อนและอาจเกิดความผิดพลาด ผิดกฎหมายผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงบประมาณ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุค

ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อคุณภาพครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เพิ่มสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังต่อไปนี้

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556: 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะ พฤติกรรม ความสามารถ หรือกระบวนการที่ปฏิสัมพันธ์ หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น กลุ่มคน สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความปรารถนาให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา การยอมรับ ความพยายาม การอุทิศตัว การใช้ความสามารถอย่างดีที่สุด และช่วยเพิ่มพลังอำนาจของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ยุวธิดา ขาปัญญา (2559: 8) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง เป็นองค์รวมของคุณลักษณะความสามารถ พฤติกรรม และกระบวนการที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้เชื่อ คล้อยตาม มีความต้องการจะทำและลงมือทำอะไรบางอย่างตามที่บุคคลนั้นต้องการ โดยไม่ใช้การบังคับ

พัชรา วาณิชขวน (2560: 4) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าวและใช้อิทธิพล (อำนาจ/บารมี) ต่อคน (ผู้ตาม/ผู้อื่น) ผ่านสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นด้วยความไว้วางใจ และให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทที่เป็นอยู่เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

Bass, & Bass (2008: 31) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลของผู้นำและผู้ตามเพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน

Robert, & Christopher (2010: 28) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของการมีอิทธิพลของผู้นำและผู้ตามเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยผ่านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในความหมายนี้ภาวะผู้นำมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ ผู้นำ-ผู้ตาม อิทธิพล วัตถุประสงค์ขององค์การ การเปลี่ยนแปลง และคนซึ่งหมายถึงคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการคนที่ทำงานด้วยหรือคนที่ผู้นำช่วยให้เขาประสบความสำเร็จ

Yukt (2010: 16) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการซึ่งบุคคลหนึ่งมีความตั้งใจที่จะใช้อิทธิพลเหนือคนอื่นในการนำโครงสร้างและการอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมและการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มในแง่ของการใช้อิทธิพล

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารเป็นตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยแสดงในรูปความถี่ และเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 7 ขึ้นไปมาเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านวัฒนธรรม 3) ด้านส่งเสริมและพัฒนาความสามารถดิจิทัล 4) ด้านความเชี่ยวชาญดิจิทัล 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร 6) ด้านความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 1 แสดงผลการสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล	เอกชัย (2559)	จิรพล และคณะ (2561)	ณัฐวุฒิ (2560)	สัณญา (2561)	ชัชชาติ (2561)	กนกอร (2562)	ชีวิน (2563)	สศญา และคณะ (2563)	เอกรัตน์ (2564)	จินณวัตร (2564)	Sieber, Kaganer & Zamora (2013)	Sheninger (2014)	Narabona (2016)	Timo Elliott (2017)	Thannimalai & Ramani (2018)	รวม
ด้านความรวดเร็วในการสื่อสาร	✓										✓					2
ด้านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร	✓		✓			✓	✓	✓		✓		✓				7
ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล	✓	✓		✓		✓			✓	✓	✓		✓	✓	✓	10
ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล			✓	✓		✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	10
ด้านมิติการกระตุ้นทางปัญญา			✓				✓								✓	3
ด้านความต้องการต่อองค์ความรู้ใหม่			✓						✓		✓		✓			4
ด้านส่งเสริมและพัฒนาความสามารถดิจิทัล		✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓				✓	8
ด้านความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง		✓	✓	✓			✓		✓		✓	✓				7
ด้านเผชิญกับแรงกดดันจากเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลง		✓														1
ด้านการนำระบบAutomationหรือหุ่นยนต์มาใช้		✓														1
ด้านเชื่อมั่นในการใช้ดิจิทัล		✓									✓			✓		3
ด้านมีความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัล				✓	✓	✓	✓			✓		✓	✓		✓	8
ด้านการสังเคราะห์ข้อมูล					✓											1
ด้านมีความคิดสร้างสรรค์					✓											1
ด้านมีความเคารพต่อผู้อื่น					✓									✓		2
ด้านมีจริยธรรม					✓	✓				✓						3
ด้านการบริหารจัดการโครงสร้าง				✓				✓					✓	✓		4
ด้านการสร้างภาพลักษณ์												✓				1

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารเป็นตารางการสังเคราะห์คุณลักษณะโดยแสดงในรูปความถี่

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายความว่า พฤติกรรม ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้และบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย

การบริหารงบประมาณ

วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2556: 145) กล่าวว่า หมายความว่า ความหมายของงบประมาณ คือ งบประมาณเป็นแผนการขององค์กร ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับ 1) การเงินโดยเฉพาะ 2) เป็นการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการใช้จ่ายเงิน 3) การบอกให้ทราบว่าจะเป็นการวางแผนใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด 4) การกำหนดเวลาจะใช้จ่ายเงินเมื่อไร 5) การใช้ทราบว่าจะใช้จ่ายเงินเพื่ออะไร 6) การอ้างอิงถึงองค์กรซึ่งเป็นเจ้าของงบประมาณนั้น

ซูบรี ม่วงกุ่ม (2558: ออนไลน์) ให้ความหมายว่าการดำเนินงาน การของงบประมาณตามแผนที่วางไว้ในด้านใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจการขององค์กรและค่าใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ ถูกต้องตามระเบียบ ทันทเวลาและเพื่อประโยชน์สูงสุด

สุพจน์ นันทะเทศ (2558: 225-239) กล่าวว่า หมายความว่า ความหมายงบประมาณ คือ แผนการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลในการดำเนินงานบริหารประเทศ โดยการจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงิน ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนโดยรอบคอบและรัดกุม

จารุวรรณ มาแต่้ม (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า หมายความว่า ความหมายงบประมาณ คือ แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารเป็นตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยแสดงในรูปความถี่ และเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป มาเป็นองค์ประกอบของการบริหารงบประมาณของโรงเรียน พบว่า การบริหารงบประมาณของโรงเรียน มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน และ 6) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ตารางที่ 2 แสดงผลการสังเคราะห์คุณลักษณะการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก

ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ	สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556)	พิศิษฐ์ (2557)	เบญจา (2557)	สุมาลี (2559)	วิระพงษ์ (2560)	พิศกัญญา (2561)	กิงกมล (2562)	รักษณาลี (2563)	Frank (1954)	Jess, Burkhead (1965)	รวม
1. การจัดทำและเสนอของงบประมาณ	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		8
2. การจัดสรรงบประมาณ	✓	✓			✓	✓	✓		✓		6
3. การตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา		✓		✓	✓	✓	✓	✓			6
5. การบริหารการเงิน	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	9
6. การบริหารการบัญชี		✓			✓	✓	✓				4
7. การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			7
8. การจัดทำแผน	✓		✓	✓							3
9. การตรวจสอบภายใน	✓			✓				✓			3
10. การอนุมัติงบประมาณ									✓	✓	2

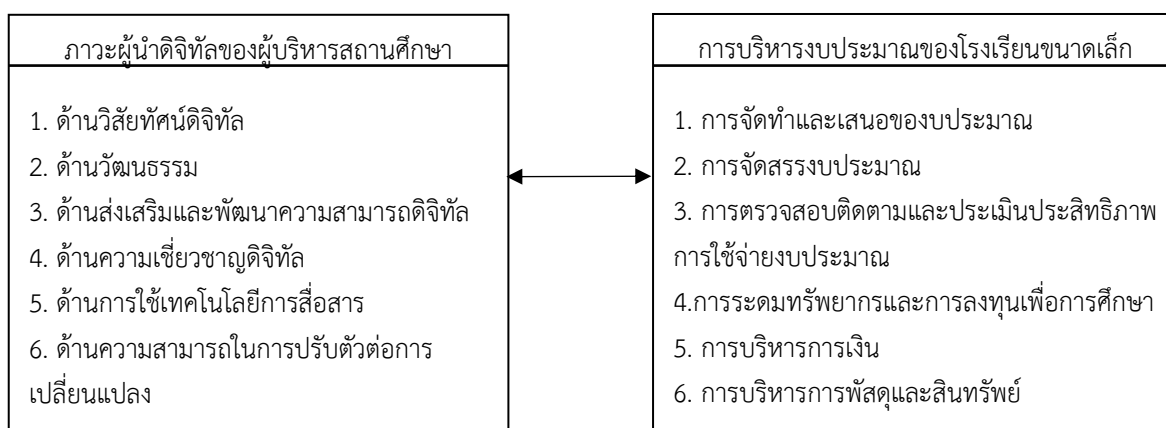
ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารเป็นตารางการสังเคราะห์คุณลักษณะโดยแสดงในรูปความถี่

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนการขององค์กรที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงิน ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนโดยรอบคอบและรัดกุมโดยการประมาณการด้านรายรับและรายจ่ายในรูปของจำนวนเงินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก

จากแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลและการบริหารงบประมาณข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถทำให้องค์กรที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันขับเคลื่อนประสิทธิภาพของการบริหารงบประมาณให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งส่งผลดีต่อสถานศึกษาตามความมุ่งหวังต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิดอ้างอิงจากตารางสังเคราะห์ของการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ตารางสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และ ตารางสังเคราะห์คุณลักษณะการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 297 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 81 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู จำนวน 168 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 81 แห่ง โดยการเปิดตารางสุ่มอย่างง่ายของเครซี, และมอร์แกน (Kreicie, & Morgan. 1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านส่งเสริมและพัฒนาความสามารถดิจิทัล ด้านความเชี่ยวชาญดิจิทัล ด้านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ด้านความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน มี 6 ด้าน ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารการพัสดุและสินทรัพย์เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 และการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรจำนวน 134 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 57 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 77 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน 134 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทั้งความตรงด้านภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านวิจัย และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่ามีข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ โดยเกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณในการพิจารณา

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้วิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 134 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อ นำข้อคำถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของของ Cronbach ซึ่งค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.910 และตอนที่ 3 การบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เท่ากับ 0.920

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยขอความอนุเคราะห์ในการแจ้งและส่งแบบสอบถามให้กับทุกโรงเรียนในสังกัด เพื่อขอให้ผู้บริหาร

ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาตอบแบบสอบถามและส่งกลับตามกำหนด ในกรณีที่โรงเรียนใดไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้ประสานงานโดยตรง เพื่อติดตาม รวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาครบถ้วนอย่างละเอียด และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากครู ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลแต่ละฉบับ และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ กำหนดรหัสและลงรหัส นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน

3. วิเคราะห์การบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของคะแนน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.08) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเชี่ยวชาญดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.15) รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.19) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.28)

2. ระดับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.08) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.20) รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบติดตามและรายงานผลดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.22) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.13)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = 0.344) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านส่งเสริมและพัฒนาความสามารถดิจิทัลและการจัดสรรงบประมาณ (r_{x3y2} = 0.926) รองลงมา คือ ด้านความเชี่ยวชาญดิจิทัลและการจัดทำและเสนอของบประมาณ (r_{x4y1} = 0.455) ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (r_{x1y4} = 0.003)

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล	การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก						(r_{xy})
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	
X ₁	.121	.133	.011	-.003	-.033	.017	.092
X ₂	.134	.147	.099	.149	-.009	.104	.220**
X ₃	-.054	.926**	-.031	-.055	.077	-.023	.335**

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล	การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก						(r_{xy})
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	
X_4	.455**	.011	-.028	-.047	-.018	-.080	.117
X_5	-.055	-.090	.027	.183*	-.041	.142	.031
X_6	-.103	.066	.058	.011	.115	.034	.075
ค่าความสัมพันธ์(r_{xy})	.155*	.479**	.061	.111	.038	.094	.344**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารติดตามการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล อีกทั้ง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การบริหารจัดการความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างบุคลากรในบรรยากาศการทำงานแบบดิจิทัล นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ลดภาระครูคืนครูสู่ห้องเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นและลดข้อผิดพลาดในการทำงาน ลดภาระหน้าที่ครู ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรรัตน์ รอดพัน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลผู้บริหารโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเชี่ยวชาญดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต (2563) ได้ศึกษาเรื่องระดับความเชี่ยวชาญเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การบริหารงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กได้มีการวางแผนในการทำงานและมีการดำเนินการตามแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา ตามสำนักงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและพัสดุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างเป็นอย่างดี ดังนั้นจะเห็นว่าการใช้เงินงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรมีการจัดอบรมด้านการเงินและพัสดุอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานและลดความเสี่ยงต่อความผิดพลาดในการทำงานของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนครูปฏิบัติหน้าที่อย่างจำกัดและภาระงานที่ต้องรับผิดชอบรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรัชญ์ภรณ์ ผ่องธรรม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การควบคุมภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมของการควบคุม กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผลและการประเมินความเสี่ยง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านประกอบด้วย การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารงบประมาณ การวางแผนงบประมาณการตรวจสอบและติดตามการประเมินผล การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และการบริหารทรัพยากร การควบคุมภายใน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของการควบคุม กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลด้านส่งเสริมและพัฒนา

ความสามารถดิจิทัลแก่บุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การสร้างวัฒนธรรมภายในสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่ได้ใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกและทรัพยากรทางด้านงบประมาณและเวลา ปัจจัยเหล่านี้ทำได้อย่างสอดคล้องกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาตนเองได้เป็นอย่างดี ทำให้การบริหารงานงบประมาณภายในสถานศึกษาดำเนินการได้อย่างถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้ มีขั้นตอนการบริหารงบประมาณที่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและงบประมาณจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้ทันสมัยและถูกต้องตามหลักการ รวมถึงภาวะผู้นำยุคดิจิทัลมาใช้ในการบริหารให้เหมาะสมกับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดในด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนด้านที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เชิงลบอาจเกิดจากการที่ภาวะผู้นำของผู้บริหารในบางด้านไม่สร้างการเปลี่ยนแปลงแก่การบริหารงบประมาณเพราะงานบริหารงบประมาณจะต้องเป็นไปตามหลักการและกฎหมายจึงทำให้ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลและการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารบางด้านอยู่ในระดับต่ำหรือเชิงลบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญนก ดวงอุปมา (2563) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง และ Stuart, T., & James, G. (2007) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการบัญชีและเทคโนโลยีในการบริหารดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเชิงการปกครองและก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงของการนำเอาเทคโนโลยีไปใช้ปฏิบัติมากกว่าจะได้รับการยอมรับในเชิงเป็นบรรทัดฐานในการบริหารจัดการโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเรื่องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาความสามารถดิจิทัล ตลอดจนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน เพื่อความรวดเร็วและถูกต้องในการทำงานภายในสถานศึกษา เนื่องจากการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถดิจิทัลแก่บุคลากรมีความสัมพันธ์กับการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารควรต้องวางแผนรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเชิงบวกภายในสถานศึกษา เพื่อนำความรู้และความคิดเห็นต่างมาพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.2.1 ผู้บริหารควรปรับบทบาทคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำยุคดิจิทัลให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาก้าวทันยุคสมัยและไม่ล้าหลัง แนวทางคือโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

1.2.2 ในการดำเนินงานบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและด้านทักษะการปฏิบัติงานจำเป็นต้องกระจายภาระงานให้เหมาะสมและต้องพัฒนาทักษะการทำงานให้มากขึ้น หรือถ้าเป็นไปได้ควรเพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อลดภาระงานและลดความเสี่ยงผิดพลาดในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัญหาการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.3 ควรศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). แผนปฏิบัติการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ขวัญนก ดวงอุปมา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ครุฑิต มาลัยวงศ์. (2549). ทักษะไอที. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จารุวรรณ มาเต็ม. (2561). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชบุรี ม่วงกุ่ม. (2558). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พัชรา วาณิชชวิน. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำจากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- มนิรัตน์ สุดเต้. (2563). ระดับความเชี่ยวชาญเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.
- ยุวธิดา ขาปัญญา. (2559). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 15(1): 8.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 4(2): 145.
- วรัชญ์พันธุ์ ผ่องธรรม (2560). การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563. อุทัยธานี: ผู้แต่ง.
- สุพจน์ นันทะเทศ. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา. 13(61): 225-239.
- สุริรัตน์ รอดพัน (2564). การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9(35): 36.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3>
- Bass, & Bass (2008). *The Bass Handbook of Leadership: Theory, Research, and Managerial Applications*. (4th ed.). New York: Free Press.
- Krejcie, R. V., & Mogan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Robert, N. L., & Christopher, F. A. (2010). *Effective Leadership*. (4th ed.). Canada: Thomson South-Western.

- Stuart, T., & James, G. (2007). **Budgeting in New Zealand secondary schools in a changing devolved financial management environment**. Retrieved October 27, 2020, from https://www.researchgate.net/publication/27473514_Budgeting_in_New_Zealand_secondary_schools_in_a_changing_devolved_financial_management_environment
- Yukt. (2010). **Leadership in Organizations**. (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)
เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Learning Management by using STAD Cooperative Learning Technique
and Game Based Learning to Promote Learning Achievement on Foreign
Words in Thai Language for Prathomsuksa 6 Students

ปริญญารัตน์ โตมี¹, กฤตยาภาณุจัน โตพิทักษ์²

Parinyarat Tomee¹, Krittayakan Topithak²

Corresponding Author E-mail: parinyaratt65@nu.ac.th

Received: 2024-03-14; Revised: 2024-03-31; Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต จำนวน 28 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน, คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Program In Thai Language, Naresuan University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed 1) to develop the lesson plans on foreign words in Thai language for Prathomsuksa 6 students by using STAD cooperative learning technique and game based learning, 2) to compare learning achievement on foreign words in Thai language before and after learning of Prathomsuksa 6 students who were taught by using STAD cooperative learning technique and game based learning, and 3) to investigate the Prathomsuksa 6 students' satisfaction on STAD cooperative learning technique and game based learning. The sample group was 28 students from Prathom 6/3 at Watworanat Banphot Municipality School chosen by cluster random sampling. The research instrument included 1) 5 lesson plans, 2) the academic achievement test, and 3) the satisfaction survey form. The statistical methods utilized were mean, standard deviation, and t-test dependent. The research results found that;

1) the lesson plans on foreign words in Thai language for Prathomsuksa 6 students by using STAD cooperative learning technique and game based learning were at the highest level of the overall appropriateness; 2) the academic achievement on foreign words in Thai language for Prathomsuksa 6 students by using STAD cooperative learning technique and game based learning after learning was significantly higher than before learning at the.05 level; 3) the Prathomsuksa 6 students were satisfied with STAD cooperative learning technique and game based learning at a high level.

Keywords: Cooperative Learning, Game Based Learning, Foreign Words in Thai Language

บทนำ

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ไว้ทั้งหมด 5 สาระด้วยกัน ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 37-38) ซึ่งในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ตัวชี้วัดชั้นปี ป.6/3 รวบรวมและบอกความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 52) และคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องรู้และเข้าใจคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 40)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ให้ความสำคัญกับหลักการใช้ภาษาไทย แต่เมื่อพิจารณาจากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต ปีการศึกษา 2563 - 2565 พบว่า คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดในค่าเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต ดังนี้ ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 56.82 ปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 57.05 ปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 48.91 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละปีมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต จำนวน 3 คน เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและไม่รู้ความหมายของคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ไม่สามารถจำแนกคำไทยแท้กับคำที่มาจากภาษาต่างประเทศได้ รวมถึงไม่สามารถระบุได้ว่าคำศัพท์นั้นมาจากภาษาใดและมีที่มาที่ไปอย่างไร

ผู้วิจัยเห็นว่าสภาพปัญหาของนักเรียนอาจเกิดจากการที่นักเรียนในห้องมีความรู้ความสามารถแตกต่างกันมากเกินไป ซึ่งสามารถส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจในการเรียน ครูจึงควรหา

วิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับนักเรียนในห้องที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (จุฑามาศ ศรีใจ, 2564: 58) และยังสอดคล้องการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน สร้างความสนุกสนานให้เกิดในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เกิดการสร้างความสนใจให้อยากรู้อยากเห็น และเกิดการพัฒนาระบวนการคิดของผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว (แสนรัก บัวทอง, 2559: 22)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) สามารถนำมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยได้ ดังผลงานวิจัยของ อิศรา รุ่งอภิญา (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชนิดของประโยค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชนิดของประโยคหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึก อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก นอกจากนี้ อธิป อนันต์กิตติกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเรื่อง พัฒนาการความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องพัฒนาการความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากล หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

เนื่องจากแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 2 รูปแบบนี้ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและเรียนรู้ทักษะทางสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อกลุ่มและส่วนรวม และเห็นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ ฝึกการคิดวิเคราะห์หาคำตอบ และรู้จักเคารพกติกาแพ้ชนะ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ผู้วิจัยขอเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

มีผู้วิจัยหลายคนได้สร้างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ ดังนี้

กรองกาญจน์ มูลโธสง (2563: 10) ได้สร้างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา เป็นการนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น ประกอบด้วย การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ แจ้งคะแนนฐานของแต่ละบุคคล บอกเกณฑ์ได้รางวัล ทบทวนความรู้เดิม และสอนเนื้อหาใหม่ ใช้กิจกรรมการสอนที่เหมาะสม และใช้สื่อการสอนประกอบคำอธิบาย

2. ขั้นทำงานเป็นทีมหรือกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4 คน มีความแตกต่างกันด้านสติปัญญา ภายในกลุ่มมีหน้าที่ในการเตรียมสมาชิกให้ทำแบบทดสอบได้ดี มีการอภิปรายหรือแก้ปัญหาร่วมกัน แต่ละคนต้องช่วยกันสอนเสริมให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาสิ่งที่เรียนมา และให้แต่ละกลุ่มย่อยศึกษาหัวข้อที่เรียนจากใบงานหรือแบบฝึกหัดที่ครูกำหนด

3. ขั้นทดสอบย่อย นักเรียนต้องทดสอบวัดความเข้าใจประมาณ 15-20 นาที คะแนนที่ได้จากการทดสอบจะถูกแปลงเป็นคะแนนของแต่ละกลุ่มที่เรียกว่า คะแนนกลุ่มสัมฤทธิ์ นักเรียนทุกคนจะทำข้อสอบตามความสามารถของตนโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน จากนั้นคิดคะแนนในการพัฒนาตนเองและของกลุ่ม โดยคะแนนที่ได้จะเป็นคะแนนความก้าวหน้าของผู้เรียน

4. ขั้นชมเชยและยกย่อง เป็นการยกย่องกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ กลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อคะแนนถึงเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้ ได้แก่ กลุ่มเก่ง กลุ่มเก่งมาก และกลุ่มยอดเยี่ยม

กิตติพงษ์ แสนรัก (2565: 30) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอบทเรียน ครูเตรียมวัสดุทัศนเนื้อหาที่จะใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนลงบนเว็บไซต์ เพื่อให้ นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระที่บ้านก่อนเข้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม ครูจัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน ซึ่งคัดจากผลสัมฤทธิ์และเพศที่คละกัน นักเรียนศึกษาหาความรู้ร่วมกันตามเนื้อหาสาระที่ครูนำเสนอ จนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งกลุ่ม และมีการตอบคำถามในสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจ

ขั้นที่ 3 การทดสอบ นักเรียนต่างคนต่างทำแบบทดสอบ และช่วยเหลือกันไม่ได้

ขั้นที่ 4 หาคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียน แล้วจัดทำคะแนนพัฒนาการ

ขั้นที่ 5 ให้รางวัลทีม กลุ่มที่ได้รับคะแนนพัฒนาการสูงสุดกลุ่มนั้นจะได้รับรางวัล โดยพิจารณาจากคะแนนพัฒนาการรวมจากการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา ครูนำเข้าสู่บทเรียน อธิบายความรู้เนื้อหาสาระ โดยใช้สื่อประกอบการสอน

2. ขั้นกิจกรรมกลุ่มย่อย ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาเนื้อหาสาระ และทำกิจกรรมตามใบงานที่ครูกำหนด

3. ขั้นการเรียนรู้ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามจากกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

4. ขั้นทดสอบย่อย ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อย และหาคะแนนพัฒนาการในแต่ละกลุ่ม

5. ขั้นสรุปและประเมินผล นำคะแนนพัฒนาการที่ได้ในแต่ละกลุ่มมาสรุปและประกาศผลว่าแต่ละกลุ่มอยู่ในคุณภาพระดับใด ครูมอบรางวัลพร้อมชมเชยและให้กำลังใจ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)

มีผู้วิจัยหลายคนได้สร้างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ไว้ ดังนี้

โสภิตา มูลเทพ (2563: 85) กล่าวว่า ขั้นตอนในการนำเกมไปใช้ มีดังนี้

1. ครูนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่น

2. นักเรียนเล่นเกมตามกติกา

3. ครูและนักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่นเกม วิธีการ หรือพฤติกรรมการเล่น

4. ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการเล่นเกม

อธิป อนันต์กิตติกุล (2564: 51) กล่าวว่า ขั้นตอนในการนำเกมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ชี้แจงกติกาและวิธีการเล่นเกม

2. ขั้นการดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนใช้เกมตามกติกาที่ตกลงกันไว้ ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการดำเนินกิจกรรมให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น

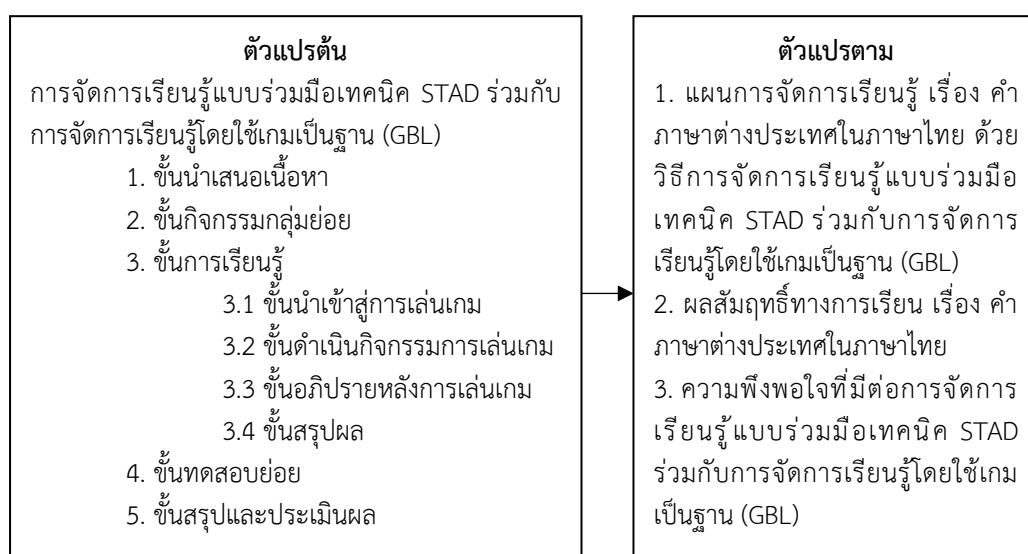
3. ขั้นการอภิปรายผลหลังการเล่น เกม ครูและนักเรียนอาจยกเหตุการณ์บางอย่างหรือเสริมความรู้จากกิจกรรมมาเป็นหัวข้อในการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ

4. ขึ้นประเมินผล ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินว่า การทำกิจกรรมมีผลตามจุดมุ่งหมายเพียงใด สรุปแนวคิดและสาระสำคัญ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากกิจกรรมในด้านอื่น ๆ

จากการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) มีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ชี้นำเข้าสู่การเล่น เกม ครูชี้แจงกฎ กติกา และวิธีการเล่นเกม ให้นักเรียนเข้าใจ
2. ขึ้นดำเนินกิจกรรมการเล่น เกม ครูเป็นผู้ควบคุมการดำเนินกิจกรรมการเล่น เกม ส่วนนักเรียนเป็นผู้เล่นเกม โดยต้องปฏิบัติตามกฎและกติกาที่ตกลงกันไว้
3. ขึ้นอภิปรายหลังการเล่น เกม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้าใจ
4. ขึ้นสรุปผล ครูสรุปผลคะแนนและประกาศรางวัล พร้อมทั้งชมเชยและให้กำลังใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 112 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีนักเรียนจำนวน 28 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง นำมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบประเมินของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลของค่าที่วัดได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์ขั้นต่ำในการพิจารณาว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมจะต้องมีผลเป็นที่ยอมรับได้ คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งผลการพิจารณาความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีระดับความเหมาะสมในภาพรวม มากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.62)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จากโปรแกรม RTAP โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ส่วนข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 นำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย พบว่า ได้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 36 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และต้องปรับปรุงจำนวน 4 ข้อ จากนั้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 จากโปรแกรม RTAP ซึ่งได้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 33 ข้อ มีผลการประเมินค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25-0.75 ค่าอำนาจจำแนกมีผลการประเมินระหว่าง 0.25-1.00 และนำแบบทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94 จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-1.00 จำนวน 30 ข้อ มาใช้ในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) โดยเลือกใช้แบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert) มีรายการประเมินทั้งหมด 15 รายการ สอบถามเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ นำมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากโปรแกรม RTAP โดยกำหนดให้มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.40-1.00 จากนั้นคัดเลือกรายการประเมินที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มาใช้ในแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวนทั้งหมด 12 รายการ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลของค่าที่วัดได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ทดสอบก่อนเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. นำผลก่อนและหลังการทดสอบมาวิเคราะห์โดยกระบวนการทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)

6. นำผลของแบบประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) จำนวน 5 แผน ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลรวมการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
คำภาษาบาลีในภาษาไทย	4.54	0.60	มากที่สุด
คำภาษาสันสกฤตในภาษาไทย	4.50	0.62	มาก
คำภาษาเขมรในภาษาไทย	4.52	0.61	มากที่สุด
คำภาษาอังกฤษในภาษาไทย	4.49	0.63	มาก
คำภาษาจีนในภาษาไทย	4.49	0.63	มาก
ผลรวมการพิจารณาความเหมาะสม	4.51	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมมีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.51, S.D.=0.62) ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คำภาษาบาลีในภาษาไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.54, S.D.=0.60) ลำดับที่สอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง คำภาษาเขมรในภาษาไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.52, S.D.=0.61) ลำดับที่สาม คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง คำภาษาสันสกฤตในภาษาไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.50, S.D.=0.62) และลำดับที่สี่ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง คำภาษาอังกฤษในภาษาไทย และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง คำภาษาจีนในภาษาไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.49, S.D.=0.63)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) จำนวน 28 คน ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	28	30	10.75	3.97	32.43*	0.00
หลังเรียน	28	30	21.68	4.77		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ =21.68) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ =10.75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.46	0.49	มาก
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.51	0.41	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.38	0.40	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.37	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ภาพรวมมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.45, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.51, S.D.=0.41) ลำดับที่สอง คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.46, S.D.=0.49) และ ลำดับที่สาม คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.38, S.D.=0.40)

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) พบว่า ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้มีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล

วัฒนธรรมบรรพต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาทฤษฎีและวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและเนื้อหาที่ใช้ มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบประเมินของลิเคิร์ท (Likert) ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ กรองกาญจน์ มูลไธสง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญ กิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าระดับความเหมาะสมที่ มาก และเมณฑาทิพย์ จวงแยม (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมการศึกษา มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอเนื้อหา ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมกลุ่มย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นทดสอบย่อย และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ซึ่งในกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนที่ความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนและเรียนรู้ทักษะทางสังคม เห็นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ศรีใจ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้บทเรียนการคูณร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนการคูณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพรญาณี ศรีสวัสดิ์ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ในขั้นที่ 3 ขั้นการเรียนรู้ ยังมีการแทรกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 3.1 ขั้นนำเข้าสู่การเล่นเกมน ขั้นที่ 3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรมการเล่นเกมน ขั้นที่ 3.3 ขั้นอภิปรายหลังการเล่นเกมน และขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผล เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ที่มีการออกแบบและสอดแทรกเนื้อหาบทเรียนเข้าไปในเกม ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนาน พร้อม กับพัฒนาทักษะทางด้าน สังคม อารมณ์ และสติปัญญา อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสนรัก บัวทอง (2559) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกับเพลงพื้นบ้าน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกับเพลงพื้นบ้าน หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกันยารัตน์ พุดตาลดง (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิคสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ตามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอเนื้อหา เป็นขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียน และอธิบายความรู้เนื้อหาสาระ โดยใช้สื่อประกอบการสอน ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมกลุ่มย่อย เป็นขั้นที่ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาเนื้อหาสาระ และทำกิจกรรมตามใบงานที่ครูกำหนด ขั้นที่ 3 ขั้นการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามจากกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) มีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 3.1 ขั้นนำเข้าสู่การเล่นเกม เป็นขั้นที่ครูชี้แจงกฎ กติกา และวิธีการเล่นเกมให้นักเรียนเข้าใจ ขั้นที่ 3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรมการเล่นเกม เป็นขั้นที่ครูเป็นผู้ควบคุมการดำเนินกิจกรรมการเล่นเกม ส่วนนักเรียนเป็นผู้เล่นเกมโดยต้องปฏิบัติตามกฎและกติกาที่ตกลงกันไว้ ขั้นที่ 3.3 ขั้นอภิปรายหลังการเล่นเกม เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้าใจ และขั้นที่ 3.4 ขั้นสรุปผล เป็นขั้นที่ครูสรุปผลคะแนนและประกาศรางวัล พร้อมทั้งชมเชยและให้กำลังใจ ขั้นที่ 4 ขั้นทดสอบย่อย เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อย และหาคะแนนพัฒนาการในแต่ละกลุ่ม ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นที่นำคะแนนพัฒนาการที่ได้ในแต่ละกลุ่มมาสรุปและประกาศผลว่าแต่ละกลุ่มอยู่ในคุณภาพระดับใด ครูมอบรางวัลพร้อมชมเชยและให้กำลังใจ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะของตนเองจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม เห็นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างแรงจูงใจในการเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะทางสังคมเพื่อส่วนรวม ฝึกการคิดวิเคราะห์หาคำตอบ รู้จักเคารพกติกาแพชชนะ ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน นักเรียนยังได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน ได้รับความรู้พร้อมทั้งฝึกฝนทักษะทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้

3. ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด เป็นลำดับที่หนึ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน มีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิณนุช ศิริบุรณ์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัทมวิภา วิชาสิทธิ์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาเกมออนไลน์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อประกอบการเรียนการสอนและเอกสารในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อ นักเรียน

1.3 ครูผู้สอนควรเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีทักษะและความสามารถไม่เท่ากัน ดังนั้นครูผู้สอนอาจจะมีกรยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม และให้กำลังใจนักเรียนที่เรียนอ่อนเพื่อให้นักเรียนเกิดความพยายามในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) ในสาระอื่น ๆ เช่น สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การแสดงบทบาทสมมุติ การโต้วาที เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมตามศักยภาพ อีกทั้งสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเจาะจงไปที่นักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้มีผลการเรียนที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรอกกาญจน์ มูลโสง. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันยารัตน์ พุดตาลดง. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสมองเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กิตติพงษ์ แสนรัก. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฑามาศ ศรีใจ. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้บทเรียนการบูรณาการกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปพิชญา วิชาสิทธิ์. (2564). การพัฒนาเกมออนไลน์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประวีณนุช ศิริบุรณ์. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรญาณี ศรีสวัสดิ์. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกทักษะ. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มณฑาทิพย์ จวงแย้ม. (2565). การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แสนรัก บัวทอง. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกับเพลงพื้นบ้าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โสภิตา มูลเทพ. (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเกมการศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อธิป อนันต์กิตติกุล. (2564). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเรื่อง พัฒนาการความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อิสรา รุ่งอภิญา. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชนิดของประโยค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

Study of Participatory Management in School Academic Work Under the
Lopburi Secondary Educational Service Area Office

นพเก้า กลิ่นแผ่น¹, ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ², ทินกร ชอัมพงษ์³

Noppakao Klinpen¹, Titinan Duangsuwan², Tinnakorn Cha-umpong³

Corresponding Author E-mail: Khang.noppakao@hotmail.com

Received: 2023-12-28; Revised: 2024-01-08; Accepted: 2024-01-18

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 291 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.950 การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมในงานวิชาการสูงสุดคือ ด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) รองลงมาด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.41) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ด้านรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ผู้บริหาร และครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโท มีระดับความเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการ มากกว่า ผู้บริหาร และครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, งานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this study was to study and compare the level of participatory management in school academic work. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Lopburi Province, classified by gender, educational level. Work experience The sample group consisted of 291 school administrators and teachers with a simple random method. The instrument used in the study was a questionnaire regarding participatory management in school academic work. It has a reliability value of 0.950. Data analysis includes mean, standard deviation. T-test and one-way analysis of variance The finding were as follows:

1) Level of participatory management in academic work of schools under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office. Overall it was at a high level ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.3) When considering each aspect, it was found that the highest level of participatory management in academic work Operation aspect It is at the highest level ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.49), followed by evaluation. is at the highest level ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.48) and the side with the lowest level is the decision-making side At a high level ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.41) 2) Results of comparing opinions of school administrators and teachers to the level of participatory management in academic work of schools under Lopburi the Secondary Educational Service Area Office, classified by gender, educational level and work experience found that overall, there was no difference but the benefits received were significantly different the .05 level. Including the administration a teachers with bachelor's and master's degrees have hight opinions on participatory administration in academic work than administrators and teachers with doctoral degrees.

Keywords: Participation Management, Academic Work

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ใน หมวด 5 และการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 39 โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและบริหารการศึกษา หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดและบริหารการศึกษา แนวทางในการจัดและการบริหารดังกล่าวสอดคล้องกับการปฏิรูปการเมืองและการปกครองซึ่งได้กระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่น (ธัญดา ยายศย์. 2560: 45)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปมีภารกิจการบริหารงานหลัก 4 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป การบริหาร งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ในการดำเนินงานสถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำและมีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเกิดประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้ทำงานร่วมกัน จนก่อให้เกิดความสำเร็จ (รุสนานี ลอแข็ง. 2556: 10)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันการบริหารงานทั่วไปได้ให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรต้องใช้แนวทางและวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นแนวทางการบริหาร ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ที่จะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียน เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร เพราะจะได้ใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ทั้งหลายมาดำเนินการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีคุณภาพตามต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (กฤตภา พูลสุวรรณ, 2559: 31) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ธัญดา ยายศย์ (2560: 47) กล่าวว่า การบริหารวิชาการภายในสถานศึกษามีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา และมีงานต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนให้งานวิชาการมีความสมบูรณ์โดยทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการให้บรรลุจุดประสงค์ของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้ เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เป็นไป ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 36 และมาตรา 37 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีจำนวนโรงเรียนในสังกัด 25 โรงเรียน และผลจากการศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนภายในจังหวัดลพบุรี พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลาย ๆ ด้าน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การบริหารงานที่ผ่านมาจะมีปัญหาและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา และการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อยในการบริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเหตุให้การประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยการสอบ O-NET ต่ำกว่าปีการศึกษา 2563 - 2564 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำที่สุดได้แก่ ภาษาอังกฤษ รองลงมา คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ในการจัดการศึกษาและมีการมอบหมายงานให้ครูไม่ตรงกับความรู้ความสามารถจึงไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้อำนาจหน้าที่ตัดสินใจเองเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าที่จะเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2565: 61)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูว่าอยู่ในระดับใด และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี เพื่อที่จะได้เห็นถึงปัญหาการบริหารงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี และเพื่อจะได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้บริหารและครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารงานของสถานศึกษา

การบริหาร คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหารมีอยู่ 2 คำ คือ “การบริหาร”(Administration) และ “การจัดการ” (Management) การบริหาร มักจะใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนการจัดการใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาพบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

จันทร์ธานี สงวนนาม (2561: 3) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ตลอดจนความสามารถในการติดต่อสื่อสารด้วยภาวะผู้นำมนุษย์สัมพันธ์เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุนทร โคตรบรรเทา (2561: 3 - 4) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึงการประสานงาน การชี้้นำ การเกื้อหนุนของผู้อื่นโดยกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดหาทรัพยากรองค์การ การสร้างบรรยากาศเกื้อหนุนทางจิตวิทยา การเกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง การวางแผน การจัดตารางเรียน การทำบัญชี การแก้ปัญหา ความขัดแย้งของครูการแก้ปัญหาวินัยนักเรียน การประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการอำนวยความสะดวกให้งานดำเนินต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึงกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถเป็นคนดีของสังคม โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาการใช้ทรัพยากร และกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงจากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถ

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญและประโยชน์อย่างยิ่งเนื่องด้วยผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็นคุณค่าของการบริหารทำให้ช่วยก่อให้เกิดการเริ่มต้นปฏิบัติงานตามกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลโดยจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน และช่วยให้ดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จ เช่น งบประมาณ แรงงานวัสดุอุปกรณ์ เวลา อีกทั้งจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการพัฒนาบุคคลให้ได้รับการฝึกฝนและเกิดทักษะในการทำงาน เป็นนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

ชูชาติมี สาแล (2561: 20) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาช่วยให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการศึกษาได้แก่ หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2561:39) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้บุคคล สังคม และชุมชน เข้ามามีส่วนในการวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญ ในการบริหารงานองค์กรเป็นอย่างมาก ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วม มีกันทำงานให้ประสบผลสำเร็จซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความสำคัญ และประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

สุมา สามเพชรเจริญ (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม มีความสำคัญกับการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายโดยทุกคนมีความ ภาคภูมิใจในการทำงาน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีบรรยากาศในการพัฒนางาน อย่างสร้างสรรค์และมีความสุขที่เกิดจากการทำงานอย่างแท้จริง

รุ่งนภา แซ่ส้อ (2562) จากความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมกล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นการระดมทรัพยากรบุคคลให้ใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการดำเนินงานอย่าง เต็มที่และถูกวิธี จนทำให้งานประสบผลสำเร็จ และ

บรรลุปเป้าหมายที่ตั้งไว้จนทำให้สังคมหรือ ประชาชนเกิดความรู้สึกรักตัวเองเป็นเจ้าของหรือส่วนร่วมขององค์กร กลุ่มสังคมหรือประชาชนได้ พัฒนาความสามารถของตนเองและส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร

สรุปได้ว่า ได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนในการทำงาน อันจะทำให้เกิดความรู้สึกรัก และผูกพันกับงานหรือองค์กร ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องที่ว่่านหากมีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันก็จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้น นอกจากจะมี ความสำคัญในด้านประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันแล้ว ยังสามารถสนองให้เกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กรได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (แผนการศึกษาแห่งชาติ. 2560: 1) ทั้งนี้มีนักกล่าวถึงความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

สมบัวคำ ชุมจันทร์ (2563: 12) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดนโยบาย การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

ณัฐพงษ์ ปริษานนทกุล (2563: 43) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการบริหารกิจกรรมทุกชนิดภายในสถานศึกษาให้แก่แก่นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความรู้ความสามารถ และให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้ซึ่งเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายต้องปฏิบัติด้วยความเคร่งครัด ยึดถือแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพคุณภาพทางการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจของกระบวนการบริหารของสถานศึกษาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาซึ่งงานวิชาการจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญของสถานศึกษาและ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

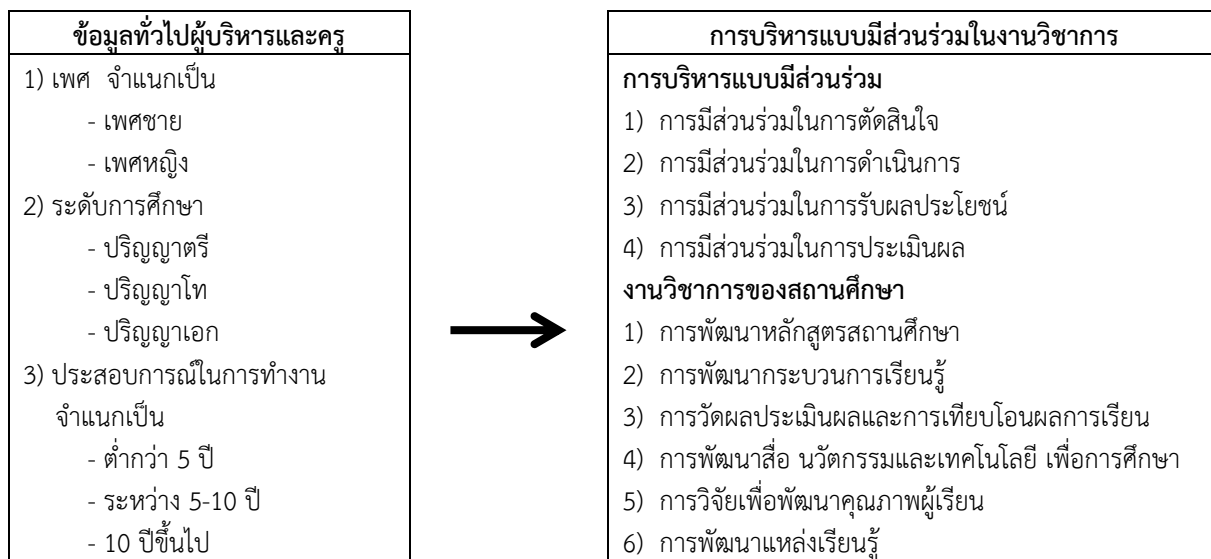
ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2563) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของงานวิชาการอันถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
2. ช่วยให้ผู้บริหาร และครู ในการวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
3. ช่วยสถานศึกษาในการปรับปรุง และพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
4. ช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาการเรียน การสอนเป็นตามความต้องการ

Miller (อ้างใน ณปภัช รุ่งโรจน์. 2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่างานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนที่สำคัญที่สุดคือการจัดทำแผนการสอนและการปฏิบัติตามแผนงานรวมทั้งการวัดผลและการจัดบริการในการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาและพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน และครู จำนวน 1,174 คน รวมผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2566 รวมประชากรทั้งสิ้น 1,199 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 25 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2566 จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเทียบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ตามแนวคิดโคเฮน, และอัฟฮอฟ (Cohen, & Uphoff, 1981: 6) เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาจากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาด้านแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. ร่างแบบสอบถาม โดยกำหนดเนื้อหา และข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องหลักการ ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับหลักด้านแนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการ

4. นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ถูกต้องเหมาะสมตามเนื้อหาจากนั้น นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ภาษา และเทคนิคการ สร้างแบบสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาค่าความสอดคล้อง โดยการหาค่าดัชนีความ สอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่ามีค่า คำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่

6. นำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) โดยจะ นำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกณฑ์การพิจารณาของ พิชญ์ พงศรี (2553: 139) ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังนี้

ให้คะแนน +1	แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
ให้คะแนน 0	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
ให้คะแนน -1	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.67 - 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเที่ยงโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการ ของครอนบัค Cronbach จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.950

9. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยการค้นคว้าอิสระ เพื่อ ขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี และนำหนังสือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่ส่งให้กับผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

2. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรม Google Form ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลตามขั้นตอนของการศึกษา ค้นคว้าอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมานำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งค่าช่วงคะแนนเป็นช่วง ๆ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ โดยใช้ทดสอบค่า แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน

4. เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ ทดสอบค่า และหากพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ศึกษาทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบรายคู่โดยใช้วิธี ของ Scheffe's method

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้
 - 1.1 ตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการหาค่า IOC
 - 1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธี ของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าร้อยละ (%)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 การทดสอบค่า t (t-test Independent Samples) f (f-test Independent Samples)
 - 3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. พบว่าระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดคือ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ด้านการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายข้อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อครูร่วมกันพัฒนาสื่อ การผลิตและจัดหาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ข้อได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด ข้อได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดเกณฑ์การประเมินการใช้หลักสูตรและนำไปพัฒนา ($\bar{X} = 1.13$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่าระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายข้อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานคัดเลือกเนื้อหาเพื่อสอดแทรกทักษะเทคโนโลยีเข้ามาจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.52) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ข้อได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหลักการเพื่อสร้างเจตคติใหม่ ส่งเสริมให้ครู และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมาก และต่ำสุด ข้อผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดแผนการวัดผล-ประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ข้อผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชัน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.53) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ข้อหลักการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.53)

อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุดแต่ ข้อครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอนโดยมีบทบาท Coach ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 2.42, S.D. = 1.75) อยู่ในระดับน้อย

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายข้อเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงได้แก่ ข้อครูมีวิธีการวัดผล และประเมินผลจากหลักฐานการส่งงานจากเอกสารและทางระบบออนไลน์ใน Web Brower ต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 4.68, S.D.= 0.53) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ข้อครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการวิจัย ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมาก และต่ำสุด ข้อครูร่วมกันพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลโดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ และมีมาตรฐาน ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

2.1 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

2.2 พบว่า ผู้บริหารและครู ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม แต่ด้านรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.3 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี สามารถนำมอภิปรายได้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและเป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ กล่าวได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหาร และครูต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหาร และครูที่มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายของงานวิชาการอย่างลึกซึ้งจะมีส่วนในการสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทาจะดี (2560) ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อที่มีระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดได้แก่ ครูร่วมกันพัฒนาสื่อการผลิตและจัดหาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การได้มีส่วนร่วมพัฒนาสื่อ การผลิตและจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนมากกว่าในเรื่องอื่น อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนครูทุกคนต้องรับทราบข้อมูลทางวิชาการ รับรู้เทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงของสังคม เข้าถึง Internet ซึ่งครูสามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนาสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็น Online Offline ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนั้นยังต้องประยุกต์และบูรณาการให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันตามเกณฑ์การจัดการศึกษาปัจจุบัน จึงทำให้ครูเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้อันดับต้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ เกียรติเฝ้า

(2559) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 พบว่า การใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของครู มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ข้อที่มีระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานคัดเลือกเนื้อหาเพื่อสอดแทรกทักษะเทคโนโลยีเข้ามาจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนจากรายวิชาที่สอนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดจึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อให้เกิดทักษะเพิ่มเติมของนักเรียนที่ได้จากการเรียนในวิชาและสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ ตลอดจนความหลากหลายในการเรียนรู้นอกจากในชั้นเรียนแล้วสามารถสืบค้นหาจากแหล่งอื่นได้ ดังนั้นในประเด็นนี้ครูจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานคัดเลือกเนื้อหาเพื่อสอดแทรกทักษะเทคโนโลยีเข้ามาจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญธร ศรีวิเชียร (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา พบว่า ครูมีความพึงพอใจของการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ข้อที่มีระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดได้แก่ ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารเน้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในโลกยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่นักเรียนที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้รอบตัว และรอบโลกได้ของมูลที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างนวัตกรรม ครูเป็นผู้สนับสนุน ผู้บริหารสนับสนุนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการสอนให้กับครูทำความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างมากสำหรับครูผู้สอนที่ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดสื่อการเรียนรู้นักเรียนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินวัจน์ งามวรรณการ (2562) ศึกษาเรื่องการศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราสารีวาส เขต 1 พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อที่มีระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดได้แก่ ครูมีวิธีการวัดผลและประเมินผลจากหลักฐานการส่งงานจากเอกสารและทางระบบออนไลน์ใน Web Brower ต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกๆที่เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการวัด และประเมินผลที่หลากหลายตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลให้ผู้เรียนได้มีวิธีการรับรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ครูสามารถประเมินผู้เรียนได้ว่าอยู่ในระดับไหน จะมีวิธีการแก้ไขอย่างไรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนได้ ตลอดจนการจัดเรียงความสำคัญของเนื้อหาในบทเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติยศ อาสา (2560) ศึกษาเรื่องการศึกษา รูปแบบคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดนราธิวาส พบว่า รูปแบบคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ระบุสาระการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือการประเมินผลและเกณฑ์การประเมิน ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการประเมิน ขั้นที่ 7 ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และขั้นที่ 8 ประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียน โดยมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนก ตามเพศ พบว่า ผู้บริหาร และครูที่มี เพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาผู้บริหาร จึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากจึงทำให้ทั้งบทบาทของครูผู้สอนเพศชายและเพศหญิงจะต้องทำหน้าทีงานด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน ในการปฏิบัติตามแนวทางของสถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินงานนั้นครูทุกคนต้องร่วมกันกับผู้บริหารใน

การกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน ครูทั้งเพศหญิงและเพศชายได้มีโอกาสทำงานวิชาการได้อย่างเท่าเทียมกันอีกทั้งสภาพปัจจุบันบุคลากรในสถานศึกษามีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบมากขึ้นการกระจายงานมอบหมายตามรับผิดชอบที่ชัดเจนตามความเหมาะสม สร้างความเข้าใจให้ทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันคือคุณภาพทางการศึกษาของเด็ก คล้องกับงานวิจัยของ ยุพา พรหมแย้ม (2562) ศึกษาเรื่อง พบว่า ผู้บริหาร และครูที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา จากการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีกับครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการโดยรวมทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญต่อระดับการศึกษาที่เท่าเทียมกันให้การสนับสนุนจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงวุฒิการศึกษา ให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร สนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและหน้าที่ในการทำงานอย่างต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่ถูกต้อง เหมาะสม เพราะความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะต้องวินิจฉัย สั่งการหรือตัดสินใจ แก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่สร้างความแตกต่างระหว่างวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ บำรุงวงศ์ (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย สถานศึกษาที่ 13 และ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน จากการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ขึ้นไป มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการด้านการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียน โดยคำนึงความเสมอภาคและความเป็นธรรมไม่จำกัดในด้านประสบการณ์การทำงานถึงแม้ว่าครูจะมีประสบการณ์ที่ต่างกันแต่ภาระหน้าที่หลักคืองานสอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการเหมือนกัน ผู้บริหารมีความเอื้อเฟื้อ มีการสนับสนุนการทำงานให้ผู้ที่ประสบการณ์มากกว่าได้ให้คำแนะนำแก่ครูผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าเพื่อประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมการให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกัน การปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยะ ทรัพย์สิน (2559) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู สังกัดศูนย์เครือข่ายสองพี่น้อง ห้วยแม่เพรียง ป่าเต็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรีเขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียนและประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วม

1.2 ควรมีส่งเสริมและสนับสนุนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยประสานงานและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้เข้าใจในนโยบายของสถานศึกษาให้มากขึ้นกว่านี้

1.3 ควรให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากรครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่นๆเพื่อการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนโดยมีบทบาท โค้ช ให้คำปรึกษา โดยผู้บริหารควรสนับสนุนให้การอบรมพัฒนาครูตามแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการกำหนดเกณฑ์การประเมินการใช้หลักสูตรและนำไปพัฒนา

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนของครูในบทบาทโค้ช และผู้ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้

2.3 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ทาจะดี. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กฤตกา พูลสุวรรณ. (2559). การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2561). การมีส่วนร่วมของการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชินวัจน์ นามวรรณกร. (2562). การศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชูชัยมี સાແລ. (2561). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณปภัช รุ่งโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพงษ์ ปริษานนทกุล. (2563). คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านกฎระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.
- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2563). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธัญญธร ศรีวิเชียร. (2562). การศึกษาความพึงพอใจของการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ธัญดา ยายศ้อย. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พิสนุ พองศรี. (2553). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- เการัมย์ภา อาสา. (2560). การศึกษารูปแบบดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประพันธ์ เกียรติเผ่า. (2559). การศึกษาการใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ปรัชญา เวสารัชช์. (2561). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอธำมธาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในอำเภอบางบัวทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนภรณ์ บำรุงวงศ์. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งนภา แซ่ส้อ. (2562). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. ยะลา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รุสนานี ลอชิง. (2556). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สมบัวคำ ชุมจันทร์. (2563). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุมา สามเพชรเจริญ. (2561). การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุริยะ ทรัพย์สิน. (2559). การศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู สังกัดศูนย์เครือข่ายสองพี่น้อง ห้วยแม่เพรียง ป่าเต็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2565). ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies. New York: Cornell University Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and psychological Measurement. 30(3): 607 - 610.

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกำแพงเพชร
Evaluation of The One District, One Career Community Vocational Training
Center Project, Office of Non-formal and Informal Education, Kamphaeng Phet

สุภาภรณ์ หาญสำเภา¹, ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล²

Supaporn Hansampao¹, Poompipat Rukponmongkol²

Corresponding Author E-mail: yenesupaporn@gmail.com, rukponmongkon@gmail.com

Received: 2024-01-01; Revised: 2024-01-14; Accepted: 2024-01-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ จำนวน 113 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน ครู จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินโครงการ ฉบับที่ 1 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียน จำนวน 92 คน จากการเปิดตารางเครซี่, และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินโครงการ ฉบับที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ มีผู้ทรงคุณวุฒิในการหาแนวทางพัฒนาโครงการ จำนวน 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสม 3 ด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการของโครงการ รองลงมา ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ และด้านผลผลิตของโครงการตามลำดับ แนวทางพัฒนาโครงการตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า สถานศึกษาควรจัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ แก่ครู และวิทยากรเป็นประจำทุกปีก่อนดำเนินโครงการ 2) ด้านกระบวนการ ผู้บริหารควรประชุมครูและบุคลากรในการวางแผนและการบริหารจัดการ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินโครงการ 3) ด้านผลผลิต สถานศึกษาควรจัดทำแบบสำรวจความต้องการเรียนจากประชาชนในพื้นที่ โดยครูสำรวจความพร้อมของผู้เรียนและนำข้อมูลมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรเพื่อให้สอดคล้องกับความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนอย่างสูงสุด

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ, สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Master Degree of Educational Administration, Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University

Abstract

The first purpose of this research was to evaluate the One District, One Career Community Vocational Training Center Project of educational institutions under the Office of Non-formal and Informal Education, Kamphaeng Phet Province. The population used in this study were 113 people, including 2 educational administrators, 11 school administrators, and 100 teachers. The research instrument employed for collecting data included the evaluation form No.1, obtained a confidence value of 0.934. These data were analyzed using mean and standard deviation. The research sample consisted of 92 students, selected according to Krejcie and Morgan Table. The research instrument used was the evaluation form No.2, obtained a confidence value of 0.992. The data were analyzed using mean. The second purpose was to find ways to develop the One District, One Career Community Vocational Training Center Project. There were 17 experts in finding project development guidelines. The data were analyzed using frequency and content analysis. The research findings were as follows.

Regarding the results of the evaluation of the One District, One Career Community Vocational Training Center Project of educational institutions under the Office of Non-formal and Informal Education, Kamphaeng Phet Province, overall, it was at a high level. The results of the evaluation according to the criteria were found to meet the evaluation criteria. When considering each aspect, it was found that there were three appropriate aspects. The aspect with the highest mean was the process aspect of the project. It was followed by the input aspect of the project and the output aspect of the project, respectively. Project development guidelines based on the opinions of experts in all three areas could be summarized as follows: 1) As for the input aspect, educational institutions should organize a meeting to provide knowledge about the One District, One Career Community Vocational Training Center Project to teachers and lecturers annually before implementing the project. 2) In terms of the process aspect, school administrators should meet with teachers and personnel for planning and management in order to jointly analyze objectives and project implementation guidelines. 3) For the output aspect, educational institutions should prepare a survey of learning needs from people in the area. Teachers survey learners' readiness and use the information to create learning management plans together with lecturers to be in line with the readiness and needs of the learners to the utmost.

Keywords: Project Evaluation, One District, One Career Community Vocational Training Center Project of Educational, Office of Non-formal and Informal Education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหลักการการจัดการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 8 ว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตโดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและต้องพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นอย่างต่อเนื่อง และในมาตรา 15 ระบุว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับ ประชาชน และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือ การศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใด รูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสาน ระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบเพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3)

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ เป็นหนึ่งในการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่สถานศึกษาดำเนินการให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรูปแบบการจัดฝึกอบรมประชาชน ซึ่งดำเนินการได้ 2 ภารกิจ คือ ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา และดำเนินการตามนโยบายหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเรื่องเร่งด่วน โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ จึงเป็นโครงการที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน อีกทั้งการพัฒนาอาชีพมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและการดำรงชีพ เพราะอาชีพเป็นที่มาของรายได้ เพื่อเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว อาชีพก่อให้เกิดสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภคทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีพและสิ่งอำนวยความสะดวก และที่สำคัญสูงสุดคือการพัฒนางานอาชีพจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561: 5)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมดจำนวน 11 แห่ง มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาในสังกัดขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กระทรวงศึกษาธิการประสงค์ โดยต้องพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถคิดเป็น และประยุกต์ความรู้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชรเป็นหน่วยรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัด (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำแพงเพชร, 2555: 7)

จากสรุปผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปี พ.ศ. 2564 การดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าเป้าหมายที่ให้ผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม และผู้จบหลักสูตรนำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดีนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในโครงการน้อย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร, 2564: 2) และยังไม่มีการประเมินโครงการที่ครอบคลุมทั้งระบบ มีเพียงการรายงานสรุปโครงการตามรูปแบบเท่านั้น ดังนั้นการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ จึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ เพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการหรือไม่ ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการดำเนินงานของโครงการมีความเหมาะสมระดับใด รวมทั้งโครงการเกิดปัญหาหรืออุปสรรคใดในการดำเนินกิจกรรม โดยใช้แนวคิดการประเมินเชิงระบบ เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานตามโครงการด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการ และนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชรใน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรม

หลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1. ความสำคัญของการประเมินโครงการ

ปิยมาศ ฉายชูวงศ์ (2560: 15) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการประเมินโครงการ คือ ทำให้ผู้ประเมิน หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจทราบว่าโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีความก้าวหน้าหรือมีปัญหาอุปสรรคมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การประเมินโครงการยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานให้ผู้ปฏิบัติโครงการได้ตื่นตัวในการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นสารสนเทศที่สำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณของผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุพิน รอดประพันธ์ (2561: 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโครงการว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ทราบถึงข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการทั้งด้านความสำเร็จ ด้านอุปสรรคการดำเนินงาน และช่วยในการตัดสินใจที่จะดำเนินการต่อไปมากยิ่งขึ้น

สมาลัย บุญรักษา, และญาณภัทร สีหะมงคล (2562: 50) กล่าวว่า การประเมินโครงการ มีประโยชน์หลายประการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ซึ่งไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตามที่คาดการณ์ล่วงหน้าไว้เท่านั้น แต่บ่งชี้ให้เห็นผลกระทบของโครงการที่มีต่อบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้การประเมินโครงการมีประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อผู้บริหารโครงการที่จะบริหารให้ดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หลีกเลี่ยงและขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นขยายหรือปรับโครงสร้างให้สอดคล้องกับความต้องการของบริบทหรืออาจจะระงับโครงการถ้าจำเป็น

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการจะช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหอันเกิดจากผลกระทบของโครงการ ช่วยในการตรวจสอบคุณภาพของผลงานว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผลกระทบ ซึ่งเป็นข้อมูลบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการทำงาน และเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการวางแผน หรือกำหนดนโยบายของผู้บริหารต่อไป

2. รูปแบบการประเมินโครงการ

2.1 รูปแบบการประเมินโครงการของไทเลอร์ (Tyler. 1989, อ้างถึงใน สุพักตร์ พิบูลย์. 2551: 40-42) ซึ่งได้ยึดเอาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลักในการประเมิน เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่จัดทำนั้นสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

2.2 รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin. 1969) เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การประเมินระบบ การประเมินการวางแผนโครงการ การประเมินการนำไปใช้ การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ และการประเมินการยอมรับโครงการ

2.3 รูปแบบการประเมินโครงการของไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven. 1967, อ้างถึงใน สมคิด พรหมจรรย์. 2552: 56) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายของการประเมิน 2 ประการ คือ การประเมินความก้าวหน้า และการประเมินผลสรุป

2.4 รูปแบบการประเมินโครงการของสตัฟเฟิลบีม แดเนียล แอล, และคณะ (Daneil L. Stufflebeam, et.al. 2003, อ้างถึงใน ประภัสสร วงษ์ดี, และคณะ. 2554: 84 - 90) นิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ในการตัดสินใจ โดยประเมินใน 4 ด้าน แก่ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

2.5 รูปแบบการประเมินโครงการโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) (ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล. 2564: 29) ได้อธิบายรูปแบบการประเมินไว้ดังนี้ รูปแบบของวิธีระบบ มีหลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบประกอบด้วย ส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.5.1 ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

2.5.2 กระบวนการ คือการนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่ หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุก กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.3 ผลผลิต หรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัย มาปฏิบัติเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5.4 ผลกระทบเป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้ หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้

จันทร์านิ สงวนนาม (2545: 88) อธิบายว่าการวิเคราะห์ระบบเป็นส่วนหนึ่งของวิธีระบบ ที่มุ่งเน้นกระบวนการ มากกว่าผลผลิต หรือผลลัพธ์ โดยมุ่งวิเคราะห์ปัญหา และเป็นกระบวนการประเมินวิธีระบบ การวิเคราะห์ระบบ เป็นขั้นแรกของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อให้มีระบบการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ เพราะพัฒนาการคือ การปรับปรุง เพื่อให้สภาพที่มีปัญหาอยู่หมดไป หรือเหลือน้อยลงตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ให้เกิดความ สมดุลของโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบ สรุปว่าการวิเคราะห์ระบบมี วัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลวิธีระบบในเรื่องต่อไปนี้

1. ประเมินความมีประสิทธิภาพของระบบงาน
2. ประเมินเวลา
3. ประเมินการใช้งบประมาณ
4. ประเมินความถูกต้องของกระบวนการ
5. ประเมินผลผลิตหรือผลงาน

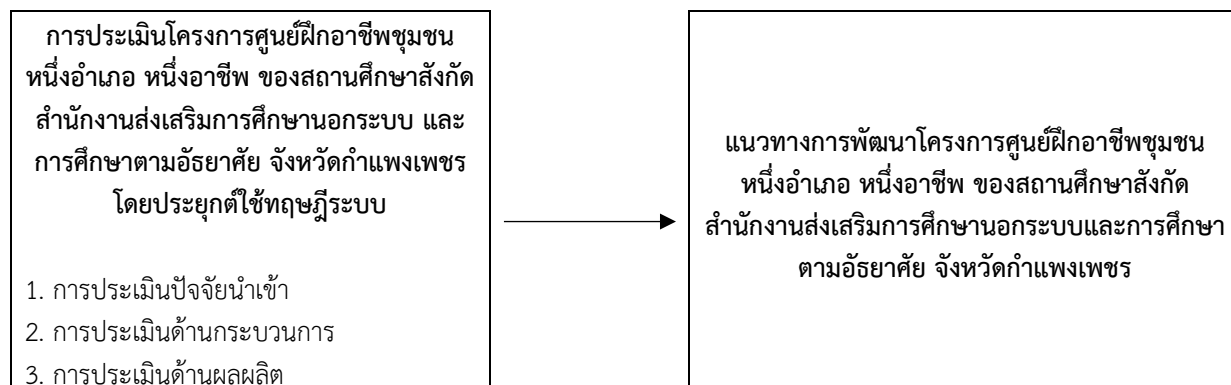
วิธีระบบและการวิเคราะห์ระบบเป็นกระบวนการที่ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่มีเหตุผลและมุ่งไปที่ กระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอนพบว่า การประเมินในแต่ละครั้งหากผู้ใช้รูปแบบการประเมินตามที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้แนวคิดไว้โดยเลือกใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับการประเมินตามความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมินแล้ว จะทำให้ โครงการที่ดำเนินอยู่ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกปัญหา ทุกประเด็น ซึ่งจะขึ้นประโยชน์ต่อผู้บริหารตลอดจนผู้ใช้โครงการอย่างยิ่ง

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคนไทยให้ได้รับการเรียนรู้ อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประชาชนได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกด้านการพัฒนาอาชีพ โดยใช้ วิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย ตามความต้องการและความสนใจของประชาชนทุกกลุ่มช่วงวัยโดยเน้นกระบวนการคิดเพื่อ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงได้กำหนดเป็นนโยบายโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการงานและอาชีพ ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนางานระดับพื้นฐาน ระดับกึ่งฝีมือ และระดับฝีมือที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไป ใช้ในการประกอบอาชีพ หรือเพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้ให้มีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการที่หลากหลายและทันสมัย สามารถ ให้บริการได้อย่างทั่วถึง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2561: 11)

จากการศึกษารูปแบบการประเมินพบว่ารูปแบบของการประเมินมีหลายรูปแบบ ในแต่ละรูปแบบ มีหลักการและ จุดเน้นที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้ประเมินจะเลือกใช้รูปแบบการประเมินใดให้เหมาะสมกับโครงการและวัตถุประสงค์ของ โครงการ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ มาใช้ในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่ง อาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยทำการ ประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตจากการดำเนินโครงการ เพื่อทราบผลการประเมิน และใช้ วางแผนปรับปรุงพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2565 ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด
- 1.3 ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 100 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

1.4 ผู้เรียน จำนวน 121 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้เรียนโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ประจำปีงบประมาณ 2565 จำนวน 92 คน ซึ่งผู้ศึกษากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกตามอำเภอและคำนวณแบบสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ด้านผลผลิต

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษากรอบแนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่วมนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

3. นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหาร การศึกษา และด้านการวิจัย ให้มีความถูกต้องและชัดเจน

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ต้องการประเมิน (Item Objective Congruence : IOC) โดยแบบประเมินฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

5. นำแบบประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 ฉบับ จากนั้น นำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งพบว่า ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934 และฉบับที่ 2 สำหรับผู้เรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992

6. นำแบบสอบถามการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร และผลที่ได้จากการทดลองใช้ มาเสนอ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อขอเสนอแนะในการปรับเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ และขอความเห็นชอบ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ขั้นตอนการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บ ข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ส่งให้ประชากรจำนวน 113 ฉบับ และกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 92 ฉบับ ด้วยระบบออนไลน์ และได้รับแบบสอบถามคืน 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถามจนได้แบบสอบถามที่ สมบูรณ์ และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สถิติที่ใช้ได้แก่การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำมาแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยวิธีการ ของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินการปฏิบัติงานของโครงการที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 เป็นเกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 17 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา โดยคัดเลือกจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการจัดฝึกอบรมตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ จำนวน 4 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา โดยคัดเลือกสถานศึกษาที่มีผลิตภัณฑ์ กศน. ดีเด่น / พรีเมียม ตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ จำนวน 7 คน
3. พัฒนาชุมชนอำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 2 คน
4. ศึกษานิเทศก์ที่มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไปจำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งได้จากการนำผลการวิจัยที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับการประเมินโครงการ มาสังเคราะห์ เรียบเรียง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษากรอบแนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. วิเคราะห์ขอบเขตการศึกษา จากผลการวิจัยที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 โดยนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม 2 อันดับ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น 1 ฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบเนื้อหา ภาษา สำนวน ที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหายิ่งขึ้น
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขและผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จัดพิมพ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร
2. นัดหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง
3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำมาแจกแจงความถี่ และจัดลำดับความสำคัญ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ด้านกระบวนการของโครงการ และด้านผลผลิตของโครงการ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตาราง ที่ 1 - ตารางที่ 5

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินโดยภาพรวมของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ผลการประเมิน
		μ	σ	แปลผล	
1	ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ	4.24	0.47	มาก	ผ่านเกณฑ์
2	ด้านกระบวนการของโครงการ	4.32	0.48	มาก	ผ่านเกณฑ์
3	ด้านผลผลิตของโครงการ	4.22	0.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม		4.26	0.49	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.49$) ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสม 3 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ ด้านกระบวนการของโครงการ ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.48$) รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.47$) และด้านผลผลิตของโครงการ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.53$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินโดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า ของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ผลการประเมิน
		μ	σ	แปลผล	
1	ด้านบุคลากรดำเนินงาน	4.43	0.49	มาก	ผ่านเกณฑ์
2	ด้านงบประมาณ	4.36	0.51	มาก	ผ่านเกณฑ์
3	ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์	3.92	0.63	มาก	ผ่านเกณฑ์
4	ด้านสถานที่ดำเนินการ	4.18	0.53	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม		4.22	0.54	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า ของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.54$) ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสม 4 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับมาก คือด้านบุคลากรดำเนินงาน ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.51$) ด้านสถานที่ดำเนินการ ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.53$) และด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.63$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินโดยภาพรวมด้านกระบวนการของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ผลการประเมิน
		μ	σ	แปลผล	
1	การวางแผนการดำเนินงาน	4.23	0.57	มาก	ผ่านเกณฑ์
2	การดำเนินงาน	4.34	0.50	มาก	ผ่านเกณฑ์
3	การตรวจสอบผลการดำเนินงาน	4.31	0.49	มาก	ผ่านเกณฑ์
4	การปรับปรุงแก้ไข	4.29	0.55	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม		4.22	0.45	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมด้านกระบวนการของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.45$) ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสม 4 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือด้านการดำเนินงาน ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.50$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.49$) ด้านการปรับปรุงแก้ไข ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.55$) และด้านการวางแผนการดำเนินงาน ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินโดยภาพรวมด้านผลผลิตของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ผลการประเมิน
		μ	σ	แปลผล	
1	การดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่สำนักงาน กศน. กำหนด	4.33	0.50	มาก	ผ่านเกณฑ์
2	ผู้เรียนได้อาชีพตรงต่อความต้องการ	4.22	0.55	มาก	ผ่านเกณฑ์
3	ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องตามหลักสูตร	4.24	0.56	มาก	ผ่านเกณฑ์
4	ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม	4.11	0.60	มาก	ผ่านเกณฑ์
5	ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาด้านอาชีพ	4.15	0.65	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม		4.21	0.57	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมด้านผลผลิตของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.57$) ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสม 5 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ ด้านการดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่สำนักงาน กศน. กำหนด ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.50$) รองลงมา ได้แก่ ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องตามหลักสูตร ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.56$) ด้านผู้เรียนได้อาชีพตรงต่อความต้องการ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.55$) ด้านผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาคือด้านอาชีพ ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.65$) และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.60$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

2. ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยภาพรวมด้านผลผลิต โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินด้านผลผลิตของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ผลการประเมิน
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ผู้เรียนได้เรียนอาชีพตรงต่อความต้องการ	4.42	0.45	มาก	ผ่านเกณฑ์
2	ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องตามหลักสูตร	4.34	0.46	มาก	ผ่านเกณฑ์
3	ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.32	0.54	มาก	ผ่านเกณฑ์
4	ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาคือด้านอาชีพ	4.36	0.59	มาก	ผ่านเกณฑ์
เฉลี่ยรวม		4.36	0.51	มาก	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิตโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51) ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสม 4 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือผู้เรียนได้อาชีพตรงต่อความต้องการ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.45) รองลงมา ได้แก่ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาคือด้านอาชีพ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.59) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.46) ด้านผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาคือด้านอาชีพ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.65) และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

3. แนวทางพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ ด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการ และด้านผลผลิต (Output) ของโครงการ

3.1 ด้านปัจจัยนำเข้าของการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าผู้บริหารควรมอบหมายงานพัสดุ บริหารจัดการวัสดุให้เป็นไปตามตามระเบียบพัสดุ รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารควรสนับสนุนครูในการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้ตรงต่อความต้องการ และความจำเป็นของโครงการ

3.2 ด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารควรจัดประชุมวางแผน และการบริหารจัดการเพื่อให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของโครงการ รองลงมาได้แก่ผู้บริหารควร สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนร่วมกันพิจารณาการรายงานผลหลังการดำเนินโครงการเพื่อหารูปแบบการรายงานที่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน และระยะเวลาในการรายงานหลังเสร็จสิ้นโครงการ และผู้บริหารควรมอบหมายบุคลากรทุกคนศึกษาข้อสั่งการการจัดทำโครงการจากหน่วยงานต้นสังกัด

3.3 ด้านผลผลิตของการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สถานศึกษาควรร่วมมือกัน ประสานให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน รองลงมาได้แก่สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ ให้แก่ผู้เรียน เช่น การแนะนำจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จ และผู้บริหารควรมอบหมายครูให้ติดตามผู้เรียนหลังเรียนจบ เพื่อแนะนำช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม

อภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่ามีความเหมาะสม และเมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การตัดสิน ปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะผู้บริหารและครูมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากมีการดำเนินโครงการเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งสำนักงาน กศน. ยังจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้สถานศึกษาใช้ประกอบการดำเนินโครงการ บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ สถานศึกษามีการวางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดทำโครงการร่วมกันทุกฝ่าย สอดคล้องกับ กุสุมา กรองทิพย์, และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 40 พบว่าในภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการห้องสมุดมีชีวิต ของโรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 40 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและครูให้ความสนใจเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ครอบคลุมในการดำเนินงานทุกอย่าง และครูมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่ามีความเหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การตัดสิน ปรากฏว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์โครงการเป็นอย่างดี อีกทั้งหน่วยงานต้นสังกัดมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการสร้างการรับรู้นโยบายและการดำเนินโครงการในระดับพื้นที่ ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มินา เนียมนคร, และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านร่มเกล้า 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ในภาพรวมด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นเพราะโรงเรียนดำเนินงานของโครงการเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ มีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกกิจกรรม และผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ และดำเนินงานไปในทิศทางที่วางแผนไว้ และบรรลุวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่ามีความเหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การตัดสิน ปรากฏว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งด้านผู้เรียนได้เรียนอาชีพตรงต่อความต้องการมีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้าน คือผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการในการออกแบบกิจกรรมยังไม่ชัดเจน โดยไม่มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในผู้ที่มีรับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องครบทุกภาคส่วนในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเซน (Zain, 2012, อ้างอิงใน อำนาจ บุญทรง, 2559) ได้ทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชาคณิตศาสตร์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการเรียนรู้ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ (Student-Centered Learning: SCL) ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือทั้งในและนอกห้องเรียนสูงขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร

ผลการหาแนวทางการพัฒนาโดยภาพรวม พบว่าสถานศึกษาควรจัดประชุมเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ แก่ครู และวิทยากร เพื่อสร้างความความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการร่วมกัน ผู้บริหารควรสนับสนุนครู วิทยากร ให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา การเข้ารับการอบรมในการพัฒนาตนเอง และสถานศึกษาควรร่วมมือกันประสานให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ว่ามีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared norms, & values) 2) การมุ่งเป้าหมายร่วมกันสู่การเรียนรู้ของนักเรียน (Collective focus on student learning) 3) การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) 4) การชี้แนะการปฏิบัติ (Derivatized practice) 5) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflective dialogue)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรนำผลการประเมินโครงการนี้ไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกัน

1.2 สถานศึกษาควรนำผลการประเมินโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้วางแผนพัฒนาอาชีพของตนเอง

1.3 งานวิจัยนี้สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ หรือโครงการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ โดยใช้รูปแบบการประเมินอื่น ๆ เช่น รูปแบบการประเมินครอนบาช (Cronbach) รูปแบบการประเมินของสเต็ค (Stake)

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านผลผลิต ในการดำเนินโครงการโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหนึ่งอำเภอ หนึ่งอาชีพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.

กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

กุสุมา กรองทิพย์, และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมคล. (2563). การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 40. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 5(10): 1 - 13.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ (การวัดผลและประเมินผลการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประภัศร วงษ์ดี, และคณะ. (2554). การประเมินโครงการตามแนวของ CIPEIST Model. วารสารครุสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 3(1): 84 - 90.
- ปิยมาศ ฉายชูวงศ์. (2560). การประเมินโครงการโรงเรียนสุจริตของโรงเรียนบ้านประดู่งาม สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มินา เนียมนคร, และภูมิพัฒน์ รักพรหมคล. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านร่มเกล้า 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 5(10): 46 - 59.
- ภูมิพัฒน์ รักพรหมคล. (2564). หลักการทฤษฎีและปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร: เกรียงไกรพาณิชย์.
- ยุพิน รอดประพันธ์. (2561). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซิปป (CIPP Model) โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2566, จาก http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25640617_155221_0130.pdf.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำแพงเพชร. (2555). ประวัติศูนย์การเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร. ประวัติความเป็นมาของสำนักงาน กศน.จังหวัดกำแพงเพชร.
- _____. (2561). แนวทางการดำเนินงาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). สรุปผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กำแพงเพชร: กู้ดริช.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2551). กลยุทธ์การวิจัยเพื่อพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร. นนทบุรี: จตุพรดีไซด์.
- สุมาลัย บุญรักษา, และญาณภัทร สีหะมงคล. (2562). การประเมินโครงการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนาจ บุญทรง. (2559). กลยุทธ์การสนับสนุนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2: รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Alkin, M. C. (1969). *Evaluation Theory Development*. New York: Russail Sage Foundation.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.
- Scriven, M. (1967). *The Methodology of Evaluation*. Chicago: Rand McNally.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

Academic leadership of school administrators according to the perception of
teachers in Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

ณัฐนนท์ เฟื่องนคร¹, สุภาวดี ลาภเจริญ²

Nathanon Fueangnakorn¹, Supawadee lapcharoen²

Corresponding Author E-mail: fnk.sprite@gmail.com

Received: 2024-01-24; Revised: 2024-02-14; Accepted: 2024-03-05

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามวิทยฐานะกลุ่มโรงเรียน และประสิทธิภาพการทำงาน ครูจำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น 0.985 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า

1) การรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านในระดับมาก 2) ครูที่มีระดับวิทยฐานะ กลุ่มโรงเรียน และประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ M.Ed. student, Education Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Advisor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Abstract

The purpose of this study was to study and compare the perception of teacher towards Academic Leadership of School Administrators According to The Perception of Teachers, classified by academic standing, group of school and work experience. The sample group consisted of 306 teachers who work in school. The instrument with Item-Objective Congruence Index (IOC) between 0.6 – 1.0 and the questionnaire's reliability by finding Cronbach's alpha coefficient equal to .985, The statistics used in the analysis were frequency distribution, percentage value, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) The study research results were found as follows;

1) Academic Leadership of School Administrators According to The Perception of Teachers, overall and in each aspect, were at a high level. 2) Teachers with different academic standing, group of school and work experience, there were opinions on the Academic Leadership of School Administrators, overall and in each aspect were not significant differences.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ ให้สามารถดำรงตนได้ในยุคของการพัฒนาอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบันอย่างมีความสุข และเป็นตัวช่วยในการพัฒนาประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้ทัดเทียมกับนานาประเทศภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะภายใต้ความกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และความกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาขั้นวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนาอย่างสมบูรณ์ ด้วยคุณธรรม จริยธรรม และสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษามากโดยเฉพาะในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารจึงต้องมีความเชี่ยวชาญในการบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ปัจจัยเหล่านี้สามารถประเมินได้จากผลงานทางวิชาการของผู้บริหาร อีกทั้งการจัดการศึกษายังเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบภายในและนอกระบบ แต่พบว่าปัญหาภาวะผู้นำทางวิชาการขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความยืดหยุ่นในการจัดเวลาเรียนรู้ ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ และขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรตามนโยบาย และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมและคุณภาพไม่เท่าทันกับสถานการณ์ นอกจากนี้การสื่อสารและการประสานงานยังขาดความมีประสิทธิภาพ โครงสร้างเครือข่ายทางวิชาการยังไม่เป็นระบบ (Mehrnaz, Idris, & Shakib, 2016; Irfan, & Usman, 2017)

การเป็นผู้นำทางวิชาการ จึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แก่ไขการจัดการเรียนการสอนเป็นความสามารถใฝ่เรียนรู้หรือชี้นำบุคคลในโรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ เน้นแนวประสานงานให้มีความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (พงศ์เทพ เข้ม้นกลสิกรรม. 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้รายงานข้อมูลผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั่นพื้นฐาน (O-NET) ในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570 พบว่า ผลการประเมิน

ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยรวมน้อยกว่าระดับประเทศ 4.03 ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยรวมน้อยกว่าระดับประเทศ 1.34 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยกว่าระดับประเทศ 2.79 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ทราบข้อมูลการเป็นผู้นำทางวิชาการของตนเอง สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ และหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหาร ให้ทำงานมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามวิทยฐานะ กลุ่มโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีนักวิชาการและเอกสารซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง สามารถสรุปได้ดังนี้

Irfan, & Usman (2017) ให้ความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์และพันธกิจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนทำให้ผู้สอนมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อพันธกิจสามารถนำความรู้และความเชี่ยวชาญมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่สำคัญบุคลากรมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความพึงพอใจในตนเองสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนไปสู่ความก้าวหน้าอย่างมั่นคง

Brooks, & Normore (2018) ให้ความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ กระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรือการจูงใจให้ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพงานวิชาการด้านหลักสูตร การสอน การวัด และประเมินผล การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เห็นคุณค่าในตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ตลอดจนผลักดันให้ครูได้พัฒนาตนเองทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง

Silaphong (2021) ให้ความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ และกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร การบริหารจัดการการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

พงศ์เทพ เข้ม้นกลีกรรม (2563) ให้ความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนต่อกลุ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน ซึ่งผู้ร่วมงานสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกเพื่อจูงใจครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ร่วมกันปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน และทำให้การบริหารสถานศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ มีความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต้องเป็นผู้มีใจมุ่งมั่นในการจะพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการปรับปรุงงานวิชาการ ติดตามความก้าวหน้าด้านวิชาการ จัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ สร้างแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีความสุข (พงศเทพ เขม้นกสิกรรม. 2563)

สรุปได้ว่าขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่มีผลสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งเน้นที่การกำหนดขอบเขตด้านวิชาการของโรงเรียนโดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การประเมินความต้องการของครูเป็นขั้นตอนสำคัญ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกช่วงชั้น ซึ่งทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (มะไซดี อับดุลกอเดร์. 2565)

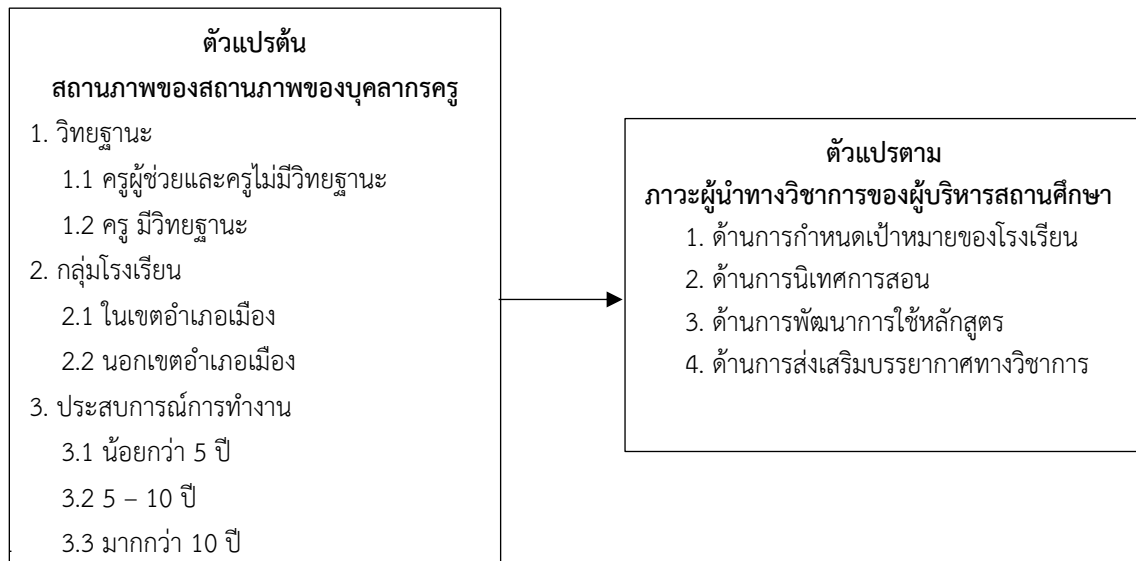
2. การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารมุ่งให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูผู้สอนในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีการประชุมร่วมกับคณะครูเพื่อกำหนดตารางการนิเทศร่วมกัน เพื่อให้มีการจัดตารางนิเทศและประเมินการเรียนการสอน โดยผู้บริหารจะให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูอย่างต่อเนื่อง การนิเทศโดยเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน อีกทั้งให้คำปรึกษาและทุ่มเทเวลาให้การนิเทศการสอนของครูเพื่อพัฒนาและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูหลังจากทำการนิเทศและประเมินการจัดการเรียนการสอน (ยามีละห์ สุกี. 2565)

3. การพัฒนาการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแลในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน สามารถให้คำแนะนำต่อครูได้ และส่งเสริมครูให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น (ยามีละห์ สุกี. 2565)

4. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารมุ่งส่งเสริมให้มีสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่สวยงาม สะอาด ปลอดภัย และเป็นระเบียบ เพื่อสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมการประกวดและแข่งขันทักษะและความสามารถของนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน การยกย่อง ชื่นชม และให้ขวัญกำลังใจแก่ครู (พงศเทพ เขม้นกสิกรรม. 2563)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 82 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,606 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion, & Morrison. 2011: 147) รวมได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 306 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,606 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามกลุ่มโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มแบบกลุ่มเลือกโรงเรียน 7 โรงเรียนในแต่ละกลุ่มโรงเรียน โดยวิธีการจับสลาก และทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบบัญชีรายชื่อครู เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วิทยฐานะ กลุ่มโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสอบถามตามองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการ จำนวน 4 องค์ประกอบ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 2) ด้านการนิเทศการสอน 3) ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน 4) ด้านการพัฒนาการใช้หลักสูตร โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานวิชาการ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งสังเคราะห์แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิด นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่

ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ข้อเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้

2. แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa -coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.985 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน ผ่าน Google Form และหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

2. ผู้ศึกษาดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในการตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างวันที่ 18 กันยายน – 31 ตุลาคม 2566

3. ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 306 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้จาก Google Form และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และถูกต้องนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ และกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จำแนกประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) หากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะนำทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 สามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการรับรู้ของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.25	0.51	มาก
2. การนิเทศการสอน	4.27	0.53	มาก
3. การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.21	0.59	มาก
4. การบริหารหลักสูตรและการสอน	4.30	0.54	มาก
รวม	4.26	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.21$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	วิทยฐานะ				t	Sig.
		ครูผู้ช่วย และครู ไม่มีวิทยฐานะ		ครูมีวิทยฐานะ			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.26	0.53	4.25	0.50	.239	.811
2	การนิเทศการสอน	4.27	0.53	4.26	0.53	.112	.911
3	การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.20	0.60	4.22	0.59	-.345	.730
4	การบริหารหลักสูตรและการสอน	4.30	0.55	4.29	0.54	.084	.933
	รวม	4.26	0.51	4.26	0.50	.011	.991

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	กลุ่มโรงเรียน				t	Sig.
		ในเขตอำเภอเมือง		นอกเขตอำเภอเมือง			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.27	0.57	4.23	0.43	.567	.571
2	การนิเทศการสอน	4.30	0.56	4.23	0.49	1.227	.221
3	การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.21	0.68	4.22	0.49	-.136	.892
4	การบริหารหลักสูตรและการสอน	4.33	0.58	4.25	0.49	1.267	.206
รวม		4.28	0.56	4.23	0.43	.763	.446

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน ครูกลุ่มโรงเรียนต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1 การสร้างบรรยากาศทาง	4.24	0.57	4.25	0.48	4.26	0.49	.019	.981
2 การนิเทศการสอน	4.27	0.55	4.25	0.51	4.29	0.54	.107	.899
3 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.20	0.66	4.20	0.50	4.23	0.63	.061	.941
4 การบริหารหลักสูตรและการสอน	4.27	0.62	4.32	0.48	4.29	0.54	.317	.728
รวม	4.55	0.43	4.49	0.45	4.59	0.43	.045	.956

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนา อบรมศักยภาพของผู้บริหารอย่างเข้มจากหน่วยงานต้นสังกัดก่อนเข้ารับตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งจำเป็นต่อการบริหารงานอย่างมาก จนถึงเป็นหัวใจของการบริหารงาน และมีความสำคัญใน

การพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติที่เต็มตามศักยภาพ และอีกด้านที่สำคัญคือ การนำนโยบายและจุดเน้นของต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปในบริบทและทิศทางเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทุกคนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดหมายของการศึกษา จึงทำให้ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีการรับรู้ต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ยามิละห์ สุกี (2565) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 3 พบว่า ระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายเป็นรายด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบระดับการรับรู้ของครูที่มีต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ กลุ่มโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้ต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ครูทุกคน ทุกตำแหน่ง เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้เรียนทางด้านวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งครูผู้ช่วย ที่ต้องมีการประเมินและพัฒนาอย่างเข้มเพื่อให้ผ่านการประเมินและได้ดำรงตำแหน่งครู โดยการพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ การเอาใจใส่ ยุกระดับคุณภาพของผู้เรียน รวมไปถึงการที่มีหลักเกณฑ์การประเมินและคงสภาพวิทยฐานะแนวใหม่ (ว.9/2564) ที่ครูทุกตำแหน่งต้องพัฒนาตนเองตามสภาพจริง เพื่อให้ตนเองมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานตำแหน่ง และใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินเพื่อเลื่อนหรือขอมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น ซึ่งหน้าที่การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ถือเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูได้ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งครูผู้ช่วย หรือครู มีหรือไม่มีวิทยฐานะ เมื่อเข้าใจบริบท รู้หน้าที่การทำงานของตน ก็สามารถรับรู้ถึงการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เข็มนิษฐา พิมพ์สิน (2565) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูจำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ มีรับรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่ปฏิบัติการสอนในที่ตั้งสถานศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าภูมิสังคมของสถานศึกษาส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมืองประกอบไปด้วยโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แต่ได้รับแนวคิด หลักการ กระบวนการบริหารตามนโยบาย และเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เป็นแนวทางเดียวกันหมด อีกทั้งสำนักงานเขตมีการนำนโยบายมาปรับให้เข้ากับบริบทภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังนั้นขนาดของสถานศึกษาจึงเป็นเพียงการกำหนดขอบเขตการบริหารงานในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ มะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา พบว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทราจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้ต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันทุกคนได้มีโอกาสทำงานกับผู้บริหารคนเดียวกัน มีกระบวนการบริหารงานกับครูทุกคนคล้าย ๆ กัน เนื่องจากผู้บริหารนั้นมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่ต่อกรเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ข่าวสาร และนวัตกรรมใหม่ ๆ ผู้บริหารจึงสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเอง เพื่อเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้รับการอบรมพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ครูจึงเกิดความรักเคารพในตัวผู้บริหาร ส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน สามารถรับรู้ถึงการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้

ไม่แตกต่างกัน สนับสนุนให้สอดคล้องกับ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการยกย่อง ชื่นชม สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง ชี้แหล่งวิทยาการที่เหมาะสมให้แก่ ครูผู้สอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสังเกตผลย้อนกลับหลังจากนำเสนอชี้แจงเป้าหมายของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการโครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และเขตอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและหารูปแบบนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาปรับปรุงข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การรับรองสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2560). **เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.

เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1**. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกริก.

พงศ์เทพ เข้มนักสักรม. (2563). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรปราการ**. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มะไซดี อับดุลกอเดร์. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ยามิละห์ สุกี. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (2565). **รายงานการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565**. ชลบุรี: ผู้แต่ง.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2560-2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: พรินทกราฟฟิค.
- Brooks, J. S., & Normore, A. H. (2018). **Foundation of Educational Leadership: Developing Excellent and Equitable Schools**. New York: Routledge.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). **Research Methods in Education**. (7th ed.). New York: Routledge.
- Irfan, B., & Usman, K. (2017). Instructional Leadership at University Level in Pakistan: A Multi Variable Based Comparative Study of Leadership Styles of Heads of The Instructional Departments. **Bulletin of Education and Research**. 39(1): 175 - 186.
- Mehrnaz, F., Idris, K., & Shakib, S. K. (2016). Instructional leadership and instructor development: A case study of Malaysia' research universities. **Malaysian Journal of Society and Space**. 12(10): 101 - 112.
- Silaphong, C., Pawabutra, C., & Ngoipoothon, R. (2021). The instructional leadership of administrators affecting effectiveness of academic administration in schools under the office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1. **Journal of Educational Administration and Leadership**. 9(36): 144 - 153.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม

The Development of Literature Learning Achievement on Samakkhiphethkhamchan
of Matthayomsueksa 6 Students using the 5-Steps Learning Management
with Game

วัณพล กางไธสง¹, นันทิพย์ องอาจวานิชย์²

Wattaphon Kangthaisong¹, Namthip Ongrardwanich²

Corresponding Author E-mail: wattaphonk65@nu.ac.th

Received: 2024-03-26; Revised: 2024-04-17; Accepted: 2024-05-27

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหนองฉางวิทยา จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี จำนวน 5 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.50) 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันและการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.57)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี, การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น, การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาสหวิทยาการ), มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Student in Master of Education Degree (Thai Language), Naresuan University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The research purposes were 1) to compare the literature learning achievement of Matthayomsueksa 6 students before and after using the 5-step learning management with game, 2) to compare the literature learning achievement of Matthayomsueksa 6 students using the 5-step learning management with game with the criterion of 70 percent, and 3) to investigate the satisfaction of Matthayomsueksa 6 students on using the 5-step learning management with game. This research used an experimental design with one-group pretest posttest design. The sample group contained 38 Matthayomsueksa 6/7 students, semester 2, academic year 2023, Nongchangwittaya School, Uthai Thani Province derived from simple random sampling, randomized classroom as unit by drawing the lottery. The instruments used to collect data were 1) 5 literature learning lesson plans that were appropriate at a high level ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.50), 2) learning achievement tests with a reliability value of 0.88., and 3) a student satisfaction questionnaire with an index of item-objective congruence value between 0.6 - 1.0. The data were analyzed by averages, standard deviations, t-test dependent, and t-test one sample. The research results found that;

1) The literature learning achievement after studying was significantly higher than before studying at the .05 level; 2) The academic achievement after studying was significantly higher than the 70% criterion at the .05 level; and 3) The students' satisfaction in the overall on using the 5-step learning management with games was at a high level ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.57)

Keywords: Literature Learning Achievement, 5 - Steps Learning Management, Learning Management Using Game

บทนำ

วรรณคดี เป็นงานเขียนที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก สร้างความเข้าใจหรือเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของมนุษย์ อีกทั้งยังบันทึกเรื่องราวของวิถีชีวิตของผู้คนและสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัยไว้ เป็นบันทึกทางความคิดของผู้คนที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าควรแก่การศึกษา เป็นหนังสือที่แต่งดี มีวรรณศิลป์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2561: 293 - 294) นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เป็นวัฒนธรรมและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2543: 6; อ้างถึงใน ดวงมนต์ จิตรจำนง. 2556: 47) ด้วยเหตุนี้วรรณคดีจึงเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าจากบรรพบุรุษที่ได้ฝากไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาและต่อยอดให้เกิดประโยชน์กับสังคมและนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จากความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงได้กำหนดวรรณคดีไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม โดยกำหนดให้ผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้นจะต้องวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ นำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ครูจะต้องตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดีเพื่อกำหนดเป้าหมายของการสอนให้ชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 43)

จากประสบการณ์การสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองฉางวิทยามาเป็นเวลา 3 ปี ของผู้วิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ คือร้อยละ 70 ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ทราบถึงสภาพและสาเหตุของปัญหาการเรียนวรรณคดีที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนในระดับชั้นดังกล่าว พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงลบกับการเรียนวรรณคดี เนื่องจากการเรียนวรรณคดีเป็นเรื่องที่ยาก ไกลตัว องค์กรความรู้ต่าง ๆ ที่ได้นั้นไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ของสังคมปัจจุบันได้ ประกอบกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนั้นไม่ดึงดูดความสนใจ รวมถึงเนื้อหาที่ยืดเยื้อ คำศัพท์ที่ค่อนข้างยาก เหตุผลเหล่านี้วรรณคดีจึงเป็นวิชาที่ผู้เรียนมองไม่เห็นประโยชน์ชัดเจนเหมือนกับวิชาแพทย์ บัญชี หรือกฎหมาย นักศึกษาทั่วไปมักมองว่าวรรณคดีเป็นเรื่องของกษัตริย์ในจินตนิยาย การเรียนอ่านกาพย์กลอน มีคำศัพท์ที่อ่านยาก (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์.

2556: 1) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านครูผู้สอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีส่วนใหญ่จะเน้นที่การท่องจำโดยครูเป็นผู้บรรยายสื่อการสอนที่ครูใช้ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้จึงกลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจเรียนวรรณคดีไทย และไม่ตระหนักในคุณค่าของวรรณคดีไทย

ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนผ่านผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O - NET) รายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองฉางวิทยา ปีการศึกษา 2560 – 2564 โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม 5 มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกันทั่วประเทศ พบว่า ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกัน อีกทั้งไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากปัญหาดังที่กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นว่าควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำเทคนิค วิธีการสอน หรือนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เข้าถึงง่าย และทำให้การเรียนวรรณคดีน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสอนวรรณคดีครูควรคำนึงถึงความสนใจที่แตกต่างและความต้องการของนักเรียนที่ตนสอน ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรเน้นการบรรยายจนเกินไป หรือให้นักเรียนท่องจำ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดใช้เหตุผล ศึกษาค้นคว้า และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุด เน้นความคิดรวบยอดมากกว่าเนื้อหา จัดบรรยากาศและหาวิธีที่จะช่วยส่งเสริมจินตนาการของนักเรียน สุดท้ายควรให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ (สุจริต เพียรชอบ, และสายใจ อินทรมรรย. 2538: 230 - 238)

ผู้วิจัยจึงศึกษาการแก้ปัญหาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี พบว่ามีวิธีการที่น่าสนใจและเหมาะสม คือ การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เนื่องจาก เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีส่วนร่วม ทั้งยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ เกิดทักษะกระบวนการ และมีเจตคติที่พึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปบริการสู่สาธารณะให้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ยังเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น นอกจากนี้วิธีการข้างต้นแล้วผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมการสอนที่จะมาช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนให้สูงขึ้น ได้แก่ เกม ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้สนุกสนาน ฝึกให้ผู้เรียนมีวินัย ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน และเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (พิศนา แคมมณี. 2563: 365) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนำขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นมากำหนดเป็นขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนของวิธีการดังกล่าวและนำเกมที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเองโดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ดึงดูดความสนใจ สร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีให้กับนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2558: 29) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการสังเกตแล้วตั้งสมมติฐาน สามารถค้นคว้าแสวงหาความรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ได้ อีกทั้งสามารถสื่อสารและนำเสนองานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อบริการสู่สังคมได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลของกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, และเพียว ยินดีสุข (2559: 51) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับทักษะการสื่อสารและทักษะการประยุกต์ความรู้ ได้ผลงานตอบแทนสังคมเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2565: 13) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นวิธีการที่เปิดโลกกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระในประเด็นที่ตนสนใจ เริ่มจากการกำหนดประเด็นปัญหา และค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ จากนั้นจึงหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับสื่อสารนำเสนอให้ผู้อื่นได้รับทราบ และสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาไปทำประโยชน์แก่สาธารณะ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นวิธีการที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องหรือประเด็นต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาไปสู่ผู้มีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่พึงประสงค์ สามารถนำความรู้ที่ได้บริการสู่สาธารณะได้ ทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ตาม แนวทางในศตวรรษที่ 21 มีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น จากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัย สามารถสรุปขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ได้ดังนี้

ขั้น 1 การตั้งประเด็นคำถาม/สมมติฐาน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

ขั้น 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ ฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

ขั้น 3 การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ ฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้และสารสนเทศหรือข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาความรู้ อภิปราย เพื่อสรุปและสร้างองค์ความรู้

ขั้น 4 การสื่อสารและการนำเสนอ การฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้น 5 การบริการสังคมและจิตสาธารณะ ฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงโดยนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคม และชุมชนตามวิถีภาวะของผู้เรียน

ข้อดีและประโยชน์ของการจัดเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีและประโยชน์ของการจัดเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น จากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความสนุกสนานกับการเรียน กระตุ้นให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตามคุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับความสามารถพื้นฐานเบื้องต้นสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา (Literacy) ด้านการคำนวณ (Numeracy) และด้านเหตุผล (Reasoning Ability)

ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559: 437) กล่าวว่า เกมเป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดขึ้น ผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันที่จะให้ผลออกมาในการรู้แพ้ - ชนะ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2561: 79) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นพื้นฐานการศึกษา รู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ มีกฎเกณฑ์กติกาที่ง่าย ๆ สามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้

ทศนา แคมมณี (2563: 365) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนด โดยการให้นักเรียนเล่นตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่นและผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้อภิปรายเพื่อสรุปผลการเรียนรู้

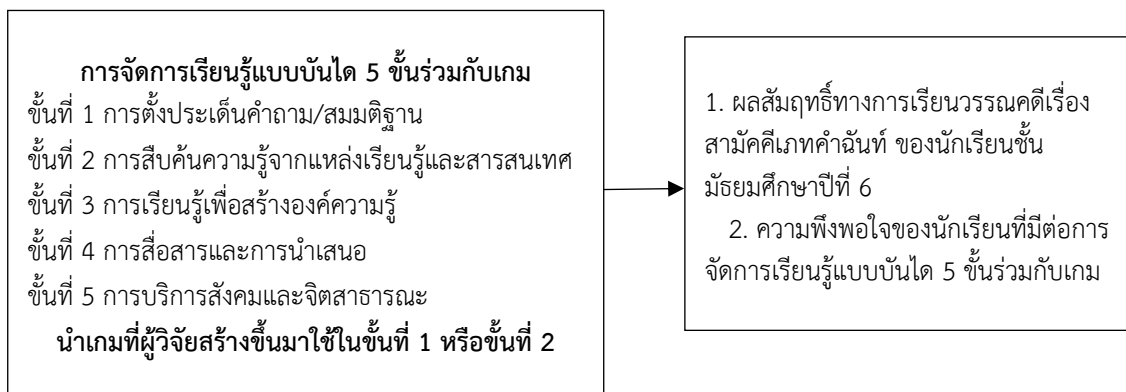
สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเล่นเกม ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และช่วยพัฒนาความคิดให้เกิดความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

ข้อดีและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อดีและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม จากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยสรุปได้ว่า เกมมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้สนุกสนาน ดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน ทั้งยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการเรียน มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูผู้สอนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ทั้งยังฝึกให้มีวินัยในตนเอง เคารพในกฎและกติกาต่าง ๆ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง และเกิดการด้วยตนเอง ทำให้องค์ความรู้ที่ได้ได้อย่างคงทน

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มาจัดการเรียนรู้ คือ ขั้น 1 การตั้งประเด็นคำถาม/สมมติฐาน ให้ผู้เรียนรู้จักคิดตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์เกี่ยวกับวรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ขั้น 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ ให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ จากแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย ขั้น 3 การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการค้นคว้ามาอภิปรายเพื่อสรุปและสร้างองค์ความรู้ ขั้น 4 การสื่อสารและการนำเสนอ ให้ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับ วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ที่ได้รับมาสื่อสารอย่างด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พุดนำเสนอหน้าชั้นเรียน และขั้น 5 การบริการสังคมและจิตสาธารณะ ให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคมและชุมชนรอบตัวตามวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยนำเกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปใช้ร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น ในขั้น 1 หรือขั้น 2 ตามความเหมาะสมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Designs) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย กลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน (One-Group Pretest Posttest Design) (เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย. 2560: 84) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

การสอบก่อนการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้
T ₁	X	T ₂
T ₁	คือ การสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test)	
X	คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม	
T ₂	คือ การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test)	

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหนองฉางวิทยา อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท จำนวน 11 ห้องเรียน จำนวน 409 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหนองฉางวิทยา อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม จำนวน 5 แผน โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เพื่อนำข้อมูลสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมาเป็นแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ไม่รวมการทดสอบก่อนและทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของวรรณคดี จำนวน 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พินิจลักษณะคำประพันธ์ จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิจัยเนื้อหาสามัคคีเภทคำฉันท์ จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วิเคราะห์คุณค่าเนื้อหา ด้านวรรณศิลป์ ด้านสังคม จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การสังเคราะห์ข้อคิดและนำไปประยุกต์ใช้ จำนวน 2 ชั่วโมง

1.3 นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 103) พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.50)

1.4 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้คะแนนแบบตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน รวมทั้งสิ้น 30 คะแนน ใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้โดยแบบทดสอบจะเป็นชุดเดียวกัน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำถามตามระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม 6 ระดับ และกำหนดค่าน้ำหนักของเนื้อหาและระดับการเรียนรู้ลงในตารางวิเคราะห์แบบทดสอบ

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ให้ครูและครอบครัวตามตารางวิเคราะห์แบบทดสอบ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

2.4 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ หาค่าความยาก (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้มาใช้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.79 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.74 มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ และกำหนดประเด็นที่ต้องการวัดความพึงพอใจให้ครอบคลุม

3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่รับจากการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.6 -1.0 และจัดพิมพ์แบบวัดความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกแผน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม จำนวน 5 แผน ใช้เวลาสอน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง
3. ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ข้อสอบฉบับเดิม โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง
4. นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม ไปสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง
5. นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มาวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หาค่าความยาก (Difficulty) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) หาค่าความเที่ยง (Reliability)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ t-test dependent และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ t-test one sample

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนซึ่งมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t - test	Sig. (1tailed)
ก่อนเรียน	38	30	13.76	1.57	40.68*	0.0000
หลังเรียน	38	30	25.32	1.80		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80

ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม กับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t - test	Sig. (1tailed)
หลังเรียน	38	30	21	25.32	84.40	1.80	14.76*	0.0000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80 คิดเป็นร้อยละ 84.40 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 70 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.44	0.61	มาก
2. ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้	4.41	0.61	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้	4.39	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.57	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเกม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.61) และด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นวิธีการที่เปิดโลกกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระในประเด็นที่ตนสนใจ เริ่มจากกำหนดประเด็นปัญหา และค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ จากนั้นจึงหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับสื่อสารนำเสนอให้ผู้อื่นได้รับทราบ และสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้

จากการศึกษาไปทำประโยชน์แก่สังคมได้ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2565) อีกทั้งมีกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม นักเรียนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ กล่าวคือ ขั้นที่ 1 ตั้งประเด็นคำถาม/สมมติฐาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลโดยนำเสนอสิ่งเร้าที่หลากหลายให้นักเรียนสังเกตแล้วจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามได้ทั้งคำถามที่ง่ายและยาก จากนั้นครูจึงเลือกคำถามของนักเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนไปเป็นประเด็นสำหรับการค้นคว้าในขั้นต่อไป ขั้นที่ 2 สืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่นักเรียนเข้าถึงได้ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียน จากนั้นจึงกลั่นกรองข้อมูลพร้อมออกแบบการนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และเพียร ยินดีสุข. 2559) ขั้นที่ 3 สรุปองค์ความรู้ ผู้เรียนได้นำความรู้หรือข้อมูลที่เกิดขึ้นมาอภิปรายเพื่อสรุปและสร้างองค์ความรู้ได้ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถจัดจำองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดีและคงทน เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่ตนค้นคว้า และตรวจสอบความถูกต้องกับเพื่อนกลุ่มอื่น ขั้นที่ 4 สื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้นำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าออกมาอย่างเหมาะสมโดยการพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน ทั้งยังเป็นการพัฒนาสมรรถนะในด้านการสื่อสารให้กับนักเรียนอีกด้วย (ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์. 2558) และขั้นที่ 5 บริการสังคมและจิตสาธารณะ ให้ผู้เรียนนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคมตามวฒิภาวะของผู้เรียน โดยขั้นตอนนี้จะทำให้ นักเรียนรู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและทำให้องค์ความรู้นั้นมีคุณค่า (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2565)

นอกจากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวผู้วิจัยยังได้ใช้เกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาร่วมในขั้นที่ 1 หรือ 2 อย่างเหมาะสม ซึ่งเกมที่สร้างขึ้นนั้นมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งเกมที่มีการแข่งขัน เกมเหล่านี้มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้สนุกสนาน ช่วยดึงดูดใจความสนใจของผู้เรียน ทั้งยังก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเกิดการด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกมจึงช่วยพัฒนาทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีให้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับ นัฒริยา ปิ่นทอง (2564) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง มัทนะพาธา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนหลังเรียนรู้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากให้นักเรียนตั้งคำถามจากสิ่งรอบตัวจากนั้นไปสืบค้นความรู้และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามเพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้ แล้วนำมาสื่อสารและนำเสนอ และนำไปบริการสังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้กระตุ้น ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่คงทน และเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อัตโนมัติการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสื่อการเรียนรู้อัตโนมัติการศึกษาได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน คือ มีการลำดับจากเนื้อหาง่ายไปหายาก ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาในสื่อการเรียนรู้อัตโนมัติการศึกษา และเชื่อมโยงเนื้อหาจากเกมหนึ่งไปสู่เกมหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นนั้น มีการกำหนดพฤติกรรมของครูและนักเรียนไว้อย่างชัดเจนในขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ขั้นที่ 1 ตั้งประเด็นคำถาม/สมมติฐาน ครูเปิดประเด็นให้นักเรียนตั้งคำถามแล้วครูจึงเลือกคำถามของนักเรียนให้สอดคล้องกับสาระที่ครูจะสอน จากนั้นให้นักเรียนคาดคะเนคำตอบโดยครูต้องไม่เฉลยคำตอบ ขั้นที่ 2 สืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ ขั้นตอนนี้ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้หลากหลายตามที่ครูออกแบบหรือให้นักเรียนออกแบบวางแผนเองก็ได้ โดยนักเรียนพิจารณาแล้วสรุปองค์ความรู้ที่ได้ พร้อมออกแบบการนำเสนอให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า ขั้นที่ 3 สรุปองค์ความรู้ นักเรียนต้องแลกเปลี่ยนผลการศึกษาค้นคว้าภายในกลุ่มและมีการสะท้อนความคิด โดยครูเป็นผู้นำอภิปราย จากนั้นนักเรียนรับรู้และรับรององค์ความรู้ที่ตนสร้างให้ถูกต้อง ขั้นที่ 4 สื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนเตรียมตัวและ

นำเสนอผลงานความรู้ที่ได้ด้วยด้วยรูปแบบต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้ประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาต่อไป และ
ขั้นที่ 5 บริการสังคมและจิตสาธารณะ นักเรียนต้องบูรณาการความรู้ที่ได้นำไปสร้างสรรค์สู่สาธารณะ เช่น ให้นักเรียนนำไป
บูรณาการกับวิชาอื่น (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, และพเยาว์ ยินดีสุข. 2559) นอกจากนี้ยังมีการนำเกมมาใช้ร่วมในการจัดการเรียนรู้
ในขั้นที่ 1 หรือ 2 ซึ่งเกมเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง มีความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้จากการเล่น
ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้นั้นอยู่คงทน (ทิตินา แคมมณี. 2563) ซึ่งผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้อง
กับ สุภาพร เหล่ารอด (2565) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5
STEPS ร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของ
นักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 STEPS เป็น
กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถาม
และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านและส่งเสริมกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ
นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับณิชนันท์ จุติวง (2565) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องนิราศภูเขา
ทอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับเกม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง นิราศ
ภูเขาทอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับเกม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ เกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องจาก
การนำเกมมาใช้เป็นสื่อถ่ายทอดเนื้อหาเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เป็นเทคนิค
การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินและทำให้ผู้เรียนมีความสนใจเนื้อหามากขึ้น นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งกาย สติปัญญาอารมณ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม โดยภาพรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้
สูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.61) เนื่องจากกระบวนการของการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกมนั้นกระตุ้นให้
นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการในทุกขั้นตอน
นอกจากนี้ในกระบวนการดังกล่าวยังช่วงให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและ
กัน อีกทั้งได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ
สร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะชีวิตในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง
และสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละระดับ (เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรพัฒนาครูคุณภาพโดยใช้
กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching, & Mentoring. 2556; อ้างถึงใน ทะเนศ วงศ์นาม, และทิพรัตน์ สิทธิวงศ์. 2558)
นอกจากนี้ยังมีเกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อร่วมซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขด้วยรูปแบบที่หลากหลายโดย
เกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งเกมวินโดวส์ เกมเว็ทวอล ซึ่งเป็นรูปแบบออนไลน์ใช้งานง่าย
โดยนักเรียนสามารถเข้าได้จากโทรศัพท์ของนักเรียนได้ทุกคน ซึ่งผลการวิจัยข้างต้นยังสอดคล้องกับ นันทริยา ปิ่นทอง (2564) ที่
ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง มัทนะพาธา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการ
เรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ภาพรวมอยู่ในระดับ
เห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากการจัด
การเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ อย่าง
ครอบคลุม ทั้งการคิดวิเคราะห์ตั้งคำถาม การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การสืบค้นความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.61) และด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.39,
S.D. = 0.53) ตามลำดับ ทั้งนี้เกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น บางเกมมีความซับซ้อนและใช้เวลาเล่นค่อนข้างนาน ประกอบกับเนื้อหา
ที่ยากจึงทำให้นักเรียนบางส่วนมีความกังวลในขณะที่เล่นเกม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และ
ความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ครูควรคำนึงอยู่เสมอ เพราะลักษณะของเกมประกอบการสอน
นั้นเนื้อหาและระยะเวลาของการเล่นจะต้องเหมาะสมกับเป้าหมายและระดับชั้นของผู้เรียน ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการทำ
กิจกรรมอย่างทั่วถึง ได้รับความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจในการเรียน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559) ซึ่งหลักการจัด
การเรียนรู้โดยใช้เกมนั้นต้องใช้งานง่าย แต่ต้องมีความยากในการทำให้ผู้เรียนชนะหรือก้าวไปข้างหน้าในการดำเนินกิจกรรมนั้น
ได้ จึงจะทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน พร้อมกับการได้รับความรู้ จึงจะจัดได้ว่าผู้สอนสามารถนำสื่อเกมการศึกษานั้นมาใช้ได้

อย่างเหมาะสม ดังนั้นในการออกแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อยู่เสมอและควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนให้มากที่สุด (กึ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล. 2562)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม มีขั้นตอนบางขั้นตอนที่ใช้เวลามาก อาจจะต้องมีเวลาให้นักเรียนไปสืบค้นเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน หรือจัดทำชิ้นงานนอกเวลาเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การนำการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นมาใช้ร่วมกับเกม ผู้สอนต้องเลือกเกมที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงเวลา สถานที่ อุปกรณ์ และการบริหารเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี โดยใช้การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นหรือเกม ร่วมกับเทคนิคหรือวิธีสอนแบบอื่น ๆ เช่น อินโฟกราฟฟิก

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเกม กับสาระอื่น ๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น หลักการใช้ภาษา การอ่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2561). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กิ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล. (2562). รายงานการวิจัยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: พีบาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- ณิชนันท์ จูด้วง. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง นิราศภูเขาทอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับเกม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับที่ 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับที่ 1. (สาขาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดวงมนต์ จิตรจำนง. (2556). **วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ทะเลศ วงศ์นาม, และทิพรัตน์ สิทธิวงศ์. (2558). รายงานการวิจัยการศึกษามูลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบันได 5 ขั้น (QSCCS) สำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์. (2558). รายงานการวิจัยผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบันได 5 ขั้น (QSCCS) ร่วมกับ Facebook เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองในศตวรรษที่ 21 รายวิชาเทคโนโลยีการพิมพ์และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สำหรับนิสิตปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิตินา แคมมณี. (2563). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้**. พิษณุโลก: พิษณุโลกเปเปอร์ แอนซ์บิลาย.
- นัณริยา ปิ่นทอง. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ 1 (การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และเพียว ยินดีสุข. (2559). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รินทร์ชัย สัจจพันธุ์. (2556). ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2566, จาก <http://www.niets.or.th>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2565). กรุงเทพฯ: ไอเดียแอนด์พริ้นติ้ง.
- สุจริต เพียรชอบ, และสายใจ อินทร์มรรย. (2538). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร เหล่ารอด. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท (สาขาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย

Guidelines for developing internal quality assurance operations according to
basic educational standards for quality of learners of educational institutions
Under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 2 in
Si Satchanalai District

น้ำเพชร อ่อนสองชั้น¹, ประจบ ขวัญมัน²

Namphet Onsoungchan¹, Prajob Khawnman²

Corresponding Author E-mail: namphet.072537@gmail.com

Received: 2024-01-25; Revised: 2024-02-13; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา เปรียบเทียบสภาพ 2) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 679 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 152 คน โดยการเลือกแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแจกแจงความถี่ การหาค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ รองลงมาคือ ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านมีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงตามทีสถานศึกษากำหนด ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) แนวทางพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้บริหารและครูควรประชุมวางแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทนต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการจัดทำโครงการ แผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อขออนุมัติงบประมาณในการสนับสนุนอุปกรณ์ และผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างและปลูกฝัง เจตคติที่ดีงามและถูกต้องในการอนุรักษ์ความเป็นไทยในทุก ๆ ด้านให้เกิดกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ประกันคุณภาพภายใน, มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) conditions, problems, compare conditions. 2) find ways to develop internal quality assurance operations in accordance with basic education standards regarding student quality of educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 2, Si Satchanalai District. The population includes 679 school administrators and teachers, and 152 by multi-step selection. Provide 17 informants through specific selection. The instrument for collecting data was questionnaires and interviews. The complete consistency index is 1.00. Cronbach's alpha coefficient is 0.98. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA when differences were found, the pairwise mean difference test was performed. and Contents Analysis. The research results were found as follows;

1) Overall internal quality assurance operating conditions are at a high level. The item with the highest average is the aspect of having knowledge, basic skills, and a good attitude towards career work, followed by the aspect of accepting to live together based on differences and diversity. The item with the lowest average value was having pride in the local area and being Thai. The most common problem is in having good characteristics and values as specified by educational institutions. The comparison of internal quality assurance operating conditions by school size reveals that small, medium, and large schools There is a significant statistical difference in internal quality assurance operations at level .05 2) Guidelines developed from interviews with experts have consistent opinions: administrators and teachers should meet to plan the teaching and learning process and various learning management methods. Keep up with current changes and meet the needs of students. Carry out project preparation Annual action plan to approve the budget for equipment support and administrators should promote the creation and cultivation of values, good and correct attitudes in preserving Thainess in every aspect. to give rise to students in a more concrete way.

Keywords: Guidelines for developing, Internal quality assurance, Basic education standards

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความหมายและหลักการในมาตรา 6 ระบุว่า “การศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562)

กระบวนการบริหารและการจัดการเป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจนสามารถดำเนินงาน พัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561) โดยการบริหารงานเชิงคุณภาพหรือวงจรเดมมิ่ง (PDCA) นี้ได้พัฒนาขึ้น โดย ดร.ชีวาร์ท ต่อมา ดร.เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

PDCA (Plan Do Check Act) เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน การดำเนินงานในรูปแบบ PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอด การบริหารคุณภาพวงจรเต็มมิ่ง ประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน (Plan-P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check-C) 4) การแก้ไขปัญหา (Act-A) (Melný, & Denzler. 1996: 305)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่า การจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐาน และตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้ คำชี้แนะ และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบท ของสถานศึกษาไม่เพิ่มภาระการจัดทำเอกสารให้สถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐานมีความน่าเชื่อถือสามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ ปรับกระบวนการทศน์ในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา (evaluation and development) บนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษาซึ่งเป็นเหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2564: 3)

ความแตกต่างของขนาดโรงเรียนในประเทศไทย โรงเรียนขนาดใหญ่ในไทยผ่านการประเมินคุณภาพมากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กเนื่องจากมีทรัพยากรมากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาการประเมินคุณภาพเพราะขาดแคลนบุคลากรและครุภัณฑ์ รัฐควรเร่งลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้โดยใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐาน สนับสนุนงบประมาณด้านครู สื่อ และเทคโนโลยีให้โรงเรียนขนาดเล็ก ผลการประเมินคุณภาพสะท้อนความจริงในระบบการศึกษาไทย โดยค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดคือผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (การปฏิรูปศึกษากานน. 2562: 79)

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มาตรฐานที่ 1 ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 95.76 รองลงมา คือระดับพอใช้คิดเป็นร้อยละ 3.80 และระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 0.44 มีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมจัดแบบบูรณาการ หรือจัดกิจกรรมที่หลากหลายหรือมีการวางแผนพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างของบุคคลสถานศึกษา และควรออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ นอกจากนั้นสถานศึกษาควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หรือพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2564: 12)

จากการสังเคราะห์รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยจัดทำโครงการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ O-NET/NT/RT เป็นฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาในด้านการศึกษาของผู้เรียน พบว่าไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยจากการทดสอบคุณภาพการศึกษาแห่งชาติของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 นั้นลดลงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 37.50 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 36.52 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 36.01 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. 2563: 12)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหา การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย เพื่อเป็นแนวทาง

สำหรับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู ซึ่งจะสามารถนำไปพัฒนาด้านคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารและกระบวนการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา คือกระบวนการที่ผู้บริหารต้องใช้เทคนิค กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์และภาวะผู้นำในการบริหารงาน ตลอดจนทรัพยากรในด้านต่างๆ ทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จทั้งในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยทักษะของผู้บริหาร คาส (Katz, 1966: 12) ได้กำหนดทักษะที่จำเป็นในกระบวนการบริหาร และย้ำให้เห็นว่าผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จจะมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญ 3 ด้านประกอบด้วย 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้านมนุษย 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยมีกระบวนการที่มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกัน กระบวนการบริหารงานเชิงคุณภาพ วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ได้พัฒนาขึ้น โดย ดร.ซีวฮาร์ท ต่อมา ดร.เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานในรูปแบบ PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอด การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง ประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ขั้นตอนคือ 1) การวางแผน (Plan-P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do-D) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check-C) 4) การแก้ไขพัฒนา ขั้นตอนทั้ง 4 นี้จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุด ซึ่งเขียนได้ว่า Plan-Do-Check-Act หรือ PDCA (Act-A) (Melný, & Denzler.1996: 305)

2. การประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา “เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพทางการศึกษา ในมาตรา 47 กล่าวว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 51) ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มีแนวคิดในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน 1) การพัฒนาคุณภาพ (Quality Control) เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ (Quality Audit) และติดตามผลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 3) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2563: 3)ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 21) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

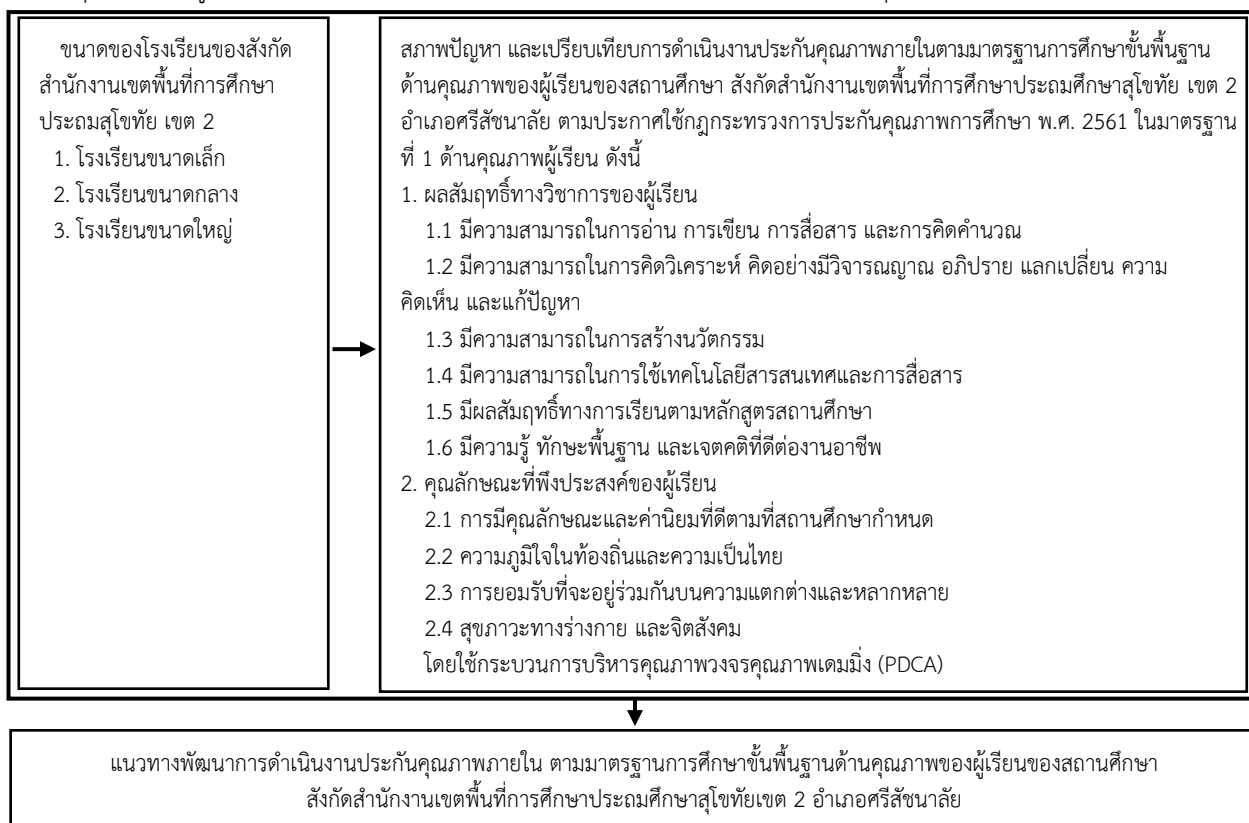
- 1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ
- 1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา

- 1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
 - 2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
 - 2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
 - 2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
 - 2.4 สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม
3. บริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

อำเภอศรีสัชนาลัยเป็นหนึ่งในจังหวัดสุโขทัย จากการสังเคราะห์รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยจัดทำโครงการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ O-NET/NT/RT เป็นฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาในด้านการศึกษาของผู้เรียน พบว่าไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยจากการทดสอบคุณภาพการศึกษาแห่งชาติของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 นั้นลดลงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 37.50 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 36.52 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 36.01 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2, 2563: 12)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในอำเภอศรีสัชนาลัย สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 679 คน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน ได้มาโดยวิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970, อ้างถึงใน สมฤติ ชมภูแดง. 2563: 120) โดยเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ตามขนาดโรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 141 คนรวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 152 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Questions) ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความที่กำหนดค่าคะแนนของแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 102)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบกำหนดคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response Questions) โดยเลือกคำตอบจากคำตอบที่กำหนดให้หลายคำตอบ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย
2. สร้างคำถามในแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหา สภาพ และปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย
3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามกำหนดคำตอบให้เลือกตอบและมาตรา ประมาณค่า 5 ระดับ ให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาที่จะศึกษา
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและให้เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้เหมาะสม หลังจากนั้นจึงได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณและเลือกข้อที่ได้ค่า IOC

ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 และนำมาปรับแก้เครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – coefficient) ของครอนบาค (Cronbach Alpha – coefficient) ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอำเภอศรีสัชนาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามลงรหัส ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนและส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย เป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 102)
3. ปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
4. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการ ของเชฟเฟ (Scheffé) โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติในโปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย

ผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความเชี่ยวชาญทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา จำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 1 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน
3. นักวิชาการ จำนวน 2 คน

4. ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานนิเทศและติดตาม จำนวน 2 คน

5. ข้าราชการครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม และเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลดังนี้

1. ขอบหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้การสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้เชี่ยวชาญทางโทรศัพท์ E-mail หรือ Line

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ บันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ และเขียนรายงานต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน อำเภอศรีสัชนาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์เนื้อหาที่มีประเด็นคล้ายคลึงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อหาข้อสรุปในการทำวิจัย และดำเนินการแจกแจงความถี่เพื่อจัดอันดับความสำคัญ สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน อำเภอศรีสัชนาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย ในภาพรวม (n=152)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน			
1.1 ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.17	0.83	มาก
1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา	4.16	0.83	มาก
1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	4.15	0.85	มาก
1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.18	0.84	มาก
1.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.21	0.84	มาก
อย่างมีคุณภาพ			
1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	4.22	0.84	มาก
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
2.1 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีงามตามที่สถานศึกษากำหนด	4.21	0.86	มาก
2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	4.13	0.86	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=152)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.3 ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	4.22	0.85	มาก
2.4 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีงามตามที่สถานศึกษากำหนด	4.20	0.86	มาก
รวมเฉลี่ย	4.19	0.85	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย ในภาพรวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.85) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.84) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.85) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.86) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัยในภาพรวม พบว่า

2.1 ด้านความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือสถานศึกษามีการตรวจสอบมีการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เรื่องการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ อย่างไม่ต่อเนื่อง (ความถี่ 57, ร้อยละ 16.06) รองลงมาคือ สถานศึกษามีงบประมาณและทรัพยากรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมด้านการอ่านการเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมด้านการอ่านการเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณที่ไม่เพียงพอ (ความถี่ 48, ร้อยละ 13.52)

2.2 ด้านมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ ครูดำเนินการรายงานรายงานโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาบ่อย (ความถี่ 52, ร้อยละ 15.38) รองลงมาคือ สถานศึกษากำหนดเครื่องมือการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาผู้เรียนด้วยวิธีการที่ไม่หลากหลาย (ความถี่ 46, ร้อยละ 113.61)

2.3 ด้านมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมพบว่าปัญหาอันดับแรกคือ สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานสอนด้านการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน อย่างไม่สม่ำเสมอ (ความถี่ 60, ร้อยละ 17.91) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อวางแผนแก้ไขปรับปรุงผลงาน/ชิ้นงาน ให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาด้อย่างไม่ครอบคลุม (ความถี่ 57, ร้อยละ 17.01)

2.4 ด้านมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ ครูมีการดำเนินงานประเมินตรวจสอบความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (ความถี่ 64, ร้อยละ 20.65) รองลงมาคือ สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการใช้ ICT เพื่อให้ครูใช้ความรู้ต่อการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ 56 ร้อยละ 18.06)

2.5 ด้านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ สถานศึกษามีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ 98, ร้อยละ 39.36) รองลงมาคือ สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษามาพัฒนาการดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ 56, ร้อยละ 22.49)

2.6 ด้านมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ พบว่า ปัญหาอันดับแรกคือ สถานศึกษามีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ 103,

ร้อยละ 39.36) รองลงมาคือ สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษามาพัฒนาการดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไม่สม่ำเสมอ (ความถี่ 65, ร้อยละ 22.49)

2.7 ด้านมีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงตามตามที่สถานศึกษากำหนด พบว่าปัญหาอันดับแรกคือ ครูครูจัดทำรายงานผล การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดอย่างไม่ชัดเจน (ความถี่ 109, ร้อยละ 48.02) รองลงมาคือ สถานศึกษามีโครงการ/กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยม และจิตสำนึก ตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคมที่ไม่ครอบคลุมค่าเป้าหมายของสถานศึกษา (ความถี่ 31, ร้อยละ 13.66)

2.8 ด้านมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย พบว่าปัญหาอันดับแรกคือ สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินกิจกรรมอย่างไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง (ความถี่ 62, ร้อยละ 22.63) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาปรับปรุงแก้ไขคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยอย่างไม่ต่อเนื่อง (ความถี่ 59, ร้อยละ 21.53)

2.9 ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย พบว่าปัญหาอันดับแรกคือ สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาปรับปรุงแก้ไขคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยอย่างไม่ต่อเนื่อง (ความถี่ 74, ร้อยละ 27.76) รองลงมาสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินกิจกรรมอย่างไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง (ความถี่ 73, ร้อยละ 25.98)

2.10 ด้านมีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม พบว่าปัญหาอันดับแรกคือ สถานศึกษาไม่มีการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ความถี่ 75, ร้อยละ 26.41) รองลงมาคือ สถานศึกษามีสรุปผลการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมอย่างไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง (ความถี่ 73, ร้อยละ 25.70)

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

รายการ		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน						
1.1 ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ	ระหว่างกลุ่ม	16.26	2	8.13	21.68	.00*
	ภายในกลุ่ม	55.87	149	.37		
	รวม	72.12	151			
1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	7.73	2	3.86	7.91	.00*
	ภายในกลุ่ม	72.76	149	.49		
	รวม	80.48	151			
1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	11.17	2	5.59	10.86	.00*
	ภายในกลุ่ม	76.65	149	.51		
	รวม	87.82	151			
1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	11.25	2	5.62	11.88	.00*
	ภายในกลุ่ม	70.56	149	.47		
	รวม	81.81	151			

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ		SS	df	MS	F	Sig.
1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (ตอบได้มากกว่า)	ระหว่างกลุ่ม	11.28	2	5.64	10.92	.00*
	ภายในกลุ่ม	76.95	149	.52		
	รวม	88.22	151			
1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	9.72	2	4.86	9.24	.00*
	ภายในกลุ่ม	78.34	149	.53		
	รวม	88.05	151			
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน						
2.1 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงปรารถนาตามที่สถานศึกษากำหนด	ระหว่างกลุ่ม	15.27	2	7.63	14.70	.00*
	ภายในกลุ่ม	77.37	149	.52		
	รวม	92.64	151			
2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	ระหว่างกลุ่ม	11.63	2	5.82	11.53	.00*
	ภายในกลุ่ม	75.17	149	.50		
	รวม	86.81	151			
2.3 ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	13.04	2	6.52	11.89	.00*
	ภายในกลุ่ม	81.70	149	.55		
	รวม	94.74	151			
2.4 มีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม	ระหว่างกลุ่ม	14.84	2	7.42	13.52	.00*
	ภายในกลุ่ม	81.77	149	.55		
	รวม	96.61	151			

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ขนาดของสถานศึกษา มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย แตกต่างกันทั้ง 10 ด้าน

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน พบว่า ผู้บริหารและครูควรร่วมมือกับชุมชนในการนำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะกระบวนการในการทำงานโดยใช้กระบวนการ PDCA พัฒนาผู้เรียนตลอดปี

4.2 ด้านมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา พบว่า ผู้บริหารและครูควรเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทนต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้เรียน

4.3 ด้านมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม พบว่า ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ท้าทายความคิด ตอบสนองธรรมชาติความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

4.4 ด้านมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ผู้บริหารควรดำเนินการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินการวางแผนและสร้างความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียน

4.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารควรมีการกำหนดหัวข้อการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเกณฑ์การประเมินการนิเทศภายใน

4.6 ด้านมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ พบว่า ผู้บริหารควรนำแผนพัฒนาการศึกษาสู่แผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูสอนไม่ครบชั้นโรงเรียนจะบูรณาการโดยการสอนคละชั้นและดำเนินการจัดการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ในในการจัดการสอนแบบ DLTV และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

4.7 ด้านมีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงตามตามที่สถานศึกษากำหนด พบว่า ผู้บริหารและครูควรปลูกฝังค่านิยม 12 ประการบนรากฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

4.8 ด้านมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างและปลูกฝังค่านิยมเจตคติที่พึงตามและถูกต้องในการอนุรักษ์ความเป็นไทยในทุกๆ ด้านให้เกิดกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

4.9 ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดให้ครูดำเนินการ PLC แลกเปลี่ยนปัญหาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

4.10 ด้านมีสุขภาวะทางร่างกายและลักษณะจิตสังคม พบว่า ผู้บริหารและครูควรดำเนินการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ชยัน อดทน มีวินัยซื่อสัตย์ ในกิจวัตรประจำวันการจัดกิจกรรมโดยนำหลักคุณธรรม 9 ประการมาใช้ในสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน เมื่อพิจารณาหัวข้อเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาวางแผนกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการ เจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น และนำผลการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียนไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ กมลชนก ศรีสุตา (2564: 207) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ตามที่สถานศึกษากำหนด เคารพในกฎ ระเบียบ กติกา ค่านิยมและจิตสำนึกตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ประพฤติ ปฏิบัติตน ตามระเบียบ/กฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม มีความตระหนักเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีไทย

2. ปัญหาที่พบมากที่สุดในด้านมีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงตามตามที่สถานศึกษากำหนด พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูจัดทำรายงานผล การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดอย่างไม่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนจัดทำเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ตามความเหมาะสมของช่วงวัยอย่างไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูดำเนินกิจกรรมให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีรวมทั้งภูมิปัญญาไทยอย่างไม่สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติฉิมพูน (2565: 118) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญในด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์น้อย อาจส่งผลให้ผู้เรียนขาดความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูต่อบุคคล มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรสิ่งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการคุณภาพของผู้เรียนที่ต่างกัน ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อำเภอศรีสัชนาลัย จึงมีความตระหนัก เข้าใจ และให้ความสำคัญถึงการวางแผนจัดสรรงบประมาณ

และทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมด้านการอ่านการเขียน การสื่อสาร และการคิดวิเคราะห์ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการนำผลการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เรื่องการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงศ์ ไชยบุตร (2564: 187) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ตามทัศนะของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารและครูใน โรงเรียนขนาดขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนทุกโรงเรียน มีการดำเนินการเหมือนกันทุกโรงเรียน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีกระบวนการกำหนดเป้าหมายให้เป็นรูปธรรมชัดเจน มีนโยบายและแผนงานชัดเจน เข้าใจได้ง่าย มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ เอื้อต่อกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์

4. แนวทางพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้บริหารและครูควรประชุมวางแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทนต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการจัดทำโครงการ แผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อขออนุมัติงบประมาณในการสนับสนุนอุปกรณ์ และผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างและปลูกฝังค่านิยม เจตคติที่ดีงามและถูกต้องในการอนุรักษ์ความเป็นไทยในทุก ๆ ด้านให้เกิดกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นสอดคล้องกับ รจรินทร์ แจ้งสว่าง (2563: 65) ได้ศึกษาการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มประสานงานสถานศึกษาโพทะเล 02 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่าสถานศึกษาควรการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายด้านต่าง ๆ โดยเน้นที่คุณภาพผู้เรียนสะท้อนคุณภาพความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการกำหนดวิธีการดำเนินการโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจนกำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสอดคล้องกับเป้าหมาย และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย

1.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความรู้และแนวทางปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนที่สูงขึ้น

1.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือชี้แจงแนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนตามความแตกต่างของขนาดสถานศึกษา เพื่อเผยแพร่ให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา

1.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดทำปฏิทินกำหนด วัน เวลาในการตรวจเยี่ยม และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลประกันคุณภาพภายในและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

1.2 ระดับองค์กร

1.2.1 สถานศึกษาควรให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่สูงขึ้น

1.2.2 สถานศึกษาละควรควรปลูกฝังค่านิยม 12 ประการบนรากฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรม PLC สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ขยัน อดทน มีวินัย ซื่อสัตย์ ในกิจวัตรประจำวันทั้งจัดกิจกรรมโดยนำหลักคุณธรรม 9 ประการมาใช้ในสถานศึกษา

1.2.3 สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการนำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะกระบวนการในการทำงานโดยใช้กระบวนการ PDCA

1.3 ระดับบุคลากร

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาควรมีการนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตรงตามมาตรฐานการศึกษา

1.3.2 ครูควรให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบ Active Learning เรียนรู้การทำโครงการ ความยากง่ายขึ้นอยู่กับแต่ละระดับชั้น และจัดให้มีสัปดาห์วิชาการของโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของงานวิชาการในการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ศรีสุตา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (การบริหารการศึกษา).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

การัญพิชชา กษากานน. (2562). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษา: โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

กิริติ นิยมพุม. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. Education Journal Faculty of Education Nakhon Sawan Rajabhat University. 5(2): 135 - 144.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

รจรินทร์ แจ้งสว่าง. (2563). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน กลุ่มประสานงานสถานศึกษาโพทะเล 02 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สมฤดี ชมภูแดง. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อจำกัด. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรมนุษย์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563. สุโขทัย: ผู้แต่ง.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2564). รายงานประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: สมศ.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.

อนุพงศ์ ไชยบุตร. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Katz, D., & Kahn, R. L. (1966). *The Social Psychology of Organizations*. New York: John Wiley & Sons.

Melnyk, S. A., & Denzler, D. A. (1996). *Operations management: A value-driven approach*. Boston: Irwin/McGraw-Hill.

แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

Guidelines for Developing Internal Quality Assurance Management towards Excellence in Educational Institutions under the Kamphaeng Phet Provincial Office of Learning Encouragement

รามินทร์ มูลไธสง¹, ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล²

Ramin Moonthaisong¹, Poompipat Rukponmongkol²

Corresponding Author E-mail: rthai_26@hotmail.com, rukponmongkon@gmail.com

Received: 2024-01-26; Revised: 2024-02-14; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา และ 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 113 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Kregcie, & Morgan, 1970, pp. 609-610) ผู้ทรงคุณวุฒิในการหาแนวทางการพัฒนา จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ 0.990 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแจกแจงความถี่ การหาร้อยละ การทดสอบความแตกต่างค่าที (t-test) การทดสอบค่าความแปรปรวน (F-test) ความถี่และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ ส่วนใหญ่สถานศึกษาขาดการวางแผนและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และการเผยแพร่ผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชนยังไม่หลากหลาย 3) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่าง และจำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีความแตกต่างระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และสถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ .001 และ .004 ตามลำดับ 4) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ คือ พัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจ อบรมให้ความรู้ ความตระหนัก ในการนิเทศ ติดตาม สถานศึกษาควรใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงานตามเป้าหมายร่วมกัน และจัดให้มีการประชุมจัดทำเครื่องมือนิเทศที่มีความหลากหลาย ทันสมัย นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศติดตาม และเผยแพร่ผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชนด้วยช่องทางที่หลากหลาย

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การบริหาร, ประกันคุณภาพภายใน

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Educational Administration, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the condition and problems, 2) to compare the conditions classified by work experiences and sizes of educational institutions, and 3) to find guidelines for developing the internal quality assurance management towards Excellence in Educational Institutions under the Kamphaeng Phet Provincial Office of Learning Encouragement. The research sample was 113 school administrators and personnel under the Kamphaeng Phet Provincial Office of Learning Encouragement. The sample size was determined by using Krecie, & Morgan Table. This study included 17 experts in finding development guidelines. The research instruments were questionnaires and interviews. The data were analyzed by using mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), frequency distribution, percentage, t-test, f-test, frequency, and content analysis. It was found that;

1) the condition of internal quality assurance management, overall, was at the highest level. 2) As for the problems, most educational institutions lacked planning, and the personnel lacked knowledge and understanding of internal quality assurance operations. Also, methods for disseminating the results of self-assessment to the public were still not diverse. 3) The results of comparing the conditions of internal quality assurance management towards excellence classified by work experiences showed that there was no statistically significant difference. When being classified by sizes of educational institutions, there is a difference between medium-sized educational institutions and extra-large educational institutions. and large educational institutions and special large educational institutions There is a state of internal quality assurance management leading to excellence. there was statistically significant difference at .05. 4) The guidelines for developing internal quality assurance management towards excellence were to develop personnel to have understanding, awareness, and meeting to plan internal quality assurance operations as well as specifying the use of information on internal and external conditions to use as information for preparing educational quality development plans, training to provide knowledge, and creating understanding and awareness in supervision and monitoring. Educational institutions should use the professional learning community (PLC) process to analyze and reflect on operating results according to the determined goals, held a meeting to create a variety of modern supervision tools, and use technology to supervise, follow up, and disseminate self-assessment results to the public through various channels.

Keywords: Development guidelines, Administration, Internal quality assurance

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ในมาตรา 47 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งมีระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกระทรวงศึกษาธิการการประกันคุณภาพภายใน กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562: 2562: 51)

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (Excellence) พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2556) ให้ความหมายของคำว่า “เลิศ” ไว้ว่า ยอดดี หรือ ยอดเยี่ยมในทางใดทางหนึ่งเป็นพิเศษ ลักษณะของความเป็นเลิศ

คือ ระดับความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการดำเนินงานที่มีคุณภาพ มีความโดดเด่นกว่าเป็นระดับคุณภาพสูงสุด มีผลงานยอดเยี่ยมเหนือกว่าธรรมดา สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้เป็นที่พึงพอใจ และได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นที่พึงพอใจและยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง สามารถเป็นแบบอย่างของงานชนิดเดียวกันได้ รวมทั้งสามารถดำรงคุณภาพไว้ได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร มีสถานศึกษาทั้งหมด จำนวน 11 แห่ง จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2564 พบว่าผลการประเมิน ตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานรายด้าน ในด้านการศึกษาพื้นฐานมีภาพรวมอยู่ในระดับดีเลิศ ด้านการศึกษาต่อเนื่องมีภาพรวมอยู่ในระดับดีเลิศ และด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีภาพรวมอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม โดยจากผลของการประเมินควรมีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนา ตามกระบวนการ (PDCA) ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบ และเสนอแนะในการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2564: 7)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร ว่าสภาพและปัญหาใดบ้างที่ส่งต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปพัฒนาปรับปรุงระบบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามประเภทผลการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรม

1. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.1 แนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรของสถานศึกษาตระหนักถึงเป้าหมาย ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก มีหน่วยงานและนักวิชาการการศึกษาได้รวบรวมแนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2561: 10 – 11) ได้กล่าวถึงแนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาต้องยึดหลัก 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) โรงเรียนมีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอนการจัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของสังคม และชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) แนวคิดนี้เป็นการมุ่งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีส่วนร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของโรงเรียน

3. การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนเป็นเป้าหมายที่ต้องรับรู้ร่วมกัน เพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียนว่า สามารถ นำพานักเรียนไปสู่เป้าหมายที่

กำหนดไว้ โรงเรียนต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา เลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคม เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

ชญ นวลเป้า (2557: 375) ได้กล่าวถึงแนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า ระบบประกันคุณภาพการศึกษา คือ ระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่ทำให้สามารถบรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในคุณภาพของสถานศึกษา ระบบดังกล่าวประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ ระบบการวางแผน ระบบการควบคุมคุณภาพ และระบบการทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนและวิธีการไม่ต่างจากระบบประกันคุณภาพ (QA) ระบบบริหารคุณภาพ (QM) หรือระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) คุณหญิงเกษมา วรวรรณ ณ อุทยาน บรรยายพิเศษ ให้ข้อคิดในการดำเนินงานว่า ผู้บริหารทุกระดับต้องให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดในการทำงานให้สำเร็จ 3 ประการ ได้แก่ 1) ปลูกให้ต้น หมายถึงให้คนอื่นรับทราบ และมีส่วนร่วม มีฐานข้อมูล รับทราบหน้าที่ 2) ยืนให้มัน หมายถึง มีวิธีการทำงาน ควรเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล กับกลุ่มคุณภาพและดำเนินการพัฒนาในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย 3) ลงลึกให้เป็นวัฒนธรรม หมายถึง หลังจากทำงานเสร็จแล้ว ควรมีการชื่นชม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานและให้ขวัญกำลังใจ

จากแนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โดยจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบ ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แล้วนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาต่อไป

2. แนวคิดความเป็นเลิศ

2.1 ความหมายของความเป็นเลิศ มีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ กล่าวถึง ความเป็นเลิศ ไว้ดังนี้ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2556) ให้ความหมายของคำว่า “เลิศ” ไว้ว่า ยอดดี หรือ ยอดเยี่ยมในทางใดทางหนึ่งเป็นพิเศษ

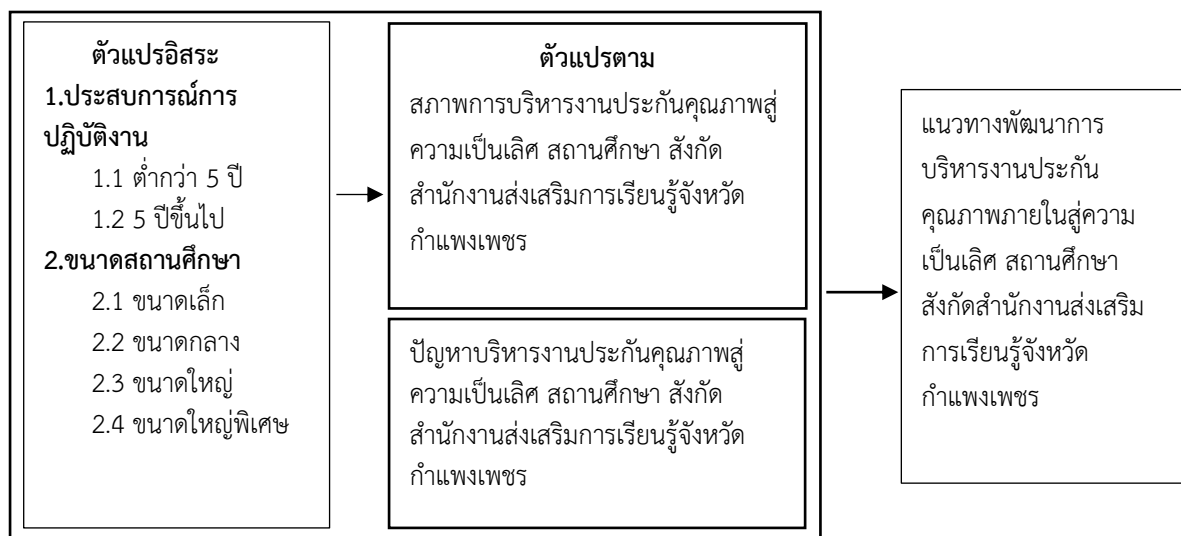
โชควีร์ อ้นถาวร (2561: 57) กล่าวถึง ความเป็นเลิศ หมายถึง ความสามารถหรือคุณภาพที่มีความดีมากกว่าธรรมดาทั่วไป และความเป็นเลิศเป็นเป้าที่ขยับขึ้นได้ตลอดเวลา

เสกสรร ปวีลปัสกดี (2562: 36) กล่าวถึง ความเป็นเลิศ หมายถึง ระดับความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการดำเนินงานที่มีคุณภาพ มีความโดดเด่น เป็นที่พึงพอใจและยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง สามารถเป็นแบบอย่างของงานชนิดเดียวกันได้ รวมทั้งสามารถดำรงคุณภาพไว้ได้อย่างยั่งยืน

วีระ บัวผัน (2563: 67) กล่าวถึง ความเป็นเลิศ หมายถึง ความเหนือกว่าคุณภาพ มีความโดดเด่นกว่าเป็นระดับคุณภาพสูงสุด มีผลงานยอดเยี่ยมเหนือกว่าธรรมดา สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้เป็นที่พึงพอใจ และได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

จากแนวคิดความเป็นเลิศดังกล่าว สรุปได้ว่า ระดับความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการดำเนินงานที่มีคุณภาพ มีความโดดเด่นกว่าเป็นระดับคุณภาพสูงสุด มีผลงานยอดเยี่ยมเหนือกว่าธรรมดา สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้เป็นที่พึงพอใจ และได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ข้าราชการครู จำนวน 19 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 84 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 คน ครูสอนผู้พิการ จำนวน 2 คน บรรณารักษ์ จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 154 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ข้าราชการครู จำนวน 19 คน ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 21 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 43 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 คน ครูสอนผู้พิการ จำนวน 2 คน บรรณารักษ์ จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 113 คน โดยการเปิดตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 609-610) และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) สุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก เฉพาะตำแหน่งครู กศน.ตำบล จนครบตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 121)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร เป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response)

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อกำหนดขอบเขตแนวทางในการออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3. นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ด้านการบริหารการศึกษาและด้านการวิจัย ให้มีความถูกต้องและชัดเจน

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่าย่ข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยจะนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือวิจัยได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa – coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ .990

6. นำแบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร และผลที่ได้จากการทดลองใช้ มาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอเสนอแนะในการปรับเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ และขอความเห็นชอบเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ขออนุญาตเก็บข้อมูล ผู้อำนวยการ สถานศึกษา ข้าราชการ ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

2. ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถามจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

3. ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ และได้แบบสอบถามคืน จำนวน 113 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าความถี่ (f)

1.2 ค่าร้อยละ (%)

1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์โดยใช้สถิติทดสอบ (t-test) และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

ผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในสำนักงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไปหรือมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

ขึ้นไปหรือมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน ศึกษาในเขตที่มีที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปหรือมีประสบการณ์ในปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปีหรือมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 6 คน และนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพหรือมีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งได้จากการนำผลการวิจัยที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ มาสังเคราะห์ เรียบเรียง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview Structure)
2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยนำข้อมูลในประเด็นสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร มาวิเคราะห์เพื่อสรุปประเด็นสภาพที่น้อยและปัญหาที่มาก มาตั้งเป็นคำถาม

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาพิจารณาความถูกต้อง
4. นำแบบสัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการต่อไป
5. จัดพิมพ์เครื่องมือให้สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 17 คน และผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและแบบออนไลน์โดยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้า

2. ดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเอง จำนวน 8 คน สัมภาษณ์แบบออนไลน์และบันทึกเทป จำนวน 9 คน
3. สรุปแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และจัดลำดับ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 แสดงสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.01	0.32	มาก
2	การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.07	0.23	มาก
3	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.94	0.24	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	3.94	0.28	มาก
5	การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา	3.93	0.26	มาก
6	การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	4.02	0.27	มาก
รวมเฉลี่ย		3.99	0.18	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.02$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด คือ การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ข้อที่	สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สู่ความเป็นเลิศ	น้อยกว่า 5 ปี		มากกว่า 5 ปี		t	Sig
		(n = 17)		(n = 96)			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.53	0.39	4.67	0.35	-1.456	0.148
2	การจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.55	0.39	4.68	0.38	-1.302	0.196
3	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา	4.49	0.32	4.66	0.44	-1.538	0.127
4	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา	4.49	0.36	4.67	0.41	-1.692	0.094
5	การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา	4.55	0.31	4.59	0.42	-.351	0.726
6	การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง	4.58	0.41	4.71	0.36	-1.362	0.176

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ข้อที่	สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ	SS	df	MS	F	Sig
1	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระหว่างกลุ่ม	1.607	2	0.803	6.844	0.002**
	ภายในกลุ่ม	12.912	110	0.117		
	รวม	14.518	112			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สู่ความเป็นเลิศ		SS	df	MS	F	Sig
2	การจัดทำแผนการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.285	2	0.143	0.952	0.389
		ภายในกลุ่ม	16.468	110	0.150		
		รวม	16.753	112			
3	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.406	2	0.203	1.132	0.326
		ภายในกลุ่ม	19.724	110	0.179		
		รวม	20.130	112			
4	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.396	2	0.198	1.194	0.307
		ภายในกลุ่ม	18.231	110	0.166		
		รวม	18.627	112			
5	การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.488	2	0.244	1.521	0.223
		ภายในกลุ่ม	17.667	110	0.161		
		รวม	18.155	112			
6	การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่ หน่วยงานต้นสังกัด	ระหว่างกลุ่ม	0.223	2	0.111	0.814	0.446
		ภายในกลุ่ม	15.052	110	0.137		
		รวม	15.275	112			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษารัฐจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนื่องจากพบความแตกต่างกัน ของการบริการงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษารัฐจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบรายคู่ (Multiple Comparisons) โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) เพื่อพิจารณาขนาดใดที่แตกต่างกัน พบผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ ของสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษารัฐจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	ความแตกต่าง			
	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ	
	$\bar{x}$	4.80	4.96	4.47
ขนาดกลาง	4.80	-	0.190	0.001*
ขนาดใหญ่	4.96	-	-	0.004*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.47	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษารัฐจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีความแตกต่างระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และสถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีสภาพการบริหารงาน

ประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษา ขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผู้บริหารควรจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ Professional Learning Community (PLC) สถานศึกษาควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมโครงการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการนิเทศติดตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ให้กับผู้รับผิดชอบงานนิเทศและติดตาม ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญของการประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา เริ่มจากการแต่งตั้งคณะกรรมการการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยต้นสังกัดสถานศึกษาควรจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองออกมาในรูปแบบที่หลากหลายช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย QR code, Link, Website, Facebook, เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาได้ง่าย

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกัน วางแผนกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติตามแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูและผู้บริหารที่ตระหนักถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษา ที่เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. ใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน อันเป็นหลักประกันคุณภาพให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการมีความมั่นใจว่าการศึกษาที่ได้รับนั้น มีคุณภาพมาตรฐาน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2562) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ อ่วมทอง (2564) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ผู้บริหารและบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร ที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี และ มากกว่า 5 ปีขึ้นไป ทุกคนดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามนโยบายด้านการประกันคุณภาพภายใน ที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2562) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และสถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ โดยสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานประกันคุณภาพภายในมีมาตรฐาน ตัวชี้วัดจำนวนมาก และประกอบกับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีจำนวนบุคลากรน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งบุคลากรหนึ่งคนอาจต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในหลายตัวชี้วัดมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ มูฮำมัดอันวาร์ สะอะ (2557) ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา พบว่า เปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สูงสุด ภาพรวมและรายหลักไม่แตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์ในการทำงานภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันสองด้าน คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศและการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ชูษณะ พูลสมบัติ (2565) ศึกษาการศึกษาปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกำแพงเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้แนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ Professional Learning Community (PLC) ร่วมกัน วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค สร้างความเข้าใจในการทำงานไปในทิศทางเดียวกันและจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชน อีกทั้งควรจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ความตระหนัก ในการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ให้กับผู้บริหารนิเทศและติดตาม ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และควรกำหนดให้งานเป็นคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นเกณฑ์ ตัวชี้วัด การประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา และจัดทำเครื่องมือการนิเทศที่มีความหลากหลาย ทันสมัย ทั้งแบบ Online, Google form สร้างคู่มือใช้เครื่องมือการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการนำเครื่องมือ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และควรจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองในรูปแบบที่หลากหลายช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย QR code, link, website, Facebook เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย สิงห์สถิต (2559) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรนำผลการวิจัยไปต่อยอดพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ให้กับสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง

1.2 ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่สะท้อนจุดเด่น จุดด้อย จุดควรพัฒนาในการดำเนินงานของสถานศึกษาและ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี

1.3 ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยนี้ พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนเห็นถึงความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผ่านกระบวนการ Professional Learning Community (PLC)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ ของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มอยู่หัวอุ้งน้ำ ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุทัยธานี

2.2 ควรศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

2.4 ควรศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในตัวแปรอื่นตามทัศนะของมีส่วนได้ส่วนเสีย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จรัส อติวิทยากรณ์, และภารดี อนันต์นาวิ. (2557). การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: ศิลป์ โฆษณา.
- ฉัตรชัย สิงห์สถิต. (2559). การศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัชชนะ พูลสมบัติ. (2565). ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- โชคทวีร์ อ้นถาวร. (2561). รูปแบบบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศของตำบลเขาดินอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (การจัดการเพื่อการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ทิพวรรณ อ่วมทอง. (2564). แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธนู นวลเป้า. (2557). แนวคิดการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : ความสำเร็จหรือความล้มเหลว. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 1. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2562). แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2562. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมคง. (2564). หลักการทฤษฎีและปฏิบัติทางการบริหารศึกษา. เอกสารประกอบการสอนวิชา1065201U ทฤษฎีและปฏิบัติทางการบริหารศึกษา. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มุฮัมมัดอนุวาร์ สะอะ. (2557). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วีระ บัวผัน. (2563). รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เสกสรร ปิวศิลป์ศักดิ์. (2562). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2564). คู่มือการประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัดสำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. เอกสารวิชาการลำดับที่ 20/2556. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.ริตนะเทรตติ้ง.

Krejcie, R. V., & Mogan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

ตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต
ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม
Model of Learning and Innovation Skills Development for Demonstration
Secondary School Students Nakhon Pathom Province

พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์¹, นพพร จันทรนาชู², นวลพรรณ วงษ์สะอาด³, อภิญญา พาทีไพเราะ⁴
Phanthida Laophuangsak¹, Nopporn Chantaranaamchoo², Nuanphan Wongsat³, Apinya Pateepaoo⁴
Corresponding Author E-mail: pantida_c@yahoo.com

Received: 2024-02-03; Revised: 2024-03-18; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสังเคราะห์ผลงานวิจัยในแผนงานวิจัย และวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ระดับลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม รวม 15 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล การเรียนรู้ โดยมีเงื่อนไขในการพัฒนาทักษะ ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษา สถานศึกษา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และผู้เรียน 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงผู้เรียนกับสังคม การส่งเสริมการทำงานกลุ่ม การสนับสนุนการแสวงหาความรู้ การพัฒนาทักษะภาษาและการสื่อสาร การเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรตามความพร้อมและความต้องการ และการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม, โรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา, จังหวัดนครปฐม

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

¹ Associate Professor Dr., Faculty of Business, Administration Southeast Asia University

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

² Associate Professor Dr., Faculty of Education, Silpakorn University

³ ผู้ช่วยนักวิจัย

³ Research Assistant

⁴ ผู้ช่วยนักวิจัย

⁴ Research Assistant

Abstract

This research aims to create a model of learning and innovation skills development for students at secondary demonstration schools. Synthesizing research in the research plan and analyzing the content from in-depth interviews by purposive sampling, with the 15 key informants consisting of school administrators, teachers, parents, and students in the secondary demonstration School in Nakhon Pathom Province. The finding revealed that:

1) Model for developing learning and innovation skills of students at demonstration school secondary level Nakhon Pathom Province created consisting of learning management goals, learning management methods, learning management processes, and learning evaluations with development conditions including educational standards, educational institutions, learning environment, and learner 2. Guidelines for developing learning and innovation students' skills in secondary demonstration schools in Nakhon Pathom province include organizing activities that connect learners to society, promoting group work, providing knowledge inquiry support, developing language and communication skills development, linking learning activities, curriculum development based on readiness and needs, and providing learning management resource support.

Keywords: Learning and Innovation Skills, Demonstration Secondary School, Nakhon Pathom Province

บทนำ

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนา เพื่อปรับเปลี่ยนจากประเทศที่เน้นใช้แรงงานในการพัฒนา เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562) อีกทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังต้องพัฒนาทักษะอื่น ๆ ทั้งความรับผิดชอบต่อสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการเข้ากับผู้อื่นได้ดี การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งทักษะความคิดสร้างสรรค์ และความใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต (Sang. 2014) ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษา จำเป็นต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการสอน และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพราะทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในอนาคตจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนการทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ใช้แรงงานของมนุษย์ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2556)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า เงื่อนไขในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ผู้เรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นในการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ ความสุขและความพึงพอใจ ความสมบูรณ์ในการใช้ความคิด การทำงานด้วยความสามารถของตนเองและความภูมิใจ รวมถึงความพยายามในการการแข่งขันผ่านการทำงาน (Beck. 2004; Franken. 2007) และเจตคติต่อการเรียน ซึ่งเป็นความรู้สึกรักใคร่ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในด้านบวกหรือด้านลบ ประกอบด้วย การรับรู้ความรู้สึกรัก การกระทำ และความสามารถแสดงทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Aslan, & Zhu. 2017) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกผู้เรียน ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สถานศึกษานำไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในลักษณะสหสาขาวิชา การเรียนรู้จากข้อมูลจริงและผู้เชี่ยวชาญ และวิธีการวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย (The Partnership for 21st Century Learning. 2017) รวมทั้งปัจจัยการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดหลักสูตร การสอน การวัดผล และการประเมินผล โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน และมีทักษะตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Smith, & Lynch. 2010) อีกทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปฏิบัติการเรียนรู้ บุคลากร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Great School Partnership. 2013) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรม และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัด

การเรียนรู้ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสามารถทำได้กับการศึกษาในทุกระดับ โดยการเรียนรู้จากปัญหาที่คำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้เรียน รวมทั้งกระบวนการเรียนต้องส่งเสริมด้วยการตั้งปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ร่วมกันคิดแก้ปัญหา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถพัฒนาทักษะและกระบวนการต่าง ๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ทศนา ขัมมณี. 2560) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนในระดับขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญ ในฐานะที่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่การประกอบอาชีพในอนาคต (นพพร จันทรนาชู, และคณะ. 2558)

โรงเรียนสาธิต (Demonstration School) เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการเร่งรัดและส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และทักษะในการดำเนินชีวิต พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีศักยภาพในการตัดสินใจและการแสดงออก เน้นทักษะกระบวนการคิด การแสวงหาความรู้ การสร้างปัญญาเพื่อประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งมีการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 2563) ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิต ในจังหวัดนครปฐม โดยการสังเคราะห์งานวิจัยในแผนงานวิจัย และการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อศึกษาตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ให้มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาและการประกอบอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะทางความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีเพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือกระบวนการใหม่ (International Society for Technology in Education Students. 2007) ซึ่งผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนความคิดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีความกล้าคิดกล้าทำ ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ มีความคิดเชิงวิพากษ์และสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อน ความสำคัญของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมจึงเป็นทักษะที่กำหนดความพร้อมของผู้เรียนในการก้าวเข้าสู่โลกของการทำงานที่ต้องใช้ความรู้และทักษะที่ซับซ้อนมากกว่าความรู้และทักษะที่ได้จากสถานศึกษา อีกทั้งเศรษฐกิจในอนาคตมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงต้องนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานทั้งด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและการบริการ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2556) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมจึงเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถเข้าสู่โลกของการทำงานในระบบเศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือกับผู้อื่น และทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (The Partnership for 21 Century Skills. 2017)

แนวคิดการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ (Learning management) หมายถึง ศักยภาพการออกแบบกลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายความสำเร็จของผู้เรียน (Smith, & Lince. 2010) ขณะที่ Lynch (2012) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในเชิงระบบ (Learning management system) เป็นการเตรียมการออกแบบและการนำกลยุทธ์การเรียนการสอนไปใช้ โดยการ

จัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมในเชิงระบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสอน ด้านการวัดผล และด้านการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ และ Sahin (2009) เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ เป้าหมาย การวิเคราะห์ผู้เรียน การพัฒนายุทธศาสตร์การสอน การวางแผนการสอน การเลือกสื่อ และการประเมินผลผู้เรียน

แนวคิดมาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา (Education standards) หมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทางด้านทักษะความรู้ และความเชี่ยวชาญให้แก่ผู้เรียน โดยให้ความสำคัญเรื่องการเรียนรู้เชิงสหวิทยาการ เพื่อเน้นความรู้ลึกและยกระดับความรู้ ให้แก่ผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับประสบการณ์จริง ทั้งในส่วนสถานศึกษาหรือสถานที่ทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา และใช้การวัดผลที่หลากหลาย เน้นความสมดุลระหว่างการประเมินผลย่อยและประเมินผลสรุป โดยใช้ การทดสอบที่มีคุณภาพและมาตรฐาน นำข้อมูลย้อนกลับจากผลการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็น ส่วนหนึ่งในการสอน ใช้แฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียนเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลการเรียนรู้ที่ผ่านมา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ. 2557) โดยผู้เรียนต้องมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่สูงขึ้นในหลายด้าน มีความรู้จริงในสิ่งที่เรียน มีการพัฒนาทักษะ ทางด้านความคิด และทักษะทางสังคมเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการรับมือกับปัญหา ส่วนมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน หมายถึง มาตรฐานที่สร้างทักษะและความชำนาญ การให้เนื้อหาความรู้ การเชื่อมโยงผู้เรียนในการสร้างความเข้าใจในสังคม และวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย การเรียน การสอน และการปฏิบัติ เพื่อสร้างความ เข้าใจในสังคม ข้ามวิชาและระหว่างวิชาแกนในลักษณะสหสาขาวิชา การเน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และการเชื่อมโยงผู้เรียน ให้เข้ากับข้อมูล เครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญในโลกแห่งความเป็นจริง ทั้งในโรงเรียน การทำงาน และชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง และมีวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย (The Partnership for 21 Century Learning. 2017)

แนวคิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ในบริบททางการศึกษา รวมทั้งวัฒนธรรมของโรงเรียน ภายใต้บริบทของการเรียนรู้ ทั้งสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (Great School Partnership. 2013) ซึ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในทุกด้าน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งห้องเรียน ห้องสมุด (Barrett, et. al. 2015) โดยมี ปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือทางสังคม ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการคิดวิเคราะห์ (Johnson, & Johnson. 2009) สื่อ การสอนและวิธีการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Tomlinson, et. al. 2003) การบูรณาการเทคโนโลยีที่ สนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (Mouza. 2008) รวมทั้งบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนับสนุนแรงจูงใจใน การเรียนรู้ (Cohen, & Lotan. 2014) ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ สถานศึกษานั้นกำหนด ซึ่ง Fraser (2015) จำแนกสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสภาพแวดล้อมในครอบครัว

แนวคิดเจตคติต่อการเรียน

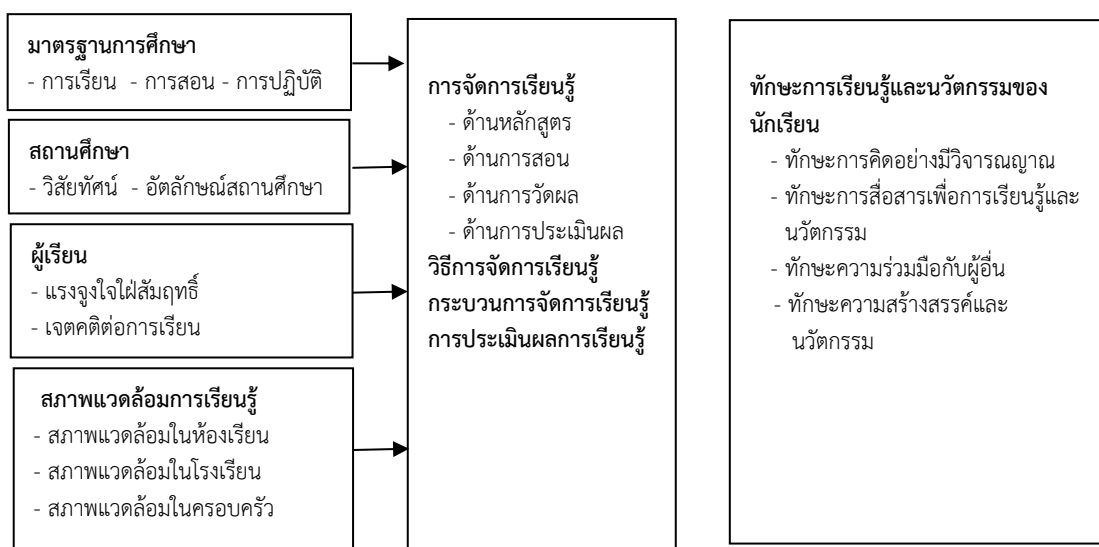
เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ และแนวโน้มพฤติกรรม หรือลักษณะท่าทางที่ ตอบสนองต่อประสบการณ์หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งด้านบวก เช่น การเห็นคุณค่าและประโยชน์ ความรู้สึกพอใจ ความต้องการ ความตั้งใจที่จะกระทำต่อสิ่งนั้นหรือประสบการณ์นั้น ส่วนด้านลบ เช่น ความรู้สึกที่ไม่พอใจ ไม่ต้องการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งต่าง ๆ (Aslan, & Zhu. 2017) สำหรับเจตคติต่อการเรียน (Attitude for learning) หมายถึง ความเต็มใจที่จะอดทนต่อความท้าทาย และความผิดหวังในกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นวิธีการที่ใช้ในการประมวลข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาหรือระหว่างการเรียนรู้ (Dweck. 2006) ซึ่ง Jhangiani, Tarry, & Stangor (2014) จำแนกเจตคติ เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

แนวคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motivation) หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ความ พยายามเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้น และใช้ศักยภาพของตนเองที่มีอยู่อย่างเต็มที่ การที่บุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการจัด การและพฤติกรรม เพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้ผลตามแบบที่กำหนดไว้ (Bandura. 2001) ผู้ที่วางเป้าหมายการเรียนรู้จะมีการแสวงหา ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะใหม่ รวมทั้งการมีเป้าหมายการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นที่การแสดงความสามารถเมื่อ เปรียบเทียบกับผู้อื่น โดยใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Elliot, & Dweck. 2005) สรุปว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความ

ปรารถนาที่จะทำให้สำเร็จ พยายามเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นและใช้ศักยภาพของตนเองที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ทั้งการแข่งขันกับมาตรฐานหรือทำให้ดีกว่าผู้อื่น มีความต้องการเป็นคนเก่งและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยมีความรับผิดชอบต่องาน ความกระตือรือร้น และความทะเยอทะยาน ซึ่ง McClelland (1985) อธิบายว่า แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ และมีความพยายามเอาชนะอุปสรรค แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์ผลงานวิจัยในแผนงานวิจัย และวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ระดับลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน รวม 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสังเคราะห์งานวิจัย และแนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth interview guideline) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่พัฒนาจากวัตถุประสงค์การวิจัย ทฤษฎีและแนวคิด โดยกำหนดประเด็นที่ต้องการถาม ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้หรือมีข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาดีที่สุดหรือมีความเกี่ยวข้องมากที่สุด การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำข้อคำถามไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มอื่น เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้งานจริง

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การสังเคราะห์ข้อมูลจากโครงการวิจัยในแผนงานวิจัย โดยการวิเคราะห์เอกสาร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึก โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปด้วยวิธีอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม

จากการสังเคราะห์งานวิจัยในแผนงานวิจัย สามารถนำมาสร้างตัวแบบและเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งมี 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย

เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะอย่างเป็นรูปธรรมในการสนับสนุนการเรียนรู้แบบสะหาคความรู้ แบบแก้ปัญหา และแบบทักษะการคิดขั้นสูง อีกทั้งการจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ทั้งการเรียนรู้ตามสมรรถนะ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเทคโนโลยี การเชื่อมโยงความรู้ของชุมชน การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน การนำข้อมูลและความรู้จากภายนอกมาประยุกต์ใช้ในการสอน

วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้มีส่วนร่วม การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การนำความคิดและมุมมองจากประสบการณ์จากการปฏิบัติและการสร้างสรรค์ การแข่งขันประสบการณ์จากการปฏิบัติ และการร่วมมือสร้างสรรค์งาน มีการกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ การวิพากษ์ การตั้งคำถามกับปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ เพื่อทำความเข้าใจและสร้างมุมมองใหม่กับปรากฏการณ์ทางสังคม และการแสวงหาความรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัย รวมทั้งการเรียนรู้จากเกม โครงการ กรณีศึกษา การศึกษาในพื้นที่จริง การใช้สื่อการสอนหลากหลายรูปแบบ และการประเมินผลการเรียนรู้หลากหลายวิธี

กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนเริ่มจากการศึกษาศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน และการปรับพื้นฐานของแต่ละวิชาให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องเปิดประเด็นสนับสนุนการอภิปราย มีเป้าหมายเพื่อการสร้างความรู้และทักษะเบื้องต้น ซึ่งมีทั้งรูปแบบการปรับพื้นฐานแต่ละรายวิชาและการเชื่อมโยงหลากหลายวิชา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้กับทักษะที่ต้องการพัฒนา การวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในแต่ละคาบเรียน การมอบหมายงานทั้งรูปแบบของงานเฉพาะบุคคล งานกลุ่มในรูปแบบของโครงการที่เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ และเชื่อมโยงผู้เรียนที่หลากหลายมาทำงานร่วมกัน

การประเมินผลการเรียนรู้ มีการประเมินผลที่หลากหลายมุมมอง เพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย การตระหนักถึงประโยชน์ของรายวิชา การพัฒนานวัตกรรม การทำความเข้าใจสังคม การต่อยอดความรู้ การพัฒนาทักษะ การวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม

ส่วนที่ 2 เงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย

มาตรฐานการศึกษา เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่ยกระดับของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ และการปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนสาธิตฯ มีพันธกิจมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่รับรู้ประโยชน์จากการเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยนำเสนอความรู้ใหม่ การเชื่อมโยงความรู้ การใช้ข้อมูลที่ทันสมัย และนำเสนอความรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ทำให้ผู้เรียนได้รับผลดีที่เกิดจากการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษา

สถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มีมุมมองต่อการพัฒนาการศึกษาที่หลากหลายและรอบด้าน มีนโยบายการบริหารจัดการในการพัฒนาองค์กร บุคลากร หลักสูตร และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสาธิต สถานศึกษา กับคณะวิชาในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาทักษะของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกด้าน

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม ความพึงพอใจจากการเรียน ความสนใจการเรียนรู้ และการทำกิจกรรม รวมทั้งการสนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ นักเรียนโรงเรียนสาธิต ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก มีเจตคติต่อการเรียนที่ดี รับรู้ถึงประโยชน์ของการเรียน มีความสนใจทำกิจกรรมในชั้นเรียน และการนำความรู้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ ทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความพร้อมในการเรียน และความตั้งใจที่พัฒนาผล

การเรียนรู้ของตนเอง ทำให้มีความพยายามพัฒนาทักษะของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้เหตุผล และการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาต่อยอด รวมทั้งทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ด้วยเหตุนี้โรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม จึงควรกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณภาพ การศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความแตกต่างหลากหลาย ความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์การคิดอย่างเป็นระบบ มีทักษะทางเทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้เรียน การสนับสนุนการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดที่แตกต่างหลากหลาย การฝึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการทำงานร่วมกัน

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ได้แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการสื่อสารกับสังคมและทักษะทางสังคม โดยการจัดกิจกรรมค่ายอาสา การทำกิจกรรมทางสังคม และความสามารถสื่อสารนวัตกรรมไปสู่สังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความแตกต่างหลากหลาย และใช้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมและเรียนรู้สังคม มีความเข้าใจสังคมมากขึ้น และสามารถสื่อสารนวัตกรรมนั้นไปยังผู้อื่นได้

2. การพัฒนาทักษะความร่วมมือกับผู้อื่น โดยการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่สนับสนุนการบริหารจัดการทีมงาน การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เรียนในการทำงานอย่างมีส่วนร่วม และสามารถสร้างนวัตกรรมจากการเรียนรู้ร่วมกัน

3. การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในรูปแบบของการอธิบาย การแสวงหาคำตอบ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างรอบด้าน มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง และมีการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกลุ่มสาระวิชาให้เป็นรูปธรรมและปรากฏสู่สาธารณะ

4. การพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร โดยการจัดการเรียนรู้ที่สร้างทักษะการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาต้องสนับสนุนการใช้ภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อมูล สามารถวิเคราะห์และใช้เหตุผล ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาและเลือกใช้ความรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ด้านภาษาใหม่ดีขึ้น

5. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวิชา ในลักษณะของโครงการ วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละสาระการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับทักษะของผู้เรียน และใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน

6. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามวัยและความพร้อมของผู้เรียน ควบคู่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองเป้าหมายทางอาชีพให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพอนาคต รวมทั้งทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการและผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามไปในทิศทางที่ผู้เรียนและสังคมต้องการ

7. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยสถานศึกษาต้องสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและบุคลากร การทำกิจกรรมทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา การสร้างความภาคภูมิใจในผลงานที่สร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อภิปรายผล

จากตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย

เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ แก้ปัญหา และทักษะการคิดขั้นสูง รวมถึงการเรียนรู้ตามสมรรถนะ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเทคโนโลยี การเชื่อมโยงความรู้ของชุมชน การกำหนดเป้าหมายใน

การพัฒนาผู้เรียน การนำข้อมูลและความรู้จากภายนอกมาประยุกต์ใช้ในการสอน สอดคล้องกับ Sahin (2009) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งการนำความรู้ที่เป็นสหวิทยาการเน้นการพัฒนาทักษะอย่างเป็นรูปธรรม การสนับสนุนการเรียนรู้แบบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหาและทักษะ การคิดขั้นสูง มีเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน และการนำข้อมูลและความรู้จากภายนอกมาประยุกต์ใช้ในการสอน นอกจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยตรงแล้ว ยังส่งผลต่อทักษะอื่นที่จำเป็นต่อผู้เรียนด้วย

วิธีการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้มีส่วนร่วม มีการนำความคิดและมุมมองจากประสบการณ์จากการปฏิบัติและการสร้างสรรค์ การแบ่งปัน ประสบการณ์ การร่วมมือสร้างสรรค์งาน การสร้างมุมมองใหม่กับปรากฏการณ์ทางสังคม และการแสวงหาความรู้ โดยใช้ กระบวนการวิจัย การใช้สื่อการสอนหลากหลายรูปแบบ และการประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ The Partnership for 21st Century Learning (2017) ที่พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน ผ่านวิธีการเรียนรู้นวัตกรรมที่ บูรณาการการใช้เทคโนโลยี การใช้ปัญหาเป็นฐาน และทักษะการคิดขั้นสูง โดยทักษะการนำเอาความรู้ใหม่ไปใช้อย่าง สร้างสรรค์ ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน เพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ การศึกษาศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน การปรับพื้นฐานของแต่ละวิชาให้แก่ ผู้เรียน มีเป้าหมายเพื่อการสร้างความรู้และทักษะเบื้องต้น การสร้างเจตคติของผู้เรียนทั้งทางโดยตรงและทางอ้อม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้กับทักษะที่ต้องการพัฒนา การมอบหมายงานในรูปแบบของโครงการที่ เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ และเชื่อมโยงผู้เรียนที่หลากหลายมาทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ The Partnership for 21st Century Learning (2017) ที่พบว่า ผู้สอนต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความรู้และเชี่ยวชาญในการสอนมี การออกแบบวิธีใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ประกอบกับการสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ เหมาะสม และส่งเสริมให้เกิดการลงมือทำเพื่อสะสมประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลการเรียนรู้ ต้องมีการประเมินหลากหลายมุมมอง เพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ เน้นผลลัพธ์ที่เกิด จากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ มีการติดตามความก้าวหน้าของระดับคุณภาพการปฏิบัติตามขั้นตอนในแต่ละ กระบวนการ และนำไปออกแบบปรับปรุงต่อยอดความก้าวหน้าของผู้เรียน สอดคล้องกับ The Partnership for 21st Century Learning (2017) ที่พบว่า การประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้น การปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย มีการสร้างและพัฒนาระบบการสะสมงานของ ผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข

เงื่อนไขการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย

มาตรฐานการศึกษา ด้วยเป้าหมายที่ต้องการยกระดับของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ และการปฏิบัติ ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีเจตคติที่รับรู้ประโยชน์จากการเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างสรรค์และ นวัตกรรม ทำให้ผู้เรียนได้รับผลดีที่เกิดจากการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษา สอดคล้องกับ The Partnership for 21st Century Learning (2017) ที่พบว่า การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของ สถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามความสนใจของผู้เรียนและความแตกต่าง หลากหลาย และการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับงานวิจัย เน้นการสร้างประสบการณ์ การทดลองปฏิบัติจริง และใช้วิธีการ ประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อสะท้อนกลับข้อมูลและนำไปพัฒนาผู้เรียน และสนับสนุนการทำงานวิจัยและงาน สร้างสรรค์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษา ผู้เรียน ชุมชน และสังคม

สถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มีมุมมองต่อการพัฒนาการศึกษาที่หลากหลายและ รอบด้าน มีนโยบายการบริหารจัดการในการพัฒนาองค์กร บุคลากร หลักสูตร และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุน การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสาธิต สถานศึกษา กับคณะวิชาในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาทักษะของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนา ตนเองในทุกด้าน สอดคล้องกับ Barrett, et. al. (2015) ที่พบว่า สถานศึกษาควรได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม เอื้อต่อ

การเรียนรู้ โดยผู้เรียนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนโดยอาศัยรูปแบบและการออกแบบโรงเรียน รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์อันมีประสิทธิผลระหว่างโรงเรียนและชุมชน

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านสภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมทางสังคม มีเจตคติต่อการเรียนที่ดี รับรู้ถึงประโยชน์ของการเรียน มีความสนใจทำกิจกรรมในชั้นเรียน และการนำความรู้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับ Cohen, & Logan (2014) ที่พบว่า การเรียนการสอนเพื่อสร้างห้องเรียนที่เท่าเทียม ผ่านการเชื่อมโยงที่มั่นคงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ผู้สอนจำเป็นต้องทำงานเพื่อให้มีสถานะที่เท่าเทียมกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างนักเรียนที่ทำงานร่วมกันในกลุ่มการเรียนรู้ขนาดเล็ก ทำให้ผู้สอนเข้าใจและฝึกการสอนในลักษณะที่ยอมรับช่วงและความหลากหลายของความสามารถทางปัญญาของนักเรียน และตระหนักถึงศักยภาพของพวกเขาสำหรับผลลัพธ์ทางการเรียน เพื่อสนับสนุนเจตคติต่อการเรียน และความพึงพอใจจากการเรียน

ผู้เรียน นักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก รวมทั้งมีเจตคติต่อการเรียนที่ดี รับรู้ถึงประโยชน์ของการเรียน ความสนใจทำกิจกรรมในชั้นเรียน และการนำความรู้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ ทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความพร้อมในการเรียน และตั้งใจที่พัฒนาผลการเรียนของตนเอง ทำให้มีความพยายามพัฒนาทักษะของตนเองและการแก้ไขปัญหาจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Dweck (2006) และ Elliot, & Dweck (2005) ที่พบว่า ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา ด้วยการให้ความสำคัญกับความตั้งใจและความพยายามในการเรียนรู้จากปัญหาพยายามหาทางแก้ปัญหาและอุปสรรค พัฒนาสิ่งใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงและเติบโตได้จากการนำไปประยุกต์ใช้และมีประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้เหตุผลและการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาต่อยอด รวมทั้งทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การนำข้อวิจารณ์มาพัฒนาผลงาน และการสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ควรจัดแผนการเรียนที่สร้างความรู้ใหม่ การเชื่อมโยงความรู้ การทดลองปฏิบัติจริง การใช้ข้อมูลที่ทันสมัย การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ และการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านสถานศึกษา สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษา นโยบายและตัวชี้วัดที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างความรู้ใหม่ การเชื่อมโยงความรู้ การทดลองปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ และการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก และนำความร่วมมือไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อสนับสนุนพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน

1.4 ด้านผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนผู้เรียน ทั้งด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และมีความพยายามในพัฒนาตนเอง มีทักษะที่รับผิดชอบในการทำงาน มีความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นในการทำงาน การยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับใช้ในการสร้างความคิดใหม่

1.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและตัวชี้วัดที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างความรู้ใหม่ การเชื่อมโยงความรู้ การทดลองปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การพัฒนามาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเองทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาในสาขาที่เชี่ยวชาญ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการพัฒนาผู้สอนให้เป็นไปตามเป้าหมายด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่อื่น สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม มุ่งเน้นผู้เรียนให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการแก้ปัญหาการสื่อสาร และการร่วมมือการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

ทัศนดา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพพร จันทรนำชู, ยุวรี ผลพันธ์, และพรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์. (2558). รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในภูมิภาคตะวันตก.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.qa.kmutnb.ac.th/qa>.

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2563). **ปรัชญา/วิสัยทัศน์/พันธกิจ**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก <http://st.npru.ac.th/index.php/login/2014-05-29-06-26-44>.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). **การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **การขับเคลื่อนการบูรณาการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับพื้นที่และภาค ปี 2562**. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?Filename=&nid=9563

Aslan, A., & Zhu, C. (2017). Investigating variables predicting Turkish pre-service teachers' integration of ICT into teaching practices. *British Journal of Educational Technology*. 2: 552 - 570.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An Agentic Perspective. *Annual Review of Psychology*. 52: 1-26. Retrieved 20 May 2002, from <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>.

Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015). The impact of classroom design on pupils' learning: Final results of a holistic, multi-level analysis. *Building and Environment*. 89: 118 - 133.

Beck, R. C. (2004). **Motivation: Theories and principles**. (15th ed.). New Jersey: Pearson Education.

Cohen, E. G., & Logan, R. A. (2014). **Designing groupwork: Strategies for the heterogeneous classroom**. Teachers College Press.

Dweck, C. S. (2006). **Mindset: The new psychology of success**. Random House.

Elliot, A. J., & Dweck, C. S. (2005). Competence and motivation: Competence as the core of achievement motivation. In A. J. Elliot & C. S. Dweck (Eds.), **Handbook of competence and motivation** (pp. 3-12). Guilford Press.

Franken, R. E. (2007). **Human motivation**. (6th ed.). California: Thomson Wadsworth.

Fraser, J. B. (2015). **Environments for education**. WA Australia: Science and mathematics education centre.

Great School Partnership. (2013). **Learning Management**. Retrieved 20 May 2021, from shorturl.at/pCFG8.

International Society for Technology in Education Students. (2007). **ISTE students' standards**. Retrieved 20 May 2021, from https://www.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_Standards-S_PDF.pdf

- Jhangiani, R., Tarry, H., & Stangor, C. (2014). **Principles of Social Psychology**. BCcampus.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2009). An educational psychology success story: Social interdependence theory and cooperative learning. **Educational Researcher**. 38(5): 365 - 379.
- Lynch, D. (2012). **Preparing teachers in times of change: teaching schools, new content and evidence**. Tarragindi: Primrose Hall Publishing.
- McClelland, D. C. (1985). How motives, skills, and values determine what people do. **American Psychologist**. 40(7): 812 - 825. Retrieved 20 May 2021, from <https://doi.org/10.1037/0003-066X.40.7.812>.
- Mouza, C. (2008). Learning with laptops: Implementation and outcomes in an urban, under privileged school. **Journal of Research on Technology in Education**. 41(3): 337 - 356.
- Sahin, M. C. (2009). Instructional design principles for 21st - century learning skills. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. 1(1): 1464 – 1468. DOI:10.1016/j.sbspro.2009.01.258
- Sang, W. K. (2014). **Samsung: Smarts skills, smart future - Business Brief, OECD Yearbook 2014**. Retrieved 20 May 2021, from <http://www.oecd.org/forum/oecdyearbook/Samsung-smart-skills-smartfuture.htm>.
- Smith, R., & Lynch, S. (2010). **Rethinking teacher education: Teacher education in a knowledge age**. Sydney: AACLM Press.
- The Partnership for 21st Century Learning. (2017). **Framework for 21st Century Learning**. Retrieved 20 May 2021, from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>. Tomlinson, C. A., Brighton, C., Hertzberg, H., Callahan, C. M., Moon, T. R., Brimijoin.
- Tomlinson, C. A., Brighton, C., Hertberg, H., Callahan, C. M., Moon, T. R., Brimijoin, K., & Reynolds, T. (2003). Differentiating instruction in response to student readiness, interest, and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature. **Journal for the Education of the Gifted**. 27(2-3): 119 - 145.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
Guidelines for Schools Participative Administration of the Basic Educational
Committee under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

ณัฐนิชา ปันลาภ¹, ทินกร ชอัมพงษ์², ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน³
Natnicha Panlap¹, Thinnakorn Cha-umpong², Teeppipat Santawan³
Corresponding Author E-mail: mummype28@icloud.com

Received: 2024-02-11; Revised: 2024-02-19; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2) หาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม และ 3) ประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม การดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การหาแนวการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) การประเมินแนวการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 15 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินแนวทางที่มีความตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานงบประมาณมีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ควรดำเนินการดังนี้ (1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรจัดให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนทั้ง 4 งาน (2) ด้านงบประมาณ ควรจัดให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ (3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมวางแผนการสรรหาและพัฒนาบุคลากร และ (4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ 3) การประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁴ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁶ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the problems of schools participative administration, 2) find the guidelines for schools participative administration and 3) evaluate the guidelines for schools participative administration. The research had 3 steps: (1) studied the problems of schools participative administration. The sample were 291 basic educational committees. The instrument was a questionnaire with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability at 0.96. Data were analyzed by mean and standard deviation, 2) found the guidelines for schools participative administration was conducted by the discussion group comprising 7 experts. The instrument was the recording form. Data were analyzed by content analysis and 3) evaluated guidelines for schools participative administration. The sample was 15 administrators 15 basic educational committees, totaling 30 people. The instrument was the guidelines evaluation form with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability of 0.95. Data was analyzed by mean and standard deviation. The research findings are as follows:

1) The problems of schools participative administration in the aspect of the highest problem level was the budget administration was the highest level, followed by the personnel administration, the general administration, and the academic administration, respectively. 2) The guidelines for schools participative administration: (1) the aspect of academic administration should organize all personnel to participate in the preparation of all 4 job plans, (2) the aspect of budget administration should organize all personnel to participate in monitoring and reporting the results of using the budget, (3) the aspect of personnel administration should organize the basic educational committee in planning the recruitment and development of personnel, and (4) the aspect of general administration should organize the basic educational committee participate in meetings to organize various activities. 3) The evaluation of guidelines for schools participative administration in the aspect of usefulness was at the highest level, the aspect of appropriateness was at the high level, the aspect of accuracy was at the high level, and the aspect of feasibility was at the high level.

Keywords: Schools Participative Administration, Basic Educational Committee

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐจะต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมสติปัญญา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาตลอดมาเพราะการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในยุคดิจิทัลอีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนในการที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศชาติเพื่อก้าวสู่โลกในศตวรรษที่ 21 โดยได้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นการวางแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศซึ่งแนวทางที่เห็นได้ชัดเจนจากแผนการศึกษาแห่งชาติ คือการกำหนดแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่าทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นและสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 13)

บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในมาตรา 35 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรงหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษานั้นเป็นการเปิด

โอกาสให้หน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้บุคคลชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 1) ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเป็นผู้จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมนี้มีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์กับเด็กและเยาวชน อีกทั้งยังเป็นการฝึกกำลังทุกภาคส่วนของสังคมในการขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาอย่างเป็นพลวัต และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพราะในสภาพการบริหารงานในยุคปัจจุบันต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน การทำงานนั้นอาจต้องการการสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ด้านความปลอดภัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ หรือ แม้กระทั่งข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์จากบุคคลภายนอกที่ทรงคุณวุฒิโดยเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารสู่ผู้ปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปเพราะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับผิดชอบและร่วมมือกันในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ (กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน. 2561: 27)

จากการศึกษาของนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้นพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากการที่แนวทางในการบริหารยังไม่ชัดเจน ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา อีกทั้งมีความเข้าใจว่าหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู (พุทธา โพธิมะฮาด. 2560: 150) เช่นเดียวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 113 โรงเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการสถานศึกษา จากการศึกษาลักษณะการประเมินการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ายังมีระดับการมีส่วนร่วมไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนและยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานอกจากนั้นยังพบว่าแนวทางในการแก้สภาพก็ยังไม่ชัดเจนเนื่องจากสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่าที่ควรและในปัจจุบันยังไม่มีแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมการจัดการเรียนการสอนยังมีสภาพในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งส่งผลในการจัดกระบวนการเรียนการสอนอันมีผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. 2565: 30-31)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งครอบคลุมบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวทางการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 54) ได้กำหนดขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนไว้ 4 งาน คือ 1) งานการบริหารงานวิชาการ 2) งานการบริหารงานบุคคล 3) งานการบริหารงานงบประมาณ และ 4) งานการบริหารงานทั่วไป โดยมีขอบข่ายดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบไปด้วยขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2. การบริหารงานงบประมาณ ประกอบไปด้วยขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้ การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้งบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้จ่ายผลผลิตจากงบประมาณ การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา การวางแผนพัสดุ การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือร่างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณีศึกษาการพัฒนาาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ การจัดหาพัสดุ การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการจ่ายเงิน การนำเงินส่งคลัง การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน

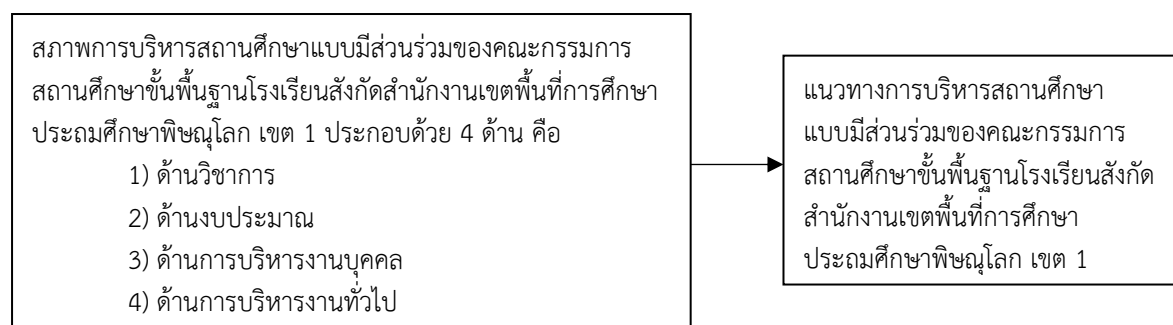
3. การบริหารงานบุคคล ประกอบไปด้วยขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้ การวางแผนอัตรากำลัง การจัดสรรอัตรากำลัง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลาทุกประเภท การประเมินผลการปฏิบัติงาน การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การสั่งพักราชการ และการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ การออกจากราชการ การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ การส่งเสริมวินัยคุณธรรม และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. การบริหารงานทั่วไป ประกอบไปด้วยขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การวางแผนการบริหารงานการศึกษา งานวิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแผน การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การดำเนินงานธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การเสนอความเห็นเกี่ยวกับ เรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การทัศนศึกษา งานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น การรายงานผลการปฏิบัติงาน การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

เสาวนีย์ เตือนเด่น, และคณะ (2558: 8) กล่าวว่าไว้ว่ากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในด้านการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มี 3 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1,107 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 291 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607-610) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท Likert

1.3 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.3.1 ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ตามใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

1.3.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถาม จากนั้นทำการ กำหนดกรอบเพื่อจัดทำร่างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิด ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์ที่กำหนดคือต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป

1.3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเที่ยงโดยหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ของ Cronbach พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.96

1.4 วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในระหว่างวันที่ 18 – 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

1.4.2 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทาง google form โดยได้รับกลับคืนครบทั้ง 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.4.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาร้อยละ (Percentage)

1.5.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดย กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2. การหาแนวการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง คือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา และคัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่สามารถพูดคุยโต้ตอบในรูปแบบของการ สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ที่จะแสดงทัศนะสะท้อนถึง ประสบการณ์ด้านบริหารศึกษา 4 ด้าน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ที่ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

2.3 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

โดยดำเนินการสร้างดังนี้

2.3.1 กำหนดกรอบเพื่อจัดทำร่างแบบบันทึกตามประเด็นการสนทนาที่ครอบคลุมการบริหารสถานศึกษา แบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม

2.3.2 จัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ประกอบด้วยแนวคำถามที่จะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้า และจัดเป็น หมวดหมู่ และลำดับก่อนหลัง

2.4 วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.4.1 กำหนดเกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่สามารถพูดคุยได้ตอบในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ที่จะแสดงทัศนะสะท้อนถึง ประสิทธิภาพด้านบริหารการศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป และขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน

2.4.2 จัดการประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ทางออนไลน์ ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 น. - 16.00 น.

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การประเมินแนวการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 30 คน ที่ได้มาจากเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

3.3 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

3.3.1 จัดทำร่างแบบประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ชนิดแบบประเมินค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเป็น 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยมีเกณฑ์การให้ความหมายคะแนนดังนี้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 83)

5 หมายถึง แนวทางมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง แนวทางมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ระดับมาก

3 หมายถึง แนวทางมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ระดับปานกลาง

2 หมายถึง แนวทางมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ระดับน้อย

1 หมายถึง แนวทางมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ระดับน้อยที่สุด

3.3.2 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์ที่กำหนดคือต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป

3.3.3 นำแบบประเมินไปทดลองใช้(Try Out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ของ Cronbach พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.95

3.4 วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระหว่างวันที่ 20 - 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

3.4.2 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทาง google form โดยได้รับกลับคืนครบทั้ง 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินมาวิเคราะห์ระดับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert Scale)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในภาพรวม

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.52	0.60	มาก	4
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	3.75	0.36	มาก	1
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.65	0.42	มาก	2
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.58	0.45	มาก	3
รวม	3.63	0.45	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.45) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.36) รองลงมา คือ การบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.42) การบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 0.45) และการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. = 0.60) ตามลำดับ ดังแสดงได้ดังตารางที่ 1

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรจัดให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนทั้ง 4 งาน 2) ด้านงบประมาณ ควรจัดให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมวางแผนการสรรหาและพัฒนาบุคลากร และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3. การประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.39, S.D. = 0.57) โดยด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.52) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.46) ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.65) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.63)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือการบริหารงานงบประมาณ รองลงมาคือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประเด็นอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาโดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการกับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงเป็นผู้ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สจิริรัตน์ สิงห์ทะยม, และปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์ (2562) ที่ทำการศึกษารื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่าโดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก และมีปัญหามากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ไม่เต็มใจในการแบ่งปันอำนาจการบริหารและไม่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเท่าใดนัก อีกทั้งผู้บริหารและคณะกรรมการยังขาดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม อันเป็นเครื่องมือหรือแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ส่งผลให้แต่ละฝ่ายมีแนวปฏิบัติของการบริหารสถานศึกษาที่ไม่ตรงกัน หรือเข้าใจแนวทางในความร่วมมือกันตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือระหว่างกันและไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง บัณฑิตย์ ลิ้มปณชัยพรกุล, และธรรณัฐ สุนทร (2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกรี แก้วนวล (2560) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านบริหารงบประมาณก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยที่พบว่าโดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากสภาพโดยทั่วไปคณะกรรมการมีความหลากหลายและแตกต่างในสถานภาพส่วนบุคคลทั้งในด้าน คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ หน้าที่การงาน อายุ เพศ เวลาในการเข้าร่วมประชุม เป็นต้น ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการยังคงต้องได้รับการเอาใจใส่ และทำความเข้าใจอีกมากจากสถานศึกษา บัณฑิตย์ ลิ้มปณชัยพรกุล, และธรรณัฐ สุนทร (2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรรัตน์ กงกาบ (2561) พบว่าการให้ข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการบำรุงขวัญ และให้กำลังใจบุคลากรในโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่การทำงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษารวมถึงภาระงานที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักและแนะนำครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มีโอกาสทำความรู้จักกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยเกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพในการปฏิบัติหน้าที่และแนวทางที่จะเป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป จากการวิจัยที่พบว่าโดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากแนวปฏิบัติของการบริหารสถานศึกษาที่ไม่ตรงกัน หรือเข้าใจแนวทางในความร่วมมือกันตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือระหว่างกันและไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง บัณฑิตย์ ลิ้มปณชัยพรกุล, และธรรณัฐ สุนทร (2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิสพล ปิ่นขจร (2556) พบว่า การให้ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียน และให้ข้อเสนอแนะในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาการเข้ามามีบทบาทกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การดำเนินการสหกรณ์ในโรงเรียนยังน้อยซึ่งสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน และตรวจสอบร่วมกัน

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรจัดให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนทั้ง 4 งาน 2) ด้านงบประมาณ ควรจัดให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตาม

และรายงานผลการใช้งบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมวางแผนการสรรหาและพัฒนาบุคลากร และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการทำความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ดังนี้คือ 1) สถานศึกษาโดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการกับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงเป็นผู้ประสานการดำเนินกิจการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง คือกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติ คือเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกครั้ง และการเสนอแนะความคิดเห็นใด ๆ ควรนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วสรุปผลเป็นมติที่ชัดเจนเมื่อได้มติแล้วประธานก็จะมอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาดำเนินการของสถานศึกษา นอกจากนั้น บทบาทในการ “กำกับดูแลกิจการของสถานศึกษา” เป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้ทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกฎหมายและแนวนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หรือตามมติที่กำหนดไว้ร่วมกัน อีกทั้ง การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน “ไม่ควรสั่งการ” กล่าวคือ ไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหารครูอาจารย์หรือไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเองทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไปยังบุคลากรในสถานศึกษาเพราะอำนาจการสั่งการเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะรับผิดชอบการนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติ สำหรับการรับทราบผลการดำเนินการพิจารณาในภาพรวมของสถานศึกษาว่าผลการดำเนินการทั้งระหว่างดำเนินการสิ้นปีการศึกษา และสิ้นปีงบประมาณ เพื่อนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงพัฒนากิจการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมกับการศึกษา ในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผลและร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 โรงเรียนควรมีการประชุมสัมพันธเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้คณะกรรมการได้ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
- 1.2 โรงเรียนควรจัดสวัสดิการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เช่น ค่าตอบแทนทุนการศึกษาบุตร เบี้ยประชุม เป็นต้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ
- 1.3 แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงที่จะทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรวิจัยหาแนวทางการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กิตติศักดิ์ อังคะนวนิน. (2561). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 13(2): 17 - 30.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

- นารินทร์ ปันดี. (2565). การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ. **วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี**. 1(3): 91 - 99.
- บัณฑิตย ลิ้มปชัยพรกุล, และธนิษฐา ฤกษ์สุนทร. (2559). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ**. 9(1): 177 - 189.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ฟิกรี แก้วนวล. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน)**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พุทธา โพธิ์มะฮาด. (2560). สภาพและสภาพการณ์มีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สจිරัตน์ สิงทะยม, และปพนสรร์ โพธิพิทักษ์. (2562). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์**. 8(1): 89 - 106.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2564, จาก <https://new.phitsanulok1.go.th/title.php>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น, และคณะ. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรกองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมรรัตน์ กงกบ. (2561). การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อิสราพล ปิ่นขจร. (2556). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607 - 610.

แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางาน
งบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
Guidelines for Problem Management of Supplies According to the Ministry of
Finance's Regulations for Budget Development of Educational Institutions
under the Sing Buri Primary Educational Service Area Office

ณัฐพล สุขสงวน¹, ไตรรัตน์ สิทธิทูล², ประพนธ์ หลีสิน³

Nattapol Suksanguan¹, Trirath Sithitool², Prapon Leesin³

Corresponding Author E-mail: 63018113032@siamtechno.ac.th

Received: 2024-02-11; Revised: 2024-03-03; Accepted: 2024-04-10

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุ กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 152 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครื่องคิดเลข และมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษา มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 มีค่าความเที่ยง 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ โดยวิธี LSD และ 3) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุ โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุจำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แจกแจงความถี่และจัดลำดับความสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการบริหารงานพัสดุ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ รองลงมา คือด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และด้านที่มีปัญหาลดสุดคือ ด้านการจำหน่ายพัสดุ 2) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุ ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินประจำปี ตรวจสอบสภาพของครุภัณฑ์ หากชำรุดมีสภาพไม่พร้อมใช้งาน ให้ผู้รับผิดชอบรายงาน ประเมินการซ่อมแซม และซ่อมแซมให้มีความพร้อมใช้งาน จัดทำแผนซ่อมบำรุง มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับรายการที่ต้องตรวจสอบ และเรื่องสามารถดำเนินการซ่อมบำรุงให้ทันต่อการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: การบริหารงานพัสดุ, สถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹ Student in Master of Education program, Educational Administration, Siam Technology College

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

² Advisor, General Education, Siam Technology College

³ นักวิชาการอิสระ, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

³ Independent Academic, General Education, Siam Technology College

Abstract

This research aimed to determine 1) problems management of supplies. The samples of this study consisted of 152 chief of material supplies officer and material supplies officer was selected by using Krejcie, and Morgan's random sampling method. The research tool was problem management of supplies according to the Ministry of Finance's regulations for budget development of educational institutions questionnaire. The content validity value 1.00 and reliability of 0.97. Data analysis were percentage, means ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.). 2) compare the problems management of supplies classified by school size in overall and supplies work experience using one-way ANOVA analysis of variance and pair testing by LSD method. 3) guidelines for problem management of supplies by interviews with 9 chief of material supplies officer and material supplies officer. The research tool was content analysis and frequency distribution, prioritization. The study findings were as follows:

1) The problem management of supplies as a whole was at a low level and It was also found that the highest problem was maintenance, examination, followed by the storage, records, disbursement and the lowest was removing the supply, 2) compare the problems management of supplies classified by school size in overall and in each aspects to the opinions was a significant difference at .05 levels classified by considerable experience in supply operations and 3) guidelines for problem management of supplies was maintenance, examination administrators should prepare an annual calendar, to regularly check the condition of the equipment if damaged or in poor condition ready to use for the responsible person to report along with repair estimates and repairs to be ready for use by educational institutions preparing maintenance plans. There are details regarding the items that need to be checked and matters can be carried out for maintenance in time for use work quickly.

Keywords: Management of Supplies, Educational Institutions, Primary Educational Service Area Office

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนากำลังคน จึงได้บัญญัติสิทธิทางการศึกษาของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ความว่า มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550: 14) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็น

สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, 2553: 6)

จากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในราชกิจจานุเบกษา หมวด 13 การบริหารพัสดุ มาตรา 112 ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการควบคุมและดูแลพัสดุที่อยู่ในความครอบครอง ให้มีการใช้และการบริหารพัสดุที่เหมาะสม คำนึงและเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐมากที่สุด และมาตรา 113 การดำเนินการตามมาตรา 112 ซึ่งรวมถึงการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษาและการจำหน่ายพัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560, 2560: 47) ดังนั้น การบริหารพัสดุซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถตรวจสอบได้สอดคล้องกับ สุรียันต์ นิลทะราช (2562: 2) ได้กล่าวว่า งานพัสดุถือเป็นหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง จะต้องถือปฏิบัติและจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การวางแผน การกำหนดโครงการ การขอตั้งงบประมาณ และรวมถึงกระบวนการของ การจัดหา การควบคุม และการจำหน่าย ดังนั้น งานพัสดุของโรงเรียน ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานพัสดุจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและเข้าใจในงานที่ทำเป็นอย่างดี เพราะงานพัสดุเป็นงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด ส่วนผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์มากจะมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่งานพัสดุน้อยกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานพัสดุอย่างสม่ำเสมอ (รัชดาพร บุญตา, 2561: 35)

การดำเนินงานบริหารพัสดุในสถานศึกษาเกิดปัญหาได้ เช่น หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุ จัดหาพัสดุไม่ มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่ทันการใช้งาน ไม่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุ อย่างเป็นระบบ และไม่ปฏิบัติตาม ขั้นตอนการจัดหาพัสดุอย่างเคร่งครัดการตรวจสอบพัสดุประจำปีไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่ระเบียบกำหนด การเก็บรักษาพัสดุไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ครบถ้วน และไม่มีการรายงานผลการตรวจสอบพัสดุประจำปี ต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น การจัดซื้อ/จัดจ้าง ไม่ตรงตามแผน บางส่วนมีการจัดซื้อ/จัดจ้างก่อนได้รับอนุมัติ และขาดบุคลากรในการดำเนินการด้านพัสดุ ส่งผลให้การได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถบำรุงรักษาพัสดุให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และข้อมูลการจัดทำทะเบียนพัสดวยังไม่ถูกต้องครบถ้วนงบประมาณโอนมาล่าช้า ไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้ตามแผนการจัดซื้อจัดจ้างได้ทั้งหมด ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างไปกระจุกตัวในช่วงปลายปีงบประมาณ ส่งผลต่อความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความผิดพลาด และเวลาในการจัดหาไม่เพียงพอที่จะจัดหาตามระเบียบได้เจ้าของโครงการ ไม่เร่งการดำเนินงาน จนเวลาล่วงเลยใกล้ระยะเวลาดำเนินการใช้งบประมาณ ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างล่าช้า ส่งผลต่อความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความ มีความยุ่งยากซับซ้อน มีความไม่ชัดเจนของข้อมูลในหลายเรื่อง เป็นปัญหาการตีความในการปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานผิดพลาด การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างบางโครงการเป็นงานที่ต้องทำเร่งด่วน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงเกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้ ผู้ที่ต้องการใช้พัสดุระบุรายละเอียดของพัสดุที่ต้องการไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการทำให้เกิดความล่าช้า การสืบราคากลางจากผู้มีอาชีพหรือรับจ้างใช้เวลานานเนื่องจากต้องใช้เวลาในการสืบหา ค้นหาและคิดราคาผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น ขาดบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างทำให้การดำเนินงานไม่ทันตามเวลาที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2565: 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาเขตพื้นที่บริการ จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภอบางระจัน อำเภอด่านช้างระจัน อำเภอพรหมบุรี อำเภอท่าช้าง และอำเภออินทร์บุรี มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 857 คน ผู้บริหาร 82 คน ครู 775 คน และจำนวนโรงเรียนทั้งหมด มีจำนวน 91 โรงเรียน โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาทั้งหมด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2565: 2) จากการบริหารงานงบประมาณโดยเฉพาะการบริหารพัสดุ ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารพัสดุ ปัจจุบันไม่มีบุคลากร ตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุไว้สำหรับปฏิบัติงานโดยเฉพาะ สถานศึกษาต้องแต่งตั้งครูผู้สอนมาทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินงาน

หนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานพัสดุ ขณะเดียวกัน ครูที่รับแต่งตั้งทำหน้าที่เกี่ยวกับงานพัสดุ ต้องเริ่มต้นศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจกับงานที่ได้รับมอบหมายกันใหม่ ซึ่งเป็นภาระงานค่อนข้างหนักสำหรับครูที่ต้องสอนไปพร้อม ๆ กันด้วย จึงทำให้สถานศึกษาไม่มีการจัดทำแผนจัดซื้อจัดจ้าง การสำรวจความต้องการใช้พัสดุ ส่งผลให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเกิดการล่าช้า การควบคุมการเบิกจ่ายไม่รัดกุมไม่ถูกต้อง วัสดุขาด-เกิน ใบเบิกพัสดุ และบัญชีทะเบียนคุมทรัพย์สินไม่มีการตรวจสอบความถูกต้อง ไม่มีการเก็บรักษา การบำรุงรักษาพัสดุให้มีสภาพพร้อมใช้งาน ไม่จัดทำแผนการซ่อมบำรุงพัสดุและการจำหน่ายพัสดุที่ไม่ได้ใช้ออกจากบัญชี ซึ่งถ้าเกิดผิดพลาดแล้วนอกจากผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจะมีความผิดตามกฎหมาย ยังจะทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดผลกระทบด้วย การบริหารงานพัสดุ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. 2565: 4)

ดังนั้นการศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เพื่อทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัสดุของสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานพัสดุ

การบริหารงานพัสดุ เป็นเครื่องมือในการบริหารที่ขึ้นอยู่กับกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และนอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเทคนิคในการจัดหา การบำรุงรักษา และการจัดให้มีเจ้าหน้าที่พัสดุรับผิดชอบการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งในสภาพการบริหารโรงเรียนในปัจจุบันไม่มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้คัดเลือกและแต่งตั้งบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่พัสดุนั้นมา ให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานพัสดุ ซึ่งผู้ศึกษาจะขอเสนอ ดังนี้

รุ่งทิพา วงศ์ราษฎร์ (2559: 9) กล่าวว่า การบริหารงานพัสดุ หมายถึง กระบวนการดำเนินการให้ได้มาซึ่งสิ่งของ โดยวิธีการจัดหาพัสดุ ตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การจัดซื้อจัดหา การควบคุม การเก็บรักษา การจำหน่าย และการจำหน่ายออกจากบัญชีพัสดุ

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (2560: 14) กล่าวว่า การจัดซื้อจัดจ้างหมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุ โดยการซื้อจ้าง เช่าแลกเปลี่ยน หรือโดยนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง พสดุ หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษา และงานจ้าง ออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การบริหารพัสดุ หมายความว่า การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การบำรุงรักษาการตรวจสอบ และการจำหน่ายพัสดุ

สุวัช มูลเมืองแสน (2563: 9) การบริหารงานพัสดคือการนำทักษะความรู้ในการบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานพัสดุมีความถูกต้องตามกฎหมาย ตามหลักการบริหารงาน โดยตามหลักการคัมค่า คือ โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพเหมาะสมและชัดเจน โปร่งใส คือโดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและ ตรวจสอบได้ คือ มีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

สรุปได้ว่า การบริหารงานพัสดุ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนในการจัดการพัสดุ ประกอบด้วย วัสดุ และ ครุภัณฑ์ด้วยวิธีการจัดหาพัสดุ การควบคุม การบำรุงรักษาและการจำหน่ายพัสดุ เพื่อสนับสนุนและตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ได้อย่างทันเวลา คุ่มค่า ประหยัด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารงานพัสดุ

การบริหารงานพัสดุ มีความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษา เพราะงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาจะต้องอาศัยงานพัสดุในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการเรียนการสอน ซึ่งผู้ศึกษาจะขอเสนอ ดังนี้

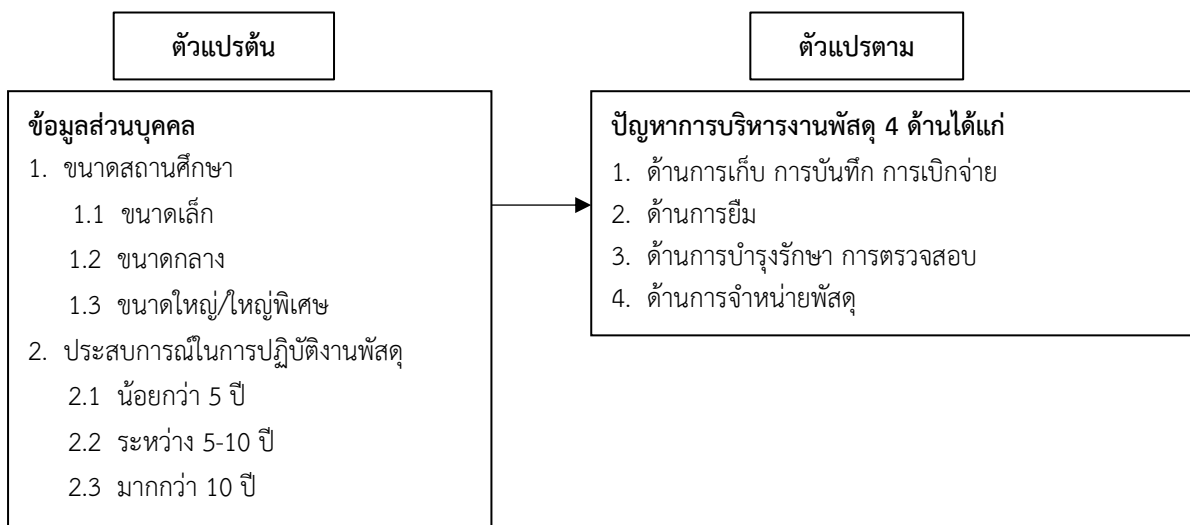
ธนวรรณ ทองคำสุก (2559: 9) กล่าวว่า การบริหารงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การใช้เงินงบประมาณ คุ่มค่าการลงทุน ช่วยให้ได้แผนงาน โครงการจากความจำเป็นที่แท้จริง และได้พัสดุสอดคล้องกับความต้องการ การจัดหาพัสดุเสร็จได้ตามเป้าหมาย ได้รับพัสดุของดีมีคุณภาพราคาเหมาะสม ภายในระยะเวลาที่กำหนด มีผู้ขายหรือผู้รับจ้างที่ดีขึ้น ทำให้มีแนวทางที่จะปรับปรุงให้ได้ของที่มีคุณภาพดีใน โอกาสต่อไป ประหยัดเงินงบประมาณ และมีการจัดหาที่โปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ช่วยให้ได้พัสดุในราคาเหมาะสมและการใช้พัสดुकุ่มค่ามีอายุการใช้งานได้นาน

วันวิสาข์ เจริญพร (2560: 16) กล่าวว่า การบริหารพัสดุมีความสำคัญและจำเป็นต้ององค์กร ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานของกิจการใด ๆ ก็ตามจำเป็นจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นค่าพัสดุเป็นจำนวนมากการบริหารพัสดุจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่องค์กรต่าง ๆ 1 ได้ให้ความสนใจในการปรับปรุงแนวทางการบริหารอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากพัสดอย่างคุ้มค่าและประหยัดลดต้นทุนการดำเนินงาน ทำให้องค์กรสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีกำไรมากขึ้น และหากระบบการบริหารพัสดุไม่มีประสิทธิภาพแล้วองค์กรก็จะประสบปัญหาในการดำเนินงานจนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

สุภารัตน์ บาลนามคม (2564: 21) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารพัสดุจะเห็นได้ว่าการบริหารงานพัสดุนั้น เป็นปัจจัยการบริหารที่สำคัญด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการอำนวยความสะดวก สนับสนุน ส่งเสริมกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความยุติธรรม และสามารถตรวจสอบได้ โดยยึดถือตามกฎหมาย กฎ ระเบียบปฏิบัติของทางราชการอย่างเคร่งครัด

จึงสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารงานพัสดุ หมายถึง กระบวนการดำเนินการให้ได้มาซึ่งสิ่งของด้วยวิธีการจัดหาพัสดุ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ดำเนินการไปตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด ตั้งแต่การวางแผน การกำหนดความต้องการ การจัดหา การจัดการ การควบคุม การบำรุงรักษา การจัดจำหน่าย รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบคำสั่งที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพของการบริหารงานและบรรลุตามเป้าหมาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนา
งานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 182 คน จาก 91 โรงเรียน ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก 60
แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 28 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ 3 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สิงห์บุรี. 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ 1 คน และเจ้าหน้าที่พัสดุ 1 คน รวมผู้ให้
ข้อมูล 2 คน ในแต่ละโรงเรียนตัวอย่าง รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 152 คน หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี กำหนดขนาดตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie, &
Morgan (1970: 607 - 610) ได้ขนาดตัวอย่าง 76 แห่ง ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณ
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยจำนวน 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ
เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย ด้านการยืม ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ และด้านการ
จำหน่ายพัสดุ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานพัสดุภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 1.2 กำหนดนิยามศัพท์ตามเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นกรอบกำหนดการสร้างแบบสอบถาม
- 1.3 สร้างแบบสอบถามตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุม โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตลอดจนนิยามศัพท์เป็นกรอบกำหนด

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา
ความถูกต้องของงานและครอบคลุมเนื้อหา

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความ
สอดคล้อง IOC (item objective congruence index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์
ที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

- +1 คะแนน ถ้าข้อคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์
- 0 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่
- 1 คะแนน ถ้าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์

นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ประเมินมารวมลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามกับ
จุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 -1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ให้คำแนะนำในการปรับแก้ไข หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขตามคำแนะนำ จนได้แบบสอบถามที่มีความมั่นคงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ต่อไป จากข้อคำถามทุกข้อ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

1.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ (ฉบับลองใช้) เพื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทจำนวน 15 โรงเรียน คือกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

1.7 นำแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

1.8 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ เพื่อหาปัญหาและจัดทำแบบสัมภาษณ์ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีต่อไป

4. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บข้อมูลแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี มีขั้นตอน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยส่งแบบสอบถาม ไปยังประชากร 152 คน

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามไปส่งสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลและหลังจากนั้นผู้วิจัยจะมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและนำเสนอข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของแต่ละรายการแล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 ปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

โดยการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่ โดยวิธี LSD

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 6 คน และเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษาการตรวจสอบ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ มีลักษณะเป็นแบบมีโครงสร้าง

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างโดยกำหนดขอบเขตจาก ปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) ด้านการยืม 3) ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ 4) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ที่ได้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.3 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย 1 ครั้ง

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงข้อคำถามอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

4. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ 6 คน และเจ้าหน้าที่พัสดุ 3 คน รวม จำนวน 9 คน

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนไปสัมภาษณ์เพื่อให้ หัวหน้าเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่พัสดุได้ทราบแนวคำถามและเตรียมการตอบ

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ และจดบันทึกด้วยตนเอง

4.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการเพื่อ เตรียมไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยวิเคราะห์ตามแบบบันทึกผลการวิเคราะห์เนื้อหาในเอกสารในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

4.5 ผู้วิจัยสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและแจกแจงความถี่ แล้วจัดลำดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี สามารถสรุปสาระสำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ รองลงมา คือด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจำหน่ายพัสดุ

1.1 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ($\bar{X}$ = 1.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการซ่อมบำรุงที่เหมาะสม และระยะเวลาในการซ่อมบำรุงทันต่อการใช้งาน ($\bar{X}$ = 2.14) รองลงมาคือ ในกรณีพัสดุเกิดการชำรุด สถานศึกษาดำเนินการซ่อมแซมให้กลับมาอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานโดยเร็ว ($\bar{X}$ = 2.09) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดส่งสำเนารายงานไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และส่งสำเนารายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X}$ = 1.64)

1.2 ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุ การแยกชนิดและรายการของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 2.38) รองลงมาคือ หลักฐานการรับเข้าบัญชีหรือทะเบียนเก็บรักษาพัสดุให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และครบถ้วนถูกต้องตามบัญชีหรือทะเบียนของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 1.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อยที่สุดคือ หัวหน้าหน่วยพัสดุของสถานศึกษาเป็นผู้ส่งจ่ายโดยตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิกและเอกสารประกอบ ($\bar{X}$ = 1.44)

1.3 ด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ($\bar{X}$ = 1.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจำหน่ายพัสดุและดำเนินการตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุได้ตรงตามบัญชีจำหน่าย ($\bar{X}$ = 1.91) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาให้ความเห็นชอบราคาประเมินวิธีการแลกเปลี่ยน การโอน ให้มีหลักฐานการส่งมอบไว้ต่อกัน เงินที่ได้จากการจำหน่ายพัสดุ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมาย ($\bar{X}$ = 1.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่พัสดุมีการลงจ่ายพัสดุนั้นออกจากทะเบียนหรือบัญชี แล้วแจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบภายใน 30 วัน ($\bar{X}$ = 1.62)

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.1 ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.1.2 ด้านการยืม พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.1.3 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.1.4 ด้านการจำหน่ายพัสดุ พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.1 ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อยกว่า 5 ปี กับ 10 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2.2 ด้านการยืม พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อยกว่า 5 ปีกับ 5-10 ปี และน้อยกว่า 5 ปีกับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ 5-10 ปีกับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2.3 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อยกว่า 5 ปีกับ 10 ปีขึ้นไป และ 5 -10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อยกว่า 5 ปีกับ 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2.4 ด้านการจำหน่ายพัสดุ พบว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และน้อยกว่า 5 ปีกับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ 5-10 ปีกับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. การนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ดังนี้

3.1 มีการกำหนดขอบเขตของงาน/แผนงาน/โครงการ/ตลอดจนผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนสำหรับการลงบัญชีหรือทะเบียนคุมพัสดุ ให้มอบหมายครูผู้รับผิดชอบลงทะเบียนทุกครั้งที่เกิดซื้อโดยเมื่อรับมอบครุภัณฑ์หรือวัสดุแล้วให้ดำเนินการลงทะเบียนทุกครั้งเมื่อส่งมอบเรียบร้อยแล้ว พร้อมลงทะเบียนรหัสครุภัณฑ์พร้อมดำเนินการเบิกจ่ายให้ผู้รับผิดชอบ ภายในกำหนด 7 วันทำการ หรือ 15 วันทำการ กำหนดกรอบปฏิบัติสำหรับบุคลากรด้านงานพัสดุ โดยยึดระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ลงบัญชีหรือทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุแล้วแต่กรณี แยกเป็นชนิด และแสดงรายการตามตัวอย่างที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดโดยให้มีหลักฐานการรับเข้าบัญชีหรือทะเบียนไว้ประกอบรายการด้วย สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนคุม การลงบัญชี พักสตมีการแยกชนิด ของวัสดุและกำหนดกรอบภาระงานและแบ่งหน้าที่ระหว่างผู้บันทึกบัญชีพัสดุและผู้ควบคุมวัสดุเป็นคนละคนกันเพื่อลดภาระงานและป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ ในด้านการเก็บ การบันทึก และการเบิกจ่าย

3.2 จัดทำทะเบียนคุมการยืมครุภัณฑ์หรือวัสดุเมื่อมีผู้ต้องการใช้ให้จัดทำคำขอเสนอต่อหัวหน้างานแล้วเสนอผู้บริหารอนุมัติโดยมีการกำหนดให้ตรวจสอบสภาพของครุภัณฑ์ทุกครั้งก่อนส่งมอบและรับมอบทุกครั้ง ผู้ยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปจะต้องนำพัสดุนั้นมาส่งคืนในสภาพที่ใช้การได้เรียบร้อย หากเกิดชำรุดเสียหาย หรือใช้การไม่ได้หรือสูญหายไป ให้ผู้ยืมจัดการแก้ไขซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม โดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง หรือขอใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ขนาด ลักษณะและคุณภาพอย่างเดียวกัน หรือขอใช้เป็นเงินตามราคาที่เป็นอยู่ในขณะยืม ในการยืมพัสดุทุกครั้งจะต้องมีการทำบันทึกการยืมและมีการกำหนดวัน ในการยืมไม่เกินเจ็ดวันหรือกำหนดวันตามการใช้งานของพัสดุลำมีการชำรุดผู้ที่ยืมจะต้องรับผิดชอบซ่อมแซมให้มีสภาพเหมือนเดิมตามเวลาที่กำหนดในด้านการยืม

3.3 จัดทำปฏิทินประจำปีเพื่อมาตรวจสอบสภาพของครุภัณฑ์หากชำรุดหรือมีสภาพไม่พร้อมใช้งานให้ผู้รับผิดชอบรายงานพร้อมประมาณการซ่อมแซมให้มีความพร้อมในการใช้งานสถานศึกษามีการจัดทำแผนซ่อมบำรุง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการที่ต้องตรวจสอบเรื่องสามารถดำเนินการซ่อมบำรุงให้ทันต่อการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว จัดให้มีผู้ควบคุมดูแลพัสดุที่อยู่ในความครอบครองให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา โดยให้มีการจัดทำแผนการซ่อมบำรุงที่เหมาะสม เมื่อผู้ยืมพัสดุได้คืนเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องตรวจสอบพัสดุนั้นว่ามีสภาพอย่างไรถ้ามีชำรุดเสียหาย

จะต้องรับน้ำหนักที่และกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อทันต่อการใช้งานต่อไปผู้บริหารต้องมีการตรวจสอบ และควบคุมข้อมูลทางบัญชี ในด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ

3.4 แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการตรวจสอบสภาพครุภัณฑ์และวัสดุหากพบชำรุดให้ดำเนินการรายงานพร้อมตั้งกรรมการประมาณหลักการค้าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาหรือหากพบว่ามีสภาพชำรุดมากหรือไม่คุ้มค่าในการบำรุงรักษาให้เจ้าหน้าที่พัสดุดำเนินการตามระเบียบ โดยอาจมีการกำหนดปฏิทินการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกต่อไป กำหนดรอบและวิธีปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบพัสดุและการจำหน่ายพัสดุประจำปี เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยยึดระเบียบและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นแนวปฏิบัติ ในด้านการจำหน่ายพัสดุ

อภิปรายผล

1. ปัญหาการบริหารงานพัสดุเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.84$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.89$) รองลงมา คือด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย ($\bar{X} = 1.87$) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจำหน่ายพัสดุ ($\bar{X} = 1.77$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดอบรมการจัดทำงานพัสดุในสถานศึกษา 4 ด้าน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ทั้งเจ้าหน้าที่พัสดุและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษา เพื่อป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดในงานบริหารพัสดุของสถานศึกษา ส่วนด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ เป็นด้านที่มีปัญหาสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่จัดทำแผนการซ่อมบำรุง เนื่องจากการซ่อมบำรุงนั้นต้องใช้เวลาซ่อมและตรวจสอบก่อนจึงทำให้ไม่ทันต่อการใช้งาน และการซ่อมแซมและบำรุงรักษาของสถานศึกษาทุกสถานศึกษาจะมีปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัช มูลเมืองแสน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน เจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียนและครู โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานพัสดุผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน เจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียนและครู ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และมีคำสั่งหนังสือสั่งการ คู่มือประกอบการดำเนินงาน ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน พร้อมทั้งมีการจัดอบรม จากหน่วยงาน กระทรวงการคลัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์จึงส่งผลให้ ปัญหาการบริหารงานพัสดุ โดยรวมจึงอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี แยกเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีแผนการตรวจสอบเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยกำกับติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่พัสดุอย่างต่อเนื่อง ในการลงบัญชีเพื่อควบคุมพัสดุ การแยกชนิดและรายการของสถานศึกษา ทำทะเบียนเก็บรักษาพัสดุให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และครบถ้วนถูกต้อง และหัวหน้าหน่วยพัสดุของสถานศึกษาเป็นผู้ส่งจ่ายเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรัญญา รักษาสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนไม่มีการควบคุมการลงบัญชีและการบันทึกข้อมูลเบิกจ่ายพัสดุให้เป็นปัจจุบัน การควบคุมการลงบัญชี และการบันทึกข้อมูลเบิกจ่ายพัสดุ เป็นงานที่ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบการดำเนินการต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้ปฏิบัติงานพัสดุในสถานศึกษามีไม่เพียงพอ และมีภาระงานสอนร่วมด้วย จึงทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ล่าช้าและไม่เป็นปัจจุบัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีหน้าที่จัดองค์การให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากรในองค์การด้วย เพื่อให้การดำเนินการบริหารงานพัสดุ

1.2 ด้านการยืม โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำแผนและระเบียบในการยืม การคืนไว้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการยืมตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 อย่างชัดเจน มีการทำหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร และนำไปใช้ในกิจการเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัช มูลเมืองแสน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง

สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 พบว่า ด้านการยืม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก มีปัญหาด้านการยืม ในส่วนการดำเนินการขอใช้พัสดุที่ชำรุดเสียหาย หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และมีคำสั่ง หนังสือสั่งการ คู่มือประกอบกรดำเนินการ

1.3 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำแผนการซ่อมบำรุง และการซ่อมบำรุงทันต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดส่งรายงานการตรวจสอบพัสดุประจำปี ไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบลรัตน์ สิงสา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบำรุงรักษาครุภัณฑ์ให้ใช้งานได้ตลอดเวลา การซ่อมแซมและบำรุงรักษาครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และประสบปัญหาในการจัดทำบันทึกประวัติครุภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการใช้และซ่อมบำรุง

1.4 ด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำแผนการจำหน่ายพัสดุและประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการจำหน่ายพัสดุประจำปี พร้อมทั้งประชุมการดำเนินการตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุ และดำเนินงานตามกรอบและระเบียบในการจำหน่ายพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรี มุ่งคุณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากผู้ดำเนินการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจำหน่ายพัสดุและคณะกรรมการการตรวจสอบพัสดุทำให้การดำเนินการขายทอดตลาดไม่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการการจำหน่ายพัสดุ เพื่อพิจารณาราคาตามลักษณะประเภท ชนิดของพัสดุ อายุการใช้งาน สภาพ และสถานที่ตั้งของพัสดุมูลทั้งยังขาดการส่งมอบหลักฐานการจำหน่ายพัสดุ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ และเจ้าหน้าที่พัสดุ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานพัสดุน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลาง มีระบบในการปฏิบัติงานพัสดุที่มีแผนการปฏิบัติงานพัสดุที่ชัดเจน และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีเพียงพอที่จะเรียนรู้ในงานพัสดุได้ต่อเนื่อง ในกรณีหัวหน้าเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่พัสดุย้าย สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางสามารถจัดหาบุคลากรมาทดแทนได้อย่างต่อเนื่องทันที และรับผิดชอบงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็ก อาจจะไม่มียุทธศาสตร์และแผนการปฏิบัติงานพัสดุที่ชัดเจนเหมือนสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง และบุคลากรในสถานศึกษามีจำนวนน้อย ถ้าเกิดการย้ายของเจ้าหน้าที่พัสดุ การปฏิบัติงานพัสดุจะไม่ต่อเนื่องเพราะขาดบุคลากรที่จะมาทดแทน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพาดา รอดดี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ เจริญพร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุโรงเรียนในกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุโรงเรียนในกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุน้อย จะมีปัญหาในการปฏิบัติงานพัสดุน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุมากจะมีแนวทางและแผนการปฏิบัติงานพัสดุที่ชัดเจน มีความชำนาญในการปฏิบัติงานพัสดุของสถานศึกษา สามารถปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้อย่างถูกต้อง ทำให้ปัญหาในการปฏิบัติงานพัสดุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบลรัตน์ สิงสา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพัสดุ พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัช มูลเมืองแสน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียนเจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงานพัสดุ พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จากการสัมภาษณ์ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้ ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ การจัดทำปฏิทินประจำปีเพื่อมาตรวจสอบสภาพของครุภัณฑ์หากชำรุดหรือมีสภาพไม่พร้อมใช้งานให้ผู้รับผิดชอบรายงานพร้อมประมาณการซ่อมแซมให้มีความพร้อมในการใช้งานสถานศึกษามีการจัดทำแผนซ่อมบำรุง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการที่ต้องตรวจสอบเรื่องสามารถดำเนินการซ่อมบำรุงให้ทันต่อการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว จัดให้มีผู้ควบคุมดูแลพัสดุที่อยู่ในความครอบครองให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา โดยให้มีการจัดทำแผนการซ่อมบำรุงที่เหมาะสม เมื่อผู้ยืมพัสดุได้คืนเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องตรวจสอบพัสดุนั้นว่ามีสภาพอย่างไรถ้ามีชำรุดเสียหายจะต้องรับมาซ่อมทันทีและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อทันต่อการใช้งานต่อไปผู้บริหารต้องมีการตรวจสอบ และควบคุมข้อมูลทางบัญชี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำแผนปฏิบัติการในการตรวจสอบซ่อมบำรุงและจัดโครงการซ่อมแซมบำรุงรักษาพัสดุตามแผนเป็นประจำทุกปี เพื่อจะได้ตั้งงบประมาณให้เพียงพอต่อการซ่อมบำรุงรักษาพัสดุและทำให้พัสดุใช้งานได้ตลอดทั้งปี เพราะในการจัดทำแผนตรวจสอบและบำรุงรักษาจะสามารถตรวจสอบได้ว่าพัสดุนั้นไหนที่มีแนวโน้มจะชำรุด หรือเสี่ยงต่อการเสียหาย ถ้าสถานศึกษามีแผนและโครงการก็จะมงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ทันทีที่สามารถนำมาใช้งานได้ต่อเนื่อง ไม่ต้องรออนุมัติงบประมาณในปีถัดไปในการซ่อมบำรุง ซึ่งจะทำให้การซ่อมแซมบำรุงรักษาพัสดุลำบากและไม่ทันต่อการใช้งานในสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรวิญญา รักษาสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในสังกัด ให้มีการดูแลรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ สามารถพร้อมนำมาใช้ได้ตลอดเวลา โรงเรียนควรวางแผนจัดทำโครงการซ่อมแซมบำรุงรักษาพัสดุ เพื่อขอตั้งงบประมาณให้เพียงพอต่อการใช้งานตลอดทั้งปีการศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัช มูลเมืองแสน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 พบว่า แนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุ ต้องศึกษาระเบียบข้อบังคับพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในด้านการบำรุงรักษา จัดทำแผนในการซ่อมบำรุง ตรวจสอบพัสดุหากพบพัสดุที่ชำรุดเสียหาย ให้ดำเนินการซ่อมบำรุงให้กลับมามีอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน อยู่ตลอดเวลาหรือพบการชำรุดเสียหายมาก ถ้าสมัย ก็ให้ทำการจำหน่ายพัสดุดูออกตามระเบียบข้อบังคับการตรวจสอบ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุอย่างเคร่งครัด การจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานพัสดุ และคู่มือแบบแผนในการตรวจสอบพัสดุที่แน่นอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดขอบเขตของงาน/แผนงาน/โครงการ/ตลอดจนผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนสำหรับการลงบัญชีหรือทะเบียนคุมพัสดุ โดยผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบลงทะเบียนทุกครั้งที่ยื่นขอโดยเมื่อรับมอบครุภัณฑ์หรือวัสดุแล้วให้ดำเนินการลงทะเบียนทุกครั้งเมื่อส่งมอบเรียบร้อยแล้ว พร้อมลงทะเบียนรหัสครุภัณฑ์พร้อมดำเนินการเบิกจ่ายให้ผู้รับผิดชอบภายในกำหนด 7 วันทำการ หรือ 15 วันทำการ

1.2 ด้านการยืม ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูที่รับผิดชอบจัดทำทะเบียนคุมการยืมครุภัณฑ์หรือวัสดุ เมื่อมีผู้ต้องการใช้ให้จัดทำคำขอเสนอต่อหัวหน้างานแล้วเสนอผู้บริหารสถานศึกษา อนุมัติ โดยมีการกำหนดให้ตรวจสอบสภาพของครุภัณฑ์ทุกครั้งก่อนส่งมอบและรับมอบคืนทุกครั้ง ผู้ยืมพัสดุประเภทใช้คงรูปจะต้องนำพัสดุนั้นมาส่งคืนไว้ในสภาพที่ใช้การได้เรียบร้อย หากเกิดชำรุดเสียหาย หรือใช้การไม่ได้ หรือสูญหายไป ให้ผู้ยืมจัดการแก้ไขซ่อมแซมให้คงสภาพเดิม โดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง หรือขอใช้เป็นพัสดุประเภท ชนิด ขนาด ลักษณะและคุณภาพอย่างเดียวกัน หรือขอใช้เป็นเงินตามราคาที่เป็นอยู่ในขณะยืม

1.3 ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินประจำปี เพื่อหมั่นตรวจสอบสภาพของครุภัณฑ์ หากชำรุดหรือมีสภาพไม่พร้อมใช้งานให้ผู้รับผิดชอบรายงานพร้อมประมาณการซ่อมแซม และซ่อมแซมให้มีความพร้อมในการใช้งาน โดยสถานศึกษาจัดทำแผนซ่อมบำรุง มีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการที่ต้องตรวจสอบ และเรื่องสามารถดำเนินการซ่อมบำรุงให้ทันต่อการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

1.4 ด้านการจำหน่ายพัสดุ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการตรวจสอบสภาพครุภัณฑ์และวัสดุ ถ้าหากพบว่าชำรุดให้ดำเนินการรายงานพร้อมตั้งกรรมการประมาณหลักการค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาหรือหากพบว่ามีสภาพชำรุดมากหรือไม่คุ้มค่าในการบำรุงรักษาให้เจ้าหน้าที่พัสดุนำมาดำเนินการตามระเบียบ โดยมีปฏิทินการดำเนินงานเพื่อง่ายในการตรวจสอบและจำหน่าย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อพัฒนางานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี

เอกสารอ้างอิง

- ธนวรรณ ทองคำสุก. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิพาดา รอดดี. (2560). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/045/1.PDF>.
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 13 ตอนที่ 24ก: 13 - 54.
- รัชดาพร บุญตา. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตพนมสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55ก. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565, จาก <http://web.krisdika.go.th/ipads/data/con001constitution50.pdf>.

- รุ่งทิพา วงศ์ราษฎร์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วรัญญา รักษาสุวรรณ. (2563). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วันวิสาข์ เจริญพร. (2560). ปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุโรงเรียนในกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภารัตน์ บาลานาคม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุริยันต์ นิลทะราช. (2562). การพัฒนาระบบสารสนเทศการบริหารงานพัสดุเพื่อการควบคุมวัสดุมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา. 17(76): 191 - 201.
- สุวัช มูลเมืองแสน. (2563). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนทรี มุงคุณ. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. (2565). สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2565. สิงห์บุรี: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ.
- อุบลรัตน์ สิงสา. (2561). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

Factors Affecting to School Budget Management under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas Office 3

เมตมุนินทร์ แก้วปรีชา¹, สาธร ทรัพย์รวงทอง², สุพัฒน์นา หอมบุปผา³
Metmunin Kaewpreecha¹, Satorn Subruangthong², Supattana Hombubpha³
Corresponding Author E-mail: Metmunin.ka@nsru.ac.th

Received: 2024-02-25; Revised: 2024-03-15; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา 2) ศึกษากระบวนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงินและหัวหน้าพัสดุ จำนวน 396 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67–1.00 และความเที่ยง เท่ากับ 0.74 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการรายงานผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารบัญชี อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$$

$$Z_r = 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การบริหารงานงบประมาณ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the level of factors affecting of the school budget management 2) to find out the level of the system of the school budget management 3) to investigate the relationship between of factors affecting with the system of the school budget management and 4) to devise the forecast equation of factors affecting of the school budget management. The sample group were consisted of 396 administrators, head of finance department and head of supplies department that had been selected by a simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire on factors affecting of the school budget management with the validity from 0.67–1.00 and reliability the level of the system of the school budget management at 0.74. Statistics that used in the analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1) The level of factors affecting of the school budget management in overall were at a high level . The aspect which had the highest mean was a personal factor , followed by a operational planning factor that resulted in a high level An aspect which had the least score was a the knowledge of the employee that resulted in a high level. 2) The level of the system of the school budget management in overall were at a high level. The aspect which had the highest mean was a internal auditing, followed by a management reporting that resulted in a high level. An aspect which had the least score was a accounting administration that resulted in a high level. 3) The relationship between of factors affecting with the system of the school budget management in overall that resulted in a high level ($r_{xy} = 0.87$) at .01 statistically significant levels. and 4) The analysis of factors affecting of the school budget management found 3 predictive variables, consisted of; financial planning factor, budgetting management factor, and information technology factor. The result was able to predict a school budget management for 78 percent at .01 statistically significant levels. The predicted questions were:

$$Y = 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$$

$$Z_r = 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2$$

Keywords: Factor Affecting, School Budget Management

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 จึงกำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นผลให้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลง ในการบริหารที่เป็นนิติบุคคลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจบริหารอย่างอิสระ แต่ในขณะเดียวกันความอิสระนั้นมีการควบคุม ดูแล และตรวจสอบของทางราชการ โดยเฉพาะด้านการบริหารงบประมาณ เพราะส่วนใหญ่สถานศึกษาจะได้รับเป็นงบประมาณแผ่นดิน จึงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีแผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ติดตาม รายงานผล ทำระบบบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความโปร่งใส ดังนั้นการบริหารงานงบประมาณเป็นงานที่สำคัญ และมีกรอบมากกว่างานด้านอื่น ๆ เพราะการดำเนินการทุกอย่าง ต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด โดยการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มีข้อข่าย 7 ด้าน ตามคู่มือบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี 7) ด้านการบริหารพัสดุ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 7)

โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดความต้องการ และเสนอของบประมาณผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา งบประมาณที่ได้รับจัดสรร สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารตามกรอบงบประมาณที่ได้รับ เน้นการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน หรือมุ่งเน้นผลงาน ส่วนระบบงบประมาณก็จะเป็นแบบมุ่งเน้นผลงานที่ลดการควบคุมรายละเอียดจากส่วนกลาง เพื่อให้หน่วยงานความอิสระและความคล่องตัว และเพื่อให้การบริหารงบประมาณมีความสอดคล้องกับระบบ และวิธีการที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ และมีผลสำเร็จตามภารกิจที่กำหนด และรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา แผนการปฏิบัติงานประจำปี และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ มีการติดตามและรายงานผลเป็นเครื่องมือกำกับดูแลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ดังนั้นในส่วนของสถานศึกษาจะต้องมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยผู้มีส่วนร่วมทั้งภายใน ภายนอกหน่วยงาน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมีการกำหนดภารกิจ และผลลัพธ์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจ โดยจะมีการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด เนื่องจากระบบงานงบประมาณให้ความสำคัญกับผลงาน ทั้งนี้ มีการปรับปรุงการจัดซื้อจัดสร้างให้มีขั้นตอน การรัดกุมโปร่งใส ปรับระบบการบัญชีการเงินให้เชื่อมโยงกับความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้น เน้นการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณ กำหนดให้มีการบริหารทรัพย์สินที่มีอยู่ให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และการตรวจสอบภายในจะปรับเปลี่ยนไปไม่เน้นการตรวจสอบให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเดียว แต่จะรวมถึงการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ซึ่งการบริหารงบประมาณจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านงบประมาณ บัญชี การเงิน พัสดุ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงมอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่ทำหน้าที่สอน มาปฏิบัติงานในส่วนงบประมาณแทน หรือผู้บริหารสถานศึกษาเองยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดประสบการณ์ในด้านการบริหารงานงบประมาณด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. 2565: 104)

ปัจจุบัน การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งได้มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เพื่อเป็นการวางแผนการใช้งบประมาณในการบริหารด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และ จัดทำคู่มือการจัดตั้งงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบลงทุน ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพในการจัดตั้งงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกระบวนการที่เน้นเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นตอนการดำเนินงาน และรายละเอียด ประกอบ เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความขาดแคลนจำเป็น ในระดับ พื้นที่ได้อย่างยั่งยืน สำนักงานเขตมีการติดตามการรายงานผลการบริหารงบประมาณ ตรวจสอบบัญชีของสถานศึกษาในสังกัดทุก เดือน ซึ่งการบริหารงานงบประมาณของเขตพื้นที่และสถานศึกษาในสังกัด เป็นไปตามกฎระเบียบว่าด้วยการบริหาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. 2565: บทนำ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการบริหารงบประมาณ เนื่องจากการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด ถูกต้องตามระเบียบทันเวลาและเหตุการณ์ งบประมาณจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหาร สถานศึกษาในการดำเนินงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนด เพราะเงิน หรืองบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการบริหารในทุกองค์กร หากองค์กรใดไม่มีงบประมาณก็จะไม่ สามารถดำเนินกิจกรรม หรือโครงการใด ให้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้นการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จึงมีความสำคัญ ต่อกระบวนการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่าการบริหารงานฝ่ายอื่น ๆ แม้ว่าการบริหารงบประมาณจะไม่ใช่งานหลักในกระบวนการ บริหารงานโรงเรียนก็ตาม แต่ก็เป็งานที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานตามภารกิจหลัก และงานด้านอื่นของโรงเรียนสามารถ ดำเนินไปสู่เป้าหมายได้และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

หลักการ แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณ โดยเฉพาะการบริหารงานการเงินและการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ถือเป็นภารกิจของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วนองงาน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะสนับสนุนงานอื่น อำนวยความสะดวก เกิดความคล่องตัว ถูกต้องตามระเบียบเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารงบประมาณ

นพพร อุดรินทร (2564: 4) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในรูปแบบหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงาน

2. ความสำคัญของการบริหารงบประมาณ

วิยะดา โพธิ์ทะโสม (2559: 17) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณมีประโยชน์โดยตรงต่อฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบองค์กรทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรด้านธุรกิจ หรือองค์กรด้านการศึกษาก็ตาม เพราะว่า งบประมาณมีส่วนสำคัญที่ทำให้การทำงานสำเร็จไปสู่วัตถุประสงค์หลักขององค์กร ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

3. แนวคิดทางการบริหารงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 39) ได้กล่าวว่า การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจะหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

4. ทฤษฎีทางการบริหารงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 30 - 31) ได้เสนอว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี 6 ประการ

5. ขอบข่ายของการบริหารงบประมาณ

รักษณาลี สุริหาร (2563: 34 - 35) ได้กำหนดการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน ออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ 2) ด้านการรายงานผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบภายใน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 6) ด้านการบริหารการเงิน และ 7) ด้านการบริหารบัญชี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ

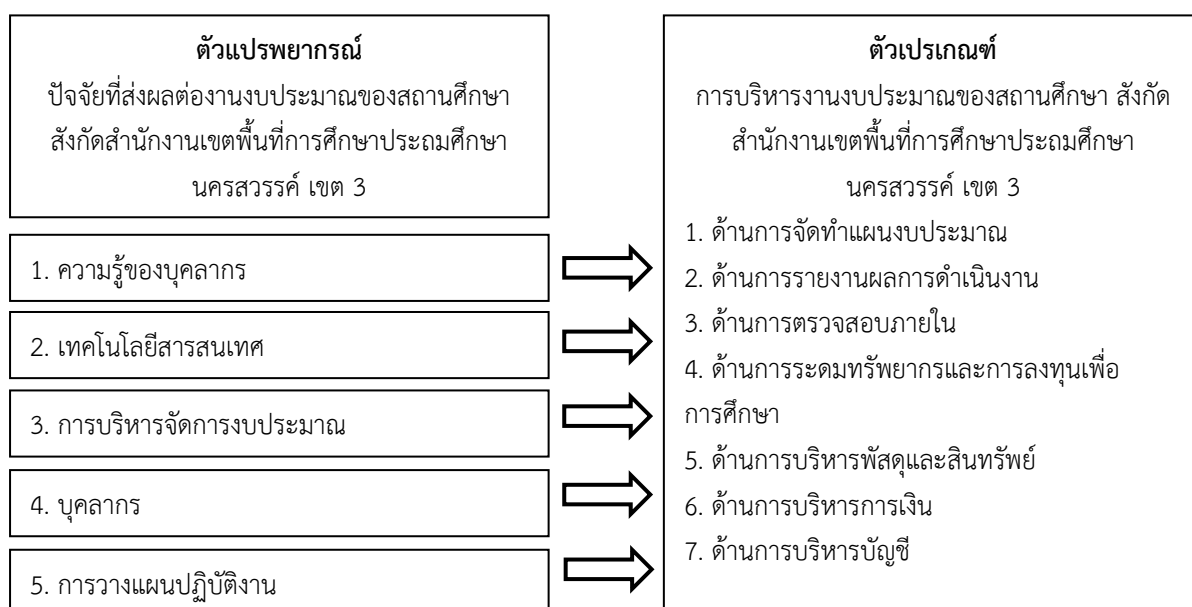
การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดถูกต้องตามระเบียบทันเวลาและเหตุการณ์งบประมาณจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม ที่กำหนดไว้เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิจัย โดยการนำมาสังเคราะห์ซึ่งนำมาเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือประเมินผลปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยใหญ่ ๆ ได้จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณข้างต้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ โดยพิจารณาจากค่าความถี่ของขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ จากผลการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - 2563 ได้ขอบข่ายดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ
2. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ
3. ด้านการตรวจสอบภายใน
4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์
6. ด้านการบริหารการเงิน
7. ด้านการบริหารบัญชี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงิน หัวหน้าพัสดุ โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 197 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 197 คน หัวหน้าการเงิน จำนวน 197 คน และหัวหน้าพัสดุจำนวน 197 รวม 591 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 132 โรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงิน หัวหน้าพัสดุ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607 - 610) โดยวิธีการเลือกตัวอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 132 คน หัวหน้าการเงิน 132 คน และหัวหน้าพัสดุ 132 คน รวม 396 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ พัฒนาขึ้น 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและอายุการทำงาน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 109)

ตอนที่ 3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 7 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ 2) ด้านการรายงานผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบภายใน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 6) ด้านการบริหารการเงิน และ 7) ด้านการบริหารบัญชี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 121)

5 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตาม ลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากตำราเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครอบคลุมและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหา จำนวน 91 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จำนวน 31 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จำนวน 65 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 91 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

3.5 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถาม ในการแปลความหมายโดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและวัตถุประสงค์

สามารถนำไปใช้ได้ ผลตรวจสอบของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์ให้สมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ของโรงเรียนวัดเทพสุทธาวาส โรงเรียนธาราทหาร (แสงสว่างอุปถัมภ์) โรงเรียนวัดวังแรต โรงเรียนบ้านโคกสะอาด โรงเรียนบ้านเขาธรรมบท โรงเรียนบ้านเขาหิน โรงเรียนบ้านหนองลาด โรงเรียนหนองไผ่ โรงเรียนบ้านเข้มาะเกลือ และโรงเรียนบ้านรังงาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 18 - 26 เมษายน พ.ศ. 2566

3.7 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 117) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ด้านความรู้ของบุคลากรมีค่าความเที่ยงที่ 0.78 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าความเที่ยงที่ 0.69 ด้านการบริหารจัดการงบประมาณมีค่าความเที่ยงที่ 0.86 ด้านบุคลากรมีค่าความเที่ยงที่ 0.71 ด้านการวางแผนปฏิบัติงานงบประมาณมีค่าความเที่ยงที่ 0.75 แบบสอบถามการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามีค่าความเที่ยงที่ 0.74 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงที่ 0.94

3.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามให้สมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

4. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 2 - 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

4.3 ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาครบทั้ง 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

5.1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

5.1.2 หาค่าความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ค่าร้อยละ (%)

5.2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

5.3.2 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร	3.50	0.90	มาก	5
2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.56	0.91	มาก	4
3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ	3.83	0.83	มาก	3
4. ปัจจัยด้านบุคลากร	3.87	0.84	มาก	1
5. ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน	3.84	0.84	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.72	0.87	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.84) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.90)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ	3.84	0.78	มาก	4
2. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ	3.93	0.79	มาก	2
3. ด้านการตรวจสอบภายใน	3.96	0.83	มาก	1
4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	3.86	0.79	มาก	3
5. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	3.84	0.84	มาก	5
6. ด้านการบริหารการเงิน	3.78	0.93	มาก	6
7. ด้านการบริหารบัญชี	3.74	0.91	มาก	7
รวมเฉลี่ย	3.85	0.84	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แสดงระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 7 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตรวจสอบภายใน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.79) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.91)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X _{รวม}	Y _{รวม}
X ₁	1						
X ₂	.77**	1					
X ₃	.64**	.73**	1				
X ₄	.56**	.62**	.87**	1			
X ₅	.65**	.76**	.89**	.80**	1		
X _{รวม}	.81**	.89**	.94**	.86**	.92**	1	
Y _{รวม}	.67**	.78**	.82**	.74**	.85**	.87**	1

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ทั้งโดยรวมและทุกด้านของปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงานงบประมาณ (X₅) เท่ากับ 0.85 รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (X₃) เท่ากับ 0.82 ปัจจัยด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ (X₂) เท่ากับ 0.78 ปัจจัยด้านบุคลากร (X₄) เท่ากับ 0.74 และปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร (X₁) เท่ากับ 0.67 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	B	S.E.	β	t	sig
X ₅	.88	.78	.77	.32	.04	.40	7.30	.00**
X ₃	.88	.78	.77	.20	.06	.21	3.28	.00**
X ₂	.88	.78	.77	.19	.03	.24	5.60	.00**

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 3 ตัวแปร คือ X₅ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน, X₃ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และ X₂ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสารสนเทศ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) เท่ากับ .78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y = a + B_5 X_5 + B_3 X_3 + B_2 X_2$$

$$= 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\begin{aligned}Z_r &= \beta_5 Z_5 + \beta_3 Z_3 + \beta_2 Z_2 \\&= 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2\end{aligned}$$

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ครูการเงิน ครูพัสดุ ของโรงเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานการเงิน งานพัสดุ ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเหมาะสม และมีความรู้ลึกซึ้งพอที่จะได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้เป็นครูการเงิน ครูพัสดุพัสดุ มีทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารและมีคุณธรรม ครูการเงิน ครูพัสดุควรจัดทำเอกสาร หลักฐานและดำเนินการเบิกจ่ายเงินทุกประเภทให้โปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบ จัดทำทะเบียนคุมการเบิกจ่ายเงินทุกประเภทให้ถูกต้องตามระเบียบ ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ใบสำคัญ ใบเสร็จ การเบิกจ่ายเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วัชร สะทอนดี (2559) ได้กล่าวว่า บุคลากร (Staff) คือ ทรัพยากรมนุษย์ นับเป็นปัจจัยที่มี ความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จ หรือไม่ ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ ในอนาคต โดยการตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากรนั้น ควรมีการวิเคราะห์ ที่อยู่บนพื้นฐานของกลยุทธ์ องค์กรที่เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง ที่องค์กรจะดำเนินไปให้ ถึง ซึ่งจะเป็นผลให้กระบวนการกำหนดคุณลักษณะและการคัดเลือกและจัดวางบุคลากรได้ อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นองค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องมี บุคลากรที่มีองค์ ประกอบดังนี้ มีความสามารถมีความเหมาะสมกับปริมาณงานได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี รวมถึงความอิสระในการทำงานและพนักงานหรือบุคลากรในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การวางแผนปฏิบัติงานงบประมาณเป็นเรื่องที่สำคัญ ควรมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารงานแผนงานและการประกันคุณภาพ การศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารงานแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดกิจกรรมที่เป็นรายจ่ายล่วงหน้า และการประเมินเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุภารัต บาลานาคม (2564) ได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านการวางแผน เป็นการกำหนดแผนการจัดหาพัสดุ แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง การกำหนดโครงการจัดหาพัสดุที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน โดยมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติการใช้ทรัพยากรเพื่อ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน และสามารถสรุป ตัวบ่งชี้ “ปัจจัยด้านการวางแผน” มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการกำหนดแผนการจัดหาพัสดุ 2) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง 3) มีการกำหนดโครงการจัดหาพัสดุที่ตรงตาม ความต้องการ 4) มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติและการใช้ทรัพยากร 5) มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน อย่างชัดเจน

1.3 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการงบประมาณได้มี การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า งบประมาณเป็นการวางแผน การจัดหา และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด แต่เกิดผลประโยชน์อย่าง สูงสุด การใช้จ่ายงบประมาณควรสอดคล้องกับนโยบายและ แนวทางการจัดทำงบประมาณทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม มีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย และเกิดประโยชน์ สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ รัชิตา วรรัตน์พิพัฒน์ (2559) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงาน

ในการจัดหาเงินมาใช้ในกิจการ ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลข ในรูปของจำนวนหน่วย และจำนวนเงินที่จะใช้ดำเนินงาน สำหรับระยะเวลาในภายหน้าการจัดทำงบประมาณจะจัดทำล่วงหน้า ถ้าเป็นงบประมาณระยะสั้นก็จะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี และถ้าเป็นงบประมาณระยะยาวจะมีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี การจัดทำงบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในทางการบริหารและเป็นที่ยอมรับสำหรับการช่วยตัดสินใจของผู้บริหารได้ วัตถุประสงค์ของการทำงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะช่วยในการวางแผน การประสานงาน และการควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหาร

1.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ บุคลากรสามารถค้นหาความรู้จากระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบของการจัดเก็บ ประมวลผลข้อมูล โดยอาศัยบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เหมาะสมกับงานหรือภารกิจแต่ละอย่าง เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำงานการเงิน และงานพัสดุ ที่มีขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักฐาน ขั้นตอนการเบิกจ่าย และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการเงิน รวมทั้งการใช้จัดเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อรรถวธน์ ปฏิมาประกร (2558) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การประยุกต์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาจัดการสารสนเทศที่ต้องการ โดยอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีด้านเครือข่ายโทรคมนาคมและการสื่อสาร ตลอดจนอาศัยความรู้ในกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บ รวมถึงการจัดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้องแม่นยำและความรวดเร็ว ทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์

1.5 ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการเงิน ครูพัสดุ มีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพัฒนาตนเองของบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญในการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณ ต้องมีความกระตือรือร้น เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพร้อมต่อความเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้ใหม่ ถ้ามีข่าวสารใหม่ ต้องรู้ ต้องทำความเข้าใจ เพราะกฎระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาภาวรรณ สงวนหงส์ (2564) ได้กล่าวว่า บุคลากรในองค์กรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ของ ผู้บริหาร และผู้ที่รับผิดชอบ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรม ร่วมประชุมวางแผน และ จัดทำกลยุทธ์สถานศึกษาก่อนทำงบประมาณประจำปี บุคลากรทุกคนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักเห็นความสำคัญของการบริหารงบประมาณ คือ การวิเคราะห์ภาระงาน และการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ผลการศึกษาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานผลการดำเนินการ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการบริหารการเงิน และด้านการบริหารบัญชี ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารงบประมาณ คือการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วิยะดา โพธิ์ทะสม (2559) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารงานงบประมาณ ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่การเงิน ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมภายใน ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียนต่างกัน สอดคล้องกับวิจัยของ นันทนา ศรีชัยมูล (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับวิจัยของ วุฒิชัย สะท้อนดี (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยความเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การตรวจสอบภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำรายงานปฏิบัติการทางการเงิน พัสดุ และการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดทำรายงานนั้นเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และควบคุมติดตามการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดตามการวางแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งการแสดงความโปร่งใสในการบริการงบประมาณภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2556) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบภายใน หมายถึง การควบคุมการใช้งบประมาณและเป็นพื้นฐานในการวางแผน ตัดสินใจ ควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน มีการตรวจสอบอยู่ 4 ลักษณะ คือ การตรวจสอบทางการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย การตรวจสอบภายในโรงเรียนโรงเรียนควรจัดให้มีการตรวจสอบภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบให้คำปรึกษาและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียน

2.2 การบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำรายงานการเงิน และบัญชีเป็นประจำ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดทำรายงานการเงินเป็นการบันทึกการเบิก-จ่าย เงินงบประมาณและการใช้จ่ายเงินกิจกรรมในสถานศึกษา เป็นการเก็บข้อมูลทางการเงินและการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปิยะดา อริยวงค์ (2557) ได้กล่าวว่า การบริหารบัญชี หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลทางการเงินและการบันทึกรายการบัญชีที่เกิดขึ้นให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องสามารถจัดทำข้อมูลและรายงานทางการเงินได้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบงบประมาณการเงินของโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ของแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดที่ทางโรงเรียนจะต้องใช้จ่ายกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีการวางแผน การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้งบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ

3.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การวางแผนการดำเนินงานในการจัดหาเงินใช้ในกิจกรรม ที่สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการจัดทำงบประมาณ ต้องมีการติดตาม และประเมินผล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้จ่าย จึงทำให้การบริหารงบประมาณเป็นไปตามขั้นตอน กฎ ระเบียบ และเกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการจัดระบบข้อมูล และเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การทำการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ บุคลากรสามารถค้นหาข้อมูลจากระบบสารสนเทศของสถานศึกษา และมีการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตพร้อมใช้งานเพื่อการศึกษาหาความรู้ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

3.4 ปัจจัยด้านบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดวางบุคลากรที่เหมาะสม มีการวิเคราะห์บุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานด้านนั้น ๆ และบุคลากรที่ได้รับเลือกมีความรู้สึกรักพึงพอใจที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้เป็น ครูการเงิน ครูพัสดุ สิ่งเหล่านี้มีผลให้การบริหารงานด้านงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความสำคัญของการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ ที่ต้องมีความเที่ยงตรง และต้องเป็นไปตามกฎระเบียบอย่างถูกต้องและเป็นไปตามขั้นตอนทั้งในการ ใช้จ่ายงบประมาณ การเบิกจ่าย การเก็บรักษาเงิน และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา เพราะงบประมาณเป็นสิ่งสำคัญใน

การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา การมีความรู้ ประสบการณ์ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารงานงบประมาณ

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ได้ สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78 และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$ และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z_r = 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2$ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

4.1 การวางแผนปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติงาน ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการทำแผนปฏิบัติการโดยกำหนดกิจกรรมที่จะทำและจำนวนเงินที่จะใช้ในวงเวลาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับงบประมาณที่อยู่อย่างจำกัด มีการประมาณการจะได้รับการดำเนินการในงบประมาณตามแผนปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาภาวรรณ สงวนหงส์ (2564) ได้กล่าวว่า การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาผลสำเร็จที่ต้องการ และหนทางที่จะทำให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

4.2 การบริหารจัดการงบประมาณ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีกระบวนการและการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ที่สอดคล้องกับนโยบายและ แนวทางการจัดทำงบประมาณโดย เกิดจากการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องทุกไตรมาส ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการงบประมาณต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณโดยพิจารณาตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนการใช้จ่ายงบประมาณจากการรายงานโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับที่ รัชิตา วรรัตน์พิชญ์ (2559) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานในการจัดหาเงินมาใช้ในกิจการ ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลข ในรูปของจำนวนหน่วย และจำนวนเงินที่จะใช้ดำเนินงาน สำหรับระยะเวลาในภายหน้าการจัดทำงบประมาณจะจัดทำล่วงหน้า ถ้าเป็นงบประมาณระยะสั้นก็จะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี และถ้าเป็นงบประมาณระยะยาวจะมีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี การจัดทำงบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในทางการบริหาร และเป็นที่ยอมรับสำหรับการช่วยตัดสินใจของผู้บริหารได้ วัตถุประสงค์ของการทำงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะช่วยในการวางแผน การประสานงาน และการควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหาร

4.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีระบบข้อมูล ระบบการจัดเก็บข้อมูล และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์ที่สถานศึกษาใช้อำนวยความสะดวก ให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับที่ วิยะดา โพระโสม (2559) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ สารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพียงพอรวดเร็วและเหมาะสมต่อความต้องการของผู้ใช้งานรวมทั้งทำให้ผู้รับข้อมูลสารสนเทศปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและมีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกอย่างเพียงพอต่อเนื่องเป็นปัจจุบันและทันเวลา

สรุปได้ว่าปัจจัยทางการบริหารงานงบประมาณ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน และสถานศึกษาควรพัฒนาปัจจัยด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสนับสนุนในการวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนมากที่สุด

1.2 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณมากยิ่งขึ้น

1.3 จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา พบว่า ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน การบริหารจัดการงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องวางแผนงานและการปฏิบัติเพื่อเป็นแนวดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ล่วงหน้า จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และติดตามข้อมูลปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้การดำเนินการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น และจะส่งผลให้การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากรส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา และการคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้ของบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ของบุคลากร เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ด้านการบริหารบัญชี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารบัญชี เพื่อให้การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2562). ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณ.
- นวพร อุดรินทร. (2564). ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กศน.สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- นันทนา ศรีชัยมูล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะดา อริยะวงศ์. (2557). สภาพการบริหารงานงบประมาณตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รชิตา วรต์ธณพิชญ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รักษณา สุริหาร. (2563). สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วียะดา โพธิ์ทะโสม. (2559.) ปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัชร สทอนดี. (2559.) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภารัตน์ บาลนาคม. (2564.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. (2565.) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552.) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อรรณ ภูมิมาประก. (2558.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณของเจ้าหน้าที่งบประมาณ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อภาวรรณ สงวนหงษ์ (2564.) การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (บริหารการคลัง). คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณและจิตวิญญาณ
ความเป็นครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
The development of e-books for on morality and ethics Ethics and Teacher
spirit for teaching professional students Muban Chom Bueng Rajabhat
University

จรินทร์ งามแน่น¹, จริยะ วิโรจน์²

Jarin Ngamman¹, Chariya Wirot²

Corresponding Author E-mail: jarinnga@mcru.ac.th

Received: 2024-02-03; Revised: 2024-03-18; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินและพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน 2) ประเมินและเปรียบเทียบประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน และ 3) ประเมินและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบ การเรียนรายวิชาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่เรียนรายวิชาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เก็บรวบรวมข้อมูลขั้นประเมินและพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนนำไปใช้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นประเมินและเปรียบเทียบประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ใช้เทคนิค การสังเกตและการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขั้นประเมินและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการเรียนการสอนใช้แบบสอบถามเชิงประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิค โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบใช้สถิติทีเทส (T-Test) ผลการวิจัยพบว่า

1) ก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพโดยรวมในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านก็อยู่ในระดับปานกลางทั้งด้านโครงสร้างและด้านองค์ประกอบ ซึ่งหลังการประเมินได้พัฒนาคุณภาพของหนังสือ โดยเพิ่มภาพเคลื่อนไหว ปรับการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ และปรับปรุงหลังให้เหมาะสมกลมกลืนกัน รวมทั้ง เพิ่มเสียงดนตรีที่ช่วยให้บทเรียนมีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น 2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ประกอบการสอน มีค่าประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ที่ร้อยละ 95.41 : 96.12 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพร้อยละ 80 : 80 ที่กำหนดตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) นักศึกษาพึงพอใจต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนในระดับสูงที่สุด โดยนักศึกษายและนักศึกษหญิงพึงพอใจต่อการใช้หนังสือประกอบการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์, รายวิชาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู, นักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

¹ Asst. Prof. Dr., Master of Education Program, Faculty of Education, Muban Chom Bueng Rajabhat University

² หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² Master of Education Program, Faculty of Education, Muban Chom Bueng Rajabhat University

Abstract

This research aims to 1) Evaluate and develop the quality of electronic books before using them for teaching. 2) Evaluate and compare the process efficiency and result efficiency of e-books used for teaching and learning. and 3) Assess and compare the satisfaction of teaching professional students with the use of electronic books for studying morality and ethics course. Ethics and spirit of being a teacher. The sample group was teaching professional students. Department of Primary Education, Year 1, Muban Chombueng Rajabhat University. Studying the course on morality and ethics Ethics and spirit of being a teacher in semester 1/2023. Collect data to evaluate and develop the quality of e-books before using them for learning by using the expert focus group meeting technique. Evaluate and comparing process efficiency and result efficiency using observation technique and learning achievement tests. Stage of evaluating and comparing student satisfaction with the use of electronic books in the teaching and learning process. Us an evaluation questionnaire. Qualitative data were analyzed using texture analysis techniques. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation statistics. Comparative analysis using T-test statistics. The research results found that:

1) Before being used for teaching and learning, electronic books were of average quality over all. As for the every aspect, it is at a moderate level in both structure and composition, And the quality has been improved by adding animations. Adjust connection between points. Adjust the back cover to the suitable and harmonious. And add music to help make lessons livelier and more interesting. 2) The electronic books use for teaching have a process efficiency and result efficiency value of 95.41 percent, 96.12 percent higher than the specified efficiency criteria of 80 : 80 percent determine according to the set assumptions. and 3) Students are at the highest level of satisfaction with the use of electronic books for teaching. Male and female students were no different in their satisfaction with the use of teaching materials.

Keywords: The Development of E-Books For, Morality and Ethics and Teacher Spirit, Teaching Professional Students Muban Chom Bueng Rajabhat University

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะครู นักเรียนที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับรางวัลพระราชทาน เมื่อวันที่วันจันทร์ที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ถึงความสำคัญของการศึกษาและหน้าที่ของผู้จัดการศึกษา ความว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด... ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุก ๆ คน จึงต้องถือว่าตัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอย่างเต็มที่ ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์โดยเต็มกำลังจะประมาทหรือละเลยมิได้ เพราะถ้าปฏิบัติให้ผิดพลาดบกพร่องไปด้วยประการใด ๆ ผลร้ายอาจเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากมาย (คณะกรรมการจัดทำหนังสือประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540) จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ที่อัญเชิญมาข้างต้น แสดงว่า การจัดการศึกษาที่ไม่เกิดความผิดพลาดบกพร่องจนส่งผลร้ายต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมืองนั้น ในส่วนของครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน ควรจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเที่ยงตรงถูกต้องสมบูรณ์ และเต็มกำลังได้ทุกคน หรือกล่าวได้ว่าผู้สอน คือ ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้บริการการศึกษาในสังคม เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน เป็นผู้คิด เป็นผู้ทำ เป็นผู้นำมวลความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนถ่ายทอดไปยังผู้เรียนโดยตรง ดังเช่นการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงเป็นระบบตั้งแต่ระดับหลักสูตรไป

จนถึงระดับการจัดการเรียนรู้ภายใต้การบริหารจัดการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (มคอ.) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งความเชื่อมโยงตามระบบ มคอ. ดังกล่าวมีคำอธิบายจากงานประกันคุณภาพ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ม.ป.ป.) ว่า มคอ. ย่อมาจากกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF : HEd) เอกสาร มคอ. จึงเป็นแบบเอกสารจัดเก็บข้อมูลไว้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเป็นการประกันคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้ ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา (สกอ.) ได้ประกาศใช้เอกสาร มคอ. ที่มีหมายเลขกำกับตั้งแต่ มคอ.1 - มคอ. 7 ซึ่งหนึ่งในเจ็ดของเอกสาร มคอ. ดังกล่าวก็คือ มคอ.3 ที่กำหนดให้ผู้สอนจัดทำและใช้ในการจัดการเรียนรู้ภายใต้คำอธิบายและองค์ประกอบที่สรุปได้ว่า มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) เป็นแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รายละเอียดของเนื้อหาความรู้ แนวทางการปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะที่นักศึกษาจะได้รับ การพัฒนา รายละเอียดระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนวิธีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล หนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ตลอดจนยุทธศาสตร์ในการประเมินและการปรับปรุงรายวิชา โดยจำแนกเป็น 7 หมวด แต่เฉพาะ หมวดที่ 6 ที่ว่าด้วย ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน กำหนดให้ผู้สอนลงรายละเอียด ในหัวข้อต่าง ๆ คือ 1) เอกสารหลัก/ ตำราหลัก 2) เอกสาร/ตำราเพิ่มเติม 3) บทความวิจัย/บทความวิชาการ 4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง 5) สื่อวัสดุ ประกอบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง และ 6) แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง จากหัวข้อที่กำหนดใน มคอ.3 หมวดที่ 6 จะเห็นว่ การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาซึ่งหมายถึงการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาชีพครู ผู้สอนต้องให้ความสำคัญสูงต่อ เอกสารหลัก/ตำราหลัก เอกสาร/ตำราเพิ่มเติม บทความวิจัย/บทความวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามจากการที่ คณะผู้วิจัยมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ ในสาขาวิชาชีพครูได้พิจารณาเห็นว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งใน ปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของสาขาวิชาชีพครู คือ เอกสารประกอบการเรียนรู้ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถ พกพาติดตัวไปอ่านได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (24 กรกฎาคม 2564) ยังคงมีจำกัดทั้ง ๆ ที่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพ สามารถช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ ดังผลการวิจัยของ เจริญ ถาวรณรงค์ (2553) ที่พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ 82.30/87.00 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด เมื่อใช้และเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มทดลอง ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก็พบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 อีกด้วย ดังนั้น ในกระบวนการของการจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพครู จึงสมควรมีการสร้างและพัฒนาหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัยให้มากขึ้น

ความตระหนักในเรื่องการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับช่วงเวลา ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำวิจัยตามโครงการ 1 อาจารย์ 1 งานวิจัยพัฒนา การเรียนการสอน (ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เรื่อง แนวปฏิบัติการยื่นขอทุนอุดหนุนการวิจัย โครงการ 1 อาจารย์ 1 งานวิจัยพัฒนาพื้นที่หรือโครงการ 1 อาจารย์ 1 งานวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566) คณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมกันดำเนินการวิจัยพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณ ความเป็นครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อก่อให้เกิดสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อ การผลิตบัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินและพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชา คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู
2. เพื่อประเมินและเปรียบเทียบประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้ ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู
3. เพื่อประเมินและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียน รายวิชาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านประชากร เป็นนักศึกษาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการประถมศึกษา หมู่เรียนที่ 1, 2 และ 3 จำนวน 81 คน ที่เรียนรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ด้านพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เลขที่ 46 หมู่ที่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

ด้านเนื้อหา เป็นเรื่องการพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ด้านระยะเวลา เป็นการดำเนินการในช่วงเวลาของภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2566 ตามระยะเวลาโดยสรุป คือระหว่างเดือนมีนาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2566

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้ได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อหลัก ๆ ประเด็นสาระสำคัญในแต่ละหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ หลัก 3 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ย่อยรวม 49 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 สารของรายวิชาในหลักสูตร 13 ตัวบ่งชี้ย่อย (2) ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 การวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน 27 ตัวบ่งชี้ย่อย (3) ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 การประเมินผู้เรียน 9 ตัวบ่งชี้ย่อย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) และกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพุทปัญญา (2) ทฤษฎีพุทปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) และกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพุทปัญญา (3) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) และกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (4) ทฤษฎีการสร้างความรู้โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) และกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (5) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative Learning) และกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ ต่อไปนี้ (1) หลักสำคัญ (2) ตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ คือ (1) ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ (2) ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (3) หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (4) กระบวนการของกิจกรรมการเรียนรู้

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้าง พัฒนาและใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ คือ (1) ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (2) วิวัฒนาการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (3) ประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (4) โครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (5) องค์ประกอบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (6) หลักการออกแบบและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (7) ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (8) ข้อจำกัดของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

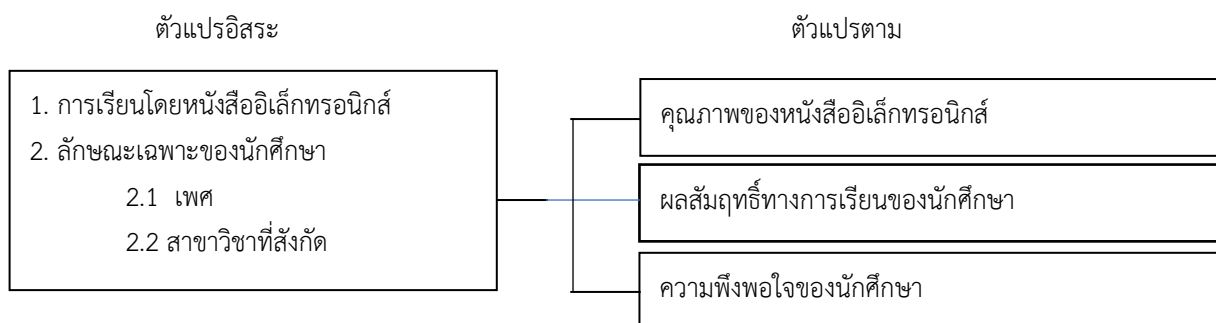
6. แนวคิดเกี่ยวผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ คือ (1) ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) องค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (5) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (6) ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ประเด็นหลัก ๆ คือ ความหมายของความพึงพอใจ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยงานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ รวม 12 เรื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยกับประชากรกลุ่มนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่เรียนรายวิชาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 81 คน จำแนกเป็นนักศึกษาชาย 7 คน นักศึกษาหญิง 74 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินประสิทธิภาพกระบวนการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบสังเกตและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในกิจกรรมจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรมโดยใช้เทคนิค Pop up ของนักศึกษาแต่ละคนสำหรับผู้สอนเป็นผู้ประเมิน
 - 2.2 แบบสังเกตและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในกิจกรรมนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม สำหรับผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน
 - 2.3 แบบสังเกตและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในกิจกรรมทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ท้ายบทเรียนของนักศึกษาแต่ละคนสำหรับผู้สอนเป็นผู้ประเมิน
3. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฉบับสมบูรณ์เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับทดสอบนักศึกษาทุกคน
4. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาทุกคน

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 - 1.1 ขั้นสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง 2) ยกร่างหนังสือ 3) บันทึกหนังสือฉบับร่างเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และจัดทำควอาร์โค้ดสำหรับสแกนเข้าไปใช้หนังสือ และ 4) จัดทำคู่มือการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 - 1.2 ขั้นสร้างแบบประเมินและใช้ประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) สร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสือที่จะใช้ประกอบการจัดเรียนรู้ และ 2) แจกและขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญให้เข้าไปประเมินคุณภาพหนังสือฉบับร่าง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข
 - 1.3 ขั้นพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพหนังสือและข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ และ 2) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีข้อเสนอแนะ

2. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบสังเกตและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรม โดยใช้เทคนิค Pop up
 - 2.1 ศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดทำหนังสือโดยใช้เทคนิค Pop up
 - 2.2 นำประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการกิจกรรมมาจัดหมวดหมู่และสร้างเป็นข้อความเชิงประเมินประสิทธิภาพกระบวนการ 5 ระดับ
 - 2.3 นำข้อความเชิงประเมินทุกข้อมาประกอบเป็นชุดแบบประเมินและตรวจพิจารณาร่วมกันโดยเน้นกลั่นกรองความตรงตามเนื้อหา (Validity) และความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา
 - 2.4 ปรับปรุงแก้ไขข้อความเชิงประเมินตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมและจัดทำแบบประเมินฉบับใช้จริง
3. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบประเมินประสิทธิภาพกระบวนการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย
 - 3.1 ศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติของกลุ่มในการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ ได้รับมอบหมาย
 - 3.2 นำประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มในการนำเสนอ ผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ ได้รับมอบหมายมาจัดหมวดหมู่และสร้างเป็นข้อความเชิงประเมินประสิทธิภาพกระบวนการ 5 ระดับ
 - 3.3 นำข้อความเชิงประเมินทุกข้อมาประกอบเป็นชุดแบบประเมินและตรวจพิจารณาร่วมกัน โดยเน้นกลั่นกรองความตรงตามเนื้อหา (Validity) และความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา
 - 3.4 ปรับปรุงแก้ไขข้อความเชิงประเมินตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมและจัดทำแบบประเมินฉบับใช้จริง
4. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบสังเกตและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้
 - 4.1 ศึกษาวิเคราะห์แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่นักศึกษาต้องทำรายบุคคล
 - 4.2 นำประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนมาจัดหมวดหมู่และสร้างเป็นข้อความเชิงประเมินประสิทธิภาพกระบวนการ 5 ระดับ
 - 4.3 นำข้อความเชิงประเมินทุกข้อมาประกอบเป็นชุดแบบประเมินและตรวจพิจารณาร่วมกัน โดยเน้นกลั่นกรองความตรงตามเนื้อหา (Validity) และความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา
 - 4.4 ปรับปรุงแก้ไขข้อความเชิงประเมินตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมและจัดทำแบบประเมินฉบับใช้จริง
5. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบประเมินประสิทธิภาพผลลัพธ์
 - 5.1 ศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การสอบวัด
 - 5.2 กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
 - 5.3 ยกร่างข้อคำถามและคำตอบแบบปรนัย วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการสอบวัดกับ ข้อคำถามและคำตอบ และระหว่างข้อคำถามและคำตอบกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ รวมทั้งนำข้อคำถามและ คำตอบทุกข้อมาประกอบเป็นชุดแบบทดสอบ
 - 5.4 ร่วมกันตรวจพิจารณาแบบทดสอบ โดยเน้นกลั่นกรองความตรงตามเนื้อหา (Validity) และความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา
 - 5.5 นำผลการพิจารณากลั่นกรองมาให้คะแนนตามเกณฑ์
 - 5.6 กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) หรือความสามารถของข้อคำถามในการบ่งชี้ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่ระดับ 0.60 ขึ้นไป
 - 5.7 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 5 มาคำนวณค่า IOC
 - 5.8 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ
 - 5.9 จัดทำแบบทดสอบฉบับใช้จริงกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างการวิจัย รวมทั้งกำหนดเกณฑ์พิจารณาสำหรับ เลือกตอบและให้คะแนนเช่นเดียวกับฉบับลองใช้
6. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 - 6.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้

6.2 นำเนื้อหาสาระประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารมาสร้างเป็นข้อความเชิงประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับ

6.3 นำข้อความเชิงประเมินทุกข้อมาประกอบเป็นชุดแบบสอบถามและตรวจพิจารณาร่วมกันโดยเน้นกลั่นกรองความตรงตามเนื้อหา (Validity) ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา

6.4 นำผลการพิจารณากลั่นกรองมาให้คะแนนตามเกณฑ์

6.5 กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความเชิงประเมินกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) หรือความสามารถของข้อคำถามในการบ่งชี้ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา

6.6 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 3.5 มาคำนวณค่า IOC

6.7 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ

6.8 นำแบบประเมินไปตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 (หมู่ 2) จำนวน 26 คน ที่เรียนรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

6.9 นำผลจากการลองใช้แบบประเมินมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลปรากฏว่าแบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.969 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นได้สูง

6.10 จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้จริงกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 81 คน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นประเมินและพัฒนาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนใช้จัดการเรียนรู้

1.1 ประสานและแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบสาระสำคัญของหนังสือ แบบประเมินคุณภาพของหนังสือ รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญให้ประเมินก่อนนำเข้าประชุม

1.2 ใช้เทคนิคประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกันวิเคราะห์ผลการประเมินและข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประเด็นต่าง ๆ ตามที่มีข้อเสนอแนะ

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในกิจกรรมจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรมโดยใช้เทคนิค Pop up

2.1.1 จัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรมโดยใช้เทคนิค Pop up แจ้งให้ทราบเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในการจัดทำหนังสือโดยใช้เทคนิค Pop up

2.1.2 มอบหมายงานจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรมโดยใช้เทคนิค Pop up ให้นักศึกษาไปดำเนินการและส่งรับการประเมินเป็นรายบุคคลภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.1.3 สังเกต ตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการการจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรมโดยใช้เทคนิค Pop up ให้นักศึกษาเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในกิจกรรมนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ได้รับมอบหมาย

2.2.1 ดำเนินการให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม จับฉลากหัวข้อรับผิดชอบศึกษาค้นคว้า รวมทั้งแจ้งให้ทราบเนื้อหาสาระและเทคนิควิธีที่จะใช้ในการประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าของกลุ่ม

2.2.2 กำหนดขอบเขตเวลาให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มไปดำเนินการศึกษาค้นคว้า เตรียมการนำเสนอ รวมทั้งให้จับฉลากลำดับที่ต้องนำเสนอและกำหนดวันที่แต่ละกลุ่มต้องนำเสนอ

2.2.3 จัดให้ผู้เรียนสังเกตและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ได้รับมอบหมายตามเทคนิควิธีที่กำหนดพร้อม ๆ กันไปกับการสังเกตและประเมินโดยผู้สอน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในกิจกรรมการทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

2.3.1 อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาเรียนรู้บทเรียนต่าง ๆ จากหนังสือ รวมทั้งแจ้งให้ทราบเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการประเมินประสิทธิภาพกระบวนการในการแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

2.3.2 มอบหมายงานให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้และส่งรับการประเมินเป็นรายบุคคลภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.3.3 ตรวจสอบพิจารณาและประเมินประสิทธิภาพกระบวนการการทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ให้กับนักศึกษาเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นประเมินประสิทธิภาพผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3.1 แจ้งวัน เวลาสอบวัดให้นักศึกษาทราบ

3.2 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเข้าสู่ระบบ Google Form พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตระยะเวลาการทำข้อสอบของนักศึกษา

3.3 ตรวจสอบคะแนนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างและการประมวลผลในระบบ Google Form

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

4.1 แจ้งให้นักศึกษาทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยเน้นย้ำให้นักศึกษาให้ข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด

4.2 นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบ Google Form พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตระยะเวลาการประเมินของนักศึกษา

4.3 ตรวจสอบการให้ข้อมูลประเมินของนักศึกษาและการประมวลผลในระบบ Google Form

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระดับคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการพัฒนาเพื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือ แปลความ ตีความ สรุปความตามเนื้อหาที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบเนื้อหาในแง่ความถูกต้องสมบูรณ์ของหนังสือระหว่างก่อนกับหลังการพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน

3.2 เปรียบเทียบค่าร้อยละประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสือระหว่างที่คำนวณได้กับเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

3.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิงที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบการเรียนโดยสถิติทดสอบที (t-test Independent)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณภาพโดยรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการที่ประเมิน	คะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
1. ด้านโครงสร้าง	276	2.76	0.19	ปานกลาง
2. ด้านองค์ประกอบ	370	3.08	0.03	ปานกลาง
รวม	646	2.92	0.17	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญต่อความถูกต้องสมบูรณ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการปรับแก้ของคณะผู้วิจัย

ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ของคณะผู้วิจัย
1. ด้านโครงสร้างใช้ภาพเคลื่อนไหวให้มาก เชื่อมโยงจุดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน ออกแบบปกหลังให้เหมาะสมกลมกลืนกัน	1. เพิ่มภาพเคลื่อนไหว ปรับการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ และปรับปกหลังให้เหมาะสมกลมกลืนกัน
2. ด้านองค์ประกอบใส่เสียงดนตรีหรือสัญญาณเสียงเพื่อกระตุ้นความสนใจเนื้อหาและช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนและทำให้มีชีวิตชีวา	2. เพิ่มเสียงดนตรีที่ช่วยให้บทเรียนมีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ด้านโครงสร้างของหนังสือ ก่อนพัฒนายังมีภาพเคลื่อนไหวไม่มาก การเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ ยังไม่ดี และออกแบบปกหลังไม่เหมาะสมกลมกลืน แต่หลังการพัฒนาได้มีการเพิ่มภาพเคลื่อนไหว ปรับการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ และปรับปกหลังให้เหมาะสมกลมกลืนกัน ส่วนด้านองค์ประกอบของหนังสือ ก่อนการพัฒนา เสียงดนตรีหรือสัญญาณเสียงกระตุ้นความสนใจเนื้อหาและช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและทำให้บทเรียนมีชีวิตชีวาน้อย แต่หลังการพัฒนาได้มีการเพิ่มเสียงดนตรีที่ช่วยให้บทเรียนมีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามเกณฑ์ 80 : 80 ที่กำหนดกับค่าคำนวณได้

รายการ	ประสิทธิภาพกระบวนการ	ประสิทธิภาพผลลัพธ์
1. เกณฑ์ที่กำหนด	ร้อยละ 80.00	ร้อยละ 80.00
2. ผลการวิเคราะห์	ร้อยละ 95.41	ร้อยละ 96.12
3. ความหมาย	สูงกว่าเกณฑ์	สูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 3 พบว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่กำหนดคือร้อยละ 80/80 ส่วนประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ที่คำนวณได้ คือ ร้อยละ 95.41 : 96.12

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนรายวิชา คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง

เพศของนักศึกษา	ชาย (n=7)		หญิง (n=74)		T	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความพึงพอใจ	49.86	0.378	46.60	4.648	-0.093	0.927
	49.86	0.378	46.80	4.940		
รวมเฉลี่ย	49.86	0.378	46.70	4.794		

จากตารางที่ 4 พบว่า ในภาพรวมทุกด้าน ค่า t ความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาที่เพศต่างกันเท่ากับ -0.093 มีนัยสำคัญมากกว่า .05 แสดงว่านักศึกษาที่เพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฉบับร่างมีคุณภาพโดยรวมตามสมมติฐานในระดับต่ำ แต่ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่า มีคุณภาพระดับปานกลางทั้งโดยภาพรวมและรายด้านซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่กำหนด หลังการประเมินหนังสือได้รับการพัฒนาคุณภาพตามข้อเสนอแนะ คือ ด้านโครงสร้าง มีการเพิ่มภาพเคลื่อนไหว ปรับการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ และปรับบทหลังให้เหมาะสมกลมกลืนกัน ด้านองค์ประกอบ มีการพัฒนาโดยเพิ่มเสียงดนตรีที่ช่วยให้บทเรียนมีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น
2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ประกอบการสอนมีค่าประสิทธิภาพกระบวนการที่ร้อยละ 95.41 และมีค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ที่ร้อยละ 96.12 เมื่อเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ที่คำนวณได้กับเกณฑ์ประสิทธิภาพ ร้อยละ 80 : 80 ที่กำหนด ปรากฏว่าหนังสือมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ดังกล่าวตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. นักศึกษาพึงพอใจต่อการใชหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนในระดับสูงที่สุด ทั้งในภาพรวมทุกเพศและจำแนกตามเพศ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่อการใชหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนปรากฏว่าไม่แตกต่างกันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นค้นพบที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1. ก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านระดับปานกลางซึ่งสูงกว่าสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดว่าหนังสือจะมีคุณภาพระดับต่ำ และหลังการประเมินได้มีการพัฒนาคุณภาพของหนังสือตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ คือ ด้านโครงสร้าง มีการเพิ่มภาพเคลื่อนไหว ปรับการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ และปรับบทหลังให้เหมาะสมกลมกลืนกัน และด้านองค์ประกอบ มีการพัฒนาโดยเพิ่มเสียงดนตรีที่ช่วยให้บทเรียนมีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น

ข้อค้นพบข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยสำคัญ ๆ เช่น 1) ผลการวิจัยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาการพิมพ์ดิจิทัลสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ไกรพ เจริญโสภณ, 2554) ที่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพโดยรวมและรายด้านของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาการพิมพ์ดิจิทัลในระดับดี และ 2) ผลการวิจัย การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องพยัญชนะและสระภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเมียนมาร์ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา Ohnmar Aung (2559) ที่พบว่า หนังสือมีคุณภาพด้านเนื้อหาในภาพรวมระดับมากและมีคุณภาพด้านการออกแบบในภาพรวมระดับมาก

กรณีดังกล่าวอาจเป็นเพราะก่อนที่จะออกแบบและสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยละเอียด กอปรกับมีทักษะคอมพิวเตอร์ค่อนข้างดี จึงสามารถออกแบบและสร้างหนังสือได้ดีกว่าที่คาดคิด ดังจะเห็นได้จากสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างจะมีคุณภาพก่อนนำไปใช้ในระดับต่ำ แต่จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าหนังสือมีคุณภาพระดับปานกลางซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่กำหนด อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญให้ปรับปรุง ดังนั้น ในการออกแบบ สร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครั้งต่อไป จึงควรใช้แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญท่านใดท่านหนึ่งเป็นแกนหลักสำหรับประยุกต์ออกแบบเพื่อให้ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความน่าสนใจ มีผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ดังที่ ทศนากร สมใจหวัง (2558) ระบุว่า องค์ประกอบหลัก 4 ด้านที่ต้องคำนึงในการออกแบบและสร้างสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านข้อความ 2) ด้านภาพและกราฟิก 3) ด้านเสียง และ 4) ด้านการออกแบบหน้าจอ เป็นต้น

2. ประสิทธิภาพกระบวนการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่นำไปจัดการเรียนรู้อัตโนมัติที่ร้อยละ 95.41 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ที่กำหนด ประสิทธิภาพผลลัพธ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์คำนวณได้ที่ร้อยละ 96.12 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยหลายเรื่อง เช่น 1) ผลการวิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องสื่อการสอน (พิเชษฐ เพียรเจริญ, 2546) ที่พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างมีประสิทธิภาพ 82.0/82.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ผลการวิจัยการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องเทคนิคการถ่ายภาพโฆษณา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (สุชิน โรจน์ประเสริฐ, 2552) ที่พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างมีประสิทธิภาพ 81.67/84.89 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ 3) ผลการวิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เพื่อการศึกษา (พรชนก สวนบุรี. 2556) ที่พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดำเนินการพัฒนามีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.92/96.67 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด (4) ผลการวิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสำหรับ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ (ศิริวัฒน์ สิงห์โสภาส, กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี, และวัลยา ธรรมภิบาล อินทนิล. 2559) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อศึกษามีคะแนนเฉลี่ยด้านผลการปฏิบัติ กิจกรรมระหว่างเรียนและหลังเรียน ร้อยละ 88.00 และร้อยละ 89.11 ตามลำดับซึ่งได้มาตรฐานตามเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้

กรณีค่าประสิทธิภาพกระบวนการ ร้อยละ 95.41 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ที่กำหนด อาจเป็นเพราะนักศึกษา ส่วนมากให้ความสนใจ กระตือรือร้น และเห็นความสำคัญต่อทุกกิจกรรม เช่น การจัดทำหนังสือนิทานคุณธรรมโดยใช้เทคนิค Pop up ที่ทำคะแนนได้ร้อยละ 95.77 กิจกรรมการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามที่ได้รับมอบหมายที่ทำคะแนนได้ร้อยละ 97.87 ขณะที่กิจกรรมทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้มีนักศึกษา 75 คน หรือร้อยละ 92.59 จากจำนวนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด ครบถ้วนทุกบทและทุกข้อที่กำหนด อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากมีนักศึกษาอีก 6 คน หรือร้อยละ 7.41 ที่ทำแบบฝึกหัดไม่ครบถ้วน แสดงว่ากระบวนการในการใช้หนังสือยังมีจุดที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งในการแก้ไขอาจประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ตาม แนวทฤษฎีการสร้างความรู้ที่สำคัญระดับต้นๆ (ทิตินา แคมณี. 2547) คือ 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) คือ ให้เป็นผู้จัดการกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์และสร้างความหมาย ของสิ่งเหล่านั้นขึ้นด้วยตนเอง 2) สร้างบรรยากาศทางสังคม-จริยธรรม (Socio-moral) จากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม คือ พยายาม ก่อให้เกิดความรู้ ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล เพื่อช่วยขยายการเรียนรู้ของ ผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และ 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำตนเองและควบคุมตนเอง ในการเรียนรู้ ส่วนค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ ร้อยละ 96.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ที่กำหนดเช่นกัน อาจเป็นเพราะข้อสอบที่ใช้เก็บคะแนนประสิทธิภาพผลลัพธ์ยังมี จุดอ่อนเชิงคุณภาพด้านความยากง่าย ดังนั้น ในอนาคตจึงควรสร้างและพัฒนาแบบทดสอบให้ได้มาตรฐานสูงมาใช้สอบวัดเพื่อ การประเมินประสิทธิภาพผลลัพธ์

3. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทุกเพศต่างมีความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนใน ระดับสูงที่สุด และนักศึกษาที่เพศต่างกันก็พึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ เช่น 1) ผลการวิจัยการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องเทคนิค การถ่ายภาพโฆษณา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (สุชิน โรจน์ประเสริฐ. 2552) ที่พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์พึงพอใจต่อการใช้นหนังสือในระดับมาก 2) ผลการวิจัยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาการพิมพ์ดิจิทัลสำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ไกรพร เจริญโสภณ. 2554) ที่พบว่า ความพึงพอใจการใช้บทเรียน ออนไลน์ของนักศึกษาต่อหนังสือด้านการใช้งาน ด้านการนำเสนอ ด้านเนื้อหา ด้านการประเมินผลการเรียน และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ผลการวิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : ส่วนการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจสำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วรพร สุนทรวัฒน์ศิริ. 2556) ที่พบว่า กลุ่มทดลองพึงพอใจต่อการใช้น หนังสือดังกล่าวโดยรวมและรายข้อในระดับมาก 4) ผลการวิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องพยัญชนะและสระ ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเมียนมาร์ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Ohnmar Aung. 2559) ที่พบว่า นักศึกษาพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมในระดับมาก 5) ผลการวิจัย การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ (ศิริวัฒน์ สิงห์โสภาส, กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี, และวัลยา ธรรมภิบาล อินทนิล. 2559) ที่พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตต่อการเรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยด้านหนังสือทำให้เรียนรู้ได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือการโต้ตอบของหนังสือในส่วนของการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

การที่นักศึกษาทุกคนและทุกเพศต่างพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอน ใน ระดับสูงที่สุดและความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะเหตุผลหลายประการ เช่น สามารถย้อนไปทบทวนบทเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ช่วยลดเวลา ในการศึกษาค้นคว้า ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการ แะต่อการเลือกเรียนหัวข้อใด ๆ ก่อน/หลัง การย้อนกลับไป มาในเอกสารง่าย/สะดวก/รวดเร็วต่อการปรับเปลี่ยน แก้ไขเพิ่มเติมข้อมูล แะอำนวยความสะดวกค้นหาข้อมูลเรื่องที่กำลังศึกษา จากแฟ้มเอกสารอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงได้ทั่วโลก และมีเวลาศึกษาพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองมากขึ้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในขั้นประเมินประสิทธิภาพกระบวนการยังปรากฏว่านักศึกษาส่วนหนึ่งละเลยการทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

ดังนั้น ในการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครั้งต่อไปนอกจากแก้ไข โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ที่สำคัญในระดับต้น ๆ ตามที่ ทิศนา แคมมณี (2547) เสนอแนะ ยังควรเพิ่มความเข้มงวดต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติจัดทำและส่งผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาให้มากขึ้น รวมทั้งควรเสริมแรงใจด้วยการให้รางวัลแก่นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบสูงและสามารถส่งงานได้ก่อนเวลาที่กำหนด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ที่สำคัญในระดับต้น ๆ มาใช้กับนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ไม่น่าพอใจ

1.2 ควรเพิ่มความเข้มงวดต่อความรับผิดชอบของนักศึกษาในการจัดและส่งแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ให้มากขึ้น

1.3 ควรเสริมแรงใจแก่นักศึกษาที่รับผิดชอบสูงและสามารถทำและส่งแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ก่อนเวลาที่กำหนด

1.4 ควรสร้างและพัฒนาแบบทดสอบให้ได้มาตรฐานสูงมาใช้สอบวัดเพื่อการประเมินประสิทธิภาพผลลัพธ์การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระบบการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรออกแบบ สร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ 1) ด้านข้อความ 2) ด้านภาพและกราฟิก 3) ด้านเสียง และ 4) ด้านการออกแบบหน้าจอ

2.2 ควรออกแบบ สร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาอื่น ๆ อย่างหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

ไกรพ เจริญโสภา. (2554). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) วิชาการพิมพ์ดิจิทัลสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือประมวลพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษา. (2540). ประมวลพระบรม

ราชโองการและพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

เจษฎา ถาวรนวงศ์. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการสอนด้วยวิธีปกติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. ภูเก็ต: วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต.

ทัศนกร สมใจหวัง. (2558). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้ สุอาเซียน สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิศนา แคมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เรื่อง ทุนอุดหนุนการวิจัย โครงการ 1 อาจารย์ 1 งานวิจัย พัฒนาการเรียนการสอน งบประมาณประเภทเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 22 ธันวาคม พ.ศ. 2564.

พรชนก สอนบุรี. (2556). โครงการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เพื่อการศึกษา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิเชษฐ เพียรเจริญ. (2546). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องสื่อการสอน. ปัตตานี: สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

มงคล ศรีวิชัย. (ป.ป.ป.). รู้จักเอกสาร มคอ. สงขลา: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

- วรพร สุทรพัฒน์ศิริ. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ : ส่วนงานเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ศิริวัฒน์ สิงห์โอภาส, กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี, และวัลยา ธรรมภิบาล อินทนิล. (2559). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2558 (ระดับหลักสูตร). กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐาน และคุณภาพอุดมศึกษา. No.2 May-August 2021/395.
- สุชิน โรจน์ประเสริฐ. (2552). การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องเทคนิคการถ่ายภาพโฆษณา : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Bloom, B. S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook 1 : Cognitive Domain*. New York: David Mckay.
- Chaplin, E. (1994). *Sociology and Visual Representation*. On Amazon.com.
- Cobuild, C. (1987). *Dictionary English Language*. London: William Collins Sons and Co.,Ltd.
- Hamdideh, S., & Hamdan-Mansour, A. (2013).
- Krutus. (2000). *E-Learning. (online)*. Retrieved 11 April 2007, From <http://www.nectec.or.th/courseware/cai/0018.html>.
- Ohnmar Aung. (2559). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องพยานและสระภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเมียนมาร์ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยต่างประเทศอย่างกุ่ม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to Social Change*. Pennsylvania: Dowden Huntchisam Press.
- Wallestein, H. A. (1971). *Dictionary of Psychology*. New York: Penguin Booke.

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
School administrative model for special education schools under the jurisdiction
of the Office of the Basic Education Commission, adhering to the sufficiency
economy philosophy for sustainable development.

ทิตยาทร อ่อนยิ้ม¹, ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์², สุวดี อุปปินใจ³
Tittayatorn Onyim¹, Thidarat Sukprapaporn², Suwadee Ouppinjai³
Corresponding Author E-mail: suntittayatorn@gmail.com

Received: 2024-02-25; Revised: 2024-04-06; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) สร้างรูปแบบ และ 3) ประเมินรูปแบบ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 76 คน จำแนกเป็นข้าราชการครู จำนวน 71 คน และคณะผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .709 - .776 2) แบบบันทึกข้อมูล กำหนดประเด็นสัมภาษณ์โดยใช้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถามโดยที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ และ 3) แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .715 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายจาก ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ ในภาพรวมอันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ มีชื่อรูปแบบ คือ “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนด (2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ (4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ (5) ธรรมชาติของโครงสร้าง (6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม (7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ (8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง และ 3) รูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารโรงเรียน, ศึกษาสงเคราะห์, เศรษฐกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Master's degree in Educational Administration Student, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ Co-Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The objective of this research is to develop a school management framework for special education schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission, adhering to the sufficiency economy philosophy for sustainable development. The research process involves three steps: 1) studying the current situation, desired conditions, and necessary requirements, 2) developing the framework, and 3) evaluating the framework. The study population includes 76 participants, comprising 71 teachers and 5 administrative staff, with 7 seminar specialists and 26 qualified evaluators. Research tools include: 1) questionnaires using a 5-level assessment scale with IOC values ranging from 0.67 to 1.00 and confidence values ranging from .709 to .776, 2) data recording forms to determine interview points based on data from step 1, checked for completeness by educational consultants, and 3) evaluation forms for accuracy and feasibility using a 5-level assessment scale with IOC values ranging from 0.67 to 1.00 and a confidence value of .715. Data analysis employs descriptive statistics, including percentages, means, standard deviations, necessity indices, and content analysis. The research results were found as follows;

1) The current situation and desired conditions regarding the concepts and principles of the school management framework for special education schools are generally at a high level, with the most necessary requirement concerning the concepts and principles of the school management framework for special education schools ranking first. 2) The school management framework for special education schools is named "Collaborative Management Model for Special Education Schools under the Office of Special Education Administration, in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Development." It consists of principles, objectives, and components as follows: (1) The level of objectives set. (2) The process of setting objectives. (3) The relationship between objectives and decision-making. (4) The nature of decision-making processes. (5) The nature of the structure. (6) Linkages with the environment. (7) Characteristics of leadership. (8) Relevant leadership attributes. and 3) The model's accuracy and feasibility are highly rated.

Keywords: School administrative model, Special education, Sufficiency economy

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานรัฐที่มุ่งพัฒนาคุณภาพคนของประเทศด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า “ภายในปี 2570 ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็น พร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับตัวสอดคล้องกับวิถีชีวิตโลกยุคใหม่” นอกจากนี้ยังทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการปฏิบัติงาน โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ จึงมีการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการในการทำงาน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีความต่อเนื่องนำสู่วิถีชีวิตของประชาชนสามารถผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่บริหารการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รับเด็กด้อยโอกาส ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 10 ประเภท ได้แก่

เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน เด็กเร่ร่อน เด็กที่อยู่ใน ธุรกิจทางเพศ เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ เด็กยากจนมากเป็นพิเศษ เด็กในชนกลุ่มน้อย เด็กที่มี ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เด็กที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อที่สังคมรังเกียจ ซึ่งพบว่า เด็กกลุ่มดังกล่าวมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2564) ได้สนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560 - 2564) การบริหารโรงเรียน สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างชุมชนที่ยั่งยืนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของสังคม (UNESCO. 2020) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มุ่งมั่นที่จะให้การศึกษามีคุณภาพแก่นักเรียนทุกคน โดยเน้น การพัฒนาทักษะทางการใช้ชีวิตและการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมอย่างมีคุณภาพและความยั่งยืน (Ministry of Education Thailand. 2021) การบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นการพัฒนา ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายกับ ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนในการพัฒนาและเสริมสร้างสังคมที่มีความยั่งยืน (United Nations. 2015)

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่สะท้อนความ หลากหลายและความต้องการของชุมชน การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่ทันสมัยและเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ท้องถิ่น โดยการเสริมสร้างทักษะทางการใช้ชีวิตและการพัฒนาตนเองเพื่อให้นักเรียนสามารถมี ชีวิตที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในอนาคต (World Bank. 2018) สำหรับผู้บริหารหรือครูการประกาศนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่สถานศึกษาเป็นการนำหลักการกรอบแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติมาประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน การจัดการบริหารสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อสร้างความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มีความสำคัญอย่างมาก โดยหลักปรัชญานี้ช่วยให้สถานศึกษามีการวางแผนที่เหมาะสมในการใช้ ทรัพยากรทั้งเงินและทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ที่สุด และมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน และส่วนราชการ ทำให้สร้างความสมดุลและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่ เพียงแคในด้านสถานศึกษาเอง แต่ยังส่งเสริมสร้างสังคมที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและความรู้ในการอนุรักษ์ และปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยลงนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทาง เริ่มตั้งแต่คิดวางแผน คำนึงถึงความคุ้มค่า ของทรัพยากรที่นำมาใช้ ใช้แล้วใช้ประโยชน์อะไรได้อีก เป็นต้น (ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. 2557)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะเกิด องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การกำหนดนโยบายในด้านของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้มี คุณภาพชีวิตและมีความสุขเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของ Tony Bush

จากการศึกษาแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของ Tony Bush (2003) พบว่า มีรูปแบบการบริหาร 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Model) 2) รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (Collegial Model) 3) รูปแบบการบริหารแบบการเมือง (Politic Model) 4) รูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (Subjective Model) 5) รูปแบบการบริหารแบบกำกวม (Ambiguity Mode) 6) รูปแบบการบริหารแบบวัฒนธรรม (Cultural Model) โดยในแต่ละประเภทรูปแบบการบริหารจะมีองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบ เพื่อใช้ในการจำแนกรูปแบบ ดังนี้ 1) ระดับในการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ 5) ลักษณะของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ 8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียน แบบจำลองการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ตามลักษณะ 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการบริหารแบบทางการ 2) รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน 3) รูปแบบการบริหารแบบการเมือง 4) รูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย 5) รูปแบบการบริหารแบบกำกวม และ 6) รูปแบบการบริหารแบบวัฒนธรรม ตามองค์ประกอบการบริหาร 8 ด้าน ที่ใช้จำแนกรูปแบบ ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ 8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่าการทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1) การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดการประเมินที่พัฒนาโดย Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

1.1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Property Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุม ครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2) การทดสอบรูปแบบ ด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้ โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ และงานวิจัยบางเรื่องนั้น ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปและ กำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการใช้วิธีการประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการบริหาร โดยใช้สูตรการคำนวณ PNI^{modified} แล้วนำผลการวิเคราะห์มากร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จากนั้นทำการประเมินความถูกต้องและ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ และทำการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวทางการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

หลักการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้ 1) หลักความเป็นธรรม 2) หลักสิทธิมนุษยชน 3) หลักคุณภาพ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความยั่งยืน 6) หลักความเป็นสากล 7) หลักความเป็นบูรณาการ 8) หลักความเป็นพลเมืองโลก 9) หลักความเป็นไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาสงเคราะห์ คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งช่วยเหลือ ปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้อยโอกาส ให้มีโอกาสได้รับการศึกษา และพัฒนานตนเองเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป มีโอกาสได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งทางด้านสุขอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไปด้านกฎหมาย ด้านคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม เพื่อให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข มีคุณค่า ศักดิ์ศรี สามารถที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศได้ และวัตถุประสงค์ของการศึกษาสงเคราะห์ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กด้อยโอกาส ให้มีความพร้อมใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษา มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ 2) ด้านอาชีพ มีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ 3) ด้านสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึกมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ 4) ด้านจิตใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ เข้มแข็ง มีคุณค่าในตนเอง การจัดการศึกษาสงเคราะห์จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กด้อยโอกาส ให้สามารถเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยทั่วไป ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) การติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ขั้นตอนหลักทั้ง 4 ขั้นตอนแล้ว โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อาจมีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการศึกษาสงเคราะห์บรรลุผลตามเป้าหมาย เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ กิจกรรมพัฒนาอาชีพ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2558) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการหรือที่เรียกว่า 3 ห่วง คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยการใช้หลักองค์ประกอบทั้ง 3 ต้องควบคู่กับ 2 เงื่อนไข การปฏิบัติ คือเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข”

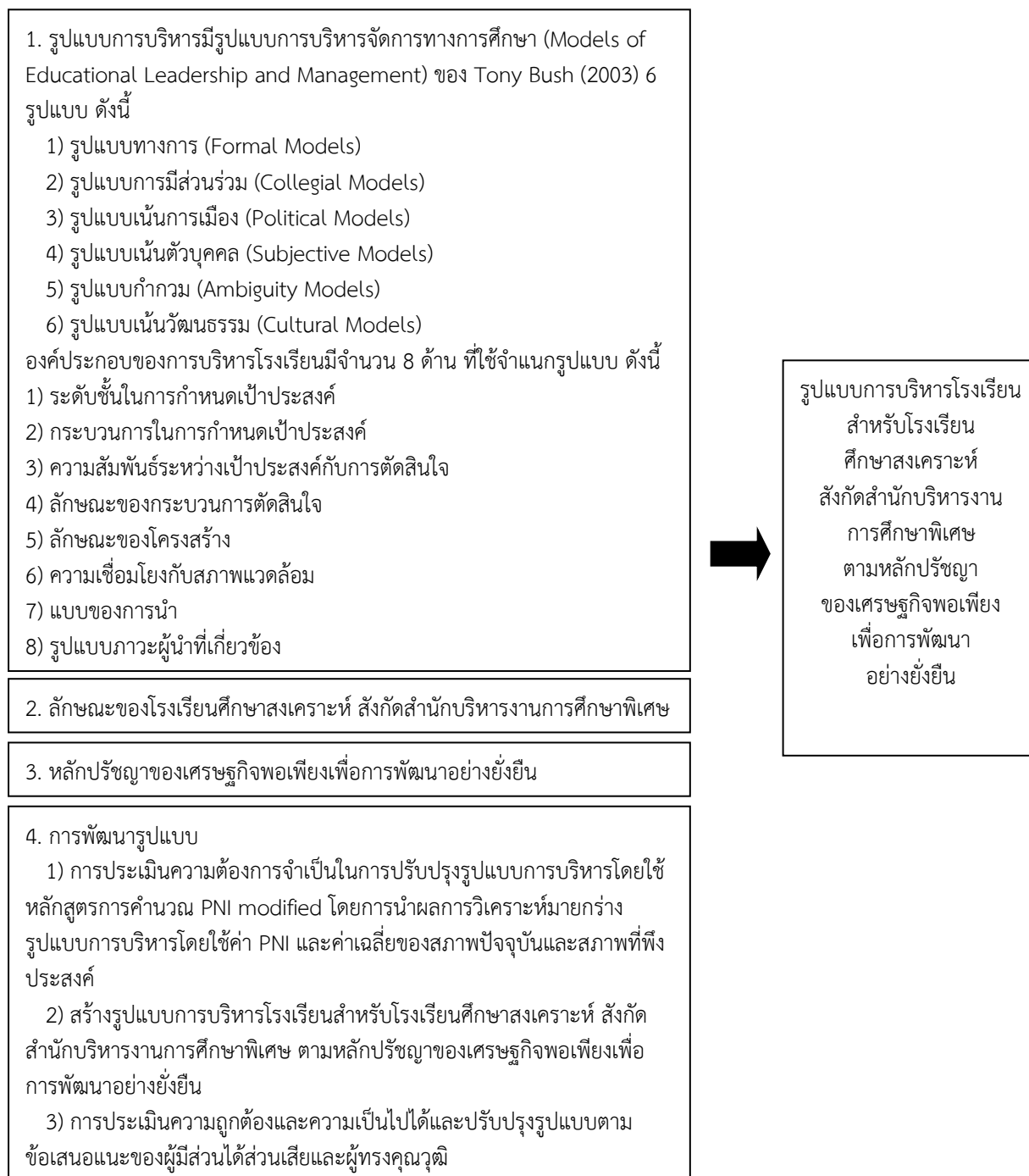
สำนักคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558: 17) ได้นิยามนำหลักการนี้มาใช้ในการขับเคลื่อนและสื่อสารที่กระชับ ในรูปแบบของหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน รากฐาน 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม

ปรีชา เรืองสมุทร (2555) ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษาโดยเริ่มที่ตัวของผู้บริหารในการทำความเข้าใจต่อทฤษฎีอย่างถ่องแท้ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทำการวางแผนงานที่จะดำเนินการในด้านต่างๆของการบริหารจัดการโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ

องค์ประกอบของระบบโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษา นำเสนอเป็นภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรที่ให้ข้อมูลเป็นคณะผู้บริหารโรงเรียน และข้าราชการครูของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ๓ จำนวน 76 คน จำแนกเป็นข้าราชการครู จำนวน 71 คน และคณะผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.4 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 42.1 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.1 สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 81.6 รองลงมา ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้ากลุ่มงาน/หัวหน้าสายชั้น คิดเป็นร้อยละ 13.2 และผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) จำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 68 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 48 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วจึงนำผลวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตรการคำนวณ Priority Need Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified})

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออก 3 กลุ่มตามความเชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการบริหารงานโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มที่ 2 ด้านนโยบายการบริหารการศึกษาพิเศษหรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาพิเศษ

กลุ่มที่ 3 ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการด้านการศึกษาพิเศษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารบันทึกการสนทนากับรูปแบบและแนวทางในการบริหารโรงเรียน จำนวน 7 ชุด ประกอบด้วย ผลวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 (สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 26 คน ที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบาย และแผนด้านการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.3 ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบทางการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดการประเมินรูปแบบก่อนนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ และ 2) ด้านความเป็นได้ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ, รูปแบบผู้ร่วมงาน, รูปแบบการเมือง, รูปแบบอัตวิสัย, รูปแบบก้าวม และรูปแบบวัฒนธรรม และตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับขั้นในการกำหนดเป้าประสงค์, กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ, ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ, ธรรมชาติของโครงสร้าง, ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม, ลักษณะของผู้นำ และแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.68) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.78) และความต้องการจำเป็นในภาพรวม อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (PNI = 0.055)

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.59) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.69) และความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ธรรมชาติของโครงสร้าง

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

2.2 หลักการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2.1 หลักความเป็นธรรม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ จัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือความแตกต่างอื่น ๆ การจัดการเป็นไปตามข้อตกลงรวม และการตัดสินใจอิงหลักการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งหลักการเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการสร้างคามยุติธรรมความเสมอภาคในการบริหารระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ซึ่งทำให้เกิดทีมงานบริหารที่เข้มแข็งและมีความเป็นมืออาชีพ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในระยะยาว อีกทั้งการจัดการศึกษาที่ยึดมั่นในความเป็นไทยและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

2.2.2 หลักสิทธิมนุษยชน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ เคารพสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนทุกคน โดยคำนึงจะเป็นตัวชี้้นำการบริหารและการจัดการองค์การ รวมถึงนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การร่วมกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายที่ตั้งไว้ และยังเปิดกว้างและยอมรับความหลากหลาย

2.2.3 หลักคุณภาพ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และบูรณาการความรู้ ทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2.2.4 หลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักฉันทามติที่เกิดขึ้นจากการเห็นชอบร่วมกันด้วยความเชื่อที่ว่าความร่วมมือขององค์กรจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา ด้วยการตกลงกันมีความประนีประนอมในการตัดสินใจเพื่อให้ทุกคนในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในสังคมโลก

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างความรู้และการเรียนรู้ของประชาชน

2.3.2 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงให้กับประชาชน

2.3.3 เพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของสมาชิกในสังคม

2.3.4 เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ เข้มแข็ง มีคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.4.1 ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนดในการบริหารโรงเรียน ถูกกำหนดให้มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาสงเคราะห์ฯ ครอบคลุมทั้งด้านนโยบาย แผนงาน บุคลากร งบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ โดยที่ครอบคลุมทุกด้าน และได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคน

2.4.2 กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน กำหนดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ซึ่งการตัดสินใจส่วนใหญ่ของผู้บริหารจะยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลัก และจะต้องใช้ความคิดเห็นจากกลุ่มคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาประกอบการตัดสินใจ

2.4.4 ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต ซึ่งคณะครูจะต้องมีส่วนร่วม และคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

2.4.5 ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารเป็นแบบเอื้อปฏิสัมพันธ์ที่เน้นผู้ร่วมงานระหว่างผู้บริหารและบุคลากร โดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านที่ขาดแคลนหรือบกพร่อง ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยการแบ่งงานเป็นทีมอย่างชัดเจนและมีการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

2.4.6 การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีการติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน และนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามสถานการณ์นั้น ๆ ต่อไป

2.4.7 ลักษณะของภาวะผู้นำในการบริหารโรงเรียน ลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบผู้บริหารเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมและคนกลาง และผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4.8 แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน เป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้มีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมและคนกลาง มีการเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน โดยใช้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมเป็นแนวทางในการบริหาร

3. การประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.1 ด้านความถูกต้อง เมื่อนำข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความถูกต้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.25, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.280) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ หลักการบริหารเป็นหลักการที่ถูกต้อง สามารถทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย = 4.30, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.549) และวัตถุประสงค์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำเสนอเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย = 4.30, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.549)

3.2 ด้านความเป็นไปได้ เมื่อนำข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบในทุกประเด็น พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.140) โดยรายการประเมินที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียนที่กำหนดไว้ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย = 4.54, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.508)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นกระจายสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์การ ไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์การ และเปิดโอกาสให้คนในองค์การ การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน คือ กระจายสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์การ ไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นอย่างดี ใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืนและความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ เปิดโอกาสให้คนในองค์การ การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ และให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารมีรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ (Bush, 2011) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์การ โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืน และความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ ส่วนสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์การมีการกระจายไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นอย่างดี ทั้งนี้ในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจของโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์การเข้ามามีส่วนร่วม ใช้กระบวนการปรึกษาหารือ เพื่อนำไปสู่ฉันทามติในกลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการในการทำงาน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ความต่อเนื่องนำสู่วิถีชีวิตของประชาชน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในภาพรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในรายการระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ความต้องการจำเป็น อยู่ในรายการธรรมชาติของโครงสร้าง คือ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแบบเน้นผู้ร่วมงานในแนวราบ เนื่องจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 10 ประเภท จึงเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เนื่องจาก เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่แตกต่างจากเด็กกลุ่มปกติ และเพื่อช่วยให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดการศึกษาควรมีรูปแบบที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของเด็กได้และเกิดความเสมอภาคเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของเด็กกลุ่มนี้

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีชื่อรูปแบบว่า “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” มีหลักการบริหารโรงเรียน 4 หลักการ ได้แก่ หลักความเป็น, หลักสิทธิมนุษยชน, หลักคุณภาพ และหลักการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทร์ศิลา, และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของเครือข่าย หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ในการใช้รูปแบบนั้นผู้วิจัยจะต้องยึดมั่นและดำเนินการตามหลักการที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ได้มาจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารผนวกกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนดังกล่าว พบว่าต้องเป็นรูปแบบการบริหารที่ผสมผสานแนวคิดและหลักการของการบริหารโรงเรียนในรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เข้ากับรายละเอียดของหลักการ และวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม 2) เพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ 3) เพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ 4) เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ เข้มแข็ง มีคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ วิสุทธิสระ (2556) ได้วิจัยเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556 – 2565) ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ด้านแนวคิดของการจัดการการศึกษาสงเคราะห์ ควรกระจายโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อย่างทั่วถึงทุกจังหวัด ปลุกฝังให้นักเรียนกลับสู่ถิ่นกำเนิดและนำความรู้ไปพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น 2) ด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรเพิ่มปริมาณโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั้งประจำและไป - กลับตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาศักยภาพโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้สามารถจัดการศึกษาที่มีความสามารถพิเศษใน 4 ภูมิภาค 3) ด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในแต่ละเขตท้องถิ่น 4) ด้านการบริหารจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรมีหน่วยงานด้านการบริหารทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน 5) ด้านรูปแบบการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรผสมผสานวิถีทั้งการศึกษาในระบบศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในลักษณะเสมือนบ้านโดยยึดหลักสุขาภิบาลให้โรงเรียนสะอาดปลอดภัย และน่าอยู่

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 5) ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน 7) ลักษณะของผู้นำ และ 8) แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณพงศ์ ตัวงลา (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบคือ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ 5) ลักษณะของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก 7) ลักษณะของผู้นำและ 8) รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการวังสราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการวังสราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมินรูปแบบ ฯ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากการที่จะนำรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไปประยุกต์ใช้จริงในการบริหารโรงเรียน จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ชัดเจนและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารดังกล่าว เพราะ รูปแบบการบริหารที่เลือกมาใช้ต้องทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ สรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยศึกษาแบบให้เข้าใจในทุกส่วนของรูปแบบ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำรูปแบบการบริหารดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้วิธีการบริหารในรูปแบบผู้ร่วมงาน ในการบริหารโรงเรียนโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน ยึดแนวปฏิบัติที่เกิดจากความเห็นพ้องร่วมกันของผู้ร่วมงาน มีการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการพัฒนาตนเอง พัฒนาโรงเรียน และพัฒนาเพื่อนร่วมงาน สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ครู ซึ่งจะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้วางแผนสนับสนุนและกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบว่าใครมีบทบาทสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนไปทดลองใช้ โดยการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กับโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาของรูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนที่ใช้การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในสังกัดอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาของรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

กฤษณรงค์ ดั่งลา. (2562). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทร์ศิลา, และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

ทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 18(4): 114-127.

ธงชัย ติมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยา

ศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรีชา เรืองสมุทร. (2555). แนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา. สืบค้น

จาก <https://www.truelookpanya.com/blogdiary/26537>.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2558). ทักษะชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สุรางค์ วิสุทธิสระ. (2556). อนาคตภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565).

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สำนักคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่**

12. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่**

13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรู้รวม.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Bush, T. (2011). **Theories of Educational Leadership and Management.** (4th ed.). London: SAGE.

Ministry of Education, Thailand. (2021). **National education development plan 2021-2030.** Thailand:
Ministry of Education.

UNESCO. (2020). **Education for sustainable development goals: Learning objectives.** UNESCO.

Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org>

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development.**

United Nations. Retrieved from <https://sdgs.un.org>

World Bank. (2018). **World development report 2018: Learning to realize education's promise.** World

Bank. Retrieved from <https://www.worldbank.org>

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
The School Administrators' Ethical Leadership under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 1

ศิริศิลป์ ดวงมะณี¹, วานิช ประเสริฐพร²

Sirisilp Duangmanee¹, Vanich Prasertphorn²

Corresponding Author E-mail: Sirisilp@gmail.com

Received: 2024-02-28; Revised: 2024-04-01; Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่, และมอร์แกน จำนวน 306 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครูผู้สอน จำนวน 280 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นพลเมืองดี รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความยุติธรรม 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Student in Master of Education Degree, Faculty of Education, Northeastern University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² Assist. Prof. Dr., Advisor, Faculty of Education, Northeastern University

Abstract

The purposes of the research were 1) to study the levels of ethical leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area 1, and 2) to compare the ethical leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 which classified by work experiences and school sizes. It's a quantitative method research. The sample size was determined by using the tables of Craigie and Morgan. The sample groups were 306 people from 26 school administrators and 280 teachers who were selected by the stratified random sampling technique. The instrument was the five-rating scale questionnaires based on the Likert method with the reliability of .99. The statistics used were mean, standard deviation, and one-way ANOVA. The research results shown that;

1) the levels of ethical leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 was in high level. When considering each aspect, the highest mean was good citizenship, followed by responsibility, and the lowest mean was justice. 2) the comparison of the ethical leadership of the school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 which classified by work experiences and school sizes was significantly different at the statistic level of .05.

Keywords: Ethical Leadership, School Administrators

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพด้วยการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทศนคติ ตลอดจนเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวทุกด้านให้กับบุคคล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 4 บัญญัติว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้เพื่อความรู้ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (เพ็ญศิริ สมเรือน. 2560: 1) สถานศึกษานับเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญเพื่อการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพให้แก่ผู้เรียน ในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารมีบทบาทสำคัญ ซึ่งการบริหารต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาก่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นทีมในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่การจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล กระบวนการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ย่อมมาจากการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรของสถานศึกษาขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นมาตรฐาน (สุทวารธรรณ สอนแก้ว. 2565: 1) การบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะต้องสามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามเป้าหมาย ดังนั้นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เพื่อให้เกิดผลเพื่อให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายนั้น เรียกว่า ภาวะผู้นำ (กมลชนก ราชสง. 2565: 2) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา

การจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารจัดการ และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่สามารถกระตุ้น จูงใจเป็นแบบอย่างให้บุคคลอื่นเชื่อถือ ยอมรับ ทำให้เกิดความพยายามแสดงความสามารถให้สูงขึ้นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับความรู้ ความสามารถ มีความฉลาดทางศีลธรรมหรือจริยธรรม และความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในและนอกสถานศึกษา (สุรัตน์ ไชยชมภู 2557: 3) การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารที่เหมาะสม รวมถึงการส่งเสริมความประพฤติปฏิบัติดังกล่าวไปสู่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผ่านการสื่อสาร เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมแล้วย่อมได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา ทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทำงานเต็มความสามารถให้บรรลุวัตถุประสงค์ (กมลชนก ราชสง. 2565: 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ปีงบประมาณ 2565 นั้น พบว่า ผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ในภาพรวม ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.85 ซึ่งถือว่ามีความคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับ A จากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา และกลุ่มผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจากเอกสารหลักฐานการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการประเมินมีตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับต่ำ คือ การป้องกันการทุจริต ได้คะแนนร้อยละเฉลี่ย 60.80 ซึ่งอยู่ในระดับ D นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับ C จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.14 สถานศึกษาที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับ D จำนวน 27 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.00 สถานศึกษาที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับ E จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.70 และสถานศึกษาที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับ F จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. 2565: 5) นอกจากนี้ยังพบปัญหาการปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น บางสถานศึกษาดำเนินการไม่เป็นระบบมอบหมายงานไม่ถูกต้องตามตำแหน่งหน้าที่จากผู้บริหารที่มีพฤติกรรมภาวะผู้นำไม่มากนัก มีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนมาขัดขวางความสำเร็จหรือไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันภายใน ทำให้ครูและบุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานน้อยลง

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมและประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการบริหารสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

อาอีซะห์ สงเดช (2565: 8) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกด้วยความประพฤติ การกระทำและการสื่อสารที่ดีงาม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการยอมรับและศรัทธา คำนึงถึงผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

วุฒิเกียรติ เขียวชอบ (2566: 10) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่สามารถตัดสินใจปัญหาอย่างเที่ยงธรรม มีความประพฤติปฏิบัติดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน เป็นบุคคลที่น่าเคารพ มีความยุติธรรม สามารถรับผิดชอบงาน และให้ความไว้วางใจต่อผู้ร่วมปฏิบัติงาน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน นำพาองค์การสู่เป้าหมาย

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่แสดงออกด้วยพฤติกรรม การกระทำและการสื่อสารที่ดีงาม มีศีลธรรม แสดงออกถึงการยอมรับ และศรัทธา ส่งผลต่อการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมด้วยความเต็มใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

วันเฉลิม รูปสูง (2564: 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสำคัญเนื่องจากบุคคลสามารถตัดสินใจและมีแนวทางในการปฏิบัติที่คำนึงถึงคุณค่าทางจริยธรรม ศีลธรรมอันดีงาม มีการปฏิบัติเชิงจริยธรรมที่เข้มแข็งและก่อให้เกิดความสมบูรณ์ เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติเชิงจริยธรรม มักจะทำสิ่งที่ถูกต้อง และมีความ

ข้อสัตย์ สามารถจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจนก่อให้เกิดประสิทธิผลในองค์กร นำมาซึ่งการยกระดับจริยธรรม

วิภาวรรณ เสวพันธุ์ (2565: 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ร่วมงาน สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสำคัญเนื่องจากช่วยให้ผู้นำสามารถตัดสินใจและมีแนวทางในการปฏิบัติโดยคำนึงถึงคุณค่าทางจริยธรรมอันดีงาม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ เป็นที่เคารพและได้รับความไว้วางใจ ทำให้ได้รับความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาจนเกิดประสิทธิผล

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

1. ด้านความยุติธรรม

ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ (2564: 10) ให้ความหมายไว้ว่า ความยุติธรรม หมายถึง พฤติกรรมพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึง การเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง เที่ยงธรรม สร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานในสถานศึกษารู้สึกอบอุ่น เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน กล้าเผชิญปัญหาและแสดงจุดยืนในการตัดสินใจ ใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้องเพื่อประกอบการตัดสินใจเสมอ สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ทันที

นพรัตน์ อัสระณรงค์พันธ์ (2565: 8) ให้ความหมายไว้ว่า ความยุติธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการที่ถูกต้อง เป็นธรรมโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียม ยึดมั่นหลักการและคำนึงถึงผลการปฏิบัติเป็นสำคัญ

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความยุติธรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึง การเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง เที่ยงธรรม กล้าเผชิญปัญหาและแสดงจุดยืนในการตัดสินใจ มีเหตุผล ยุติธรรม ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานอย่างเสมอภาค มีความเมตตากรุณา เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยทันที

2. ด้านความไว้วางใจ

กมลชนก ราชสง (2565: 10) ให้ความหมายไว้ว่า ความไว้วางใจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาที่แสดงออกถึงการสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท พึงพาอาศัยกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงรักภักดี ปกป้องต่อสถานศึกษา ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ชลนิภา สะเอียบคง (2565: 6) ให้ความหมายไว้ว่า ความไว้วางใจ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านมีความสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ พึงพาอาศัยกัน มีความโปร่งใสเท่าเทียมกัน มีความมั่นคงสม่ำเสมอ มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจ ปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ออกาสผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความไว้วางใจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงมั่นคง สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสามารถและมีวิจรรย์ญาณในการแก้ไขปัญหา เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน ใส่ใจ ช่วยเหลือและปกป้องเพื่อนร่วมงาน มีความสม่ำเสมอในการกระทำ ให้ออกาสผู้ใต้บังคับบัญชาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

3. ด้านความเคารพ

กมลชนก ราชสง (2565: 11) ให้ความหมายไว้ว่า ความเคารพ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการยอมรับนับถือให้เกียรติผู้อื่น เคารพในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในความรู้ความสามารถ

ชลนิภา สะเอียบคง (2565: 6) ให้ความหมายไว้ว่า ความเคารพ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ มีความเกรงใจ มีความเห็นอกเห็นใจ ให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนโยน มีความเมตตากรุณา ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ยอมรับในความรู้ความสามารถและเจตคติของผู้อื่น

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความเคารพ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ ยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคม รักษาเกียรติยศของ

ตนเอง เคารพการตัดสินใจของผู้ร่วมงาน แสดงออกถึงการมีสัมมาคารวะ ยอมรับความสามารถของคนอื่น เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น ให้ความเสมอภาคและเท่าเทียม เคารพความแตกต่างและความเชื่อของแต่ละบุคคล

4. ด้านความรับผิดชอบ

รณชัย ปินใจ (2564: 6) ให้ความหมายไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ พัฒนางค์กรสู่ความเป็นเลิศ มีการควบคุมตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียร ละเอียดยรอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

วุฒิเกียรติ เชาว์ชอบ (2566: 10) ให้ความหมายไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความตั้งใจในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และยอมรับผลในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น เอาใจใส่ในหน้าที่การทำงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลังความสามารถด้วยความละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง ยอมรับผลจากการปฏิบัติหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา มีความเพียรพยายามอดทน ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในเรื่องความรับผิดชอบ

5. ด้านความซื่อสัตย์

เพ็ญศิริ สมเรือน (2560: 6) ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต่อการปฏิบัติงาน และต่อผู้อื่น ด้วยความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูล มีความซื่อตรง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

ณัฐริตา นิพนธ์ (2562: 8) ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการยึดมั่นความจริง ความถูกต้อง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีความจริงใจ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถเปิดเผยได้ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง เที่ยงธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเอง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สำนึกรักษาความจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด

6. ด้านความเป็นพลเมืองดี

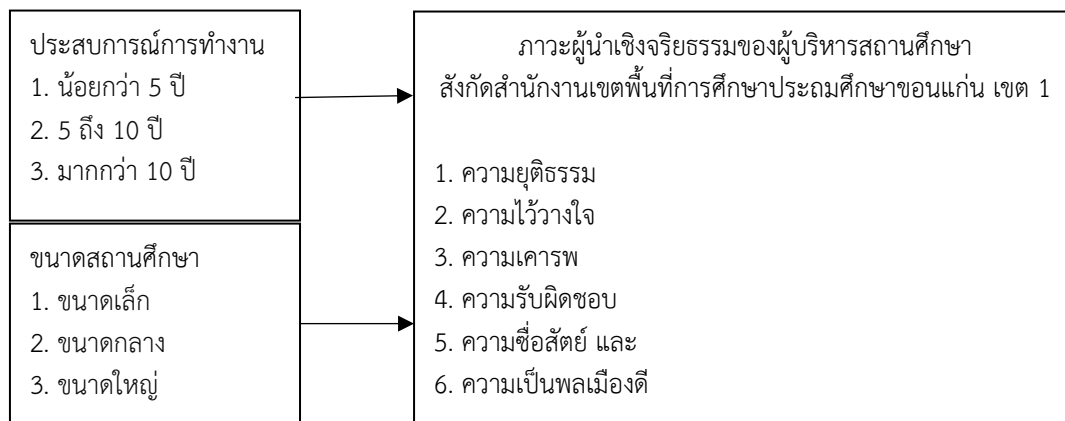
กมลชนก ราชสง (2565: 11) ให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมในด้านความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบในการบริหารงานราชการ และถูกต้องตามครรลองคลองธรรมของสังคม

สุนันทา ขยันขาย (2565: 11) ให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึง การเป็นผู้มีจิตอาสา มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับคนรุ่นหลัง ให้ความช่วยเหลือหรือการให้บริการ เป็นกลางในทางการเมืองหรือการปกครอง

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึง การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รอบรู้ เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม มีจิตสาธารณะ ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศีลธรรมจริยธรรมทางศาสนา เป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ปกป้องและเทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เคารพในสิทธิเสรีภาพ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพในเสียงส่วนมาก เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,466 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูผู้สอน 1,343 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607-610) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครูผู้สอน จำนวน 280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะและตัวแปร

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยนำคำนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำเสนอร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้องครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบข้อคำถามที่ครอบคลุมตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาในแบบสอบถาม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

คะแนนเท่ากับ +1 หมายถึง ถูกต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพบว่า มีค่าระหว่าง 0.66–1.00 แสดงว่าข้อมูลมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามปฏิบัติการ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 116)

5. นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970: 68) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.99 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 251 ฉบับ อัตราการส่งแบบสอบถามกลับของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 82 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มาตรวจนับและหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและ เนื้อหา (Index of item Objective Congruence: IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบ F-test (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นพลเมืองดี ($\bar{X}$ = 4.55) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.38) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความยุติธรรม ($\bar{X}$ = 4.12)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความยุติธรรม ด้านความไว้วางใจ ด้านความเคารพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเป็นพลเมืองดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพบความแตกต่าง เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังนี้

2.1.1 ด้านความยุติธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี และประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2.1.2 ด้านความไว้วางใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี และประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2.1.3 ด้านความเคารพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปีและประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2.1.4 ด้านความรับผิดชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปีและประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2.1.5 ด้านความซื่อสัตย์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปีและประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี มีระดับ

2.1.6 ด้านความเป็นพลเมืองดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปีและประสบการณ์การทำงาน 5 ถึง 10 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารายด้าน ได้แก่ ด้านความเคารพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเป็นพลเมืองดี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพบความแตกต่าง เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังนี้

2.2.1 ด้านความเคารพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

2.2.2 ด้านความเป็นพลเมืองดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นพลเมืองดี รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความยุติธรรม ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารปกป้องและเทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ผู้บริหารเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของสังคม และผู้บริหารมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ สารชา พิมพ์พาคุณ, และถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความเป็นพลเมืองดี ด้านความเคารพ ด้านความเอื้ออาทร ด้านความรับผิดชอบ ด้านความยุติธรรมและด้านความไว้วางใจ และสอดคล้องกับ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นพลเมืองที่ดี รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความไว้วางใจ และด้านความยุติธรรม ตามลำดับ

1.1 ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความเพียรพยายามและอดทน ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และเอาใจใส่ในการทำงาน ด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง และตามกำหนดเวลา สอดคล้องกับ วิภาวดี อินทรดวง (2561) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชัชวาล แก้วกระจาย, และวิชิต แสงสว่าง (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความซื่อสัตย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความระมัดระวังคำพูด และมีวาจาสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง และเที่ยงธรรม และผู้บริหารดูแลทรัพย์สินของทางราชการ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ รณชัย ปินใจ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชัชวาล แก้วกระจาย, และวิชิต แสงสว่าง (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ด้านความซื่อตรง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเคารพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความ ผู้บริหารยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคมขั้นพื้นฐาน รักษาเกียรติยศของตนเอง และผู้บริหารปฏิบัติตนอย่างมีสัมมาคารวะและเคารพในศักดิ์ศรีและการตัดสินใจของผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับ วิภาวดี อินทรดวง (2561) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านความน่าเคารพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ รณชัย ปินใจ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านความเคารพ อยู่ในระดับมาก

1.4 ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ด้านความไว้วางใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารใส่ใจ เต็มใจ และพร้อมช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอบอุ่นเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และผู้บริหารให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ วิภาวดี อินทรดวง (2561) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านความไว้วางใจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ รณชัย ปินใจ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านความไว้วางใจ อยู่ในระดับมาก

1.5 ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความยุติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่ กรณียก และเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงานอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ เป็นกลางและเที่ยงธรรม และผู้บริหารสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอบอุ่นเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะ ของผู้บริหารและครู พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครตามทัศนะของ ผู้บริหารและครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดและรองลงมา ได้แก่ ด้านความ เป็นพลเมืองดี ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านความยุติธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และยัง สอดคล้องกับ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ด้านความยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความยุติธรรม ด้านความไว้วางใจ ด้านความเคารพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเป็นพลเมืองดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษานั้นอาจมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์มากสั่งสมประสบการณ์การทำงานมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง การทำงานมาเป็นเวลานาน จึงมีการรับรู้ถึงการแสดงออกของผู้บริหารถึงระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านที่มากกว่า สอดคล้องกับ Özkan, M. B., Özdemir, T. Y., & Yirci, R. (2017) ได้ศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน จากมุมมองของครู พบว่า เมื่อครูมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ครูก็จะมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมภายใต้ มาตรฐานทางจริยธรรมมากขึ้น

3. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีระดับ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ พิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านความเคารพ และด้านความเป็นพลเมืองดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันอาจมีภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาทั้งของตนเอง ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อการปฏิบัติงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร จำแนกตาม สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรบัญญัติภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเข้าไว้เป็น เนื้อหาหลักสูตรในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางใน การวางแผน ฝึกอบรม พัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีการกำหนดแผนงานโครงการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีแผนการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผล โดยให้มีผู้ประเมินที่มีส่วนได้ ส่วนเสียในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และหน่วยงานต้นสังกัดอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลให้การบริหาร สถานศึกษามีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ
ควรมีการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น และควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษานำคุณลักษณะภาวะผู้นำ
เชิงจริยธรรมของผู้บริหารมาประยุกต์ใช้ในการประพฤติปฏิบัติตนและในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ราชสง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.

ชลนิภา สะเอียบคง. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 6
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยพะเยา.

ชัชวาล แก้วกระจ่าง, และวิชิต แสงสว่าง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัด
ศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 10(3): 54-67.

ณัฐริดา นิพนธ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนา
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์
เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นพรัตน์ อัสระณรงค์พันธ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยพะเยา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตาม
ทัศนะของผู้บริหารและครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.

รณชัย ปินใจ. 2564. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.

วิภาวดี อินทร์ด้วง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วิภาวรรณ เสาวพันธุ์. 2565. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อ
องค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วันเฉลิม รูปสูง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- วุฒิเกียรติ เชาร์ชอบ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สารชา พิมพ์คุณ, และถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2560). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา. 11(4): 217-225.
- สุทวารณ สอนแก้ว. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13, 1732-1749.
- สุนันทา ขันชัย. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 8(2): 1-15.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2565). รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาออนไลน์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. ขอนแก่น: ผู้แต่ง.
- อาอีซะห์ สงเดช. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Cronbach, L. J., & Furby, L. (1970). How we should measure "change": Or should we?. *Psychological bulletin*. 74(1): 68.
- Krejcie, R. V., & Mogan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Özan, M. B., Özdemir, T. Y., & Yirci, R. (2017). Ethical leadership behaviours of school administrators from teachers' point of view. *Foro de Educación*. 15(23): 161-184.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

The Relationship Between the School Administrators' Competency and
The Academic Administration in Schools Under Chainay Primary
Educational Service Area Office

ปฏิมา ชุมราม¹, ปพนสรค์ โพธิพิทักษ์², สายทิพย์ ยะฟู³

Patima Chumram¹, Paponsan Pothipitak², Saithit Yafu³

Corresponding Author E-mail: patimachumram@gmail.com

Received: 2024-02-28; Revised: 2024-03-15; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครู จำนวน 405 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่, และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67–1.00 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเที่ยงเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ที่มีความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายสมรรถนะพบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จิตมุ่งบริการอยู่ในระดับมากที่สุด และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.78$) อยู่ในระดับสูงที่นัยสำคัญทางสถิติ .01

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of competency of school administrators, 2) to study the level of academic administration of schools, and 3) to study the relationship between the competency of school administrators and the academic administration of schools. The sample consisted of 405 school administrators and teachers that was obtained by determining the sample size using Krejci and Morgan's tables. Then, they use the multi-stage sampling method. The tools for collecting data were the questionnaire with the validity between 0.67 – 1.00, the questionnaire for opinion of the competency of school administrators with the reliability at 0.87 and the questionnaire for opinion of the academic administration with the reliability at 0.99. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The research results were found as follows;

1) The level of competency of school administrators in overall was the highest level. When considering each aspect, it was found that the highest performance was the achievement with the highest level, followed by the service-oriented mind with the highest level and the lowest performance was the change management with the highest level 2) The level of academic administration of the school in overall was at the highest level. When considering each aspect, it was found that the highest academic administration was the measurement evaluation and transfer of academic result with the highest level followed by the, school curriculum development with the highest level and the lowest level was education supervision at a high level. 3) The relationship between the competency of school administrators and the academic administration in schools was correlated in positive with correlation coefficients ($r_{xy} = 0.78$) that was a high level with the statistically significance at the .01 level.

Keywords: Competency of School Administrators, Academic Administration

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งจากความก้าวหน้าที่เกิดจากอำนาจของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นแรงกดดันจากภายนอก และจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างประชากรภายในประเทศซึ่งถือเป็นแรงกดดันภายใน ทำให้เป็นความท้าทายในการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่จะต้องรับมือกับแรงกดดันดังกล่าว และถือเป็นโจทย์สำคัญให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในประเทศเตรียมเยาวชนเพื่อให้เป็น ผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและพร้อมที่จะก้าวสู่เวทีโลก ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ขึ้นเพื่อเป็นการกำหนดทิศทาง และวางกรอบแนวทางการจัดการศึกษาให้แก่ปวงชนชาวไทย โดยมุ่งหมายจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนได้เข้าถึงโอกาส และเกิดความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน นอกจากนี้ประเทศไทยยังพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสำคัญที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้กล่าวถึง บุคลากรทางการศึกษาว่าต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศไทยได้ปฏิรูปการจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจที่เน้นให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความพร้อมให้กับสถานศึกษาในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษาไปยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารงานให้มากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึง

จะต้องใช้ความรู้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 8)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำแนวคิดมาขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องเป็นผู้นำวิชาชีพที่ต้องมีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี และนำพาสถานศึกษาไปสู่การจัดการ และการบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าใจในแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษา อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาที่หลากหลายบทบาท ได้แก่ บทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามนโยบายการนำการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ร่วมมือกับบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา และบริหารจัดการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (สุนันธิณี ม่วงเนียม. 2560: 33)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 164 โรงเรียน แบ่งออกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 159 โรงเรียน จากการศึกษาปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้เร่งรัดพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระวิชาโดยเน้นกลุ่มสาระวิชาหลัก 4 กลุ่มสาระวิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ โดยการพัฒนาครูผู้สอน พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แต่ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประเทศทุกกลุ่มสาระวิชา ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันเนื่องมาจากข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น โรงเรียนส่วนหนึ่งยังขาดสื่อ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพขาดทักษะการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย ขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาเอกเฉพาะด้านเฉพาะวิชา ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่เรียนมา ครูไม่ครบชั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. 2565: 5-16) ยิ่งไปกว่านั้นจากการผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานชั้นพื้นฐาน (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทปีการศึกษา 2560-2563 มีผลคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการอ่าน และคำนวณ วิชาภาษาไทย วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ และมีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ และสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยมุ่งหวังที่จะนำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มาใช้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขปัญหา ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย งานต่าง ๆ ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพเกิดผลตามความคาดหวัง มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารร่วมกับ

ผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางให้สอดคล้องสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน สนับสนุนสื่อ และอุปกรณ์เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยโดยยึดหลักสูตรเป็นหลัก การสนับสนุนครูให้ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศและประเมินผลการใช้หลักสูตร มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลของโรงเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเน้นให้มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ภายใต้บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา มีการเน้นให้ครูมีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน ตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดให้มีการส่งเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมิน มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล การส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 4) ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการของผู้นิเทศ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับการนิเทศ คือ ครู โดยมีจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาของครูให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลกับนักเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหาร วิเคราะห์วิจัยพัฒนาคุณภาพวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน สนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ 6) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อนวัตกรรม เพื่อใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน อีกทั้งยังมีการสนับสนุนให้มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน พร้อมทั้งประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นอย่างสม่ำเสมอ มีการติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานเขตพื้นที่และความต้องการของชุมชน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และสร้างระบบประกันคุณภาพภายในโดยการจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ (สุภิญญา กองสวรรค์. 2564: 9)

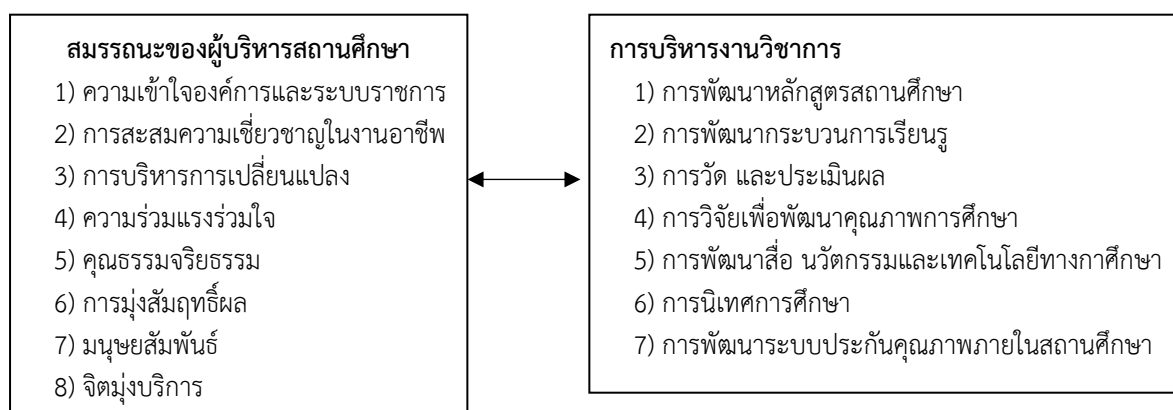
แนวคิดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของบุคคล ได้แก่ ความรู้ทักษะความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น อุปนิสัยทัศนคติ บุคลิกภาพ เป็นต้น ซึ่งสามารถวัดได้และต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด มีทั้งหมด 8 สมรรถนะหลัก คือ 1) ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ หมายถึง ความเข้าใจ และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของกระแสนโยบายในองค์การของตนและองค์การอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ 2) การสะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ หมายถึง ความใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังต้องปรับปรุง พัฒนา ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการของตนเอง และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างสูงสุด 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การยอมรับความคิดเห็นหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ และความสามารถในการเปลี่ยนแปลงนั้นสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การทำงานเกิดรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมในยุคปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 4) ความร่วมแรงร่วมใจ หมายถึง ความตั้งใจและความสามารถที่จะทำงานร่วมกันในทีมงาน หน่วยงานและองค์การ โดยผู้ปฏิบัติจะต้องมีฐานะเป็นสมาชิกในทีม ไม่ใช่ในฐานะหัวหน้าและมีความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกทุกคนในทีม 5) คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การครองตนและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกติกาสังคม และหลักคุณธรรม ตลอดจนแนวทางในวิชาชีพของตน โดยมุ่งประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 6) การมุ่งสัมฤทธิ์ผล หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ดีและมีมาตรฐาน หรือให้เกินกว่ามาตรฐานเดิมที่เคยมีอยู่ โดยมาตรฐานนี้อาจ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของตนเองหรือเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ 7) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและ

รักษาความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น ทั้งจากภายในและภายนอก 8) จิตมุ่งบริการ หมายถึง ความตั้งใจและพยายามของผู้บริหารในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ (สุทธาสินี คูเจริญทรัพย์. 2560: 24)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เกี่ยวกับกรอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2557: 15-18) ไว้ทั้งหมด 8 สมรรถนะ และในส่วนของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนผู้วิจัยได้ศึกษา และได้สังเคราะห์ตัวแปรจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความถี่ตั้งแต่ 11 ขึ้นไป ได้ 7 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2565 จำนวน 118 คน และครู จำนวน 1,639 คน จาก 170 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2565 จำนวน 405 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, & Morgan (1970: 607-610; อ้างถึงใน ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด. 2561: 41) เทียบสัดส่วนได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 92 คน และครู จำนวน 313 คน และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 46 ข้อ ทั้งหมด 8 สมรรถนะ ดังนี้ 1) ความเข้าใจองค์การและระบบราชการ 2) การสะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 4) ความร่วมแรงร่วมใจ 5) คุณธรรมจริยธรรม 6) การมุ่งสัมฤทธิ์ผล 7) มนุษยสัมพันธ์ 8) จิตมุ่งบริการ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 39 ข้อ ทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนรู้

3) การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานด้านงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์แนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม รวมถึงแนวทางในการตั้งประเด็นคำถามในแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ
3. กำหนดกรอบเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้สามารถสร้างแบบสอบถามได้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการในการทำงานวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องพร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัย
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษา และความถูกต้องชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
6. นำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านแล้วมาหาค่า IOC หรือค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่ามีข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัดหรือไม่ ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในครั้งนี้มีค่า $IOC = 0.67 - 1.00$
7. นำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99
10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ ถึงผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครู
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 405 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของ การตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษา และทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. ค่าความถี่
2. ค่าร้อยละ
3. ค่าคะแนนเฉลี่ย
4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพศ สถานภาพ การดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 405 คน พบว่า เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.70 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 15.30 อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.68 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.41 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.98 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.91 ปีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.53 และระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 37.53 ตำแหน่งครู คิดเป็นร้อยละ 77.28 และตำแหน่งผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 22.71 ประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.09 ประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.23 ประสบการณ์ในการทำงาน 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.97 และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.69

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 สมรรถนะ นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายสมรรถนะ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. ความเข้าใจองค์การและระบบราชการ	4.82	0.50	มากที่สุด	5
2. การสะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	4.80	0.51	มากที่สุด	6
3. การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.59	0.62	มากที่สุด	8
4. ความร่วมแรงร่วมใจ	4.74	0.55	มากที่สุด	7
5. คุณธรรมจริยธรรม	4.82	0.50	มากที่สุด	4
6. การมุ่งสัมฤทธิ์ผล	4.83	0.50	มากที่สุด	1
7. มนุษยสัมพันธ์	4.82	0.50	มากที่สุด	3
8. จิตมุ่งบริการ	4.82	0.50	มากที่สุด	2
รวม	4.78	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งสัมฤทธิ์ผล ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ จิตมุ่งบริการ, มนุษยสัมพันธ์, คุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.50) และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.62)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 7 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายสมรรถนะ แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.67	0.54	มากที่สุด	2
2. การจัดการเรียนรู้	4.56	0.61	มากที่สุด	6
3. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.70	0.56	มากที่สุด	1
4. การนิเทศการศึกษา	4.31	0.71	มาก	7
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.61	0.60	มากที่สุด	4
6. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.56	0.58	มากที่สุด	5
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา	4.66	0.56	มากที่สุด	3
รวม	4.58	0.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.54) และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.71)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (rxy) ผลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ปัจจัย	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Xรวม	Yรวม
X1	1.000									
X2	.984**	1.000								
X3	.677**	.715**	1.000							
X4	.853**	.828**	.811**	1.000						
X5	.997**	.977**	.674**	.854**	1.000					
X6	.993**	.970**	.675**	.856**	.997**	1.000				
X7	.996**	.974**	.674**	.852**	.997**	.996**	1.000			
X8	.994**	.970**	.675**	.854**	.996**	.999**	.997**	1.000		
Xรวม	.983**	.975**	.790**	.915**	.983**	.982**	.982**	.982**	1.000	
Yรวม	.775**	.807**	.599**	.667**	.780**	.781**	.776**	.779**	.784**	1.000

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.78$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมรรถนะที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ สมรรถนะการสะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ($r_{xy} = 0.81$) รองลงมา คือ สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($r_{xy} = 0.78$) และสมรรถนะที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($r_{xy} = 0.59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายสมรรถนะพบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ จิตมุ่งบริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.50) และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.62) สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการวางแผนในการทำงานเอาไว้เป็นอย่างดีเยี่ยม เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งก็มีบริบทที่แตกต่างกันไป ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นอย่างเต็มกำลังที่จะทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ มีความสามารถในการวิเคราะห์ถึงผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรในการดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์นั้นมาเป็นแนวทางในการวางแผน จัดทำแผนงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีต่อไป มีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานด้วยหัวใจ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิศักดิ์ อ่อนตะวัน (2563) จากการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน จึงทำให้งานเกิดผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะจิตมุ่งบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับสอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนจัดชั้นตอนและจัดบุคลากรในการให้บริการทางการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการประเมินและปรับปรุงระบบบริการทางการศึกษาให้มีความสะดวกรวดเร็วต่อการเข้าถึงบริการต่าง ๆ มีการให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรี สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มารับบริการได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย มดแสง (2562) จากการศึกษาพบว่า สมรรถนะจิตมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับผู้มารับบริการเป็นอย่างมาก โดยถือคติว่าผู้รับบริการจะต้องรู้สึกพึงพอใจเมื่อมาที่สถานศึกษา สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่เตรียมความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในสถานศึกษา เช่น การขาดอัตรากำลังในสถานศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกสถานศึกษา เช่น การเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการศึกษาก็ ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ กำเลิศทอง (2560) จากการศึกษาพบว่า สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามข่าวสาร สถานการณ์ในวงการศึกษาย่างสม่ำเสมอ มีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน และมีการประชุมหารือกับเพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.54) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.71) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการศึกษาระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีการให้ครูดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาอย่างถูกต้อง

ส่งเสริมให้ครูทุกคนพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน หลากหลาย และเหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้นรวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพพรรณ ชำนาญชัด (2562) จากการศึกษาพบว่างานวิชาการเพื่อการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง และทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาเป็นลำดับที่สอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้มีการจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และยังมีกรมเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูง และลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การศึกษา ด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้ปกครอง พิกุล และการศึกษาทางเลือกโดยก่อนทำหลักสูตรสถานศึกษามีการเก็บข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น แล้วจึงนำมาวางแผนจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งในขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะดำเนินการร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีการนิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา ยงยศยิ่ง (2560) จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งถือเป็นเข็มทิศในการจัดการเรียนรู้นิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นกำหนดการวันและเวลาที่ชัดเจน และหลังจากการนิเทศแล้วผู้บริหารมีการนำผลงานที่ได้จากการนิเทศมาพูดคุยแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ดีขึ้นต่อไป โดยในบางครั้งผู้บริหารสถานศึกษาอาจติดภาระกิจอื่นที่ทำให้ไม่สามารถไปนิเทศตามตารางนิเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียานุช ธาระณัน (2565) จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้นิเทศในชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารยังช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้อาจารย์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนอีกด้วย แต่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีจำนวนหลายห้องเรียน และผู้บริหารมีภารกิจอื่นอาจทำให้ไม่สามารถไปนิเทศได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีความสัมพันธ์กันทางบวก เรียงจากลำดับมากไปหาน้อย คือ สมรรถนะการสะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ($r_{xy} = 0.81$) สมรรถนะการมุ่งสัมฤทธิ์ผล ($r_{xy} = 0.78$) สมรรถนะคุณธรรมจริยธรรม ($r_{xy} = 0.78$) สมรรถนะจิตมุ่งบริการ ($r_{xy} = 0.78$) สมรรถนะมนุษยสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.78$) สมรรถนะความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ ($r_{xy} = 0.78$) สมรรถนะความร่วมมือร่วมใจ ($r_{xy} = 0.67$) และสมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($r_{xy} = 0.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะในระดับสูง สถานศึกษาก็จะมีระดับการบริหารงานวิชาการมากตามไปด้วย และในทางกลับกันหากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะในระดับต่ำ สถานศึกษาก็จะมีระดับการบริหารงานวิชาการน้อยตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีสมรรถนะมีการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ หาสาเหตุที่อันเนื่องมาจากงานที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถทำได้ทันตามกำหนด สนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งสามารถบริหารงานและบุคลากรในสถานศึกษาของตนเองได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ใส่ใจกับงานบริการอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการบริการด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวก เพิ่มความรวดเร็วในการทำงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติตนโดยใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานได้อย่างเหมาะสมด้วยเหตุนี้จึงทำให้สถานศึกษามีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพลี ตรีประภากร (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การบริหารงานงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย

การศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีสมรรถนะการบริหารที่สูงย่อมส่งผลดีต่อประสิทธิผลในการบริหารงานทุกด้าน รวมถึงงานวิชาการของโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารควรคำนึงถึงสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านบริหารจัดการเรียนรู้มากที่สุด เนื่องจากสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
- 1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นสมรรถนะด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
- 2.2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3**. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประเสริฐ กำเลิศทอง. (2560). **สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประไพพรรณ ชำนาญชัด. (2562). **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรียานุช ณะฉฉิน. (2565). **ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พรวลี ตรีประภากร. (2564). **สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2465). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2565, จาก <https://cnt.go.th/cnt/?name=ita64&file=12>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **สมรรถนะการบริหารที่ก่อให้เกิดการยอมรับ**. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2565, จาก <http://www.krubbannok.com/blog/36790>
- สุทธาสนี คูเจริญทรัพย์. (2560). **การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุทธิศักดิ์ อ่อนตะวัน. (2563). **สมรรถนะของผู้บริหารกับความสุขของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุนันธิณี ม่วงเนียม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภิญญา กองสวรรค์. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (พิจิตร). การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอกชัย มดแสง. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย The School Administration Model in Border Special Economic Development Zones Chiangrai Province

ศุภฤทธิ ไชยเลิศ¹, สุวดี อุปปินใจ², พูนชัย ยาวีราช³

Suparit Chailert¹, Suwadee Ouppinjai², Phoonchai Yawirach³

Corresponding Author E-mail: kru.out@gmail.com

Received: 2024-02-25; Revised: 2024-03-12; Accepted: 2024-04-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) สร้างรูปแบบ และ 3) ประเมินรูปแบบ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 303 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป Sample Size Calculator ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 30 คน เครื่องมือ ได้แก่ 1. แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .709 - .776 2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กำหนดประเด็นสัมภาษณ์ โดยใช้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถามโดยที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ และ 3. แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .715 วิเคราะห์ข้อมูลจาก ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย มีชื่อรูปแบบ คือ “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย” ประกอบด้วย หลักการบริหารโรงเรียน 4 หลักการ วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน 4 วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน 8 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบไปด้วย ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์, กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ, ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ, ธรรมชาติของโครงสร้าง, การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม, ลักษณะของผู้นำ, แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง และ 3) รูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารโรงเรียน, เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Master's degree in Educational Administration Student, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ Co-Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study develop a school administration model in the border special economic development zone Chiangrai province proceeds in 3 steps as follows: 1. Study the current condition, desired condition and necessary needs, 2. Creating the model, and 3. Evaluate the model. Population includes administrators, teachers and educational personnel, 303 people. The sample was determined using calculations from the Sample Size Calculator program. The sample size was 175 people, 7 experts in expert-based seminars, and 30 experts in format evaluation. The tools are 1. questionnaires that's a 5-level rating scale with an IOC = 0.67 – 1.00 and the reliability = .709 - .776 2. structured interviews, determine interview topics using the information from Step 1, review questions for completeness by an independent study consultant and 3. assessment of accuracy and feasibility that's a 5-level rating scale with an IOC = 0.67 – 1.00 and the reliability = .715. Data were analyzed from averages, standard deviation, PNI^{Modified}, and content data analysis. The research results were found as follows;

1) Current conditions and desired conditions regarding concepts and principles of school administration models in border special economic development zones Chiangrai province, overall is at a moderate level. And necessary requirements regarding the concepts and principles of the school management model in border special economic development zone Chiangrai province, the first overall is the Collegial Models. 2) The format name of school administration model in border special economic development zone Chiangrai province is “Collegial Models in school administration in border special economic development zones Chiangrai province” consists of 4 principles of school administration, 4 objectives of school administration, and 8 elements of the school administration model which consists of The level of goal setting, the goal setting process, the relationship between goals and decision-making, the nature of the decision-making process, the nature of the structure, the connection with the environment, the nature of the leader, the type of leadership involved, and 3) The style is accuracy and feasibility at a high level.

Keywords: School administration model, Border special economic development zones

บทนำ

นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZs) มุ่งหมายเปลี่ยนพื้นที่ชายแดนสู่พื้นที่เศรษฐกิจใหม่และเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ กระจ่ายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนแก้ปัญหาความมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559) จังหวัดเชียงรายเป็นหนึ่งในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในปี พ.ศ. 2558 โดยมีพื้นที่เป้าหมาย 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยกระบวนการสร้างคนด้วยการให้การศึกษาและการฝึกอบรมให้กับเด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึงเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อันก่อให้เกิดความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองและได้หลักสูตรการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่มีคุณภาพ

การจัดการศึกษาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจึงต้องยึดศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพเพื่อสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนเอง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดัง “การเรียนรู้ที่มุ่งหวังด้านบุคลิกภาพ”

หรือ “Learner-Centered Education” ที่เน้นไปที่บทบาทของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับความสามารถของแต่ละบุคคลในการพัฒนาตนเอง มุ่งสู่การเป็นผู้เรียนที่สร้างความรู้เองได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ (Office of the Education Council. 2017) การพัฒนาผู้เรียนและการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว โดยสามารถมองเห็นจากมุมมองต่าง ๆ ดังนี้ 1) พัฒนาและเพิ่มสมรรถนะ 2) การปรับตัวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม 3) การสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่น 4) การสร้างผู้นำและผู้ประกอบการ 5) การสร้างความเสมอภาคระหว่างพื้นที่

การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่มีคุณภาพ หน่วยงานการศึกษาหลายพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้เริ่มออกแนวทางการทำงาน เป้าหมายและกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ได้มีการวางแผนจัดการศึกษาแบบบูรณาการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีความต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพพร้อมรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ และเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่อาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และการประเมินตนเองในภาพรวมของโรงเรียนยังประสบปัญหาและทิศทางการบริหารโรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร วิธีการสอน การวัดผลประเมินผล และผู้เรียนในโรงเรียนยังขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เพิ่มขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะผู้เรียนมีทักษะไม่ตรงกับสายงานหรือไม่เพียงพอความต้องการของผู้ประกอบการ อีกทั้งโรงเรียนยังจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างทฤษฎีกับการทำงาน ความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนและสถานประกอบการที่ไม่มีความพร้อม ครูขาดแนวทางและเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดำเนินตามศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานในโลกปัจจุบัน การบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องแก้ไขปัญหานั้น พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และการทำงานเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ตามเป้าหมายต้องกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้มีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มุ่งเน้นโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา จึงได้ขยายชั้นเรียนรองรับประชากรในวัยเรียนให้ได้เรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับไปเป็นประชากรที่มีความรู้ โดยพื้นฐานผู้เรียนส่วนใหญ่มาจากกลุ่มครอบครัวแรงงานและเกษตรกร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะกับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถให้ผู้เรียนเป็นแรงงานที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ จึงต้องอาศัยรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่เข้มแข็งและสอดคล้องกับเป้าหมาย การจัดการศึกษาแบบบูรณาการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เคารพ ยอมรับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ทักษะการใช้ภาษา ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ การมีงานทำและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ขาดแคลนและสร้างสรรค์ (ทวีศักดิ์ หงษ์เจริญ, นันทรัตน เจริญกุล. 2563: 43-45)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดของหลักการบริหารโรงเรียน วัดดูประสงค์ของการบริหารโรงเรียน และองค์ประกอบของรูปแบบในการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับประเภทและขนาดของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางการศึกษา

รูปแบบการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) เป็นทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในแวดวงวิชาการบริหารการศึกษา เนื่องจากมีการทดสอบเชิงประจักษ์เบื้องต้นในระบบการศึกษาของสหราชอาณาจักร ซึ่งมีการอธิบายอย่างละเอียดผ่านตัวอย่างจริงจากโรงเรียนประถม มัธยม และวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ เวลส์ และอีกหลายประเทศใกล้เคียง ทั้งนี้พบว่ารูปแบบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบการทางการ 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม 3) รูปแบบเน้นการเมือง 4) รูปแบบเน้นตัวบุคคล 5) รูปแบบกำกับดูแล และ 6) รูปแบบเน้นวัฒนธรรม โดยในแต่ละประเภทจะมีองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบย่อย เพื่อใช้ในการจำแนกรูปแบบ ดังนี้ 1) ระดับชั้นในการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม 7) ลักษณะของผู้นำ และ 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Bush, 2003)

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นการศึกษาการบริหารภายใต้ลักษณะเฉพาะตามบริบทและสภาพพิเศษของพื้นที่ โดยแบ่งประเด็นที่ทำการศึกษออกเป็น 1) หลักการบริหารโรงเรียน 2) วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน 3) วิธีการดำเนินงาน 4) การประเมินผลการบริหาร และ 5) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

3. การพัฒนารูปแบบ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้สรุปและกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Joyce, & Weil, 1996; Phengsawat, 2010; Udomsree, 2015)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษา นำเสนอเป็นภาพที่ 1 ดังนี้

1. รูปแบบการบริหาร มีรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา (Models of Educational Leadership and Management) ของ Tony Bush (2003) 6 รูปแบบ ดังนี้
 - (1) รูปแบบทางการ (Formal Models)
 - (2) รูปแบบการมีส่วนร่วม (Collegial Models)
 - (3) รูปแบบเน้นการเมือง (Political Models)
 - (4) รูปแบบเน้นตัวบุคคล (Subjective Models)
 - (5) รูปแบบกำกวม (Ambiguity Models)
 - (6) รูปแบบเน้นวัฒนธรรม (Cultural Models)องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนมีองค์ประกอบ จำนวน 8 ด้าน ของ (Tony Bush ,2003) ที่ใช้จำแนกรูปแบบดังนี้
 - (1) ระดับชั้นในการกำหนดเป้าประสงค์
 - (2) กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์
 - (3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ
 - (4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ
 - (5) ธรรมชาติของโครงสร้าง
 - (6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม
 - (7) ลักษณะของผู้ผู้นำ
 - (8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง
2. ลักษณะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย
3. ส่วนประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้
 - (1) หลักการบริหารโรงเรียน
 - (2) วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน
 - (3) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน
4. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน
 - (1) ด้านความถูกต้องของรูปแบบ
 - (2) ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ

รูปแบบการบริหาร
โรงเรียนในเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษชายแดน
จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย มีประชากรจำนวน 319 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการ 4 คน รองผู้อำนวยการ 12 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 303 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป Sample Size Calculator โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 95% ค่าความคาดเคลื่อน เท่ากับ 5% และค่าสัดส่วนประชากร เท่ากับ 50% ซึ่งได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 175 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการ 4 คน รองผู้อำนวยการ 7 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 164 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 68 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 48 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้ Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{Modified})

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ที่ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อการค้นหารูขุมที่ตีที่สุดในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญจาก 3 กลุ่มความเชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการบริหารงานโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มที่ 2 ด้านนโยบายการบริหารการศึกษา หรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 3 ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาเอก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย ผลวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 (สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น) รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย และประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน ที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบาย และแผนด้านการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

1.3 ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดการประเมินรูปแบบก่อนนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ และ 2) ด้านความเป็นได้ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 6 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ, รูปแบบผู้ร่วมงาน, รูปแบบเน้นการเมือง, รูปแบบเน้นตัวบุคคล, รูปแบบก้ำกวม และรูปแบบเน้นวัฒนธรรม และตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับขั้นในการกำหนดเป้าประสงค์, กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ, ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ, ธรรมชาติของโครงสร้าง, ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม, ลักษณะของผู้นำ และ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 1 - 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิด และหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงรายในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. รูปแบบการบริหารแบบทางการ	3.62	.287	มาก	4.63	.300	มากที่สุด	.279	2
2. รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน	3.62	.365	มาก	4.69	.349	มากที่สุด	.296	1
3. รูปแบบการบริหารแบบเน้นการเมือง	3.10	.304	ปานกลาง	3.58	.418	มาก	.155	3
4. รูปแบบการบริหารแบบเน้นตัวบุคคล	3.07	.224	ปานกลาง	3.05	.661	ปานกลาง	-.007	4
5. รูปแบบการบริหารแบบก้ำกวม	2.75	.328	ปานกลาง	1.93	.710	น้อย	-.298	6
6. รูปแบบการบริหารแบบเน้นวัฒนธรรม	3.00	.358	ปานกลาง	2.81	.651	ปานกลาง	-.063	5
ภาพรวม	3.19	.200	ปานกลาง	3.45	.321	ปานกลาง		

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับแนวคิด และหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบทางการ และแบบผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.62$) และน้อยที่สุดได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบกำกับ ($\bar{X} = 2.75$) ผลการวิเคราะห์ สภาพที่พึงประสงค์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมาได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบทางการ ($\bar{X} = 4.63$) และน้อยที่สุดได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบกำกับ ($\bar{X} = 1.93$) และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ($PNI_{Modified} = .296$) อันดับ 2 คือ รูปแบบการบริหารแบบทางการ ($PNI_{Modified} = .279$) และอันดับ 3 คือ รูปแบบการบริหารแบบเน้นการเมือง ($PNI_{Modified} = .155$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ระดับของการกำหนด								
เป้าประสงค์	3.03	.228	ปานกลาง	3.56	.370	มาก	.175	2
2. กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์	2.96	.147	ปานกลาง	3.31	.329	ปานกลาง	.118	5
3. ความสัมพันธ์ระหว่าง								
เป้าประสงค์กับการตัดสินใจ	3.08	.171	ปานกลาง	3.18	.465	ปานกลาง	.033	7
4. ธรรมชาติของกระบวนการ								
ตัดสินใจ	3.21	.156	ปานกลาง	3.51	.280	มาก	.094	6
5. ธรรมชาติของโครงสร้าง	3.20	.215	ปานกลาง	3.92	.205	มาก	.225	1
6. การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม	2.93	.180	ปานกลาง	2.64	.569	ปานกลาง	-.099	8
7. ลักษณะของผู้ผู้นำ	3.33	.217	ปานกลาง	3.80	.270	มาก	.141	4
8. แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง	3.23	.151	ปานกลาง	3.69	.248	มาก	.142	3
ภาพรวม	3.12	.100	ปานกลาง	3.45	.203	ปานกลาง		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ลักษณะของผู้ผู้นำ ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมาได้แก่ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.23$) และน้อยที่สุด การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 2.93$) ผลการวิเคราะห์ สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ธรรมชาติของโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา ได้แก่ ลักษณะของผู้ผู้นำ ($\bar{X} = 3.80$) และน้อยที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 2.64$) และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ธรรมชาติของโครงสร้าง ($PNI_{Modified} = .225$) อันดับ 2 คือ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ($PNI_{Modified} = .175$) และอันดับ 3 คือ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{Modified} = .142$)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย รูปแบบการบริหารที่สร้างขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย”

2.2 หลักการการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

2.2.1 หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน ครอบคลุมงานทั้งหมด มีการกำหนดกลุ่มงานที่มีความสอดคล้องกับบริบทที่มี ตามสายบังคับบัญชา และการประสานคน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว จัดระบบงาน ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดงานให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ร่วมงาน

2.2.2 หลักการบริหารเชิงบูรณาการ พัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่จะต้องบริหารแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญ ให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน ยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหาและร่วมตัดสินใจ

2.2.3 หลักการบริหารเชิงคุณภาพ มีการใช้กลยุทธ์ด้านการบริหารและการจัดการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ให้มีความรู้ เข้าใจหลักการของนโยบาย มีความรอบรู้และมีทักษะในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด มีการนิเทศติดตามผลการทำงานการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และรื้อรอยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการทำงาน สามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายกำหนด โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ตามมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.4 หลักการบริหารเชิงเครือข่าย สร้างเครือข่ายสถานศึกษา การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่าย การศึกษามีจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

2.3.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจ แก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือเพื่อนร่วมงานทุกคนขององค์กร

2.3.2 เพื่อเปิดโอกาสให้คนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ

2.3.3 เพื่อใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืนและความเห็นชอบร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ฉันทามติ

2.3.4 เพื่อกระจายสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์กร ไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์กรที่มีความเข้าใจ วัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นอย่างดี

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

2.4.1 ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนในระดับสถานศึกษา และได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

2.4.2 กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน กำหนดโดยการเห็นชอบร่วมกันระหว่างบุคคล ภายในและบุคคลภายนอกโรงเรียน

2.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ตัดสินใจโดยยึดความเห็นชอบร่วมกันของผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นหลัก

2.4.4 ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลภายในและบุคคลภายนอกโรงเรียน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

2.4.5 ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารโรงเรียน โดยการกระจายอำนาจ การตัดสินใจและรับผิดชอบให้กับบุคลากรในระดับต่าง ๆ ให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นำไปสู่การมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

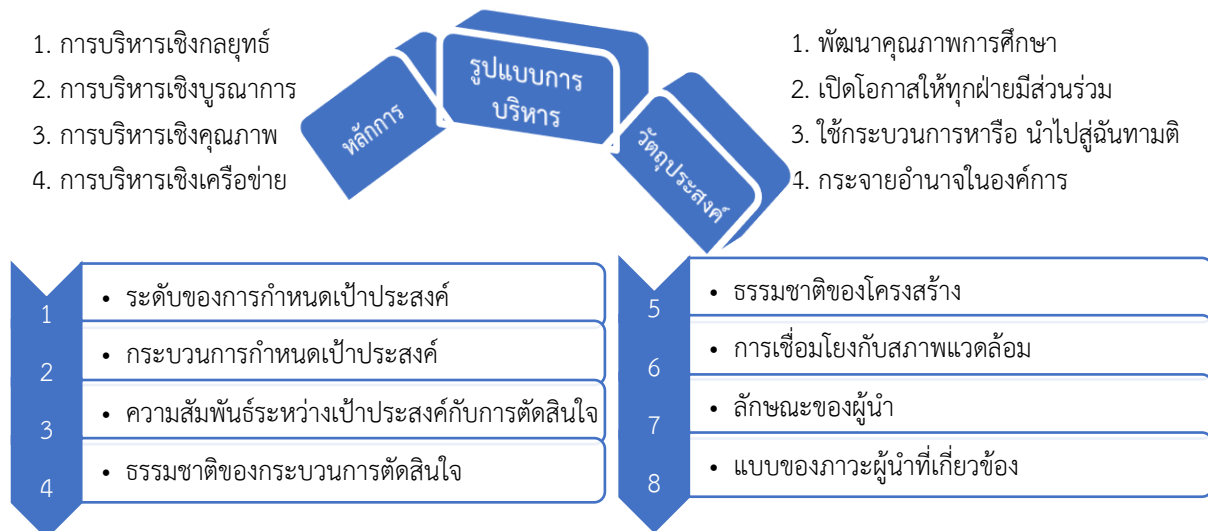
2.4.6 การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน โรงเรียนมีความสัมพันธ์และร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนนักเรียนและการพัฒนาโรงเรียนให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.7 ลักษณะของผู้นำในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วม และคนกลาง เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน สร้างความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับคณะครูและบุคลากร

2.4.8 แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน ใช้รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบมีส่วนร่วม และแบบกระจายอำนาจโครงสร้างที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีระบบ และเชื่อมโยงกัน จากคำอธิบายข้างต้น ช่วยให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น แสดงเป็นภาพที่ 2 ดังนี้

จากคำอธิบายข้างต้น ช่วยให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น แสดงเป็นภาพที่ 2 ดังนี้

รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน สำหรับการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 2 แผนภาพรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

3. การประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

3.1 ด้านความถูกต้อง เมื่อนำข้อมูลการผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความถูกต้องของรูปแบบในทุกประเด็น พบว่า ผลการประเมินความถูกต้องของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ด้านความถูกต้องในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.409) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย” สอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.640)

3.2 ด้านความเป็นไปได้ เมื่อนำข้อมูลการผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบในทุกประเด็น พบว่า ผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.306) โดยรายการประเมินที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดได้แก่ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.728)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมเป็นรูปแบบการบริหารแบบทางการและแบบผู้ร่วมงาน ความต้องการจำเป็น ในภาพรวมเป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เนื่องจากการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย จำเป็นต้องอาศัยการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่ผู้ร่วมงานทุกคนขององค์กร โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืน และความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ ทั้งนี้

สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษาของ (Bush, 2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่า รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์กร โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืน และความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ ส่วนสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์กรมีการกระจายไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์กรที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นอย่างดี

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในภาพรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย พบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในรายการลักษณะของผู้นำ สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น อยู่ในรายการธรรมชาติของโครงสร้าง เนื่องจากโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในท้องถิ่น และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยโรงเรียนเหล่านี้มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานและการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีชื่อรูปแบบว่า รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย มีหลักการบริหารโรงเรียน 4 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์, หลักการบริหารเชิงบูรณาการ, หลักการบริหารเชิงคุณภาพ และหลักการบริหารเชิงเครือข่าย มาผนวกกับสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทรศิลา, และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของเครือข่าย หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความรับผิดชอบ ดังนั้นในการใช้รูปแบบนั้นผู้ใช้จะต้องยึดมั่นและดำเนินตามหลักการที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ได้มาจากผู้ที่วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารผนวกกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนดังกล่าว พบว่าจะต้องเป็นรูปแบบการบริหารที่ผสมแนวคิดและหลักการของการบริหารโรงเรียนในรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เข้ากับรายละเอียดของหลักการ และวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 2) เพื่อเปิดโอกาสให้คนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ 3) เพื่อใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืนและความเห็นชอบร่วมกัน และ 4) เพื่อกระจายสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภากร เมฆขยาย (2564) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษามีการสำรวจบริบท ความต้องการของชุมชนในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ มีนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนและผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้จากประสบการณ์ในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษารั้วนี้ ไปใช้ในการวางแผนสนับสนุนและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบเพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาต่อไป

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 5) ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน 7) ลักษณะของผู้นำ และ 8) แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากการบริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป็นพื้นที่ที่ต้องใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการบริหาร บุคลากรทุกคนจึงต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ ทิศทาง และกรอบการดำเนินงาน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน สามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทรศิลา, และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย

พบว่า ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย ความร่วมมือในการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้และความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน การดำเนินงาน และการปรับปรุง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารข้างต้นให้เข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักการบริหาร วัตถุประสงค์ของการบริหาร และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน มีความครบถ้วน พัฒนาข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา จึงทำให้รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแบบจำลองในการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชัย ชูนาคา, และวิทยา จันทร์ศิลา (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ และประเมินโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อาศัยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

เนื่องจากการพัฒนารูปแบบมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้บริหารจัดการการศึกษาสำหรับโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทั้งระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ ๆ ของรูปแบบการบริหารที่ได้พัฒนาขึ้น และนำมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่กำลังดำเนินการในปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสที่เป็นไปได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโรงเรียนในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนสามารถบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 โรงเรียนควรนำรูปแบบการบริหารดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยผู้บริหารควรใช้วิธีการบริหารที่เน้นการบูรณาการระหว่างรูปแบบทางการ และรูปแบบผู้ร่วมงาน ในการบริหารโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน ยึดแนวปฏิบัติที่เกิดจากความเห็นพ้องร่วมกันของผู้ร่วมงาน เพื่อให้ครูเกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน และมีการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการพัฒนาตนเอง พัฒนาโรงเรียน และพัฒนาเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ครู ซึ่งจะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริงอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน และมีการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการพัฒนาตนเอง พัฒนาโรงเรียน และพัฒนาเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ครู โดยกำหนดมาตรการในการประเมินและเลื่อนวิทยฐานะแก่ครูให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เปิดเวทีให้ครูได้แสดงความสามารถเต็มตามศักยภาพในระดับทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีบทบาทหลักในการเป็นศูนย์ประสานงานและบริหารจัดการเพื่อให้เกิดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตร ตลอดจนการวัดและประเมินผล และให้ดำเนินการในส่วนที่เป็นแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่แล้วให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เกิดผลสำเร็จเชิงประจักษ์ต่อครูให้มากยิ่งขึ้น

1.4 กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงหรือกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ให้สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของรูปแบบการ

บริหารแบบบูรณาการที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อให้สามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้กับโรงเรียนที่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมิได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวกับ โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.2 ในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ควรใช้การบูรณาการจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในหลาย ๆ ลำดับ มาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย เพื่อให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพที่สูงขึ้นในการจัดการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทร์ศิลา, และทำรงค์ อ่อนครินทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18(4): 114-127.
- ทวีศักดิ์ หงษ์เจริญ, และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2563). ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ตามแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*. 3(1): 40-60.
- ลือชัย ชูนาคา, และวิทยา จันทร์ศิลา. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18(2): 72-80.
- ศุภากร เมฆขย. (2564). รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *คุรุสภาวิทยาราย*. 2(2): 93-106.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Bush, T. (2003). *Theories of Educational Leadership and Management*. (3rd ed.). London: SAGE Publications.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Model of Teaching*. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Office of the Education Council. (2017). *The National education plan B.E. 2560-2579 (2017-2036)*. Bangkok: Office of the Education Council.
- Phengsawat, W. (2010). Research on developing models. *Rajabhat Sakon Nakhon University Journal*. 2(4): 2-14. [In Thai]
- Udomsree, T. (2015). *The School Management Model to Enhance the Professional Learning Community in Classroom Action Research*. (Ph.D. Independent study in Educational Administration Division. Faculty of Education, Chulalongkorn University). [In Thai]

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

Factors Affecting the Personnel Management of School Administrators under Lopburi Primary Educational Service Area Office 1

สมัชญา เหลืองศักดิ์ศรี¹, ปพนสรค์ โพธิพิทักษ์², สายทิพย์ ยะฟู³
Smachaya Lhuengsakri¹, Paponsan Potipitak², Saythit Yafu³
Corresponding Author E-mail: smachaya.l@nsru.ac.th

Received: 2024-04-01; Revised: 2024-04-20; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา จำนวน 316 คน ซึ่งได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามานะ และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81, 0.87, 0.82, 0.84, 0.90, 0.87 ตามลำดับ และแบบสอบถามระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.37 - 0.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 55 สร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์รูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = 1.81 + 0.18(X_4) + 0.17(X_1) + 0.13(X_5) + 0.11(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.29(Z_4) + 0.29(Z_1) + 0.19(Z_5) + 0.17(Z_3)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล, การบริหารงานบุคคล

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of factors affecting personnel management of school administrators, 2) to study the level of personnel management of school administrators, 3) to find the relationship between factors affecting personnel management and personnel management of school administrators and 4) to create predictive equation of personnel management of school administrators. The sample of this research were 316 administrators and teachers that determined using Yamane's table and multi-stage sampling. The research instruments of this research were a questionnaire on the level of factors affecting personnel management of school administrators with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability of 0.81, 0.87, 0.82, 0.84, 0.90, 0.87 respectively and a questionnaire on level of personnel management of school administrators with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability coefficient of 0.95. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1) The level of factors affecting the personnel management of school administrators overall was at a high level. 2) The level of personnel management of school administrators overall was at a high level. 3) The relationship between factors affecting the personnel management of school administrators had a positive relationship with the correlation coefficients between 0.37 - 0.63, with a statistically significant at the .01. and 4) Factors affecting the personnel management of school administrators was found to be technology, policy and practice, organizational atmosphere and culture, and executive characteristics. The prediction of personnel school administrators was 55 percent and can be written in a prediction equation as follows:

The predicting equation of raw scores was:

$$Y' = 1.81 + 0.18(X_4) + 0.17(X_1) + 0.13(X_5) + 0.11(X_3)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$Z' = 0.29(Z_4) + 0.29(Z_1) + 0.19(Z_5) + 0.17(Z_3)$$

Keywords: Factors affecting to personnel, Personnel Management

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเน้นการพัฒนาคนไทยให้มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านความรู้ เพื่อให้มีคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นอย่างมีความสุข มาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกที่เกี่ยวกับการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างถูกต้อง ซึ่งเน้นให้รู้เรื่องการรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพต่อกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของมนุษย์ ตลอดจนเสริมสร้างความเป็นไทย รวมถึงรักษาและส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ การสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบน

พื้นฐานความเชื่อว่าคนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ทั้งนี้การศึกษาช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1-11)

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญในการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานให้ตอบสนอง ภารกิจของตน เพื่อเสริมสร้างความคล่องตัวและอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาได้รับการศึกษา พัฒนา และมีความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องเชิดชูและเสริมความ มั่นคง และความก้าวหน้าในงานของตน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 71) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556: 69-70) ได้ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาจากสมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละ ด้าน ด้านการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดไว้ดังนี้ 1) สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามา ปฏิบัติงาน 2) สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ 3) สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาและ 5) สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา (สำนักเลขาธิการคุรุสภา. 2556: 69-70) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนอง ภารกิจของสถานศึกษา จึงมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจได้รับยก ย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญและ จำเป็นต้องจัดทำแผนคัดเลือกสรรหาบรรจุแต่งตั้งบุคลากรโดยการวิเคราะห์วางแผนอัตรากำลังคน วิเคราะห์ภารกิจและ ประเมินสภาพการต้องการกำลังคนกับภารกิจของสถานศึกษา จัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษา กำหนดภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2565: 386)

สภาพปัจจุบันสถานศึกษาประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มี สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 87 สถานศึกษา ซึ่งในจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กหลายสถานศึกษา เคยเป็นสถานศึกษาขนาด กลางมาก่อน ซึ่งจำนวนเด็กนักเรียนมีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ จนกลายเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดเล็กบาง สถานศึกษามีจำนวนนักเรียนน้อย จาก SWOT สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 พบว่ามี อุปสรรค ข้อ 1 คือ ผู้ปกครองมีค่านิยมในการส่งบุตรหลานไปเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงสถานศึกษาเอกชนหรือสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในเมือง ข้อ 8 ความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้ของผู้ปกครองมีผลต่อโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพที่แตกต่าง กัน จุดอ่อน ข้อ 5 ครูไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงตามวิชาเอก และได้รับมอบหมายงานไม่ตรงกับความถนัดและความสามารถทำให้ ปฏิบัติงานงานไม่มีประสิทธิภาพ และข้อ 6 สถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนมากกว่า ร้อยละ 64.00 ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารจัดการในภาพรวมขององค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. 2566: 31)

จากสภาพที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ตามแนวคิดกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการบริหารงานบุคคลสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลใน สถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และความสามารถในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ

กันยาพร โคจรตระกูล (2560: 9) ได้กล่าวว่า นโยบายและการปฏิบัติ หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย คือ การดำเนินการวางแผน โดยมีการวิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย รวมถึงแนวทางการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งจะนำไปสู่แผนการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับองค์กร

วาทีทยา ราชภักดี (2561: 16) ได้กล่าวว่า นโยบายและการปฏิบัติ หมายถึง แนวในการดำเนินงาน การวางระบบโครงสร้างการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการให้บุคลากร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ ถือเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า นโยบายและการปฏิบัติ หมายถึง แนวในการบริหาร เป็นการกำหนดวิธีกระบวนการ การวางแผนและการกำหนดโครงการ วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ในการบริหารงาน การวางระบบโครงสร้างการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการและเป้าประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย การกำหนดนโยบาย เป็นหลักและวิธีปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการในสถานศึกษา

2. ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงาน

ลิขิต สุขพ่วง (2563: 5) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง การที่บุคคลมีความสุข มีความคิดด้านบวก เป็นความสุขที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน เป็นผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคลากรรู้สึกกระตือรือร้น มีกำลังใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และได้รับการตอบสนองจะทำให้การบริหารงานดีขึ้น

ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2565: 95) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ปัจจัยหรือสิ่งที่มากระตุ้นและผลักดันบุคคลให้แสดงพฤติกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ มีแรงจูงใจทั้งภายนอกและภายใน ดังนั้นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นปัจจัยที่ผลักดัน กระตุ้น หรือเร้าความรู้สึกของบุคคล ให้แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง การกระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาอย่างมุ่งมั่น เพื่อให้เกิดการตอบสนองในการทำงานตามเป้าหมายขององค์กร โดยผู้บริหารมีการสร้างจุดมุ่งหมายในการทำงาน สร้างขวัญและกำลังใจ จัดระบบงานและมอบหมายงานตามความสามารถของบุคลากร เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร แสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ให้การยกย่องชมเชย และมีความเป็นมิตรกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

3. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร

เค้ก อ่อนพุ่ม (2562: 5) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ลักษณะของผู้บริหารที่มีการศึกษาดี มีความรู้ ความสามารถดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความอดทนต่อความยากลำบาก ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ มีศีลธรรมอันดี บุคลิกภาพดี เป็นผู้นำในการทำงานร่วมกันทั้งในและนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี

ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2565: 94) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง บุคลิกภาพ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความบากบั่นและความพยายาม การจูงใจ (Motivation) สามารถแบ่งได้เป็นหลายประการ เช่น งานและความต้องการของบุคคล ความสำเร็จของงาน ความต้องการในอำนาจและคุณงามความดี ทั้งนี้ ทักษะ (Skill) ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงาน การบริหารบุคลากรการรับรู้และการบริหารงาน

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ลักษณะของผู้บริหารประกอบด้วยการเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีภาวะผู้นำ มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความอดทนต่อความยากลำบาก มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ มีศีลธรรมอันดี มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

วาทีทยา ราชภักดี (2561: 16) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยี หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้มาถนองกรองให้เป็นข้อมูลสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลการประมวลผล การแสดงผลลัพธ์ การทำสำเนา และ

การสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เหมาะสมและการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อค้นหา เพื่อการเรียนรู้และการเผยแพร่ข้อมูล

เค็ก อ่อนพุ่ม (2562: 5) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาที่ต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์โทรคมนาคม ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โปรแกรมในการช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคล่องตัวในทุก ๆ ด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้คล่องตัวยิ่งขึ้น

สรุปว่า เทคโนโลยี หมายถึง การนำเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ใน การบริหาร งานของสถานศึกษา ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์โทรคมนาคม ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โปรแกรมในการช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานงาน ระบบการติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการความรู้การเรียนรู้ การสอน ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย และความคล่องตัวในการทำงานทุก ๆ ด้าน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

5. ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ

วาทีทยา ราชภักดี (2561: 16) ได้กล่าวว่า บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การที่บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือนำร่วมใจในการทำงาน มีความมุ่งมั่นและความสามัคคีในการปฏิบัติงาน การที่ผู้บริหารและครูให้ความไว้วางใจกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างจริงจัง มีความสามัคคี มีความพร้อมเพรียง และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติงาน

ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2565: 95-96) ได้กล่าวว่า บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจน สภาพการดำเนินการภายในสถานศึกษา ที่ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือนำร่วมใจของบุคลากร บรรยากาศการบริหารจัดการ การเอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การที่บุคลากรภายในสถานศึกษามีความร่วมมือนำร่วมใจในการทำงาน มีความมุ่งมั่นและความสามัคคีในการปฏิบัติงาน การที่ผู้บริหารและครูให้ความไว้วางใจกัน ยอมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างจริงจัง มีความรักความสามัคคี มีความพร้อมเพรียง และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติงาน

6. ปัจจัยด้านงบประมาณ

เค็ก อ่อนพุ่ม (2562: 5) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สิ่งที่เป็นอุปสรรคเข้ามา คือ อิทธิพลของความถดถอยทางเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาล อย่างไรก็ตามงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ลิขิต สุขพ่วง (2563: 5) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง ประมาณรายรับรายจ่ายที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดหาเงิน แนวทางการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประหยัด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบขึ้นตอนต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การเตรียมงบประมาณ 2) การอนุมัติงบประมาณ และ 3) การบริหารงบประมาณ

สรุปได้ว่า งบประมาณ หมายถึง การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินหรือประมาณการ รายรับ-รายจ่ายล่วงหน้า และการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแสดง ในรูปตัวเงินมีระยะเวลากำหนดที่แน่นอน โดยแสดงกิจกรรมหรือโครงการที่จะปฏิบัติ ซึ่งแผนนี้จะ รวมถึงการกะประมาณ บริการ กิจกรรม/โครงการ วัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่ จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผน

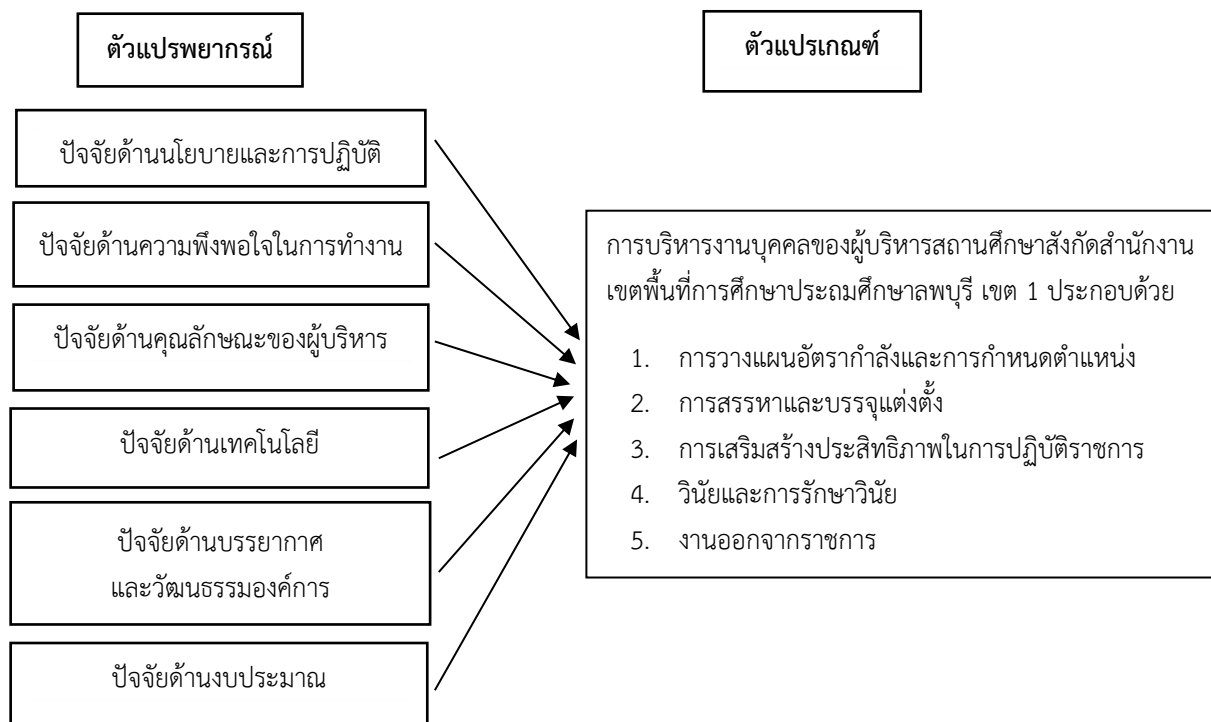
ขอบข่ายการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565: 386-474) คู่มือการบริหารงานบุคคลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนที่ 2 การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ได้กำหนดขอบข่าย/ภารกิจ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ไว้ 5 ข้อ

เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ดังนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย 5) งานออกจากราชการ

สรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 ด้าน คือ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย และ 5) งานออกจากราชการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 125 คน และครู จำนวน 1,196 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 รวมทั้งหมด 1,321 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และครู จำนวน 286 คน รวมทั้งหมด 316 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของทาร์ยามานะ (Taro Yamane) ที่ขนาดความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ เปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารและครู และสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1976: 247) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาให้กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้โปรแกรม Google Form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา
3. ผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลทางอีเมล ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 316 คน ครอบคลุมตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สายนิตย์ ยะฟู, 2560: 128) เกณฑ์การแปลระดับปัจจัยทางการบริหารงานบุคคล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สายนิตย์ ยะฟู, 2560: 128)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

- 1.50 - 2.49 ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49 ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 137) ดังนี้

เกณฑ์การอ่านความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})	ระดับความสัมพันธ์
≥ 0.81	ปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์สูงมาก
0.61 - 0.80	ปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์สูง
0.41 - 0.60	ปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.21 - 0.40	ปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์ต่ำ
≤ 0.20	ปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์ต่ำมาก

5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ปัจจัย นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวม

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านนโยบายและการปฏิบัติ	4.40	0.43	มาก	5
2.	ด้านความพึงพอใจในการทำงาน	4.46	0.40	มาก	4
3.	ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร	4.55	0.40	มากที่สุด	1
4.	ด้านเทคโนโลยี	4.48	0.42	มาก	3
5.	ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร	4.50	0.39	มากที่สุด	2
6.	ด้านงบประมาณ	4.17	0.66	มาก	6
รวมเฉลี่ย		4.43	0.34	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.40) รองลงมา ได้แก่ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.39) ด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.42) ด้านความพึงพอใจในการ

ทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.40) ด้านนโยบายและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.43) และ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

2. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายด้าน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวม

ข้อ	การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	4.38	0.31	มาก	5
2.	ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.40	0.41	มาก	4
3.	ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.47	0.39	มาก	2
4.	ด้านวินัยและการรักษาวินัย	4.46	0.36	มาก	3
5.	ด้านการออกจากราชการ	4.49	0.46	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.44	0.26	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.26) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านการออกจากราชการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.46) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.39) ด้านวินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.36) ด้านสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.41) และด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.31) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_{xy}) ผลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวม

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁	1.00						
X ₂	0.53**	1.00					
X ₃	0.36**	0.56**	1.00				
X ₄	0.40**	0.56**	0.61**	1.00			
X ₅	0.45**	0.64**	0.64**	0.64**	1.00		
X ₆	0.38**	0.47**	0.44**	0.46**	0.49**	1.00	
Y	0.55**	0.58**	0.57**	0.63**	0.61**	0.37**	1.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณา

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 รายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ($r_{xy} = 0.63$) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ ($r_{xy} = 0.61$) ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ($r_{xy} = 0.58$) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ($r_{xy} = 0.57$) ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ($r_{xy} = 0.55$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านงบประมาณ ($r_{xy} = 0.37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ตามลำดับ

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ร้อยละ 55 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.81 + 0.18(X_4) + 0.17(X_1) + 0.13(X_5) + 0.11(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.29(Z_4) + 0.29(Z_1) + 0.19(Z_5) + 0.17(Z_3)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลการศึกษาคือ ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานสรรหาคัดเลือกพัฒนา เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถที่เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา เกิดจากประสิทธิภาพในการบริหารงานที่มีคุณภาพอันเป็นผลทำให้ได้รับประโยชน์สูงสุดบรรลุเป้าหมายซึ่งต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยี ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เค้ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ลิขิต สุขพวง (2563) พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสุมาพร แพงวงศ์ (2565) พบว่า ระดับปัจจัยที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายและการปฏิบัติ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายในการบริหารงานสถานศึกษา มีการวางระบบโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันยาพร โคจรตระกูล (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านนโยบายและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก วาติตา ราชภักดี (2561) พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านนโยบายและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และลิขิต สุขพวง (2563) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านนโยบายและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความพึงพอใจในการทำงาน พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้าง และกระตุ้นความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยการให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการเชิดชูเกียรติบุคลากรที่มีผลงานดีอย่างต่อเนื่อง มอบหมายงานตามศักยภาพของบุคลากรอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาก้าวหน้า เกิดประสิทธิภาพและบรรลุ

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งไผ่ แสงแก่นสาร (2558) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับมาก เค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับมาก และสุมาพร แพงวงศ์ (2565) พบว่า ปัจจัยที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างวิสัยทัศน์ในระบบการบริหารงาน มีวิสัยทัศน์ทางอารมณ์ที่ดีด้วยบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย มีความอดทนต่อความยากลำบาก มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ มีศีลธรรมอันดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดีทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านเทคโนโลยี พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โปรแกรมสนับสนุนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันยาพร โคจรตระกูล (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก เค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก และภานุมาต พงษ์เส็ง, และสมศักดิ์ เอี่ยมมงคล (2566) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่อบอุ่น และปลอดภัยทำให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีการสร้างความมุ่งมั่นและความสามัคคีในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและครูให้ความไว้วางใจกัน ยอมรับความคิดเห็นกัน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งไผ่ แสงแก่นสาร (2558) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านบรรยากาศองค์กร อยู่ในระดับมาก วาติตา ราชภักดี (2561) พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมาก และธนาพนธ์ ตาขันธุ์ (2563) พบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านงบประมาณ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินหรือประมาณการรายรับ-รายจ่ายล่วงหน้า มีการใช้งบประมาณที่สอดคล้องกับแผน เป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาติตา ราชภักดี (2561) พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก เค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และลิขิต สุขพ่วง (2563) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสรรหา คัดเลือก การใช้ประโยชน์ การพัฒนาและการบำรุงรักษา เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา สามารถดำเนินการกิจให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลิขิต สุขพ่วง (2563) พบว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีประเด็นอภิปรายระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนประเมินสภาพความต้องการอัตรากำลัง จัดทำแผนอัตรากำลัง และวางแผนส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาติตา ราชภักดี (2561) พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก ลิขิต สุขพ่วง (2563) พบว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

อยู่ในระดับมาก และภานุมาต พงษ์เส็ง, และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2566) พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง พบว่า พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ย้ายข้าราชการครู การจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง ผ่านกระบวนการที่โปร่งใส ยุติธรรม และชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาทีตา ราชภักดี (2561) พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับมาก ธนาพนธ์ ตาซัน (2562) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับมาก และลิขิต สุขพ่วง (2563) พบว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมาย โดยมีการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาปรับปรุงข้อบกพร่องของครูและบุคลากร สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้พัฒนา มีการส่งครูเข้ารับการอบรมตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาทีตา ราชภักดี (2561) พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก แค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก และธนาพนธ์ ตาซัน (2562) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านวินัยและการรักษาวินัย พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการที่เกี่ยวกับกรณีความผิดวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งที่ร้ายแรงและไม่ร้ายแรง และป้องกันการกระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาทีตา ราชภักดี (2561) พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านวินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับมาก แค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับมาก และภานุมาต พงษ์เส็ง, และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2566) พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการออกจากราชการ พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการเกี่ยวกับการออกจากราชการที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการในกรณีต่าง ๆ ให้คำปรึกษาและการอนุญาตให้ข้าราชการครูลาออกจากราชการ การให้ออกจากราชการกรณีได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก มีการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่เจ็บป่วยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามภาระงานของสถานศึกษาออกจากราชการตามความเหมาะสม มีการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ข้าราชการครูที่ไม่ผ่านการประเมินผลทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่ผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มออกจากราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติไม่เหมาะสม และการเกษียณอายุราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาทีตา ราชภักดี (2561) พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านการออกจากราชการ อยู่ในระดับมาก แค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการออกจากราชการ อยู่ในระดับมาก และธนาพนธ์ ตาซัน (2562) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาด้านการออกจากราชการ อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยี ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยทางการบริหารซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาบรรลุผล รวมถึงการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารและการปฏิบัติที่มีการกำหนดเป้าหมาย

การทำงานไว้อย่างชัดเจน ช่วยให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วาทีตา ราชภักดี (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ที่ระดับ .01 แค็ก อ่อนพุ่ม (2562) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ระดับ .01 และ ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ที่ระดับ .01

4. สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร เป็นปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.74 สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 55 สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y' = 1.81 + 0.18(X_4) + 0.17(X_1) + 0.13(X_5) + 0.11(X_3)$$

ด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร เป็นปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร เป็นลักษณะโดยรวมอย่างเป็นระบบตามสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ค่านิยม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดความตระหนักและร่วมกันใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ร่วมกันจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน สร้างความมุ่งมั่นและความสามัคคีในการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และผู้บริหารสถานศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ มีศีลธรรมอันดี มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แค็ก อ่อนพุ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนโยบายและการปฏิบัติด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร และด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ และชัยเดช อารีศิริไพศาล (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร และด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรพัฒนาการบริหารงานบุคคลในเรื่องการวางแผนความต้องการอัตรากำลัง การจัดทำแผนอัตรากำลังของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา การปรับปรุงการกำหนดอัตรากำลัง และการประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้น

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยี ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านงบประมาณ ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารงานบุคคลนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

1.3 จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านเทคโนโลยี ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย คล่องตัวในการทำงานทุก ๆ ด้าน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารจึงควรกำหนดนโยบาย วางวิธีการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือเป็นหลักปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์การให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สนับสนุนความเป็นมิตร เอื้ออารีต่อกัน และความสัมพันธ์ที่ดีในองค์การ และผู้บริหารจึงควรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมอันดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนางานบุคคลให้มีคุณภาพ จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรพัฒนางานด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กันยาพร โคจรตระกูล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิ่งไผ่ แสงแก่นสาร. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เค้ก อ่อนพุ่ม. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยเดช อารีศิริไพศาล. (2565, ตุลาคม). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(10): 83-102.
- ธนาพนธ์ ตาขัน. (2562). ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภานูมาต พงษ์เส็ง, และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2566, พฤษภาคม - มิถุนายน). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*. 3(3): 593 - 610.

- ลิขิต สุขพ่วง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
วาทีตยา ราชภักดี. (2561) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา Education Research. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. กรุงเทพฯ:
ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). คู่มือการบริหารงานบุคคลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ:
ผู้แต่ง.
- สำนักเลขาธิการคุรุสภา. (2556). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุมาพร แพงวงศ์. (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารวิจัยและ
นวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 2(2): 33 – 49.
- Likert, R. (1976). *New Way of Managing Conflict*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.

รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย A Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province

ศศิพงศ์ ชำนาญญา¹, สุวดี อุปปินใจ², สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Sasipong Chamnanya¹, Suwadee Ouppinjai², Somkiet Tunkaew³

Corresponding Author E-mail: sasipong.chamnanya@gmail.com

Received: 2024-03-03; Revised: 2024-03-07; Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามกับครูของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย จำนวน 60 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 2) สร้างรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีชื่อรูปแบบคือ “รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่าง รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Models) และรูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (Subjective Models) สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชาเป็นฐาน ” ประกอบด้วย หลักการ 4 หลักการ วัตถุประสงค์ 3 ข้อ และองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบ ประเมินรูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้, ศาสตร์พระราชา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Master's degree in Educational Administration Student, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ Co-Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research is to develop a management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province. The process involves 3 steps as follows: 1) Study the current, desired state and needs assessment of the administration of the Mae Fah Luang District Chiang Rai Province Learning Promotion Center using a questionnaire with 60 teachers of the Mae Fah Luang District Chiang Rai Province Learning Promotion Center, the average data and standard deviation and the priority index of essential needs were analyzed. 2) Create a learning promotion center management model using a structured interview form. In a seminar involving 7 experts, content analysis was conducted. 3) Evaluation of the management model of the Learning Promotion Center using the accuracy and feasibility assessment form by 15 stakeholders, the averages and standard deviation were analyzed. The research results were found as follows;

A Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province found that there is a format name: “Integrated management model between formal and subjective for the Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province by adhering to the king’s philosophy base” as a base consisting of 4 principles, 3 objectives and 8 elements of the learning promotion center management model. The model evaluation for accuracy and feasibility is at a high level.

Keywords: Management model, Learning promotion center, The King’s Philosophy Base

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนคนไทยทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จะสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจุดเด่นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเดิม จัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” ที่จะขยายตัวรองรับทุกพื้นที่ ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มทักษะชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ศาสตร์พระราชนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ช่วยแก้ไขปัญหามากมาย ในประเทศไทยที่เกิดขึ้น โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงได้สั่งสอนและปฏิบัติให้ดู เพื่อให้ประชาชนชาวไทยเดินตามรอย พระยุคลบาท ซึ่งจะทำให้ประเทศไทย และคนไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมีความสุขมั่นคง และยั่งยืน (อุดมพร อมรรธรรม . 2549) หากกล่าวถึงในการพัฒนาประเทศ การนำศาสตร์พระราชมานำสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนและมีความสุขได้นั้น แนวทางและวิถีของความพอเพียงเศรษฐกิจที่เป็นศาสตร์พระราชา ที่กำลังถูกพูดถึงอย่างมากในประเทศไทยโดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) - ฉบับที่11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการ ความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2559)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาให้ผู้ด้อยโอกาสบนพื้นที่สูง ดอยตุง ดอยแม่สลอง ดอยหัวแม่คำ และเทอดไทย ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาสังคม ชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ภูมิปัญญาชาวบ้าน และชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการดำรงชีวิต ยึดมั่นขนบธรรมเนียมวิถีชนเผ่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 สืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้า “ปลูกป่า สร้างคน” โดยมีการกิจที่สำคัญอย่างยิ่งในเป็นกำลังสำคัญที่จะสร้าง

การเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาของประเทศไทย รูปแบบการทำงานจึงต้องเป็นแบบบูรณาการทั้งแนวนอนเดียวกัน และ แนวตั้ง ทั้งในกระทรวง และระหว่างกระทรวง ที่สำคัญ คือ ต้องทำงานร่วมกับภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง กรมส่งเสริมการเรียนรู้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่การเรียนรู้ของคนไทยตลอดช่วงชีวิต เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นให้กับประชาชนทุกคนได้” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยยกระดับจากสำนักงาน กศน. เป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ จัดการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน หรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในโรงเรียนหรืออยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลหรือทุรกันดาร มีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง และพัฒนาศักยภาพทักษะ ความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างมีความสุข กับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดของหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบการบริหาร เพื่อการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถพัฒนาการบริหารให้มีความเหมาะสมกับประเภทของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) เป็นทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในแวดวงวิชาการบริหารการศึกษา เนื่องจากมีการทดสอบเชิงประจักษ์เบื้องต้นในระบบการศึกษาของสหราชอาณาจักร ซึ่งมีการอธิบายอย่างละเอียดผ่านตัวอย่างจริงจากโรงเรียนประถม มัธยม และวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ เวลส์ และอีกหลายประเทศใกล้เคียง ทั้งนี้พบว่ารูปแบบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบการทางการ 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม 3) รูปแบบเน้นการเมือง 4) รูปแบบเน้นตัวบุคคล 5) รูปแบบกำกับดูแล และ 6) รูปแบบเน้นวัฒนธรรม โดยในแต่ละประเภทจะมีองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบย่อย เพื่อใช้ในการจำแนกรูปแบบ ดังนี้ 1) ระดับชั้นในการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ธรรมชาติของ

กระบวนการตัดสินใจ 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม 7) ลักษณะของผู้นำ และ 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Bush, 2003)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารงานโรงเรียน เป็นกรอบในการบริหารเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของศูนย์ส่งเสริมฯ ที่ตั้งไว้

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. 2566 กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษากับศูนย์ส่งเสริมฯ และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

4. ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาข้อมูลเสริมในการวางแผนเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบการบริหาร ประกอบไปด้วย บริบทพื้นฐาน, วิสัยทัศน์, นโยบาย, และพันธกิจ

5. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมถึงเรื่อง เอกลักษณะของชนชาติไทย รวมทั้งแนวคิดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศซึ่งถือเป็นความสำคัญเร่งด่วน ที่จำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรมทุกด้าน ควบคู่กันไป

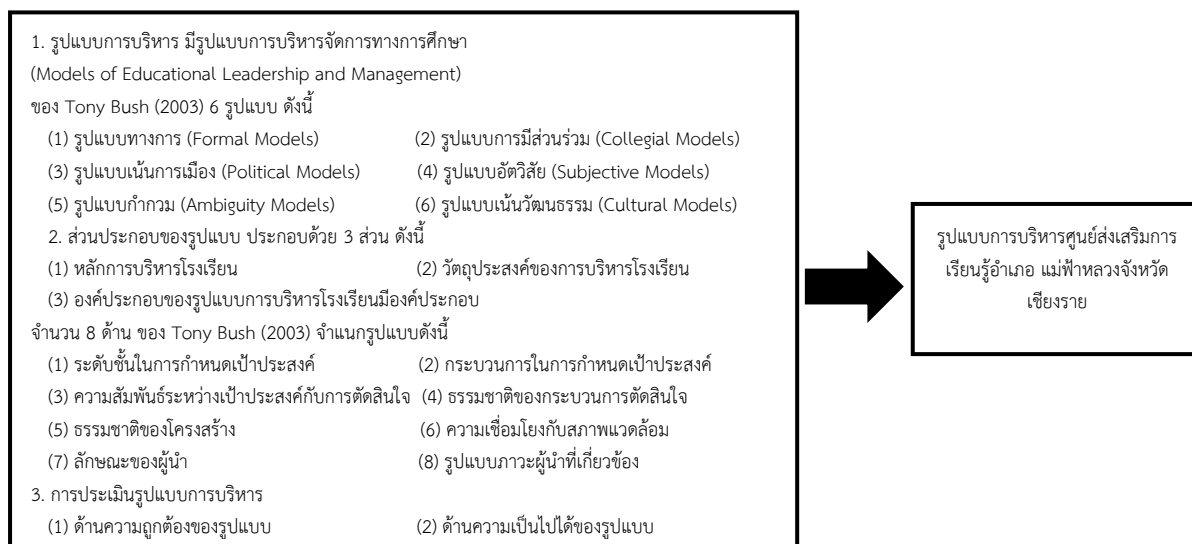
6. การพัฒนารูปแบบ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้สรุปและกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหาร พร้อมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Joyce, & Weil, 1996; Phengsawat, 2010; Udomsree, 2015)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
จำนวน 70 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครู 69 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
จำนวน 70 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครู 69 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากโปรแกรม
สำเร็จรูป Sample Size Calculator โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 95% ค่าความคาดเคลื่อน เท่ากับ 5% และค่า
สัดส่วนประชากร เท่ากับ 50% ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริม
การเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน
เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมี
ค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .659 - .784 แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน
ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัด
เชียงรายแบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบ
การบริหารสถานศึกษา จำนวน 20 ข้อ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา จำนวน 48 ข้อจำนวนรวม
ทั้งสิ้น 68 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัด
เชียงรายใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญ
ของความต้องการจำเป็น โดยใช้ Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) ในลำดับที่ 1 และ 2 (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ และมีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาโดยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญจาก 3
กลุ่มความเชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการบริหารงานโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มที่ 2 ด้านนโยบายการบริหารการศึกษา หรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 3 ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาเอก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วยผล การวิจัย
จากขั้นตอนที่ 1 (สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น) รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัด
เชียงราย และประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบ
การบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษา และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน ที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบาย และแผนด้านการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

1.3 ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .753 โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ตามแนวคิดการประเมินรูปแบบ ก่อนนำไปประยุกต์ใช้ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ และ 2) ด้านความเป็นได้ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการ ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 6 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ, รูปแบบผู้ร่วมงาน, รูปแบบเน้นการเมือง, รูปแบบอัตวิสัย, รูปแบบคลุมเครือ และรูปแบบวัฒนธรรม และตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับขั้นในการกำหนดเป้าประสงค์, กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ, ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ, ลักษณะของโครงสร้าง, ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม, ลักษณะของผู้นำ และ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 1 - 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการ ของรูปแบบ การบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. รูปแบบการบริหารแบบ ทางการ (Formal Model)	3.79	0.850	มาก	4.03	0.756	มาก	.100	1
2. รูปแบบการบริหารแบบ ผู้ร่วมงาน (Collegial Model)	3.44	0.854	ปานกลาง	3.70	0.843	มาก	.075	4
3. รูปแบบการบริหารแบบ การเมือง (Politic Model)	3.63	0.860	มาก	3.92	0.800	มาก	.083	3
4. รูปแบบการบริหารแบบอัต วิสัย (Subjective Model)	3.74	0.036	มาก	4.02	0.022	มาก	.091	2
5. รูปแบบการบริหารแบบ คลุมเครือ (Ambiguity Mode)	2.89	1.320	ปานกลาง	2.61	1.339	กลาง	.038	6
6. รูปแบบการบริหารแบบ วัฒนธรรม (Cultural Model)	3.30	1.072	ปานกลาง	3.63	1.148	มาก	.074	5
ภาพรวม	3.51	0.351	มาก	3.68	0.538	มาก		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิด และ หลักการของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบทางการ ($PNI_{Modified} = .100$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหาร ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ระดับของการกำหนด เป้าประสงค์	3.72	1.121	มาก	3.66	1.074	มาก	.041	4
2. กระบวนการกำหนด เป้าประสงค์	3.33	1.188	ปานกลาง	3.58	1.209	มาก	.073	1
3. ความสัมพันธ์ระหว่าง เป้าประสงค์กับการตัดสินใจ	3.29	1.117	ปานกลาง	3.47	1.408	มาก	.044	3
4. ลักษณะของกระบวนการ ตัดสินใจ	3.39	0.837	ปานกลาง	3.61	0.842	มาก	.040	5
5. ลักษณะของโครงสร้าง	3.72	0.929	มาก	3.81	1.102	มาก	.023	8
6. การเชื่อมโยงกับ สภาพแวดล้อม	3.33	1.330	ปานกลาง	3.48	1.411	กลาง	.034	7

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
7. ลักษณะของภาวะผู้นำ	3.48	1.235	ปานกลาง	3.66	1.135	มาก	.049	2
8. รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง	3.40	1.134	ปานกลาง	3.44	1.281	มาก	.036	6
ภาพรวม	3.45	0.138	ปานกลาง	3.59	0.141	มาก		

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม พบว่า พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ ($PNI_{Modified} = .073$)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหาร

รูปแบบการบริหารที่สร้างขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่าง รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Models) และรูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (Subjective Models) สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชาเป็นฐาน” โดยรูปแบบที่ได้สร้างขึ้น เป็นการพัฒนารูปแบบที่อิงจากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1

2.2 หลักการบริหาร

2.2.1 หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2.2 หลักความเสมอภาคและเท่าเทียม การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของทุกคน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดเพศ วัย ฐานะ เชื้อชาติ หรือศาสนา

2.2.3 หลักบูรณาการและมีส่วนร่วม การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง

2.2.4 หลักความยั่งยืน การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2.3.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ยึดมั่นในศาสนา ชาติ พระมหากษัตริย์ มีวินัย เคารพกฎกติกา รู้จักการเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ

2.3.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.3.3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถจัดการทรัพยากร อย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2.4.1 ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ระดับสถานศึกษา โดยใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้บริหาร สามารถนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบท พัฒนากลยุทธ์และวิธีการ ดำเนินงาน แก้ปัญหาและอุปสรรค สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน

2.4.2 ผู้บริหารมีกระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและ สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างแท้จริง

2.4.3 การตัดสินใจใด ๆ ของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย จะต้อง คำนึงถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยการตัดสินใจของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง มีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งต่อทิศทางการดำเนินงาน พัฒนา และการจัดการศึกษาภายในศูนย์ นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา เด็กและเยาวชน

2.4.4 ผู้บริหารกระบวนการตัดสินใจโดยยึดประสบการณ์ส่วนบุคคล ผสมกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย

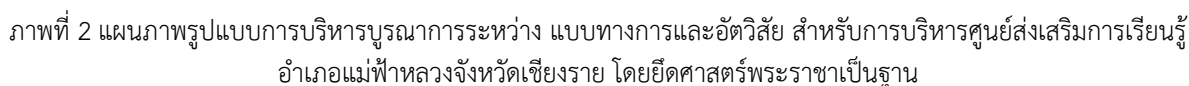
2.4.5 ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เน้นการ กระจาย อำนาจและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนแต่ละ คนได้อย่างทันทั่วถึง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์แวดล้อม

2.4.6 ผู้บริหารมีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

2.4.7 ลักษณะผู้นำเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.4.8 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative leadership) เป็นการนำที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินงาน และประเมินผล มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การมีส่วนร่วม: ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร การกระจายอำนาจ: ผู้บริหารมอบอำนาจให้ บุคลากรตัดสินใจและดำเนินการ การสื่อสาร: ผู้บริหารสื่อสารข้อมูล ข่าวสาร นโยบาย แผนงาน ให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง การสนับสนุน: ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจบุคลากร การเคารพ: ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็น ความสามารถ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคลากร

รูปแบบการบริหารดังกล่าว สามารถแสดงโครงสร้างที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกันอย่างมีระบบและเชื่อมโยงกันจากคำอธิบายข้างต้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจจึงขอแสดงเป็นภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวคิดและหลักการ ในการบริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
รูปแบบการบริหารแบบทางการ รองลงมาได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบอ้อมวิสัย ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการบริหาร
จัดการทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) ของ (Bush, 2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่า
การบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่และเป็นของรัฐ ส่วนใหญ่เหมาะกับการบริหารแบบทางการ (Formal Model)

เนื่องจากเป็นรูปแบบการบริหารตามแบบแผนราชการในแนวดิ่ง ใช้การสั่งงานจากบนลงล่าง (Hierarchical System) ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจสั่งการสูงสุดตามกฎหมายกำหนดที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง ผู้บริหารมีอำนาจในการกำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบายโรงเรียน และเป็นตัวแทนของโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ (2561) ที่ได้ศึกษาการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผลการวิจัย สรุปว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นรูปแบบทางการ (Formal Model) อีกทั้ง (Bush, 2003) ยังได้กล่าวอีกว่า การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบอัตวิสัย (Subjective Model) เป็นการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและความแตกต่างของแต่ละบุคคล การบริหารในรูปแบบนี้ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์สูง กล้าคิดนอกกรอบ กล้าเสี่ยง และไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์มากเกินไป การตัดสินใจมักขึ้นอยู่กับความคิดเห็นส่วนตัวหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญต่อก่านิยมและความเชื่อของส่วนบุคคลมากกว่าสภาพที่เป็นจริง และมียอมรับว่า สถานศึกษาเป็นการรวมตัวกันของบุคลากรที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งได้มาจากภูมิหลังและความนิยมส่วนบุคคล สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวิธีการทำงานที่หลากหลายสำหรับบุคลากร และต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2545) กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาด้านตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ในส่วนของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ลักษณะของโครงสร้าง สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ และความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ เนื่องจากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องใช้กฎระเบียบทางราชการในการบริหารสถานศึกษา จึงเหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากกลุ่มศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โครงการพระราชดำริฯ ถือเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรจำนวนมาก กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำเป็นต้องมีระบบการบริหารที่รัดกุม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน

2. รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีหลักการบริหารศูนย์การเรียนรู้ 4 ข้อ ดังนี้ 1) หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง 2) หลักความเสมอภาคและเท่าเทียม การดำเนินงานจะให้ความสำคัญกับความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของทุกคน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดเพศ วัย ฐานะ เชื้อชาติ หรือศาสนา 3) หลักบูรณาการและมีส่วนร่วม การดำเนินงาน มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง และ 4) หลักความยั่งยืน การดำเนินงานจะมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข เนื่องจากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น การดำเนินงานจึงต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ยังมุ่งเน้นสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

องค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารบูรณาการ ระหว่างแบบทางการและอัตวิสัย สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชาเป็นฐาน ถือว่าเป็นรูปแบบการบริหารแบบราชการ (Bureaucratic Models) ซึ่งเน้นการจัดแบ่งภาระหน้าที่ตามลักษณะของงานและความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรูปแบบราชการมีหลักการในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) กำหนดเป้าประสงค์ระดับสถานศึกษา ภายใต้เป้าหมาย การพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของชาติและจังหวัด 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มี ประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างแท้จริง 3) การตัดสินใจใด ๆ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จะต้องคำนึงถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ 4) กระบวนการตัดสินใจของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย 5) โครงสร้างของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เน้นการกระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์แวดล้อม 6) การเชื่อมโยงกับ สภาพแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกัน กำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 7) ลักษณะผู้นำเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา 8) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลัง อำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ คือ 1. ระดับในการกำหนดเป้าประสงค์ กำหนดโดยระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์: กำหนดโดยใช้วิธีการตกลงร่วมกันของผู้บริหาร และครู 3. ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ ยึดตามเป้าประสงค์ที่ตกลงร่วมกันของผู้บริหารและครู 4. ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ ตัดสินใจโดยขึ้นอยู่กับเพื่อนร่วมงาน 5. ธรรมชาติของโครงสร้าง: หน่วยงานย่อย เป็นผู้กำหนดเอง 6. ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม: ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อ 7. ภาวะผู้นำ: ผู้นำที่พยายามแสวงหา ความเห็นเอกฉันท์เป็นทั้งคนกลางและผู้มีส่วนร่วม 8. แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง: เป็นผู้นำที่มีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์เพื่อ การเปลี่ยนแปลง เน้นการทำงานให้สำเร็จ

รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริงภาครวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักการและวัตถุประสงค์ตามแนวศาสตร์พระราชฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการสังเกตและประสบการณ์ พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเกิดจากการสังเกตปัญหาและความต้องการของประชาชนจากประสบการณ์ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในทุกพื้นที่ของประเทศ ทรงเห็นและเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง และทรงคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง และด้วยเหตุนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้การยอมรับว่า รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมากสำหรับการนำไปปฏิบัติใช้ในการบริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันฤดี ปุยะติ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราช เจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากขึ้นไปทุกรายการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากการพัฒนารูปแบบได้ยึดศาสตร์พระราชฯของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย มาใช้การศึกษาและพัฒนาเป็น รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่างแบบทางการและอ้อมวิสัย สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชฯเป็นฐานที่เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการอธิบายการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยสำนักในพระมหารัชมงคลและตั้งใจศึกษารูปแบบให้เข้าใจในทุกส่วนของรูปแบบเพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักการของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ใช้หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง หลักความเสมอภาคและเท่าเทียม หลักบูรณาการและมีส่วนร่วม และหลักความยั่งยืน ในการดำเนินการตามรูปแบบ ดังนั้นในการใช้รูปแบบนั้นผู้ใช้จะต้องยึดมั่นและดำเนินการตามหลักการที่กำหนดไว้

1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ยึดมั่นในศาสนา ชาติ พระมหากษัตริย์ มีวินัย เคารพกฎกติกา รู้จักการเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบเพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาต่อไป

1.4 องค์ประกอบการบริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ในระดับสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างแท้จริง ในการตัดสินใจจะต้องคำนึงถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ มีกระบวนการตัดสินใจที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างทันท่วงที และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์แวดล้อม ในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ในการมอบหมายงาน สนับสนุนการเชื่อมโยงสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษากับทุกภาคส่วน ร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้หรือสถานศึกษาอื่นที่จะนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารข้างต้นให้เข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวกับ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ ที่อยู่ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงรายจังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). **แนวทางการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชฯ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์. (2561). **การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- วันฤดี ปุยะติ. (2564). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการด้านการงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**. 7(2): 86-98.
- สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง. (2556). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- Bush, T. (2003). **Theories of Educational Leadership and Management**. (3rd ed.). London: SAGE Publications Ltd.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). **Model of Teaching**. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Phengsawat, W. (2010). Research on developing models. **Rajabhat Sakon Nakhon University Journal**. 2(4): 2-14. [In Thai]
- Udomsree, T. (2015). **The School Management Model to Enhance the Professional Learning Community in Classroom Action Research**. (Ph.D. Independent study in Educational Administration Division. Faculty of Education, Chulalongkorn University). [In Thai]

การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

Development of Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center

ปณณนุช คำจิตแจ่ม¹, สำเนา หมื่นแจ่ม²

Poonyanooch Khamjitjam¹, Samnao Muenjaem²

Corresponding Author E-mail: kimkikpoonya@gmail.com

Received: 2024-03-10; Revised: 2024-03-20; Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง 2) ทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางโดยการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน และครู 34 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม แบบประเมินการใช้คู่มือ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่สร้างและพัฒนา มีเนื้อหาเหมาะสม เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก 2) ผลการทดลองใช้คู่มือพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการใช้คู่มือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ครูมีความพึงพอใจในการใช้คู่มือ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาคู่มือ, การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹ Student in Master of Education Degree, Field in Education Administration, Chiang Mai Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

² Advisor, Field in Education Administration, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) design and develop the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center 2) experiment by using the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center and 3) investigate teachers' satisfaction with the system by develop the Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center according to the steps of the student care and assistance system. The target group was 1 director, 1 deputy director and 34 teachers. The tools for collecting data were survey, workshop recording forms, manual suitability evaluation forms, pre- and post-training tests, evaluation form of using the manual and teachers' satisfaction survey. The Data were analyzed using basic statistics. The research results were found as follows;

1) The Manual Student Care and Support System of Lampang Special Education Center that was created and developed has appropriate content. Easy to understand and can be put into practice. The manual was divided into 3 parts; Part 1 introduction, Part 2 details about the operation of the student care and support system of Lampang Special Education Center, and Part 3 the appendix. 2) The results of the manual experiment found that teachers had opinions on using the manual. The overview is at the highest level and 3) Teacher satisfaction in using the manual was at the highest level.

Keywords: Manual Development, Operation of the student care and support system, Special Education Center

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 26 ให้โรงเรียนจัดการประเมินนักเรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สุวิจักขณ์ สายช่วย. 2563: 3) ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. 2563: 139) นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ตามมาตรา 42 ได้กำหนดให้ ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอน การปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พัฒนานักเรียน โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564: 1-2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนพิการ ทำให้ทราบถึงความแตกต่างด้านศักยภาพการเรียนรู้ สุขภาพ พฤติกรรม ครอบครัว และสังคมของผู้เรียนรายบุคคล ประกอบกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า กลุ่มบริหารงานวิชาการยังขาดข้อมูลพื้นฐานบางส่วนของผู้เรียนด้านการเรียนรู้ สุขภาพ พฤติกรรม/อารมณ์ ครอบครัว และสังคม เพื่อนำมาจัดกลุ่มสำหรับการให้ความช่วยเหลือตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางไม่มีคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนพิการ ส่งผลให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบกับครูมีการย้าย ลาออก และมีการโยกย้ายอยู่เป็นประจำ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง. 2564: 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ

จังหวัดลำปางเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงได้กำหนดงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นในปีการศึกษา 2564 เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคู่มือการดำเนินงานจะช่วยให้ครูได้ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (อนุสรณ์ เหล็กคำ. 2565: 41) และนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564: 2) ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง
2. เพื่อทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

การทบทวนวรรณกรรม

การสร้างและพัฒนาคู่มือ

วิยะดา ธนสรรรณิข (2558) อ้างใน ชลธรา สมานธิ. 2560: 27) กล่าวว่า แนวคิดในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ควรมีรายละเอียดดังนี้ 1) การเลือกเรื่องหรือตั้งชื่อเรื่องของคู่มือการปฏิบัติงานควรเลือกเรื่องให้ตรงกับความรู้ความสามารถที่ผู้เขียนจะสามารถศึกษาค้นคว้าได้อย่างละเอียดและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 2) ต้องเพิ่มประสบการณ์ให้ตัวเองโดยการศึกษาผลงานของบุคคลอื่นหรือเข้ารับการอบรม 3) ศึกษาทำการบันทึกหรือสำเนาเอกสารเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ซึ่งจะทำให้เนื้อหาเชื่อถือยิ่งขึ้น 4) วางแผนการเขียน วางโครงสร้าง เป็นบท เป็นตอน 5) นำเนื้อหาที่ได้จากการค้นคว้ามาเขียนร้อยเรียงต่อกันจนสมบูรณ์ ภาษาที่ใช้เขียนควรเป็นภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย เนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักการ ครอบคลุมประเด็นที่เขียน รูปแบบที่ดีต้องมีลักษณะเป็นวิชาการ 6) ในแต่ละประเด็นหลักที่เขียนควรมีน้ำหนักพอๆกัน ให้ความละเอียดใกล้เคียงกัน และต้องเขียนผสมผสานกันระหว่างสิ่งที่ค้นคว้ากับประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติจริง 7) เรียบเรียงเป็นต้นฉบับ เริ่มทดลองใช้จริง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม การลด และการแก้ไข จากนั้นทดลองใช้ซ้ำ 8) จัดทำรูปเล่ม ให้ทีมงานหรือผู้มีความรู้ช่วยอ่านเพื่อให้ข้อเสนอแนะหรือหาข้อบกพร่อง

สุภานันท์ ปันงาม (2561: 61-62) กล่าวถึงการจัดทำคู่มือจะต้องคำนึงว่า คู่มือที่สร้างขึ้นมานั้นมีความจำเป็นอย่างไร โดยคู่มือเป็นแหล่งของความรู้ของผู้ที่ศึกษาและที่สำคัญคู่มือจะเป็นตัวช่วยให้มีความเข้าใจมากขึ้น ในการพัฒนาคู่มือผู้เชี่ยวชาญจะมีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการให้คำแนะนำต่าง ๆ เช่น แก้ไข การยกตัวอย่าง สำหรับขั้นตอนในการพัฒนาคู่มือมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนร่างคู่มือ 2) การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ และ 3) การทดสอบคู่มือ คู่มือที่ทำการพัฒนาจะได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้ทำการพัฒนาว่าได้มีการวางแผนสำรวจ ตรวจสอบ ความต้องการของผู้ที่ศึกษาคู่มือมากน้อยแค่ไหน มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนหรือไม่ ถ้าทุกขั้นตอนเป็นไปด้วยความระมัดระวังคู่มือที่พัฒนามักจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับผู้ใช้

จากการศึกษาการสร้างและพัฒนาคู่มือ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางโดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้ 1) ร่างคู่มือจากการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของครู 2) พัฒนาคู่มือโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 4) ปรับปรุงแก้ไขคู่มือให้สมบูรณ์ ซึ่งคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก

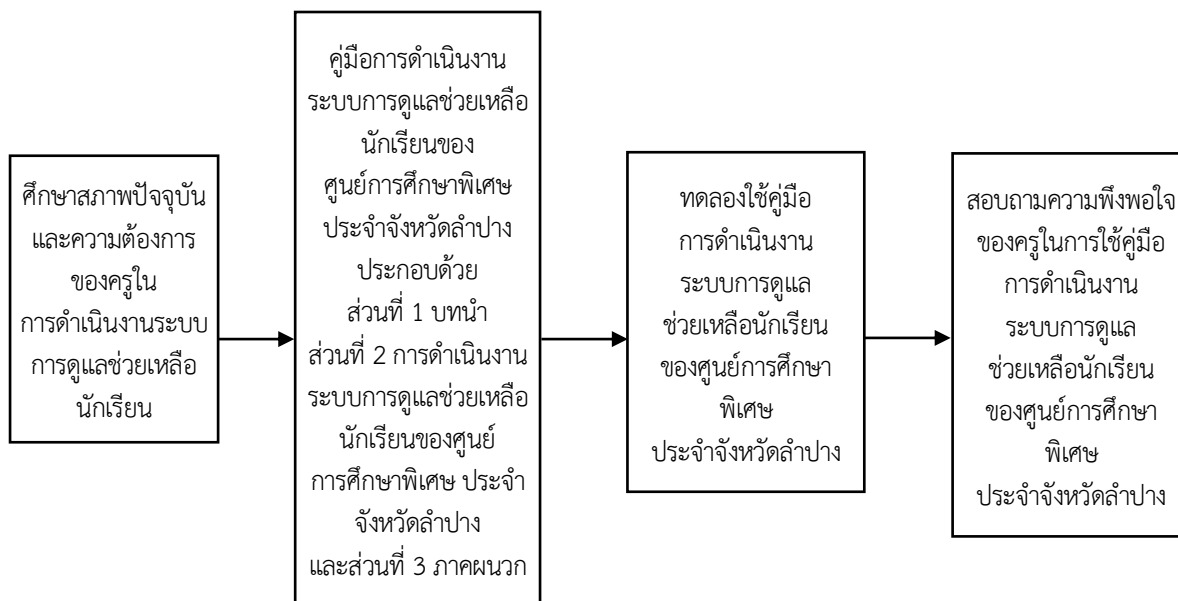
ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายและจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉก.ชน.สพฐ.) ดำเนินการขับเคลื่อนโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, 2557: 3) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน และการส่งต่อ

การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีครูที่ปรึกษาเป็นหลักในการดำเนินงาน มีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษาด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานและชัดเจนตรวจสอบได้ โดยกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559: 14) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน โดยสามารถคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษากำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ได้ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมพัฒนานักเรียน และการส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

จากการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล คือการทำความเข้าใจนักเรียนในแต่ละบุคคล โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักการทางวิชาการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นของนักเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มเพื่อให้การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน หรือ แก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคน โดยการคัดกรองสามารถจัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์การคัดกรองที่ทางสถานศึกษาได้กำหนดไว้ ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน โดยแยกออกเป็น การส่งเสริมเด็กนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนกลุ่มปกติได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง รวมถึงเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวกลายมาเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และการพัฒนานักเรียน คือการจัดกิจกรรมให้การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติตามที่สถานศึกษาและชุมชนมุ่งหวัง 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน การป้องกันปัญหานักเรียน คือ การให้ความรู้ถึงสาเหตุและประเด็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียนและหาวิถีทางในการป้องกันปัญหา โดยไม่ละทิ้งจนเป็นปัญหาใหญ่เกินแก้ไข ส่วนการแก้ปัญหานักเรียนเป็นการหาสาเหตุของปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหโดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการประเมินและติดตามผลเป็นระยะอย่างใกล้ชิด และ 5) การส่งต่อ กรณีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาย อาจมีบางกรณีที่มีปัญหายากต่อการแก้ไขเกินความสามารถของครูประจำชั้น ควรริบดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและถูกทางต่อไป การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ (1) การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นส่งต่อไปยังครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียน ได้แก่ ครูกิจกรรมบำบัด ครูกายภาพบำบัด ครูจิตวิทยา ครูแพทย์แผนไทย เป็นต้น (2) การส่งต่อภายนอก สถานศึกษาส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นปัญหาที่ยากเกินความสามารถของสถานศึกษาที่จะให้การดูแลช่วยเหลือได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง ตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และ 5) การส่งต่อมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน และครู 34 คน โดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู 34 คน

1.2 สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน และครู 5 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

2. ทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู 34 คน

3. ศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

โดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง (IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach) เท่ากับ 0.95) แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

2. ทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรมชี้แจงการใช้คู่มือ (IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00) และแบบประเมินการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง (IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00)

3. ศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง (IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (KR₂₁) มีค่าเท่ากับ 0.77)

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

โดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาสร้างเป็นร่างคู่มือ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการทำการวิพากษ์ร่างคู่มือ จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือ และนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปและปรับปรุงคู่มือให้เป็นฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง นำผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเบื้องต้น คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาแล้ว ทำการอบรมชี้แจงการใช้คู่มือเป็นเวลา 1 วัน โดยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อน-หลังการอบรมชี้แจงการใช้คู่มือ และประเมินการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นำผลการประเมินการใช้คู่มือมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเบื้องต้น คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง หลังจากทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางเป็นเวลา 1 เดือน ทำการสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเบื้องต้น คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่สร้างขึ้นและได้รับการพัฒนาแล้วมีเนื้อหาที่เหมาะสม เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
รูปแบบ	4.90	0.26	มากที่สุด
1. ปก	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ตัวอักษร			
2.1 ขนาดตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 สีตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
3. โทนสีของเล่ม	5.00	0.00	มากที่สุด
ส่วนนำ	4.85	0.37	มากที่สุด
1. หน้ารองปก	5.00	0.00	มากที่สุด
2. คำนำ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. สารบัญ	4.60	0.55	มากที่สุด
4. คำชี้แจงการใช้คู่มือ	4.80	0.45	มากที่สุด
ส่วนเนื้อหา	4.93	0.22	มากที่สุด
1. บทนำ	4.90	0.16	มากที่สุด
2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง			
พิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	4.96	0.09	มากที่สุด
ส่วนท้าย	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาคผนวก	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.92	0.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายการโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ส่วนท้าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมาคือ ส่วนเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ส่วนนำ มีค่าเฉลี่ย 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37

2. ผลการทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมากขึ้น โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยก่อนการอบรมชี้แจงการใช้คู่มือ 16.68 คะแนน คะแนนรวมเฉลี่ยหลังการอบรมชี้แจงการใช้คู่มือ 27.53 คะแนน และครูมีความคิดเห็นต่อการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูต่อการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. ความชัดเจนของเนื้อหา	4.53	0.51	มากที่สุด
2. ความครอบคลุมของข้อมูล	4.56	0.50	มากที่สุด
3. ความสามารถในการนำข้อมูลไปใช้งาน	4.56	0.50	มากที่สุด
4. ความชัดเจนในการอธิบายขั้นตอนการใช้งาน	4.62	0.49	มากที่สุด
5. ความเข้าใจในการใช้งาน	4.76	0.43	มากที่สุด
6. ความสะดวกสบายในการใช้งาน	4.47	0.51	มาก
7. ความพร้อมในการใช้งาน	4.56	0.50	มากที่สุด
ภาพรวม	4.58	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายการโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ความเข้าใจในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 รองลงมาคือ ความชัดเจนในการอธิบายขั้นตอนการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความสะดวกสบายในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

3. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านรูปแบบของคู่มือ	4.50	0.51	มาก
1.1 ขนาดของคู่มือ	4.53	0.51	มากที่สุด
1.2 ความน่าสนใจของหน้าปก	4.47	0.51	มาก
2. ด้านเนื้อหา	4.58	0.47	มากที่สุด
2.1 เนื้อหาครอบคลุม	4.59	0.50	มากที่สุด
2.2 เนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.62	0.49	มากที่สุด
2.3 เนื้อหาของคู่มือตรงกับความต้องการของผู้ใช้	4.56	0.50	มากที่สุด
2.4 การลำดับขั้นตอนของเนื้อหาเหมาะสม	4.50	0.51	มาก
2.5 เนื้อหามีความกระชับ เข้าใจง่าย	4.65	0.54	มากที่สุด
3. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.62	0.50	มากที่สุด
3.1 ท่านได้รับความรู้/ประโยชน์จากคู่มือ	4.68	0.47	มากที่สุด
3.2 ความรู้จากคู่มือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานระบบการดูแลฯ	4.59	0.50	มากที่สุด
3.3 สามารถนำคู่มือนี้ไปเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.56	0.50	มากที่สุด
3.4 ความพึงพอใจของท่านโดยรวมต่อประโยชน์ที่ได้รับจากคู่มือฉบับนี้	4.65	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม	4.57	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านรูปแบบของคู่มือ มีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

อภิปรายผล

1. การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

การสร้างและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้ ร่างคู่มือ วิพากษ์ร่างคู่มือ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้เป็นฉบับสมบูรณ์ พบว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่สร้างและได้รับการพัฒนาแล้วมีเนื้อหาที่มีความเหมาะสม เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง และส่วนที่ 3 ภาคผนวก สอดคล้องกับ สุภานันท์ ปันงาม (2561) ได้พัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กล่าวถึงการพัฒนาคู่มือว่าผู้เชี่ยวชาญมีส่วนช่วยอย่างมากในการให้คำแนะนำต่าง ๆ และได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนร่างคู่มือ การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ และการทดสอบคู่มือ และพริ้มเพราวดี หันตรา (2558) ได้พัฒนาคู่มือครองตน ครองคน ครองงาน จากวรรณคดีไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้สรุปขั้นตอนการจัดทำคู่มือ 3 ขั้นตอน ดังนี้ วางแผนร่างคู่มือ เตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ และทดสอบคู่มือ พบว่า คู่มือดังกล่าวมีรูปแบบทันสมัย สวยงาม น่าสนใจ เนื้อหาถูกต้อง เรียงลำดับการนำเสนอได้ชัดเจน ภาษาที่สื่อเรียบง่าย อ่านแล้วสามารถนำไปได้จริง

2. การทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผลการทดลองใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีเนื้อหาที่เหมาะสม เข้าใจง่าย เมื่อได้ศึกษาแล้วเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับ สมเด็จพระ ภิมายกุล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยทำการทดลองใช้คู่มือกับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 1 หมู่เรียน ที่มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 30 คน พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าคู่มือนี้เมื่อนักศึกษาได้ศึกษาแล้วเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะปฏิบัติในการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้อย่างถูกต้อง และกฤษฎา ดั่งดิลี (2560) ศึกษาการสร้างคู่มือการใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตสำหรับครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ทำการประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้ที่มีต่อคู่มือแนะนำการใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตสำหรับครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสหวิทยาเขตสกลราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 (สกลนคร) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง พบว่าความคิดเห็นของผู้ใช้ที่มีต่อคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมาก คู่มือมีข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์และชัดเจน มีความถูกต้องตามลักษณะของรายวิชา สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า ครูมีความพึงพอใจของครูในการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางมีเนื้อหาที่เหมาะสม เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับ เกศกมล ทองจีน (2566) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ครูมีความพึงพอใจหลังการใช้คู่มือครู โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบและรูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอหิตยา

มีมีสสุ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านเนื้อหา และด้านกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางที่จะใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางควรมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน
1.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางควรมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปางอย่างต่อเนื่องเป็นประจำอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการใช้คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

2.2 ควรมีการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา ตัวงิดดี. (2560). การสร้างคู่มือการใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ต สำหรับครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เกศกมล ทองจีน. (2566). การพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้านการคิดคำนวณโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสาร มจร อุบลรัตนราชกัญญา. 8(1): 779-791.

ชลธาร สมาน. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของโรงเรียนสพเมยวิทยาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

พริ้มเพราวดิ หันตรา. (2558). การพัฒนาคู่มือครองตน ครองคน ครองงาน จากวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วัฒนธรรมศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง. (2564). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2564. ลำปาง: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2557). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2563). (ร่าง) คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับพัฒนา พ.ศ. 2563). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สมเด็จ ภิมาญกุล. (2561). การพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อ
รับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน ประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภานันท์ ปันงาม. (2561). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของ
โพลยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการร่วมมือความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุวิจักขณ์ สายช่วย. (2563). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 12. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
- อติยา มีมัส. (2565). การพัฒนาคู่มือในการจัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสาร มจร อุบล
ปริทรรศน์. 7(3): 1187-1199.
- อนุสรณ์ เหล็กคำ. (2565). การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2567

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา	วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์	รักพรหมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาตี	ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ	ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สงวน	อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร	กุศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์	ศิริชัยศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรินทร์	งามแมน	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา	พรหมมาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยภูมิ	สีชมภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร	ชอัมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์	แนบเนียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรกุล	วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนันท์	เถียรประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรรค์	โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ	เตชะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร	มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย	เทียมทัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ	แก้วพวง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ	ยะบุญธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ	สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ	ประสูตรแสงจันทร์	วิทยาลัยแสงธรรม
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ	นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ	ขาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์	เผ่าวงศ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติพิย	งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมสิน	จตุพร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
28. อาจารย์ ดร.พงศ์ทวี	ทิศา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
29. อาจารย์ ดร.ภูวดล	จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
30. อาจารย์ ดร.มาลัย	วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
31. อาจารย์ ดร.มินมาส	พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
32. อาจารย์ ดร.หทัยทิพย์	ลิขัณทกสมิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง